

MARK TWAIN
TOM SAWYER KALANDJAI

REGÉNY

FORDÍTOTTA
KOROKNAY ISTVÁN
A FORDÍTÁST ÁTNÉZTE
KARINTHY FRIGYES

ELŐSZÓ

A könyvben leírt kalandok nagy része valóban megtörtént, egyik-másik velem, a többi hajdani iskolatársaimmal. Huck Finnt, akárcsak Tom Sawyert, az életből lestem el, mégsem egy bizonyos fiúról mintáztam - három jól ismert gyerek vonásait egyesítettem benne a regényszerkesztés szabályai szerint.

Az itt említett babonákat történetünk idejében - a harminc-negyven évvel ezelőtti Nyugaton - a gyerekek és a rabszolgák még nagyon komolyan vették.

Noha könyvemet főképpen gyerekeknek szántam, remélem, a felnőttek sem teszik majd félre, hiszen szeretném bennük is gyengéden felidézni, milyenek voltak valamikor, hogyan éreztek, gondolkoztak és beszéltek, s olykor micsoda különös dolgokba keveredtek.

Hartford, 1876

A szerző

I. FEJEZET

- Tom!

Semmi válasz.

- Tom!

Semmi válasz.

- Kíváncsi vagyok, hol csatangol ez a gyerek! Hé, Tom!

Az idős hölgy letolta orrán a szemüvegét, és elnézett fölötte, körös-körül a szobában; aztán visszatolta, és alatta nézett körül. Ritkán vagy tán sohasem nézett át rajta egyenesen olyan jelentéktelen valami miatt, mint egy kisfiú. Ez a szemüveg dísz tárgy volt, szíve büszkesége, az „előkelőség” érdekében, nem szükségből készült; két tűzhelykarikán keresztül éppen olyan jól látott volna. Pillanatig zavarodottan állt, aztán nem túl hangosan, csak éppen hogy a bútorok hallhassák, azt mondta:

- Csak kapjam a kezembe...

Nem fejezte be, lehajolt, az ágy alá böködött a söprűvel, nagyokat szusszant, hogy a bökések annál hatásosabbak legyenek. De csak a macskát riasztotta föl.

- Ilyen kölyök még nem volt a világon!

Kiállt a nyitott ajtóba, és szétnézett a paradicsomok és articsókák közt, amelyek a kertet jelentették. Tomnak se híre, se pora. Fölemelte hangját, hogy messzebbre is hallhassák, és elkiáltotta magát:

- Hé-é-é, Tom!

Halk nesz hallatszott a háta mögött, és ahogy hirtelen megfordult, éppen hogy el tudta kapni egy kölyök gallérját, amint el akart iszkolni.

- Na, ugye! Mindjárt gondolhattam volna a kamrára. Mit kerestél ott?

- Semmit!

- Semmit! Nézd csak meg a kezedet meg a szádat. Mi ragad rajta?

- Én nem tudom, néni.

- De én tudom! Lekvár, az bizony. Hát nem százszor megmondtam, hogy nyughass attól a lekvártól, különben megnyúzlak. Add csak ide azt a pálcát.

A pálcá a levegőbe emelkedett. Elkerülhetetlennek látszott a végzet.

- Szent Isten! Nézz csak hátra, néni!

Az idős hölgy megpördült a sarkán, ijedtében összehúzta szoknyáját, a kölyök pedig egy pillanat alatt elszaladt, fölkapaszkodott a magas palánkra, és eltűnt mögötte. Polly néni egy pillanatig meghökkenve állt, aztán elnevette magát:

- Ördög vigye ezt a gyereket! Hát soha nem tanulok meg semmit? Hányszor ugratott már be ugyanígy, és mégse tudok rá vigyázni. Úgy látszik, mégiscsak igaz, hogy mentül öregebb valaki, annál kevesebb az esze. Nemhiába mondják: vén kutya nem tanul már újat. No, és nincs két nap egymás után, hogy ugyanúgy járatná a bolondját velem; hogy is tudhatnám, mit forral? Mintha pontosan tudná, meddig élhet vissza a türelmemmel, és azt is tudja, hogy ha

egy szempillantásra kikökönt vagy megneveltet, vége az egésznek, nem vagyok képes meg-
verni. Isten látja lelke, nem teljesítem kötelességem evvel a gyerekek szemben. Ha pihen a
pálca, elkanászodik a tanítvány, mondják. Bűn ez, tudom én jól, s mindketten megszenvedünk
majd érte. Mindig huncutságon jár az esze, de istenem, mégiscsak szegény elhalt nővérem
gyereke szegényke, nincs szívem hozzá, úgy istenigazában elnadrágnálni. Valahányszor el-
eresztem, furdal a lelkiismeret; de valahányszor kihúzza tőlem a lutrit, öreg szívem vallja
kárát. Bizony, bizony, akit anya szült, annak meg vannak számlálva napjai, és rögök az ő
útjai, mint az írás mondja, és azt hiszem, úgy is van ez. Ma délután biztosan felé se megy az
iskolának, holnap muszáj lesz munkára fognom, hogy megbüntessem. Keserves dolog
szombatot dolgoztatni, mikor a többi fiú mind szabad, de a munkát jobban utálja, mint bármi
más, és hát teljesítenem kell vele szemben kötelességemet, különben én leszek az oka, ha
rossz útra téved.

Tom csakugyan felé se ment az iskolának, és igen jól érezte magát. Későn jött meg, de még
épp idejében, hogy vacsora előtt segítsen Jimnek, a kis néger fiúnak a másnapi fát felválni és
gyújtót hasogatni - vagyis inkább idejében érkezett, hogy elmesélje kalandjait Jimnek, amíg
Jim elvégezte a munka háromnegyed részét. Tom öccse (azaz inkább féltestvére), Sid, már
elvégezte a maga dolgát, összeszedte a forgácsot. Sid csendes fiú volt, nem járt kalandos,
zavaros utakon. Míg Tom vacsorázott, és alkalmilag elcsórt egy kockacukrot, Polly néni mély
és csalafinta kérdéseket intézett hozzá - szerette volna beismerő vallomásra kényszeríteni.
Mint a hozzá hasonló jótét lelkek általában, azzal tetszelgett magának, hogy burkolt és
rejtélyes diplomáciai képesség lappang benne, és legátlátszóbb csapdáiról is azt hitte, hogy
azok a mélységes diplomáciai ravaszság remekei.

- Tom, nem volt nagyon meleg az iskolában?

- De igen.

- Túlságosan meleg volt, nem?

- De igen.

- Nem kerekedett kedved fürödni menni, Tom?

Valami átvillant Tomon - a sanda gyanú árnyéka. Kutatva nézett Polly néni szemébe, de az
semmit sem árult el. Ezért azt mondta:

- Ne-em - igazán nem volt kedvem.

Az öreg hölgy megtapogatta Tom ingét.

- Nem is vagy nagyon kimelegedve.

Büszke volt rá, hogy most megállapította: a fiúnak száraz az inge, és senki nem is sejthette,
hogy mi a szándéka. De Tom tudta már, hogy honnan fúj a szél. Ezért megelőzte a következő
sakkhúzást.

- Vízet húztunk egymás fejére - az enyém is egész nedves még, nézd csak!

Polly nénit bántotta, hogy elmulasztotta ennek a fontos ténykörülmenynek a megállapítását, és
így a cselvetés nem sikerült, azonban új ötlete támadt:

- Tudom, ha vizet húztál a fejedre, csak nem fejtetted le a gallért, amit az ingre varrtam, mi?
Gombold ki a kabátodat!

Minden aggodalom eltűnt Tom arcáról. Kinyitotta a kabátját. A gallér erősen oda volt varrva.

- Adta kölyke. No, csak tűnj el innét. Biztos voltam benne, hogy iskolát kerültél, és fürödtél. De most megbocsátok. Néha jobb vagy, mint amilyennek általában látszol.

Polly néni félig sajnálta, hogy éleselméjűsége így csődöt mondott, félig pedig örült, hogy Tom egyszerre ilyen engedelmes lett.

De Sidney megszólalt:

- Ejnye, mintha úgy emlékeznék, hogy fehér cérnával varrtad föl azt a gallért, most pedig feketével van odavarrva.

- Persze hogy fehérrel varrtam meg, Tom!

De Tom nem várta ki a végét. Amint kiugrott az ajtón, még hátraszólt:

- Siddy, ezért megkapod a magadét!

Biztonságba kerülve, Tom megvizsgálta a két hatalmas, kabátja hajtókájába tűzött, cérnával körütekert tűt, az egyik fehérrel, a másik feketével volt befűzve.

„Soha nem vette volna észre, ha Siddy nem szól - tűnődött. - Az ördög vigye el, a néni mindig cserélgeti, egyszer fehérrel varr, egyszer feketével. Igazán megmaradhatna valamelyiknél - magam is eltévesztettem már. De Sid is megemlegeti, amit azért kap, vagy egyszerűen leharapom a fejem!”

Tom nem állt éppen mintagyerek hírében. Jól ismerte a mintagyerekeket, és megfelelően utálta is őket.

Két perc alatt vagy még hamarabb, minden baját elfelejtette. Nem mintha baja csak fikarcnyival is könnyebb és kevésbé keserves lett volna, mint a felnőtteké, hanem mert gondját új és nagyfokú érdekesség fűjta el; ahogy a felnőttek minden gondját elfeledteti az új események izgalma. Az új érdekesség értékes, újfajta fűtülésmód volt, amit csak az előbb tanult egy négetől; ezt akarta most háborítatlanul gyakorolni. Furcsa, madárszerű fűtyszó volt ez, folyamatos, trillaszerű hang, amit úgy lehet előidézni, hogy az ember a nyelvét rövid időközökben a szájpadrólásához érteti fűtülés közben. Az olvasó bizonyára emlékszik rá gyerekkorából, hogy megy ez. Tom némi szorgalommal és figyelemmel rájött a nyitjára, és tele szájjal, tele szívvel, fűtörészve ballagott végig az utcán. Úgy érezte magát, mint a csillagász, amikor új bolygót fedez föl. Kétség sem fér hozzá, hogy ha csak a mélységes, nagyszerű, csorbítatlan gyönyörűségeket nézzük, Tomnak több volt belőle, mint a csillagásznak.

A nyári alkonyat hosszú volt. Még nem volt sötét. Tom egyszerre abbahagyta a fűtülést. Idegen fiú került eléje, paraszthajszállal nagyobb, mint ő. Bármily nemű vagy korú idegen izgató érdekességet jelentett a szegényes falucskában, St. Petersburgben. Amellett ez az új fiú jól volt öltözve - hétköznapi! Szinte hihetetlen volt. Sapkáját mintha skatulyából húzták volna ki, végig gombos kék vászonkabátja új volt, és jól szabott nadrágja szintén. És cipőt viselt, pedig csak pátok volt! Még nyakkendője is volt: tarka csokor. Az egész fiúnak olyan városias színe volt, hogy Tom alig bírta ki. Mentül tovább bámult Tom erre a csodára, annál inkább fintorgott ennyi választékosság láttán, és annál ócskábbnak látta saját öltözkését. Egyik gyerek sem szólt egy szót sem. Ha egyik megmozdult, a másik is megmozdult - de csak oldalvást, körben. Szemtől szemben állottak, farkasszemet nézve. Végre Tom megszólalt:

- Földhöz váglak ám!

- Szeretném látni!

- Fogadjunk, hogy földhöz váglak.

- Dehogyan vágsz.

- De bizony odaváglak.

- Nem.

- De.

- Nem.

- De igen!

- De nem!

Kínos szünet támadt. Aztán Tom megkérdezte:

- Hogy hívnak?

- Semmi közöd hozzá.

- Majd megmutatom, hogy van közöm hozzá.

- Hát miért nem mutatod?

- Ha sokat mondd, bizony isten, megmutatom.

- Sokat mondom! Na, gyere, mutasd meg!

- Persze azt hiszed, valaki vagy? Ha akarnálak, fél kézzel is földhöz vághatnálak.

- Hát miért nem vágysz oda? Ha mondd?

- Oda is váglak, ha jár a szád.

- Ojjé, ismerem az ilyen fajtát, mint te.

- Most azt hiszed, előkelő vagy, mi? Micsoda sapka!

- Üsd le ezt a sapkát, ha mered. Isten bizony, beverem a képét, aki hozzá mer nyúlni!

- Hazudsz!

- Te hazudsz!

- Hazudsz, és gyáva vagy, csak a szád jár.

- Eredj innét, ha jót akarsz!

- Te, ha pofátlankodsz, fejbe váglak avval a kövel.

- Pont te vágysz fejbe.

- Igenis, én.

- Hát akkor lássuk! Mért csak ígéreted mindig? Mért nem vágysz már fejbe? Félsz! Mi?

- Én nem félek!

- De félsz!

- Nem félek!

- Félsz!

Újabb szünet, mialatt farkasszemet néztek, majd újra kerülgetni kezdték egymást. Egyszerre váll a vállhoz kerültek. Tom azt mondta:

- Menj innét!

- Menj magad!

- Én nem megyek.

- Én mégúgy se.

Előrevetett lábbal álltak, igyekezve kinyomni egymást a helyükből, tele dühvel és erőlködéssel, de egyik sem tudta ellökni a másikat. Addig tülekedtek, amíg mindkettő vörös lett az erőlködéstől, aztán óvatosan abbahagyták, és Tom megszólalt:

- Gyáva kutya vagy. Ha szólok a bátyámnak, a kisujjával földhöz vág, és igazán szólok is neki.

- Azt hiszed, félek a bátyádtól? Az én bátyám erősebb nála, ha akarja, úgy átlódítja a te bátyádat a kerítésen, hogy csak úgy nyekken. (Mindkét báty légből kapott volt.)

- Hazudsz.

- Azért, mert te mondod...

Tom egy vonalat húzott a porban a nagy lába ujjával, és azt mondta:

- Ha át mersz lépni ezen a vonalon, úgy megverlek, hogy kiesik a szemed. Na, lépj át, ha mersz!

A másik azonnal átlépett rajta.

- No, hadd lássuk azt a verést! - mondta.

- Te, jobb, ha nem lökdösődsz, mert megjáród.

- Neked járt a szád, hát mi lesz?

- Isten bizony, két centért megvernélek.

Az új fiú elővett két centet a zsebéből, és gúnyosan nyújtotta Tom felé.

Tom kiütötte a kezéből.

Erre egy pillanat alatt egymáson hempergett a két gyerek a porban, mint két összeakaszkodott macska. Percek alatt összevissza szaggatták egymás ruháját, lekarmolták egymás arcát, beverték egymás orrát: tele porral és dicsőséggel. A gomolyag végre alakot öltött, és a csata kódén át megjelent Tom, amint maga alá gyűri az új fiút, és ököllel döngeti.

- Mondd, hogy elég! - lihegte.

Végre az idegen kinyögte:

- Elég! - Mire Tom eleresztette, mondván:

- No, most megkaptad a magadét. Máskor nézd meg, kivel pofázol.

Az új fiú ruháját porolgatva, hüppögve, szipogva eloldalgott; időnként visszanézett, Tomra vicsorított és fenyegetőzött, hogy legközelebb „majd megmutatja neki”. Tom csak csúfolódva nevetett rá, és nagy büszkén léptetett el; de amint hátat fordított, az új fiú felkapott egy követ, jól hátba hajította Tomot, aztán uzsgyi, futott, mint a nyúl! Tom hazáig kergette a hitszegőt, és így azt is megtudta, hol lakik. Majd a kapuban állóharcba kezdett, s kitörésre akarta kényszeríteni az ellenséget, de az ellenfél csak fintorokat vágott rá az ablakból. Végül megjelent az ellenfél mamája, komisz, közönséges csirkefogónak mondta Tomot, és elkergette. Tom elvonult, de fogadkozott, hogy még ellátja a baját annak a fiúnak.

Jó későn érkezett haza, és amint óvatosan igyekezett az ablakon befelé, csapdába esett, a rá várakozó néni személyében. Mikor a néni meglátta Tom öltözetének állapotát, elhatározása, hogy Tom szombati szünetét kényszerszolgálatra fogja változtatni, sziklaszilárdá vált.

II. FEJEZET

Szombat reggelre virradt. Csillogó nyári verőfény ömlött végig mindenben, élet és jókedv lüktetett mindenütt. Vidám dal csilingelt, és ha csordultig töltötte a fiatal szíveket, nóta fakadt az ajkakon. Minden arcon öröm ragyogott, az emberek mozgása könnyebb, tavasziasabb lett. Virágban álltak az akácok, és illatuk megtöltötte a levegőt.

A falu fölé emelkedő Cardiff-hegy üde zöld színben pompázott. Elég messze is volt a dombocska, hogy csábító, békés, távoli ígéretföldjének tűnjék.

Ekkor megjelent a színen Tom. Vödör meszet és hosszú nyelű meszelőt cipelt magával. Végignézett a kerítésen, és mélységes bánat szállta meg lelkét. A természet ragyogó vidámsága egyszerre elröppent. A kerítés vagy harminc méter hosszú és majdnem három méter magas volt.

Tom úgy érezte, hogy az élet reménytelen, súlyos teher. Sóhajtvá mártotta meszelőjét a vödörbe, végighúzta a kerítés tetején, néhányszor megismételte ezt a műveletet, majd összehasonlította ezt a jelentéktelen fehér felületet a végtelen, messze nyúló kerítéssel, és elerőtlenedve leült egy fatörzsre. Ebben a pillanatban gondtalanul énekelve lépett ki a kapun Jim.

Vödröt vitt magával. Tom leküzdhetetlen undort érzett a vízfordással szemben, de a kútnál mindig van társaság: fehér, mulatt, néger fiúk, lányok ácsorogtak ott sorukra várva, beszélgettek, pihentek, csereberéltek, bámészkodtak, hajba kaptak. És az is eszébe jutott, hogy bár a kút alig volt százötven méterre, Jim sohasem jött vissza egy óránál előbb, sőt ekkor is rendesen valakit érte kellett szalasztani... Ez jutott eszébe, amikor megszólalt:

- Te, Jim! Nem akarsz egy kicsit meszelni? Hozok helyetted vizet.

Jim a fejét rázta.

- Nem lehet, úrfi. Öreg naccsága mondta, menj vízért, senkivel nem beszélj! Mondta naccsága, hogy Tom úrfi majd kér téged, meszelj helyette, te csak csináld a dolgodat. Mondta naccsága, meszelést ő maga ellenőrzi!

- Mit törödsz vele, hogy mit mond! Tudod, hogy mindig így szokott beszélni. Hoci azt a vödröt! Csak egy kicsit meszelj, mindjárt itt leszek. A néni sohasem fogja megtudni.

- Nem, nem merek, Tom úrfi. Öreg naccsága levágja a fejem. Biztos levágja.

- Mit? A néni? Meg se tud verni rendesen! Azt szeretném tudni, ki törődik azokkal a pofonoknak nevezett cirógatásokkal, amiket ad? Szörnyen kiabál, de nem fáj, hacsak sírni nem kezd. Azt nem bírom. Te, adok neked egy golyót. Egy nagy üveggolyót.

Jim habozni kezdett.

- Üveggolyó - folytatta Tom -, csuda, mi?

- Isten bizony, csuda nagy! De én félek a naccságától.

De hát Jim csak emberi lény volt, a kísértés nagysága meghaladta erejét. Letette a vödröt, és kezébe vette az üveggolyót, de a következő pillanatban már égő, megtépett füllel, kiporolt nadrággal, rohanva vitte a vödröt. Tom nagy buzgalommal meszelt, Polly néni pedig papucsát kezében lóbázva, szemében diadalmas tüsszel, visszavonult a csatatérre.

Tom buzgalma semeddig sem tartott. Eszébe jutott minden aznapra tervezett játék, móka, és bánata csak növekedett. Tudta, hogy minden pillanatban itt lehetnek a fiúk, mennek

kirándulni, csatangolni, és mindenféle viccet fognak csinálni vele, mert neki dolgoznia kell. Az a gondolat, hogy kinevetik, úgy égette, mint a tűz. Zsebéből előkaparta „földi javait”: szögeket, golyókat, drótot, madzagot, bár tudta, hogy értük legfeljebb csak valami másfajta munkát vehetne, mint ahogy például Jimtől meg akarta venni a vízhordást, mint mégis valamivel kellemesebb munkát. Minden kincse kevés volt arra, hogy csak félórai szabadságot is vásárolhasson magának. Lemondott tehát a vesztegetésről, és szomorúan rakosgatta vissza zsebébe kincseit. Egyszer csak ebben a sötét és reménytelen pillanatban ragyogó ötlete támadt. Újra felvette a meszelőt, és csendesen nekilátott a munkának. Már fel is tűnt ekkor Ben Rogers, az éppen, akinek a gúnyolódásától leginkább tartott. Vígán ugrált feléje, annak jeléül, hogy szíve gondtalan, és büszke várakozás feszíti. Almát evett, s melléje időnként dallamosan felüvöltött. Üvöltését mély hangú búgással váltogatta: gőzhajót játszott. Amint közelebb ért, félgőzt adott, a kormányrúddal az utca közepére vezette hajóját, majd kecses ívet leírva, teljes méltósággal és nagy szakértelemmel partot ért, éppúgy, mint a három méter mély járatú *Big Missouri* gőzös, melynek ebben a pillanatban ő volt a kapitánya, legénysége, gőzszirénája és hajója is egy személyben.

Parancsnoki hídjáról kemény vezényszavakat ordított, amiket saját úri személyében végre is hajtott.

- Állj! Fiúk! - Csingiling!

Lassan és óvatosan fogott hozzá a kikötéshez. Egymás után harsogtak parancsszavai, a sziréna felüvöltött. „Gyerünk! Gyerünk! Félgőz jobbra! Csingiling!” - ordította, jobb kezével hatalmas köröket írva le, mint a hajókerék, de úgy látszik, a fordulat túlságosan heves volt, vad sietséggel működni kezdett a bal keze is, és közben dühös parancsok pattogtak. Mikor bokros teendői mellett ráért, pőfögött és sistergett, ahogy jól nevelt gőzgéphez illik. Időnként a hajókürtöt is megszólaltatta: „Hu-hu-hu.” A kikötés sikerült. „Horgonyt vetni, fiúk! Gyerünk, gyerünk! Csingiling!” - vezényelt. - „Állj a gépekkel!” - harsogott egyre, aztán mindent elnyomott a kiáradó gőz sistergése.

Tom nyugodtan meszelt tovább. Tudomást sem vett a gőzösről. Ben egy pillanatra csodálkozva nézte, majd megszólalt:

- Kitoltak veled, mi?

Semmi válasz. Tom műértő szemmel vizsgálta az utolsó ecsetvonásokat, gyöngéd kézzel még egyszer végigsuhant rajta a meszelővel, és az eredményt ugyanolyan szakértelemmel vizsgálta. Ben melléje szegődött. Tomnak folyt a nyála az alma láttára, de hősiesen kitartott munkája mellett.

- Kaptál jó munkát. Hogy ízlik, mi? - szólt újra Ben.

- Te vagy, Ben? Észre sem vettelek.

- Megyek fürdeni, nem jössz? Persze, majd elfelejtettem, te inkább dolgozol! Ugye?

Tom egy darabig szótlánul nézte.

- Mondd: mit értesz tulajdonképpen munka alatt? - kérdezte végre.

- Ezt a meszelést például.

Tom bemártotta a meszelőt, és közömbösen felelte:

- Lehet, de az is lehet, hogy a meszelés nem munka. Egy biztos, nekem tetszik.

- A végén még bebeszelnéd nekem, hogy szívesen dolgozol.

Tom csak meszelt szakadatlanul.

- Mi az, hogy szívesen! Csak azt mondd meg, miért ne csinálnám szívesen? Azt hiszed, mindennap meszelhetek kerítést?

Ez persze mindjárt más színben tüntette fel a dolgot.

Ben abbahagyta az almarágást. Tom nagy lendülettel húzta végig a meszelőt a kerítésen, föl-le, föl-le, hátralépett, hogy lássa az eredményt, itt-ott kiigazította munkáját, majd újra megnézte az összhatást. Ben percről percre nagyobb érdeklődést áruelt el, mindjobban figyelt, és egészen belemerült a munka szemlélésébe. Egyszer csak megszólalt:

- Tom, hadd meszeljek egy kicsit.

Tom pillanatra habozott, már-már beleegyezett, de hirtelen megváltoztatta véleményét.

- Sajnálom, Ben, nem tehetem. Tudod, Polly néni szörnyű kényes erre a kerítésre. Hát még itt az utcán! Még ha a kertre nézne, nem szólnék semmit, és neki se lenne kifogása ellene. De igazán nagyon kényes erre a kerítésre, igen szépen kell kimeszelni, és fogadjunk, hogy ezer meg ezer, kétezer fiú közt sincs egyetlenegy se, aki annak rendje-módja szerint megcsinálná!

- Nem igaz, eressz engem, hadd próbáljam meg! Csak egy kicsit eressz. Én biztos hagynálak meszelni. Na, eressz, Tom!

- Isten bizony, szívesen engednélek, Ben, de Polly néni nem hagyná. Jim is akart meszelni meg Sid is, de Polly néni nem engedte őket se. Látod, Ben, enyém a felelősség! Képzeld, ha akármi történne meszelés közben...

- Marhaság! Úgy fogok vigyázni, mintha te meszelnél. De add már ide, hadd próbáljam meg! Ne, itt van a fél almám is!

- Hát... nesze! De nem, Ben, inkább nem. Félek...

- Ugyan, itt az egész alma!

Tom keserű pofával adta át a meszelőt, de szíve vidám volt. És mialatt a kiérdemesült *Big Missouri* gőzös a forró napon arca verítékével dolgozott, a volt meszelőművész a közeli árnyékban egy hordón pihent, lábát a levegőbe lógatta, almáját rágta, és azon tűnődött, hogy keríthetné hálójába a többi ártatlant. Mert áldozatokban nem volt hiány. Egész sereg gyerek jött, hogy Tom munkáján mulasson, és ott maradt... meszelni.

Mikorára Ben megunt a munkát, Tom már „elcserélte” a következő részletmeszelést egy tűrhető állapotban levő papírsárkányért Billy Fisherrel, utána Johnny Miller következett, aki a ráeső részt egy döglött patkányért vette meg, amely egy hosszú madzagra volt kötve, hogy körbe lehessen forgatni.

Így ment ez órákon át, és mire a délután vége felé járt, Tom, aki még reggel földhözragadt szegény fiú volt, valósággal dúskált a „kincsekben”.

Az említett földi javakon kívül a következőket gyűjtötte össze: tizenkét golyót, egy fél szájharmónikát, egy darab kék üveget, amelyen gyönyörűen át lehetett nézni, egy cérnaorsót, lakatkulcsot lakat nélkül, egy pár ebihalat, tűzköveket, egy félszemű macskakölyköt, egy rézkilincset, egy nyakörvet kutya nélkül, egy bicskanyelet, négy darab narancshéjat és egy öreg ablakráma darabjait. Azonfelül állandó társaságban, kellemes semmittevésben telt el ideje, a kerítést pedig „csak” háromszor sikerült végigmeszeltetnie. És ha nem fogy el a mész, Tom a falu összes gyermekeit teljes anyagi romlásba döntötte volna.

Ezek után Tom már nem tartotta reménytelennek az életet. Tudtán kívül felfedezte az emberi cselekedetek egyik örök rugóját. Nem kell mást tenni, ha kíváncsossá akarunk varázsolni valamit - akár felnőttekről, akár kisfiúkról legyen szó -, mint nehézségeket gördíteni kívánságuk elé. Ha Tom bölcselkedő kedély lett volna - mint például ennek a könyvnek az írója -, hamarosan megérti a „munka” és a „szórakozás” közti különbséget. Minden munka: amit meg kell tenni, és minden szórakozás: amit önként vállal az ember. És ez a fogalmazás hozzásegítette volna annak a megértéséhez, hogy művirágokat csinálni vagy taposómalomban dolgozni bizony kemény munka, de a kuglizás vagy a Mont Blanc megmászása szórakozás. Vannak Angliában gazdag urak, akik komoly anyagi áldozattal szerzik meg azt a kiváltságot, hogy nyáron naponta húsz-harminc mérföldnyi útszakaszon ők hajtsák a postakocsit; de ha nekik kínálnának bért a fáradságért, kedvtelésük munkának minősülne, s így már nem vállalnák.

III. FEJEZET

Amint Tom befejezte művét, jelentkezett Polly néninél. A néni a hátsó szobában, amely ebédlő, háló s könyvtár volt egyszerre, a nyitott ablak mellett üldögélt. A balzsamos nyári levegő, a békés pihenés, a virágillat és a méhek egyhangú zümmögése megtette a magáét - a néni kötése fölött szépen elszunyókált, nem lévén más társasága, mint a macskája. A cica is aludt az ölében. Polly néni pápaszemét elővigyázatosságból feltolta a homlokára. Meg volt győződve, hogy Tom régen „meglógott”, és alig tudott hová lenni a csodálkozástól, hogy most ilyen vakmerően kiszolgáltatta magát.

- Mehetek most játszani? - kérdezte Tom.

- Mi? Máris mennél? Mennyit meszeltél be?

- Az egészet.

- Tom, ne hazudj! Tudod, hogy...

- Nem hazudok. Az egészet bemeszeltem...

Polly néni igen csekély mértékben adott hitelt az effajta erősködésnek. Saját szemével akart meggyőződni a tényekről, kiment a kerítéshez, és bizonyára nagyon meg lett volna elégedve, ha Tom állításának egyötöd része igaz. Mikor aztán meglátta a vakító kerítést, amelyen háromszori meszelés ragyogott, sőt észrevette mellette a földön díszelgő keskeny csíkot is, akkor Polly néni a csodálkozástól egészen elnémult.

- Nahát - mondta végre -, látod, tudsz te dolgozni, ha akarsz. Az a baj, hogy nagyon ritkán akarsz! - tette hozzá mindjárt leszállítva a dicséretet. - Most mehetsz játszani, de nehogy nekem egy hét múlva gyere haza, mert akkor lesz nemulass!

Polly nénit nagyon meghatotta Tom ragyogó teljesítménye. Magával vitte a kamrába, kiválasztott neki egy igen szép almát, amit szép példabeszéd kíséretében nyújtott át. Célzásokat tett, hogy a tisztességes úton, büntetlenül szerzett alma mennyivel jobb ízű és értékesebb, mint a tisztességtelenül szerzett gyümölcs. A kis beszédet egy igen ügyesen megválasztott bibliai idézettel fejezte be. Tom ezt az alkalmat használta fel arra, hogy elcsenjen egy süteményt.

Mikor kivonult a kamrából, meglátta Sidet, aki éppen az emeletre igyekezett. Egy szempillantás alatt készen lett néhány agyaggránát, s már zúgtak is a levegőben. A lövedékek úgy hullottak Sid körül, mint a jégeső, és mire a meglepett Polly néni kábultságából magához térhetett volna, hogy az áldozat segítségére siessen, hat vagy hét telitalálat zúdult Sid fejére. Tom pedig a kerítésen keresztül már árkon-bokron túl volt. Volt ugyan kapu is, de Tom körül - mint rendesen - most is szorult a hurok, és így a rövidebb utat választotta. Lelkében megnyugodva, hogy végre leszámolt a sötét, áruló Siddel, vígan továbbment.

Megkerülte a házat, és már az istálló mögött járt, abban a keskeny, sáros utcában, amely a rétre vezetett. Most már biztonságban érezte magát. Nem kellett attól tartania, hogy elfogják és megbüntetik.

A réten korábbi haditerv szerint két csapatnak kellett megküzdenie. Az egyik sereg fővezére Tom volt, a másikat kebelbeli barátja, Joe Harper vezette. Persze a két hatalmas tábornok nem vett részt személyesen az ádáz küzdelemben - a verekedés csak közönséges bakákhoz illik -, ketten egy magaslatról szárnysegédek útján irányították a hadműveleteket. Tom serege kemény és hosszú viaskodás után döntő győzelmet csikart ki. Erre összeszámlálták a

halottakat, kiváltották a foglyokat, megüzenték a legközelebbi háborút, s kitűzték a küzdelem napját. A két hadsereg összeszedelőzködött, fölfejlődtek, sorba álltak és elvonultak.

Tom pedig egyedül hazafelé indult.

Amikor Jeff Thatcher háza elé ért, a kertben egy idegen kislányt látott meg - egy édes, kék szemű, szőke teremtest fehér nyári ruhácskában, két szép, hosszú copffal. A kislány fegyverek nélkül is elejtette a diadalmas hőst. Szívéből nyomtalanul kitörölte egy bizonyos Amy Lawrence képét. Pedig Tom azt hitte, rajongó imádattal, őrjöngő szerelemmel szereti - s most, íme, kiderült, csak szegényes, könnyen tovatűnő jóindulattal nézte Amyt. Hónapokon át küzdött érte, alig egy hete, hogy megvallotta neki érzelmeit, hat rövid napon át ő volt a világon a legbüszkébb, és íme, Amy semmivé lett, eltávozott szívéből, mint ahogy a hivatlan vendég nyomtalanul otthagya a házat.

Lopva csodálta ezt a tüneményt; tudta, hogy a kislány észrevette, de úgy tesz, mintha nem is látná, hogy a kertben van valaki, és kamasz módra, gyerekes „mutatványokkal” igyekezett megnyerni szíve hölgyét. Éppen a kezén járt, és a kerítés felé pislogott, amikor észrevette, hogy a kislány befelé indul. Tom a kerítéshez rohant, vágyakozva bámult be, és abban bízott, hogy egy darabig még kint marad. A kislány meg is állt a lépcsőn, de aztán végérvényesen az ajtó felé fordult. Tom mélyen elszomorodva felsóhajtott, a kislány már a küszöbhez ért, de a következő pillanatban, mielőtt belépett volna az ajtón, egy szál árvácskát dobott keresztül a kerítésen, és Tom szívében újjáéledt a remény. Odarohant, de egy-két lábnyira tőle megállt; majd kezét ellenzől szeme fölé emelte, s úgy bámult az utca túlsó vége felé, mintha ott valami érdekeset vett volna észre. Hirtelen felkapott egy szalmaszálat. Ezt az orrán próbálta egyensúlyozni, fejét hátrahajtva sunyított az árvácska felé, mind közelebb és közelebb lopózott hozzá, végre sikerült két lábujjával megkaparintania, és a következő pillanatban, drága kincsével együtt, úgy eltűnt az utcasarok mögött, mint a kámfor. De csak egy percre rohant el - csak éppen annyi időre, hogy a virágot belül a kabátjára a szíve fölé tűzze. A virág ugyan inkább a gyomra fölé került, de Tom elég járatlan volt a bonctanban, és nem vette szívére az ilyen apróbb tévedéseket. Hamarosan újra megjelent az ablak előtt, és késő estig ott „lógott”, néhány gyönyörű tornamutatványt hajtott végre, akárcsak az első alkalommal, de a lányka nem mutatkozott többet, és így Tomnak azzal a sovány vigasszal kellett beérnie, hogy a kislány valamelyik ablakból figyelni működését. Végül is kelleetlenül hazavonult.

Polly néni egész vacsora alatt nem győzte csodálni képességeit és feltűnő jókedvét, és sehogy se értette, „mi bújt ebbe a gyerekbe”. A délutáni agyagbomba-orvtámadásért megkapta ugyan a neki járó szidást, de még ez sem tudta kedvét szegni. Jókedvében arra vetemedett, hogy a néni orra előtt akart kockacukrot lopni; kapott is érte a kezére. Tom megszólalt:

- Sid sohasem kap verést, ha cukrot lop.

- De Sid nem is kínozt egész nap. Te állandóan lopnád a cukrot, ha nem lenne nyakadon a zsandár.

A néni a konyhába sietett, és Sid, sérthetetlenségének tudatában, gögösen nyúlt a cukortartóért. Tűrhetetlen és diadalittas fölénnnyel nézett Tomra, de talán éppen ennek köszönhette, hogy a cukortartó kicsúszott a kezéből, és ezer darabra tört. Tom nem szólt, még csak meg se mukkant - csak megremegett az örömtől. Elhatározta, hogy nem szól egy szót se, még akkor se, ha Polly néni bejön, csöndben, rendesen ülve marad, és csak akkor fog megszólalni, ha a néni megkérdi, ki követte el ezt a bűnt. Magasztos örömmel alig várta, hogy végre szemtanúja lehessen a „drága” mintafiúcska gyalázatának. Annyira tele volt várakozással, hogy mikor Polly néni belépve megállott a néhai cukortartó romjai fölött, és szigorú, villámló szemüvege mögül mereven rájuk nézett, nehezen tudta magát türtőztetni. „Most, most” - ujjongott Tom,

de a következő pillanatban a földön fetrengett a váratlan pofontól, amely lezúdult rá. Alig maradt annyi ideje, hogy a második ütés előtt felkiáltson:

- Mért engem versz? Nem is én voltam! Sid törte el!

Polly néni meghökkenve állott meg, és Tom szemrehányóan, részvevő szavak reményében nézett rá. Mikor azonban Polly néni szóhoz jutott, csak ennyit mondott:

- Nem olyan nagy szerencsétlenség, ha ártatlanul is kaptál egy pofont. Vedd úgy, mintha valami más komiszágért kaptad volna.

A néni alapján véve érzékeny teremtés volt, úgy találta, hogy mégis kellene neki pár jó szót mondani, viszont ez olyan színben tüntette volna fel, mintha nem lett volna igaza, ezt pedig nevelési elvei miatt nem tehetette. Így aztán hallgatott, és nyugtalan lélekkel látott dolgához. Tom a sarokban kuporgott, duzzogott, és hagyta, hogy minél jobban úrrá legyen rajta a keserűség. Nagyon is jól tudta, hogy lélekben Polly néni meggyötörten hever lábai előtt, és ez a gondolat zord elégtétellel töltötte el. De kibékülésre semmi hajlandóságot sem mutatott. Jól látta, hogy a néni szerető és aggódó pillantásokat vet feléje, látta azt is, hogy a könnyek elfátyolozzák a szemét, de úgy tett, mintha semmiről se tudna. Elképzelte magát halálos betegen, amint a néni ott könyörög ágyánál egyetlen megbocsátó szócskáért, de ő a fal felé fordítja arcát, és meghal anélkül, hogy haldokló ajka azt az egy szót elrebezné. Akkor persze megbánná mindazt, amit ellene tett! Aztán elképzelte, hogy hozzák haza a vízpartról, göndör haja csapzottan hull a homlokába, szegény vékony tagjai mereven csüngenek, és szíve megbékélt, örökre megbékélt. Elképzelte, milyen kétségbeesetten borulna rá Polly néni, hogy hullanának könnyei, hogy könyörögne istenhez, adja vissza kis fiacskáját, és hogy fogadkozna - soha, soha nem tesz vele rosszat. De ő ott feküdne hidegen és holtan, nem mozdulnának meg tagjai. Szegény, szenvedő Tom, elnyerte az örök nyugalmat. Teljesen beleélte magát ezekbe a szörnyű látomásokba, még önmaga iránti részvétét is alig bírta elfojtani, szeme könnybe lábadt, és kis patakocskákba gyűlve lefolyt az orra hegyére.

Ez a fájdalmas önkínzás olyan gyönyörűséggel töltötte el, hogy nem bírta a külvilág vidámságát vagy ostoba örömeit elviselni - úgy érezte, hogy fájdalma szent, és éppen ezért, mikor unokatestvére, Mary dalos jókedvvel betáncolt az ajtón, miután egy „borzasztó hosszú” hatnapos vidéki nyaralásból megérkezett, Tom sötéten és komoran elhagyta a szobát. Elkerülte a fiúk szokott játékhelyét, és hangulatához illő magános egyedüllétbe vonult. A folyóparthoz egy tutaj volt kikötve. Tom kiült a szélére, és bánatosan meredt a folyó lomha tükrére. Arra gondolt, bárcsak megfulladna, de anélkül, hogy tudna róla, vagy végig kellene szenvednie a meghalással járó kellemetlenségeket. Ekkor hirtelen virágja jutott eszébe. Előhúzta a már egészen elhervadt és összenyomódott árvácskát. Ez csak növelte lelkének édesbús keserűségét. A kislányra gondolt. Vajon sajnálná-e, ha ismerné szenvedéseit? Vajon sírna-e, azt kívánva: bárcsak megölelhetné, megvigasztalhatná? Vagy ő is éppen olyan hidegen elfordulna tőle, mint az egész csúf világ? Ez a kép olyan magasra korbácsolta szenvedélyes bánatát, hogy újra meg újra elképzelte, újraélte, új meg új változatokban álmodta maga elé. Végre belefáradt, az idő is későre járt, sóhajtvá felállott, és elindult. Fél tíz vagy talán már tíz is lehetett, mikor a néptelen utcákon át ismeretlen imádottjának ablakához ért. Várt egy kis ideig, de semmiféle neszt nem észlelt. Csak az emeleten, egy lefüggönyözött ablak mögött derengett lámpafény. Vajon ez az a megszentelt hely, ahol ő lakozik? Gyorsan átmászott a kerítésen, a fák és bokrok közt a házig lopakodott, és megállt az ablak alatt. Sokáig mély megrendüléssel nézett fel, majd hanyatt feküdt, szegény kis hervadt virágját tartva, mellén összekulcsolta kezét. És azt kívánta, bár úgy halhatna meg isten szabad ege alatt a könyörtelen világ ölén, hontalanul és egyedül, anélkül hogy részvevő kéz törölné le szegény homlokáról a halálos verítéket, és részvevő jó barát hajolna fölébe, ha a halálküzdelem megkezdődik. És

úgy találta rá másnap boldog ébredés után imádottja. Ó, vajon ejtene-e egyetlen könnyet szegény élettelen kis testére? Vajon felsóhajtana-e erre a látványra, hogy egy fiatal, vidám életet ilyen kegyetlenül és korán leszakított a sors?

Az ablak ekkor hirtelen kinyílt, egy cselédlány csúf hangja szentségtelenítette meg a békés csendet, és a kinyújtózott vértanú tetemét valóságos özönvíz borította el.

Az ázott hős prüsszögve felugrott; valami süvítve repült a levegőben, egy elfojtott kiáltás; mintha ablaküveg csörömpölt volna... és a sötétségben egy elmosódott kis alak tűnt el a kerítésen át.

Nem sokkal később, mikor Tom levetkőzve már éppen az ágyba bújás előtt egy gyertya szerény világánál nedves ruháit vizsgálta, Sid felébredt. Eszébe se jutott, hogy a múltért bosszút álljon, ám még ha lett volna is ilyen terve, Tom semmi jót sem jósoló pillantásától megfélemlítve, rögtön jobb időkre halasztotta volna. Tom - anélkül, hogy imádkozott volna - ágyba bújt - ilyen felesleges kicsiségekkel nem tartotta fel magát. Sid nem feledkezett meg Tomnak erről a bűnéről.

Jól emlékezetébe véste.

IV. FEJEZET

A nap mint isten áldása ragyogott le vasárnap reggel a békés falucskára és a boldog világra. Reggeli után Polly néni családi ájtatosságot tartott. Imával kezdte, amely a bibliából vett idézeteken nyugodott. Szilárdan és biztosan. Az épületet saját gondolatainak kevéske habarcsa tartotta össze, és büszke csúcsáról - mint a Sinai-hegyről az Úr - dörgött le a néni fenyegető beszéde.

Erre Tom is felkötötte, hogy úgy mondjuk, „alsónadrágját”, és nekilátott, hogy bevágja a vasárnapra feladott bibliai idézeteket. Sid persze már napokkal előbb megtanulta a leckéjét. Tom minden erejét összeszedte, hogy kívülről megtanuljon öt szabadon választott verset. A hegyi beszéd öt mondatát választotta, lévén ezek a legrövidebbek.

Végre, fél óra elteltével, Tomnak halvány fogalmai voltak a hegyi beszéd lényegéről - a lényegről, mondom, mert ez alatt a félóra alatt fürge szelleme az emberi gondolatoknak minden területét bekalandozta, és keze is egész idő alatt kellemes, szórakoztató foglalkozást talált magának. Mary elvette tőle a könyvet, hogy kikérdezze, és Tom agyának ködén át nagy nehezen nekikezdett:

- Boldogok... a boldogok a...

- ...lelki...

- Igen, igen, lelki! Boldogok a lelkiek... a szegények...

- Lelki szegények...

- Szegények! Boldogok a lelki szegények, mert...

- ...mert...

- ...mert, mert - Boldogok a lelki szegények, mert övék...

- ...aaa...

- ...mert övék a...

- ...me...

- ...me... Mit tudom én!

- mennyek...

- Igen, mennyek! Boldogok a lelki szegények, igen... boldogok a szegények... a lelkiek, mert szegények... boldogok, amelyek a lelkiek. Mondd meg már, Mary, mik a szegények? Ne légy olyan utálatos!

- Jaj, de buta vagy, Tom! Még a végén azt hiszed, hogy bosszantani akarlak! Arról pedig szó sincs. Fogd meg szépen a könyvet, és tanuld meg újra. Na, egy-kettő, láss neki, Tom, meg fogod szépen tanulni! Légy jó fiú! És ha megtanulod, kapsz tőlem valami nagyon szépet.

- Jó. Add ide, megtanulom. De mondd meg, mit kapok! Ugye, megmondod?

- Szó se róla! Csak tanulj szépen, tudod, ha én valamit ígérek, azt meg is szoktam tartani. Valami szépet kapsz!

- Hát jó, nem bánom, biflázni fogok.

Újra nekiállt „biflázni”, és a kíváncsiság meg a várható ajándék kettős sarkantyúja nyomán fényes sikert ért el.

Mary egy vadonatúj Bowie-kést ajándékozott neki, amelyet tizenkét és fél centért kapni. A kés láttára Tom valóságos gyönyörgörcsben fetrengett. A kés ugyan nem fogott, de „igazi Bowie” volt, s ez nagy szó! Különben is: minden efféle fegyver, még a leghitványabb is, „igazi” volt minden vadnyugati fiú szemében: ehhez a leghalványabb kétség sem férhetett. Érthetetlen, hogy mégis akadtak olyanok, akik hamisítást emlegettek. Tom az új késsel már sikeresen összekaristolta a szekrényt, és éppen az íróasztalt akarta munkába venni, amikor hirtelen megzavarták. Öltözködni küldték, mert még lemarad a vasárnapi iskoláról.

Mary egy bádog mosdótálba vizet öntött, szappant adott neki. Tom kivitte ezeket a szerszámokat, a mosdótálat letette egy fatönkre, a szappant megúsztotta a vízben, kihalászta, letette a mosdótál mellé, feltúrta ingujját, és a vizet nagyon óvatosan kiöntötte a földre. Erre aztán visszament a konyhába, az ajtó mögött lógó törülközővel nagyon szorgalmasan elkezdte arcát törölgetni. De Mary elrántotta a törülközőt, és felkiáltott:

- Pfuj! Nem szégyelled magad, Tom, így félni a víztől? Nem harap!

Tom egy kissé megzavarodott. A mosdótálat újra megtöltötték, és ekkor egy kis ideig a hideg víz tükre fölé hajolva, tűnődve erőt gyűjtött, aztán mély sóhajtással nekikezdett. Mikor újból a konyhába lépett, és csukott szemmel nyúlka a levegőbe a törülköző után, tekintélyes mennyiségű víz csepegett le arcáról, mintegy tanúságot téve mellette. De amikor a törülköző mögül kibújt, mégse sikerült osztatlan meglepedést kiváltania. Arcán ugyanis csak az álla és a homloka közötti rész volt tiszta, azon túl sötét vonal éktelenkedett, mint valami álarc, ezt pedig öntözetlen, kiszikkadt szárazföld követte, amely a füle mellett terült el, és a nyak felé folytatódott. Ekkor Mary vette kézbe Tomot; mikor befejezte rajta a működését, egész emberi külsőt nyert, a színárnyalatok eltűntek arcáról, nedves haja csinosan kifésülve, rövid, rakoncátlan fürtjei szép szabályos rendbe kefével csillogtak. Tom a maga részéről utálta göndör fürtjeit, semmi munkától és fáradságtól se riadt vissza, hogy ezt a nőies fejdísz t vízzel és zsírral minél szorosabban a fejéhez ragassza. Mary aztán kihozott ruhatárából egy öltönyt, melyet már két éve minden vasárnap hordott, és amelyet közönségesen mint „másik ruhát” emlegettek. Ebből fogalmat alkothatunk magunknak Tom ruhatárának gazdagságáról. Barátunk felöltözött, Mary még elvégezte rajta az utolsó simításokat, begombolta ruháját, megigazította, helyrerángatta gallérját, még egyszer lekefélt, és végül megkoronázta gyönyörű nagy szalmakalapjával. Tom nagyon tisztességesen nézett ki, de látszott rajta, hogy nagyon rosszul érzi magát ilyen ünnepi öltözetben. Tom ugyanis leküzdhetetlen ellenszenvet érzett minden tiszta és szép ruha iránt. Abban bízott már csak, hogy Mary elfelejti a cipőket, de sajnos, ez a reménykedés is hiúnak bizonyult. A cipők, faggyúval szépen bekenve, már oda voltak készítve az ajtó mellé, és Mary máris hozta őket. Tom türelmét veszítve kifakadt, hogy neki mindig csak azt kell csinálnia, amihez nincs kedve. Mary csak ennyit mondott:

- Kérlek, így viselkedik egy jó fiú?!

Erre aztán morogva felhúzza a cipőket. Mary hamarosan elkészült, és a három gyerek elindult a vasárnapi iskolába. Ezt a helyet Tom szíve legmélyéből gyűlölte, de Sid és Mary szerették.

A vasárnapi iskola istentisztelet előtt, kilenckor kezdődött és rendszerint fél tizenegyig tartott. Utána a két gyerek mindig önként ott maradt, hogy az istentiszteletnél segédkezzék, Tom - mélyebb okokból kifolyólag - ugyancsak ott maradt. A templom kicsiny volt és dísztelen, tornya fából készült, és dobozhoz hasonlított. Körülbelül háromszázan értek el az egyszerű fapadokban. A gyerekek ilyenkor mindenhol a templom felé igyekeztek, Tom pedig az ajtó mellett helyezkedett el, és sorra szólította őket:

- Mondd, van egy sárga cédulád, Bill?
- Igen.
- Mit adjak érte?
- Mit adsz?
- Egy cukrot meg egy horgot.
- Mutasd!

Tom kirakodott. A tárgyak kielégítették Billt, és a tulajdonjog átszállott Tomra. Aztán Tom elcserélt három piros cédulára egy csomó golyót, aztán hasonló értékes tárgyakért szerzett még egy sereg kék cédulát is. Vagy negyedórát töltött még az ajtóban, egy sereg gyerekkel tárgyalva, különböző színű cédulákat vásárolt. Végül egy csomó zajongó, vasárnapiasan ünnepélyes fiú és lány között bevonult a templomba, helyére ült, közben természetesen mindjárt összeverekedett a legelső, kéznél levő fiúval. A tanító, komoly, idősebb úr belépése megzavarta a verekedést. Ám alig fordított a tanító hátat, Tom villámgyorsan megrántotta az egyik fiú haját, a következő pillanatban már ájtatosan hajolt imakönyve fölé, miközben az áldozat a tettest keresve forgolódott. Tom közben már egy másik fiút szúrt meg egy gombostűvel, nyilván azért, hogy hallja, miként visítja el magát; erre a tanító Tomot büntette meg.

A vasárnapi iskola „hallgatói” ugyanolyanok voltak, mint Tom. Nyugtalan, lármás kölykök, tele komizással. Ha a lecke elmondására került sor, úgyszólván alig akadt valaki, akit nem kellett elejétől végig kisegíteni, hogy döcögve elmondja a bibliai idézeteket. Mégis, aki csak valamicskét is tudta a verseket, jutalmul egy kék cédulát kapott, amelyen a szentírásból vett idézet állott. Minden két jó felelet egy ilyen kék cédulát eredményezett. Tíz kék cédulát egy pirosra lehetett cserélni, és tíz piros egy sárgát ért. Végre tíz sárga céduláért az igazgató úr egy, nem éppen díszesen kötött bibliát ajándékozott a szorgalmas növendéknek. (Az ajándék akkor körülbelül negyven centet ért.) Vajon olvasóim közül hánynak lenne türelme és szorgalma, hogy megtanuljon vagy kétezer sort a bibliából, még ha a legszebb bőrkötésű szentírást is kapná jutalmul? És Mary kétévi türelem és szorgalom munkája gyümölcseként két ilyen bibliát szerzett, egyik fiú pedig, aki német családból származott, négyet vagy talán ötöt is kapott már ugyanilyen módon. Ez a fiú egyszer megállás nélkül háromezer sort mondott el a bibliából, de ez az erőfeszítés annyira igénybe vette szellemi képességeit, hogy ettől a naptól kezdve valósággal meghülyült, ami az iskolára nézve nagyon nagy kár volt, mert ünnepélyes alkalmakkor a tanító úr - mint Tom mondta - mindig ezt a fiút hívta ki „szerepelni”.

Persze csak az idősebb tanulóknak volt elég türelmük és belátásuk ahhoz, hogy megőrizték ezeket a cédulákat, és lankadatlanul végezzék a lélekölő munkát, míg egy bibliát érő mennyiséget összegyűjtenek, épp ezért egy-egy ilyen jutalom átnyújtása ritkán és ünnepélyes körülmények közt ment végbe. A kitüntetett növendék dicsősége olyan nagy volt, hogy egy-egy ilyen ünnepi alkalom feltüzelt az összes növendéket, és mindegyik vágyott rá, még hetekkel az ünnepség lezajlása után is, elérni ezt a dicsőséget. Lehetséges, hogy Tom sohasem éhezett olyan lelki táplálék után, mint a biblia, de az ünnepély dicsősége és magasztossága nemegyszer heves vágyakozással töltötte el.

Annak rendje és módja szerint az igazgató úr kiállt a szószék elé, kezében csukott énekeskönyvet tartott, ennek lapjai között pihentette mutatoujját. Csendre intette a gyereksereget. Úgy látszik, hogy ehhez a szerepléshez az énekeskönyv éppoly múlhatatlanul hozzátartozott, mint az énekesek énekszámaihoz a kotta. Bár rejtélyes, hogy miért, mert az igazgató úr se használta az énekeskönyvet, ahogy az énekesek se néztek soha a kottába.

Az igazgató úr vékony, harmincöt éves ember volt, haját rövidre nyíratta, hegyes kecskeszakállt és magas keménygallért viselt, amely majdnem a füléig ért, és csúcsai szinte a szája szögletéig emelkedtek. A gallér természetesen merev testtartásra kényszerítette, egész testét el kellett fordítania, valahányszor jobbra vagy balra akart nézni. Álla alatt hatalmas, lepedő nagyságú rojtos nyakkendő díszlett, cipőorra az akkori divat szerint büszkén felkunkorodott, mint a szántalp vége - ez a divat az akkori fiatalembereknek komoly munkát jelentett, sokszor órák hosszat türelmesen üldögéltek a fal mellett, és cipőjük orrát keményen a falhoz szorították. Walters igazgató úr nagyon ünnepélyes arcot vágott; alapjában véve jószívű és becsületes ember volt. Minden szent dolog iránt mély áhítatot érzett, és annyira elkülönített minden, legcsekélyebb mértékben is egyházi ügyet a világi hívságoktól, hogy ilyenkor vasárnap még a hangja is ünnepélyesebbé lett, mint hétköznapi. Szokásához híven kezdte meg beszédét:

- Na, gyerekek! Üljetek szépen le, és maradjatok jó gyerekek, legyetek csendben, és egypár percig figyeljetelek énám! Így, gyerekek! Így ülnek a jó kisfiúk és a jó kislányok. De jaj, ott látok egy kislányt, aki kinézeget az ablakon! Bizony, attól tartok, még azt hiszi, én valahol kint ülök valamelyik fa tetején, és egy kis madárkával beszélgetek. (Helyeslő röhögés.) Na, most már azt szeretném még mondani, hogy mennyire örülök, mikor ennyi vidám és tiszta arcocskát látok magam előtt, akik mind szorgalmasan eljöttek ide, hogy megtanulják, hogy kell jó gyerekek lenni.

És így folytatta tovább, tovább. Teljesen felesleges a szónoklat folytatását elmondanunk, a megszokott és mindenki által unos-untig ismert minták szerint ment tovább a beszéd.

A beszéd utolsó harmadában, mint hullám szaladt végig az ártatlan nyájon a verekedő kedv, lökdösni kezdték egymást, persze hogy a rossz fiúk indították el a veszekedést, de még olyan sziklaszilárd jellemeket is, mint Sid és Mary, megingatott ez a hullám. És abban a pillanatban, amint a beszéd végét sejtetően Walters igazgató úr hangja elhalkult, kis nyája is szelídebb lett, elcsendesedett, az utolsó szavakat pedig hálás némaság fogadta.

A suttogás és lökdösés jó részét mindenesetre szokatlan körülménynek kell betudnunk - látogatók jöttek: Thatcher bíró úr, akit egy törékeny öregember, egy finoman öltözött, öszes úr és egy előkelő hölgy követett. A hölgy, aki nyilvánvalóan a fiatalabb úrnak volt a felesége, egy kislányt vezetett. Tom már az egész előadás alatt sehogy se találta a helyét, rosszkedvű volt, nyugtalan, lelkiismeret-furdalást érzett. Kerülte Amy Lawrence szerető, gyengéd pillantását, képtelen volt elviselni tekintetét. De abban a pillanatban, amikor a kis jövevényt megpillantotta, szíve villámcsapásként forró örömmel telt meg. A következő pillanatban minden rendelkezésére álló eszközzel igyekezett feltűnni, rúgott, karmolt, csípett, meghúzta a fiúk haját, egyszerűen mindent elkövetett, hogy meghódítsa a kislány szívét. Emelkedett hangulatába csak annak a megaláztatásnak emléke vegyült keserű cseppként, amit ennek az angyalnak kertjében kellett elszenvednie, de ez az emlék csak olyan volt, mint a homokba rajzolódott könnyű lábnyom, amit az öröm hullámai azonnal elmostak.

A látogatókat természetesen a legelőkelőbb helyre ültették, és amint Walters igazgató befejezte beszédét, azonnal bemutatta őket az iskolának. Hamarosan kiderült, a középkorú úr csodálatosan előkelő személyiség, nem kisebb valaki, mint a kerület legfőbb bírójának, bizonyára a legfelségesebb jelenség, amelyet a gyerekek életükben valaha láttak. Csudálkozva bámulták, nyilván azt nézték rajta, „miből van”, és egészen biztos, akkor se lepődtek volna meg, ha emberfölötti hangon elbődült volna. Constantinople-ból származott, a szomszéd, alig tizenöt kilométerre fekvő városkából... tehát utazott, világot látott ember volt, talán már a kerületi törvényszék épületét is látta saját szemével, amelynek tetejéről azt mesélték, hogy csupa bádogból van. A tiszteletteljes meghatottság, amely a gyerekek soraiból a bíró felé sugárzott,

minden hangot elnémított a teremben. Ez volt tehát a nagy Thatcher, a kerületi bíró úr, saját bírójuk testvérbátyja. Jeff Thatcher azonnal felugrott, egyrészt, hogy barátságosan üdvözlje a nagybácsit, másrészt, hogy az osztályban méltó irigységet keltsen. Fülében, mint a mennyei zene hangzott a gyerekek izgatott suttogása.

- Oda nézz, Jim! Oda nézz! Igazán odament. Láttad? Kezet is fogott vele! Ez már valami! Isten bizony, sokért nem adnám, ha én lehetnék a helyében.

Walters igazgató úr persze azonnal hozzálátott, hogy kellő feltűnést keltsen mindenféle tevé-
vevéssel, parancsokat osztogatott, dicsért és szidott, ahogy éppen érte. Valósággal „díszelőadást” rendezett. De nem volt egyedül. A könyvtáros szintén „ünnepi előadást” tartott, magasra polcolt könyvcsomókkal jött-ment, hurcolta ide-oda a könyveket, és közben nagy fontoskodva fitogtatta hivatalának tekintélyes voltát. Ugyanígy fontoskodtak a fiatal tanítónők - ők is „díszelőadást” tartottak -, édesen hajoltak kis tanítványaik fölé (akiket éppen néhány pillanattal előbb testi fenytékkal sújtottak), bájos megbocsátással fenyegették meg felemelt mutatoujjukkal a rossz fiúcskákat, és meg-megsimogatták a jó gyerekeket. A fiatal tanító urak szintén felöltötték ünnepi külsejüket, kis szidásokkal és egyéb tekintélyt fenntartó eszközökkel éltek... és különösképpen a tanítók, férfiak és nők egyaránt, hirtelen minden pillanatban találtak valami tennivalót a dobogó körül, némelyik - látszólag nagy bosszankodással - kétszer-háromszor is odaszaladt. A kislányok is különbözőképpen mutatták be rendkívüli tehetségüket; a fiúk pedig „nagy cirkuszt” rendeztek. A levegő tele volt papírlövedékekkel, és állandóan hallatszott, hogy püfölik egymást a pad alatt. Fönn az emelvényen pedig ott ült a nagy férfiú, kegyesen elnéző mosolygást sugárzott az egész gyülekezetre, saját napfényének ragyogásában sütkérezett - mert hiszen ő is éppen úgy fontoskodott, és adta az előkelőt, akár a többiek. Csupán egyetlen dolog hiányzott, ami Walters igazgató úr boldogságát teljessé tehetne volna, mégpedig, ha lehetősége nyílt volna rá, ünnepélyesen megjutalmazni valamelyik csodagyereket.

Körül is járt az osztályban, megkérdezte a „sztárokat” - de sajnos, csak néhánynak volt egy pár sárga cédulája; egyetlenegy se akadt köztük, aki a jutalomhoz szükséges számot fel tudta volna mutatni. Most sokat áldozott volna érte, ha megnyílik a hülye német fiúcska esze.

És ebben a pillanatban, amikor már az utolsó reménysugár is kialudt, Tom Sawyer az emelvényhez lépett. Kilenc sárga, tíz vörös és tíz kék cédulát tartott a kezében, és egy bibliát kért. Ez úgy hatott, mintha derült égből csapott volna le a villám. Walters igazgató úr legalábbis mindenre el volt készülve, csak azt nem hitte volna, hogy belátható időn belül éppen Tom kér bibliát. De nem maradt ideje a tűnődésre - a fiú kezében voltak a hivatalos, hamisítatlannak látszó bizonyítékok. Tom tehát a bíró úr és a többi kiváltságos személy közé került a dobogóra, és a nagy újság ünnepélyesen és hivatalosan is tudomására adatott a többieknek. Ez volt az évtized legváratlanabb meglepetése, és olyan megrökönyödést keltett, hogy Tom majdnem olyan csodálatos színben tűnt fel az osztály előtt, mint a híres bíró úr. És a gyerekek egy természeti tűnemény helyett kettőt bámulhattak. Osztálytársait persze, különösen a fiúkat, ette a sárga irigység; azok szenvedtek természetesen a legjobban, akik - elkésve bár - belátták, hogy ők maguk juttatták Tomot ehhez a dicsőséghez, amikor ostobán eladták neki cédulájukat ugyanazokért az értéktárgyakért, amelyekért a meszelés előjogát vásárolták meg. Mindannyian dühösek voltak magukra, mert úgy érezték, galád cselnek lettek áldozatai.

A díjat az igazgató úr olyan ünnepélyességgel adta át Tomnak, amilyent a körülmények között egyáltalán ki tudott fejteni. Szegény, homályosan sejtette ugyan, hogy valami nincs rendben. Ösztöne megsúgta: valami szemfényvesztés lappang a háttérben, ami nem tudná a nap világosságát elviselni. Egyszerűen képtelenség volt, hogy éppen Tom gyűjtött volna össze

szellemi kincseskamrájában kétezer sornyi bibliai bölcsességet, mikor rendes körülmények közt kétségkívül már fél tucat is megártott neki.

Amy Lawrence büszke volt és boldog. Mindent elkövetett, hogy Tom észrevegye arcán ragyogó büszkeségét, de Tom nem nézett volna rá a világ minden kincséért sem. A kislány csodálkozott, mákszemnyi zavar fogta el, majd a gyanúnak röpke, mulékony árnyéka suhant át lelkén, hirtelen tovatűnt, majd újra erőt vett rajta. Körülnézett; egy gyors pillantás világokat döntött meg benne - szíve elfacsarodott; dühös és féltékeny lett, könnyei kicsordultak, gyűlölt mindenkit, de legjobban - mint ő hitte - az áruló Tomot.

Tomot bemutatták a bíró úrnak, de nyelve megbénult, alig tudott szóhoz jutni, szíve remegett, részben a nagy férfiú jelenlététől, részben pedig attól, hogy ez a nagy férfiú az „ő” apja volt. Ha sötét lett volna, legszívesebben leborul elébe, hogy imádja. A bíró úr kezét Tom fején nyugtatta, derék fiatalembernek szólította, és megkérdezte, hogy hívják. A fiú dadogott, nagyokat nyelt, végre kinyögte:

- Tom.

- Na, várj csak, fiacskám. Nem Tom a te becsületes neved.

- Thomas.

- Úgy van, helyes. És mondd csak, fiacskám, nincs neked még valami neved? Remélem, hogy van.

- Mondd meg szépen a bíró úrnak a nevedet, Thomas! - biztatta Walters igazgató úr. - Tedd hozzá: bíró úr! Ne feledkezzél meg az illemről!

- Thomas Sawyer, bíró úr!

- Jól van, fiacskám! Jó gyerek vagy, derék fiú vagy! Kétezer sor bizony nagyon sok! Igazán derekas munka volt. De sohasem fogod megbánni, hogy annyit fáradtál a kétezer sor megtanulásával, mert a tudás mindennél többet ér a világon, ez teszi naggyá és jóvá az embert, s majd ha te is nagy és jó ember leszel, Thomas, a múltra visszatekintve azt fogod mondani: mindezt a gyerekkori vasárnapi iskola áldásainak köszönhetem; mindezt kedves tanítónak köszönhetem, aki megtanított tanulni; mindezt a jó igazgató úrnak köszönhetem, aki buzdított, aki vigyázott rám, aki egy gyönyörű szép, remek bibliát adott nekem, örökbe; mindezt a jó nevelésnek köszönhetem! És biztos vagyok benne, a világ minden kincséért sem adnád oda ezt a kétezer sort, amit megtanultál. De most elmondasz nekünk, nekem és ennek a hölgynek valamit, amit tanultál! Ugye, fiam? Mert mi igazán szeretjük ám a jól tanuló kisfiúkat! Biztosan tudod a tizenkét apostol nevét. Ugye? Mondd meg szépen, hogy hívták az első kettőt.

Tom egyik kabátgombját csavargatta szégyenlős arccal, aztán elpirult, és lehunyta szemét. Walters igazgató úr lelke is elcsüggedt. Arra gondolt, teljes képtelenség, hogy Tom akár a legelemibb kérdésre is válaszolni tudjon, miért is kérdezte hát a bíró úr. Mégis, úgy érezte, kötelessége biztatni, és megszólalt:

- Ne félj, Tom! Na, felelj szépen a bíró úrnak!

Tom csak irult-pirult.

- Ugye, nekem megmondod? - kérdezte a hölgy. - Mondd meg szépen, hogy hívták az első apostolokat!

- Dávid és Góliát!

Borítsuk a felelet további fejleményeire a feledés könyörületös fátyolát.

V. FEJEZET

Tizenegykor megszólalt a kis templom rekedt harangja, és a hívők lassan gyülekeztek a délelőtti istentiszteletre. Az iskolás gyerekek szüleikhez húzódtak, és együtt ültek le, hogy felügyeletük alatt maradhassanak. Polly néni is megérkezett. Tom, Sid és Mary egy padban ült vele. Tom a pad legszélére került, hogy lehetőleg minél messzebb legyen az ablakon át is csábító, hívságos külvilági képektől. A tömeg lassan egészen megtöltötte a templomot, elől ült az öreg postamester, aki valaha jobb napokat is látott, a polgármester úr és felesége - mert annyi más fölösleges dologgal együtt polgármesterük is volt -, a békebíró, a szép szőke özvegy Douglasné, egy jólelkű, bőkezű, még csinos, negyvenes hölgy (övé volt a város egyetlen villája, amely a Cardiff-hegy ormán büszkélkedett, s amely a szíves és pazar vendéglátás tekintetében a város legelső háza volt), a köztisztviselő álló, hajlott hátú Ward úr a feleségével, egy kissé távolabb egy új kiválóság, Riverson, környékbeli ügyvéd; mögötte a falu szépe, akit egész csapat felcicomázott, felszalagozott fiatal hölgy vett körül; mögöttük a helység aranyifjúsága helyezkedett el, akik persze kikenve, kifelve az ajtó előtt várták meg, míg bámész sorfaluk között az utolsó lány is bement a templomba, és csak aztán vonultak maguk is utánuk. Utolsónak jött be a mintafiú, Willy Mufferson, aki olyan óvatosan fogta karon anyját, mintha hímes tojás lenne. Mindig ő maga kísérte el édesanyját a templomba, és természetesen minden öregasszony gyönyörködött bennük.

A fiúk viszont utálták Willyt, mert túlságosan jó gyerek volt, és azonkívül minduntalan követendő példaként állították elébük. Szivarzsebéből, de úgy, mintha véletlenül történne, kifityegett a hófehér, vasárnapi zsebkendő. Tomnak nem volt zsebkendője, nála egyébként is „felvágásnak” számított minden ilyesmi.

Miután a gyülekezet együtt volt, a harang még egyszer megkondult, hogy a lustákat és késlekedőket utoljára figyelmeztesse. A templomra ünnepélyes csend borult, amit csak a karzaton levők suttogása és kuncogása zavart meg. A karzat különben az egész istentisztelet alatt suttogott és kuncogott. Egyszer hallottam ugyan, volt valahol egy templom, ahol a karzaton is csendben maradtak, de bizony már elfelejtettem, hogy hol. Biztosan nagyon régen volt, és így alig emlékszem a részletekre. Talán külföldön történt. A pap kihirdette az elénekelendő zsoltár számát, majd kellő érzéssel felolvasta a szöveget, a vidékünkön közkedveltségnek örvendő papi stílusban. A hangsornak körülbelül a közepén kezdte, és innen kapaszkodott felfelé, felfelé egy bizonyos pontig, ahol hatalmas súllyal megnyomta az utolsó szótagot - aztán hangja úgy bukkott le, mint az ugró a trambulinról.

A Sionnak hegyén, Úristen,
Tiéd a dicséret.

Kitűnő előadónak tartották, jótékony célú estéken mindig szavalt néhány költeményt, és egy-egy előadott vers után a hölgyek rajongva emelték fel a kezüket, majd elgyengülten hullatták vissza ölükbe, fejüket ide-oda ingatva, szemüket eltakarva, mintha csak azt mondanák:

- Szavakkal nem is lehet kifejezni, milyen szép! Nem is való földi halandónak, túlságosan gyönyörű ez.

Az ének után Sprague tiszteletes úr felcsapott hirdetőtáblának, és „közleményeket” olvasott fel, gyűlésekkel, társaságokkal, ügyekkel kapcsolatban, s már-már úgy látszott, hogy listájának csak az ítéletnapkor lesz vége. Ez egészen különleges amerikai szokás volt, amely még városokban is, úgyszólván a mai napig divat, bár a napilapok bőven beszámolnak hasonló

eseményekről. Gyakran bizony így van ez, hogy éppen a legkevésbé indokolt szokásoktól és hagyományoktól lehet a legnehezebben megszabadulni.

Ezek után a tiszteletes úr imádkozni kezdett. Imája nagyon megfelelő és kitűnő volt, és egészen a részletekbe bocsátkozott. Könyörgött a gyülekezetért, a gyülekezet minden tagjáért; a faluban levő többi egyházért; magáért a faluért; a kerületért; az államért; az állam vezetőiért, az Egyesült Államokért és ennek egyházaikért; az elnökért; a kormányférfiakért; a szegény tengerészekért, akik viharokkal küzdenek; az európai uralkodók és keleti zsarnokok jármában nyögő milliókért; azokért, akik nem látnak és nem hallanak, bár szemük van a látásra, és fülük van a hallásra; a szegény hajótöröttekért, akik messze szigeten sanyarognak; és azzal a könyörgéssel fejezte be szavait, hogy hallgassa meg az Úr, és legyenek ezek a szavak jó földbe vetett magvak, amelyek a jóság bőséges aratását hozzák meg. Ámen.

Ruhasukagás hallatszott, és az álló gyülekezet leült. Az a fiú, akiről ez a könyv mesél, bizony semmi örömét nem lelte az imában, inkább csak tűrte. Türelmetlenül fészkelődött az egész ima alatt, szinte tudtán kívül maradt fejében egy-egy részlet, hiszen oda sem figyelt, de már olyan régen ismerte a tiszteletes úr imáját, hogy ha csak egy parányi új részlet került bele, érzékeny füle, sőt egész lénye azonnal felfedezte. A hozzátoldásokról igazán nem volt hízelgő véleménye.

Az ima közepe felé az előtte levő pad támlájára egy légy telepedett le, és ez az állat Tom minden figyelmét lekötötte. A légy fejét tisztogatta nagy szorgalmasan, és olyan erővel, hogy attól lehetett tartani: leszakítja a testéről, amihez cérvénkonyságú nyak kötötte; első pár lábát összedörzsölgette, hátsó lábával szárnyát simogatta le, szóval zavartalanul végezte a reggeli tisztálkodást, mindezt azonban olyan szentelen nyugalommal cselekedte, mintha a legnagyobb biztonságban lett volna. És valóban így is volt. Mert bármennyire is kíváncszott Tom, keze bármennyire szeretett volna utánakapni, mégsem merete megtenni, mert szilárdan hitte, hogy lelke azonnal a pokolra szállna, ha ima alatt követne el ilyen csúfságot.

De amikor a tiszteletes úr a zárószavakat mondotta, Tom keze lassan begömbült, és előrelopakodott, úgyhogy mire elhangzott az „ámen”, a légy már hadifogoly volt. Polly néni azonban észrevette Tom haditettét, és a legyet szabadon kellett eresztenie.

A tiszteletes úr most elővette a bibliát, felolvasta a textust, és belekezdett a szentbeszédbe, kenetteljesen fejtegette az alapigét, de oly egyhangúan, hogy Tom csak azt figyelte, hogyan lapoz tovább.

Pedig a száraz prédikáció nem egyébről szólt, mint az örök tűzről, a pokol kénköves lángjairól, s az üdvösségre kiszemelt keveseknek olyan kis számot engedélyezett, hogy szinte kétségessé vált: ezt a néhány embert egyáltalában érdemes-e megváltani?

Az istentisztelet végén mindig pontosan tájékozva volt, hány oldalt tett ki a szentbeszéd; igaz, másra aztán legtöbbször nem is emlékezett belőle. Ez alkalommal azonban a tiszteletes úr - ha csak rövid időre is - le tudta kötni csapongó képzeletét, mert hatalmas és mozgalmas képet festett az eljövendő földi paradicsomról, amelyben majd egybegyűlnék a világ seregei, az oroszán és a báránny békén hever egymás mellett, s egy kisgyermek szavának is engedelmeskednek. A tiszteletes úr által festett kép lendülete, tanulsága és erkölcsi tartalma egyaránt teljességgel hatástalan volt Tomra, őt csak az az elképzelés lelkesítette, mekkora hatást kelthetne az oroszánt vezető kisgyerek szerepében, és kipirult arccal vágyakozott erre a dicsőségre - természetesen csak azzal a feltétellel, ha az oroszán valóban szelíd lenne.

Mikor a tiszteletes úr a további erkölcsi tanulságokra tért át, megint az unalom kezdte gyötörni. Egyszerre csak „kincse” jutott eszébe, amit elő is vett a zsebéből. Hatalmas szarvasbogár volt ez, kis dobozba zárva. A bogár kiszabadulásának első ténykedéseként belecsípett Tom

ujjába, amit gyors egymásutánban kettős mozdulat követett. A bogár széles ívben a templom közepére röpült, és a hátára esvén, fekvé maradt, a sebesült ujját a fiú viszont a szájába kapta. A bogár igyekezett talpra állni, de ez sehogy se sikerült neki. Tom vágyakozva kacsingatott rá, de a bogár a két padsor közt biztonságos távolságban volt. Mások, akik hasonló érdektelenséggel ültek a padokban, szintén oda-oda kacsingattak. A bogár szórakoztatta őket.

Ebben a pillanatban egy bánatos és a nyári melegtől elbágyadt pudli érkezett csatangoló útján a padok közé. A fogság és a csend csavargásra készítették; változatosságra vágyott. Észrevette a bogarat, és szomorúan lelógó farka azonnal izgatott legyezésbe kezdett. Rámeredt a zsákmányra, körüljárta, biztos távolságból feléje szaglászott, újra körüljárta, majd vakmerően közelebbről szagolta, száját feltátotta, egyszer-kétszer feléje is kapott. Tetszett neki a játék. Aztán lekushadt a bogár mellé, mellső lábai közé fogta, és tovább folytatta kísérleteit. De lassacskán belefáradt, közönyös lett, és a végén feje szórakozottan lehanyatlott. Lassan-lassan mind közelebb jutott ellenségéhez, és egyszerre csak a bogár belecsípett az orrába. Éles vakkantás harsant fel, a kutya megrázta fejét, és a bogár pár lépéssel megint odébb lódult. A szomszédos padok nézői csendes belső örömmel figyelték a történeteket. Néhány arc eltűnt a zsebkendők és a legyezők mögött. Tom pedig szíve legmélyéig boldog volt. A kutya bután körülnézett, nyilván érezte helyzetének ostobaságát, de szívében harag gyúlt, és bosszúra vágyott. Megint a bogárhoz ment, és óvatosan újra támadni kezdte. Körbeugrált körülötte, hol innen, hol onnan csapott le rá a lábával, közvetlenül a bogár mellett, a fogával kapott feléje, fejét rázogatta, miközben a füle föl-alá libegett. De a sikertelenségbe nemsokára újra belefáradt. Megpróbált egy léggel szórakozni, de itt se talált több örömet, majd orrát egészen a földön tartva, egy hangyát vett üldözőbe. Ebbe is hamar beleunt, ásított egyet, és tökéletesen megfeledkezett a szarvasbogárról, ráült. Ekkor kétségbeesett, vad vonítás harsant fel. A kutya végigrohant a padok között. Az ajtónál megfordult, az oltár felé száguldott, de rémülete minden ugrásnál nőttön-nőtt. Villámgyorsan vágatott ide-oda, mint valami gyapjas üstökös. A végén a megvadult állat gazdája ölébe ugrott, ez meg az ablakon keresztül a szabadba továbbította. Boldogtalan vinnyogása mind messzebből hallatszott, és hamarosan elhalt a távolban.

Ugyanezen idő alatt az egész templom rákvörös arccal küzdött az elfojtott nevetéssel, a tiszteletes úr beszéde pedig végérvényesen zátonyra futott. Megakadt, és amikor folytatni akarta, csak nagyon nehezen és vontatottan jutott tovább; a gyülekezet figyelme teljesen elfordult tőle, annyira, hogy még a legkomolyabb intelmeket is fel-feltörő, szentségtelen vidámság fogadta a fedezéket nyújtó hátsó padok támlái mögül, mintha bizony szegény pap valami nagyon tréfás dolgot adott volna elő. Az egész gyülekezet valósággal fellélegzett, amikor a beszéd véget ért, és a pap áldást osztott.

Tom Sawyer elégedetten ment haza. Arra gondolt, hogy az istentisztelet alatt is egészen jól eltelne az idő, ha gondoskodnának egy kis változatosságról. Egyetlen körülményt rosszalnt: a bogarat nem a kutyanak szánta; játszani még csak odaadta volna neki, de hogy elvitte, ez nem volt szép tőle.

VI. FEJEZET

Hétfőn reggel Tom nyomorultul érezte magát. Minden hétfő reggel ugyanilyen volt; kezdődtek az iskolába járás szenvedései. Ilyenkor gyakran arra gondolt, bár inkább ne is lenne ünnepnap, ami csak nehezebbé és gyűlöletesebbé teszi a fogságba való visszatérést.

Az ágyban fekvé tünődött, és ekkor hirtelen eszébe jutott, milyen jó is lenne, ha beteg volna, akkor iskola helyett otthon maradhatna. Ebben a gondolatban sejtett valami halvány lehetőséget. Gondos vizsgálat alá vette egész szervezetét, de - sajnos, semmiféle rendellenességet nem tapasztalt. A vizsgálatot újból elkezdte, ekkor gyomorgörcs tüneteit vélte fölfedezni magán, s reménytelen buzgalommal igyekezett minél több tünetet előidézni, de a fájdalom mindjobban gyöngült, majd teljesen elmúlt. Tovább folytatta működését, végre sikerült valamit felfedeznie. Egyik felső foga mozgott. Már éppen hangulatkeltő, bevezető nyögésbe akart fogni erre a szerencsés felfedezésre, amikor eszébe jutott, hogy ezzel az érvvel nagynénje előtt nem sokra menne. Polly néni kirántaná a meglazult fogat. Ez a műtét fájdalmasnak ígérkezett. Úgy döntött tehát, hogy a fogfájást pillanatnyilag tartalékolja, és tovább keresett.

Fáradozása egy darabig sikertelen volt. Egyszerre eszébe jutott, hogy a doktor említett valami bajt, ami egyik betegét három hétre ágyhoz láncolta, sőt a beteg még egy ujját is majdnem elvesztette. Erre Tom villámgyorsan előhúzta a takaró alól sebesült lábujját, és hosszasan tanulmányozta. Volt ám egy bökkenő: nem volt tisztában a szükséges tünetekkel. Mégis úgy határozott, hogy megkísérli, és nagy buzgalommal nyögni kezdett.

Sid azonban nyugodtan tovább aludt.

Tom hangosabb nyögéseket hallatott, és szinte maga is úgy érezte, hogy fáj a lába.

Sid meg se mozdult.

Tom egészen kimerült kísérleteibe. Kis pihenőt tartott, aztán felfújta magát, és csodálatos nyögéssorozatba kezdett.

Sid tovább horkolt. Tom dühbe gurult.

- Sid! Sid! - kiáltott, és megrázta.

Ez végre használt. Tom folytatta nyögését, Sid ásított egyet, kinyújtózott, feltápáskodott fél könyökre, és horkanva még egy utolsót ásított. Tom csendesen jajgatott. Végre megszólalt Sid:

- Tom! Hé, Tom!

Felelet azonban nem hangzott.

- Te! Tom! Tom! Mi bajod?

Megrázta, és aggodalmasan nézett arcába.

Tom feljajdult:

- Ne, ne bánts, Sid! Ne taszigálj!

- De mi bajod, az istenért?! Tom, én szólok Polly néninek.

- Ne, ne szólj senkinek, majd csak elmúlik. Talán csak elmúlik.

- De én megyek, és megmondom Polly néninek! Ne jajgass már így, hiszen ez rettenetes. Mikor kezdődött?

- Jaj! Már órákkal ezelőtt. Jaj, ne ráncigálj, Sid, még megölsz!

- Mért nem keltettél föl már előbb? Kérlek, jaj, ne jajgass, még a hajam szála is égnek áll tőle! De hát mondd, Tom, mi bajod?

- Mindent megbocsátok, Sid (jajgatás és nyögés), mindent, amit valaha ellenem tettél. Ha meghaltam...

- Tom, ugye, nem halsz meg?! Ugye, nem halsz meg? Ne, ne halj meg, Tom! Talán...

- Mindenkinek megbocsátok, Sid (nyögés), mondd meg mindenkinek, Sid, és vidd el majd az ablakráját és a félszemű macskakölyköt, annak az új kislánynak, és ugye, megmondod...

De Sid ekkorra már felrántotta a ruháját, és el is rohant. Tom képzelőereje olyan kiválóan működött, hogy ebben a pillanatban csakugyan szenvedett, és jajgatása is egészen hiteles színezetet kapott.

Sid repült lefelé a lépcsőn, és kiabált:

- Polly néni! Polly néni! Gyere! Tom mindjárt meghal.

- Meghal?

- Igen, mindjárt meghal! Siess! Siess!

- Micsoda butaság ez! Nem is lehet igaz!

De Polly néni máris repült felfelé, nyomában Sid és Mary száguldott. Polly néninek sápadt volt az arca, és reszketett az ajka, s mikor az ágyhoz ért, alig tudta kinyögni:

- Tom! Tom! Mi bajod, kisfiam?

- Jaj! Jaj! Polly néni!

- Mi bajod, az isten szerelmére? Szólj már, mid fáj?!

- Jaj, a sebes lábam... üszkösödik.

Az idős hölgy erre lerogyott, megkönnyebbülten nevetett, aztán sírt egy sort. A következő pillanatban egyszerre sírt és nevetett. Ez, úgy látszik, rendbe hozta és megszólalt:

- Hogy megijesztettél, te haszontalan kölyök! De most már elég legyen ebből a komédiából! Ki abból az ágyból!

A nyögés és jajgatás azonnal megszűnt, és a lábfájás is nyilván elmúlt. Tom nagyon bután érezte magát, és csak sokára szólalt meg:

- Igazán, Polly néni, annyira fáj, és igazán üszkösnek látszott; közben egészen elfeledkeztem róla, hogy a fogam is fáj.

- A fogad? Mi van a fogaddal?

- Egyik mozog, és nagyon fáj.

- Jó, jó, csak ne kezdj nekem megint jajgatni! Nyisd ki a szádat! Tényleg mozog az egyik foga. De ebbe nem hal bele senki. Mary, hozz csak egy kis cérnát meg egypár szem paraszt a konyhából! Mindjárt kihúzom én a te fájós fogadat!

Tom könnyörögni kezdett.

- Ne, ne, Polly néni! Ne húzd ki, már nem is fáj semmit. Így görbüljek meg, ha egy cseppet is fáj! Kérlek szépen, ne húzd ki. Nem is akarok itthon maradni, inkább elmegyek az iskolába.

- Nem akarsz itthon maradni? Úgy! Szóval ez az egész komédia csak arra való volt, hogy itthon maradj, és iskola helyett elcsavarogj halászni, mi? Tom, igazán mindent megteszel, hogy a sírba vidd öreg nénédet, pedig tudod, mennyire szeretlek.

Időközben megérkeztek a foghúzó műszerek is. Az öreg hölgy a cérnaszál segítségével hurkot vetett Tom fogára. A cérna másik végét az ágytámlához kötötte, a csíptetővel megragadta a paraszat, és odadugta a fiú orrához. A következő pillanatban a fog már az ágy végén himbálódzott.

De nincsen olyan baj, amelyben ne lenne valami öröm. Mikor Tom reggeli után iskolába ment, minden pajtását meghódította egészen újszerű köpésművészetével, amit foghíjasságának köszönhetett. A mutatóvány általános csodálatot keltett a köréje gyűlt kíséretben, és az egyik fiú, aki mindeddig a napig még a tisztelet és bámulat központjában élt csúnyán elvágott ujjával, ettől a pillanattól kezdve magára maradt. Fájó szívvel és színlelt megvetéssel kicsinyellte le Tom Sawyer művészi köpéseit, de egy hang hamar rendre intette:

- Savanyú a szőlő, mi?!

A bukott hős szégyenkezve elsompolygott.

Közvetlen az iskola előtt Tom Huckleberry Finn-nel találkozott. Finn a falu ifjú páriája volt, a város részeges csavargójának fia. Természetesen a falu anyái szívből gyűlölték Huckleberryt, és féltek tőle, mert lusta, komisz és nagyon közönséges volt, kívül állott minden törvényen, és... mert minden gyerek csodálta, élvezte tiltott társaságát, és titokban mind azt kívánták, bárcsak mernének ők is hozzá hasonlók lenni. Tom - mint minden más rendes gyerek - mélyen irigyelte Huckleberryt vidám, társadalmon kívüli helyzetéért, pedig szigorúan el volt tiltva társaságától. Ebből világosan következett, ha csak alkalmat talált rá, mindig vele játszott. Huckleberry állandóan ócska, felnőttektől levetett ruhákban járt. Ezek örökké szakadtak voltak, és a rongyok csak úgy libegtek róluk. Kalapja egy néhai fejfedő romja volt, karimájából jókora, félhold alakú darab hiányzott. Kabátja, ha egyáltalán viselt kabátot, a bokáit verdeste, és gombjai valahol a térde körül fityegtek. Egy fél nadrágtartó tartotta nadrágját. A nadrág feneke lötyögött az ürességtől, kirojtosodott szára a port söpörte, hacsak fel nem gyűrte. Huckleberry szabadon, kényére-kedvére csatangolt ide-oda. Szép időben a szabadban aludt, csak ha esett, keresett magának menedéket. Nem kellett sem templomba, sem iskolába járnia; senki emberfia nem parancsolt neki, és nem kellett szót fogadnia senkinek. Akkor és oda ment fürdeni vagy halászni, amikor és ahová kedve tartotta, és addig maradt, ameddig éppen jónak látta. Senki se tiltotta meg neki, hogy verekedjék, este senki se küldte ágyba. Huckleberry volt az első, aki mezítláb jelent meg tavasszal, és ősszel ő vett fel utolsónak cipőt. Nem kellett se mosdania, se tiszta ruhát vennie, és gyönyörűen tudott káromkodni. Egyszóval, ennek a fiúnak minden szabad volt, ami az életet széppé teszi. Így érzett minden agyonnevelt és megrendszabályozott „tisztességes” fiú St. Petersburgben.

Tom megszólította a társadalom e regényes kitagadottját:

- Szerbusz, Huckleberry!

- Szerbusz! Na, mit szólsz hozzá?

- Mihez?

- Ehhez a döglött macskához.

- Mutasd közelebbre, Huck. Tyű! Milyen kemény! Hol szerezted?

- Vettem egy fiútól.

- Mit adtál érte?
 - Egy kék cédulát és egy disznóhólyagot, amit a mészárosnál találtam.
 - És hol szerezted a kék cédulát?
 - Ben Rogerstől vettem két hete egy karikahajtóért.
 - Te, mondd, mit csinálsz evvel a döglött macskával?
 - Mit csinállok? Szemölcsöt lehet irtani vele.
 - Szemölcsöt? Nem igaz! Te, én tudok valamit, ami jobb.
 - Fogadjunk, hogy nem jobb. Na, mi az?
 - Békanyál!
 - Békanyál? Ér is az valamit!
 - Próbáltad már?
 - Én nem, de Bob Tanner megpróbálta.
 - Ki mondta?
 - Ki mondta? Ő mondta Jeff Thatchernek, Jeff mondta Johnny Bakernek, Johnny mondta Jim Hollinsnak, Jim mondta Ben Rogersnek, Ben elmesélte egy négernek, és a néger elmondta nekem.
 - Na és? Mind hazudtak. Biztos, mind hazudtak, még a néger is. A négert nem ismerem ugyan, de még sosem láttam olyan négert, aki ne hazudott volna. Te talán láttál? Mi? Mondd, Huck, hogy csinálta Bob Tanner?
 - Hát bedugta a két kezét egy odvas fába, amelyikben az esővíz békanyálás volt.
 - Nappal?
 - Persze hogy nappal.
 - Arccal a fának fordulva?
 - Persze, azt hiszem.
 - Mondott valamit?
 - Mit tudom én, mit mondott.
 - Na, ugye! Tudtam! Ilyen marhaságot! Szemölcsöt akar gyógyítani békanyállal! Persze hogy úgy nem használ. Tudod, hogy kell ezt csinálni? Pont éjfélkor a legsűrűbb erdőben keresni kell egy olyan odvas fát, amelyikben békanyálás a víz, háttal a fatörzshöz kell állni, bele kell nyúlni a vízbe, és el kell mondani ezt a mondókát:
- Árpadara, árpa, kukoricadara,
tűnjön el kezemről szemölcs, ótvar, ragya.
- Aztán tizennégy lépést kell tenni előre, becsukott szemmel, aztán háromszor egymás után meg kell fordulni, és hazamenni. De útközben egy szót sem szabad szólani. Mert ha beszélsz valakivel, a varázs nem ér semmit.
- Lehet, hogy így kell csinálni, de Bob Tanner azért másképp csinálta.

- Biztos, hogy nem így csinálta! Bobnak van a legtöbb szemölcsse az összes fiúk közül, és biztos, hogy egyetlenegy se lenne rajta, ha tudta volna, milyen varázsigét kell mondani a békanyálra, hogy hasson. Azt hiszed, egy szemölcsöt szedtem le így a kezemről? Tudod, sokszor játszom békákkal, és sok szemölcsöt kaptam már. De néha a kisebbeket babbal szedem le.

- Igen, tudom. A bab jó, ezt már én is csináltam.

- Igazán? Hogy szoktad te csinálni?

- A babot kétfelé vágom, a szemölcsöt annyira elvágom, hogy kicsit vérezzen, a vért az egyik fél babra teszem. Éjfélkor, újhold idején a keresztúton lyukat kaparok, és elásom ezt a fél babot, a másik felét meg elégetem. A véres fél bab aztán elkezd nőni, nőni, a másik felével akar találkozni, és segít a vérnek, amelyik magához szívja a szemölcsöt, úgyhogy hamar elpusztul.

- Ez az! Így kell csinálni. De még sokkal jobb, ha a következő varázsmondást mondja el az ember, mikor elássa a babot: „Menj, bab, menj el, bab, vidd el az én szemölcsömet.” Így csinálja Joe Harper is, pedig az már mindenfelé járt, még Coonville-ben is volt. De mondd csak, Huck, hogy szeded le őket a döglött macskával?

- Tudod, az ember fogja a macskát, és éjfél felé kimegy a temetőbe, oda, ahol valami gonosztevőt vagy rossz embert temettek el. Pontban éjfélkor aztán jön az ördög, néha kettő vagy három is, de nem látni őket, csak annyit hallani, mintha a szél fújna, esetleg néha hallani, amint beszélnek. Mikor aztán el akarják vinni a gonosz lelket, meg kell fordulni, és az ördögök után kell dobni a döglött macskát. Közben ezt kell mondani: „Ördög, menj halott után; macska, menj ördög után; szemölcs, menj macska után; többet ne is lássalak!” Ez minden szemölcsöt elpusztít.

- Jó varázs lehet! Megpróbáltad már, Huck?

- Még nem, de Hopkinsné mondta.

- Akkor biztos jó varázs, azt mondják, az öreg Hopkinsné boszorkány.

- Azt mondják? Én tudom, hogy boszorkány! Megbabonázta az én öregemet is, megverte szemmel. Az öregem maga mondta. Egyszer a faluba jövet Hopkinsnéval találkozott, s rögtön úgy érezte, hogy rontás van rajta. Az öregem felkapott egy követ, és ha a vénasszony le nem hajol, el is találja. Éjjel aztán le is gurult az öreg arról a szalmarakásról, amelyiken részegen aludt, és el is tört a keze.

- Borzasztó! És hogyan tudta, hogy őt babonázza Hopkinsné?

- Hát istenem, az öregem könnyen meg tudja mondani. Azt mondja, ha nézik az embert, s ha olyan hegyesen néznek, akkor azok boszorkányok. Pláne, ha morognak is hozzá. Az öregem azt mondja, hogy ilyenkor, mikor morognak, mindig visszafelé mondják a miatánkot.

- És mikor próbálsz ki a macskát, Huck?

- Ma éjjel. Azt hiszem, ma éjjel eljönnek az öreg lóképű Williamsért.

- De az öreget már szombaton eltemették. Már biztos elvitték a lelkét szombat éjjel. Nem igaz, Huck?

- Hogy lehet ilyeneket beszélni! Azt hiszed, hogy szombat éjfélig meg tudták volna csinálni? Akkor meg már vasárnap van, és tudod, az ördögök nem mernek vasárnap a földre jönni.

- Persze! Sose jutott volna eszembe. Te Huck, mondd, elviszel magaddal?

- Elviszlek, de csak ha nem félsz!

- Félni? Pont én félek! Szóval, nyávogsz majd?

- Igen, és te nyávogj vissza, ha jössz. De ne hagyj soká nyávogni, a múltkor is addig nyávogtam, míg az öreg Hays kinézett, hozzám vágott egypár követ, és elkáromkodta magát: „A fene ezt a dögöt”, erre én is behajítottam egy fél téglával az ablakát, de erről hallgass!

- Persze hogy hallgatok. Akkor éjjel nem tudtam felelni, mert Polly néni vigyázott rám. De máma nyávogok. Mutasd csak, Huck, mi az?

- Semmi, egy bodobács.

- Hol fogtad?

- Az erdőben.

- Mit adjak érte?

- Mit tudom én? Különben is nem akarom eladni.

- Elég kicsi.

- Mindenki mondhatja arra, ami nem az övé. Nekem éppen jó. Én meg vagyok vele elégedve.

- Te, annyi van, mint a szemét. Ha akarnám, ezer is lehetne nekem.

- Hát mért nem akarod? Azért, mert jól tudod, hogy nem igaz. Különben is ez egy korai bodobács. Az idén az első, amit láttam.

- Huck, odaadom érte a fogamat!

- Mutasd!

Tom elővett egy darab papírt, és gondosan kicsomagolta a fogát. Huckleberry szakértő szemmel vizsgálta. A kísértés igen nagy volt. Végre megszólalt:

- Igazi fog ez?

Tom felhúzta az ajkát, és megmutatta az üres helyet.

- Akkor jó - mondta Huckleberry -, megveszem.

Tom bezárta a bogarat abba a kis dobozba, amelyikben előző nap a „templomi bogarat” tartotta, s mikor a két fiú elvált, mindketten úgy érezték, hogy gazdagabbak lettek.

Mikor Tom a félreeső, magános iskolát elérte, olyan sietséggel ment be, mintha egész útján nagy igyekezettel jött volna. Kalapját a fogásra akasztotta, és kellő ügybuzgósággal ült a helyére. A tanító, aki az emelvényen trónolt hatalmas karosszékében, éppen szunyókált. A tanuló gyerekek egyhangú zümmögése álomba ringatta, de a mozgás felriasztotta.

- Tom Sawyer!

Tom tudta, hogy teljes nevének említése nem jelent semmi jót.

- Tessék.

- Gyere csak ide. Már megint elkéstél, mi? Hol jártál?

Tom már éppen valami alkalmas hazugságon törte a fejét, amikor hirtelen két ragyogó, szőke hajfonatot pillantott meg, amelyek egy háton leomlottak, és a szerelem viharos megérzésével megismerte őket. És éppen e mellett a kislány mellett volt az egyetlen üres hely a lányok felén az osztályban. Hirtelen megszólalt:

- Huckleberry Finn-nel beszélgettem.

A tanító egészen elhűlt; csak bámult tanácstalanul. A gyerekek zümmögése megszűnt; mindenki azt hitte, hogy ez a kelekótya gyerek elvesztette az eszét. A tanító újra feltette a kérdést:

- Mit... mit csináltál?

- Huckleberry Finn-nel beszélgettem.

A szavakat nem lehetett félreérteni.

- Thomas Sawyer! Ez a legmegdöbbentőbb vallomás, amit valaha hallottam. Erre a szemtelenségre csak vessző felelhet. Vessd le a kabátodat!

A tanító dolgozott, míg csak bele nem fáradt a keze, és pálcakészlete is lényegesen megfogyatkozott. Aztán a következő parancs hangzott fel:

- Most pedig mars a lányokhoz. És legyen neked elég ez a figyelmeztetés!

A teremben bujkáló nevetésre a fiú arca levertnek látszott, pedig valójában tiszteletteljes tartózkodás volt ez, melyet ismeretlen imádottja iránt érzett, mély rajongás és jó szerencséje fölött érzett végtelen öröm. A pad legszélére ült le, a lányka meg odébb ült, és fejét megvetően elfordította. Suttogás, integetés és bámész pillantások röpködtek a teremben, de Tom csendesen ült, kezét az alacsony padra tette, és úgy látszott, hogy könyvébe mélyed. Lassan-lassan elterelődött róla a figyelem, s a nehéz levegőt megint megtöltötte a gyerekek megszokott zümmögő mormolása. Ekkor Tom lopva a kislány felé pislogott. A kislány észrevette, félrehúzta a száját, és egy percig a hátát fordította neki. Mikor óvatosan újra feléje fordult, egy barack volt előtte. Félrelökte a gyümölcsöt, de Tom lassan újra visszatette. Erre újra félrelökte, de mozdulata már nem volt olyan heves. Tom nagy türelemmel még egyszer visszahelyezte a barackot, a kislány erre már otthagya. Tom felírta a palatáblájára:

- Kérlek, edd meg, nekem van még.

A kislány egy pillantást vetett az írásra, de nem csinált semmit. Erre Tom elkezdett valamit a táblájára rajzolni, de művét bal kezével eltakarta. A kislány egy darabig állta, nem nézett oda, de az emberi kíváncsiság apró, alig észrevehető jelekben már megmutatkozott rajta. A fiú látszólag tudomást sem vett róla, és tovább dolgozott. A kislány igyekezett kevésbé feltűnő módon megnézni a rajzot, de Tom úgy tett, mintha észre sem vette volna. Végre a lányka már nem bírta tovább, és vonakodva suttogott:

- Mutasd meg!

Tom félig felfedte egy ház torz rajzát, két hegyes tornyocskával és egy kéménnyel, amelyből dugóhúzó módjára kanyargott a füst. A kislány érdeklődése a munka iránt megnövekedett, minden mást elfelejtett. Mikor a rajz készen lett, egy pillanatig figyelmesen szemlélte, aztán odasúgta:

- Szép ház. Csinálj egy embert is!

A művész gyorsan az udvarra telepített egy szálfa nagyságú alakot, aki egyetlen lépéssel átléphetne volna a házat, de a kislány nem volt túlságosan nagy igényű, megelégedett ezzel a szörnyeteggel, és odasúgta:

- Nagyon szép ember; most engem rajzolj le, amint éppen jövök.

Tom egy homokórát rajzolt, s rá egy teliholdat, a karok, lábak helyére négy szalmaszálat, s az egyik kéz kimeresztett ujjai közé egy irdatlan nagy legyezőt sikerített. A kislány ezt súgta:

- Ez is szép! Én is szeretek rajzolni.
- Nagyon könnyű - suttogta Tom -, ha akarod, megtanítalak.
- Igazán? Mikor?
- Délben. Hazamégy ebédelni?
- Ha akarod, itt maradok.
- Jó. Rendben van. Te, mi is a neved?
- Becky Thatcher. És téged hogy hívnak? Ja igaz, tudom. Thomas Sawyer.
- Így csak akkor szólítanak, ha utána verés következik. Különben csak Tom vagyok. Hívj csak te is Tomnak, jó?
- Jó.

Tom erre újra elővette tábláját, és írni kezdett, néhány betűt írt csak le, de kezével megint eltakarta az írást. Becky azonban kíváncsi volt, kérni kezdte, mutassa meg. Tom megszólalt:

- Semmi, igazán semmi.
- De igen.
- Dehogy, különben is nem érdekel téged.
- De igen, igen. Kérlek, mutasd meg.
- El fogod mondani.
- Nem, nem mondom el... esküszöm, hogy nem mondom el.
- Senkinek sem? Soha senkinek? Soha életedben?
- Nem, sohasem mondom el, soha-soha senkinek. Mutasd meg már.
- Meg se fogod nézni, tudom, hogy nem érdekel.
- Ha ilyen vagy, azért is megnézem! - És keze már Tom kezén volt. Rövid küzdelem kezdődött. Tom úgy tett, mintha komolyan ellenállna, de hagyta, hogy a kislány mind lejjebb húzza a kezét, és a következő szó vált láthatóvá: Szeretlek.
- Szentelen!

A kislány Tom kezére ütött, de elpirult, és látszott rajta, hogy tetszik neki a dolog.

Ebben a pillanatban Tom érezte, hogy valami végzetes hatalom fülénél fogva megragadja, felemeli, és az osztály derűtsége közepette saját helyére kényszeríti. A tanító még néhány borzalmas, hosszú pillanatig állva maradt mögötte, de végre is szó nélkül visszament trónjára. Tom szívében pedig - bár sajgott a füle - vidám dal fakadt.

Mikor az osztály lecsillapodott, Tom tisztességgel igyekezett, hogy komolyan dolgozzék, de a belső vihar, amely feltámadt benne, túlságosan nagy volt. Sorra került az olvasásban. Szánalmasan dadogott, a földrajzban a tavakat hegyekké, a hegyeket folyókká, a folyókat földrészekké változtatta, és néhány pillanat alatt visszaállította az őskáoszt. Végre aztán a helyesírásban „égett le” egészen nevetséges könnyű szavakkal, úgyhogy még a bádog jutalomérmet is, melyet büszkén viselt hónapokon keresztül, át kellett adnia érdemesebb embernek.

VII. FEJEZET

Minél inkább igyekezett Tom a könyvre figyelni, gondolatai annál vidámabban csapongtak. Végre sóhajjal vegyes ásítás után abba is hagyta kísérleteit. Úgy érezte, hogy a déli szünet ideje már sohase fog elérkezni. A levegő tűrhetetlenül nyomott volt, szellő sem rezdült. A legálmosabb nyári nap volt. A huszonöt tanuló gyerek egyhangú mormogása éppen úgy elandalította az embert, mint a méhek zümmögése. Messze kint a szikrázó napsütésben üde zöld lombok emelkedtek. Előttük a hőség bíboros fátyla libegett. Lomhán szárnyalt tova egy-egy madár, semmi más élőlényt nem lehetett látni, csak néhány tehenet - de ezek is aludtak. Tom szíve szabadság után vérzett, vagy legalább arra vágyott, hogy másvalamivel üsse agyon az unalmas időt. Keze zsebébe vándorolt, és arcán hálás öröm fénye ragyogott fel. Előkerült az a doboz, amelybe a bodobácsot zárta. Tom kiszabadította az állatot, és a padra tette. Talán a bodobács szívében is hálás öröm gyulladt, de öröme mindenesetre korai volt. Abban a pillanatban, amikor vidáman útnak eredt, Tom egy gombostűvel megfordította, és más irányba hajszolta.

A padban Tom mellett ült kebelbarátja is, aki éppen úgy szenvedett, mint ő, és ebben a pillanatban mélyen és hálásan merült el az események megfigyelésében. Ez a kebelbarát Joe Harper volt, akivel Tom egész héten nagy barátságban volt; csak vasárnap lettek esküdt ellenségek. Joe is elővett kabátjából egy gombostűt, és segített Tomnak a fogoly gyakorlatoztatásában. A játék percről percre érdekesebbé vált, de Tom nagyon hamar kijelentette, hogy csak egymást zavarják, és egyikük sem jut maradéktalan gyönyörűséghez. Erre elővette Joe palatábláját, és egész hosszúságában két mezőre osztotta.

- Így - szólalt meg -, amíg a te feleden van, zavarhatod, én addig nem nyúlok hozzá. De ha elszőkik téled hozzám, neked kell békében maradnod, amíg csak nálam van a bodobács.

- Na, gyere, ereszd már el!

A bodobács elszökött Tomtól, és átjutott az egyenlítőn. Joe piszkálta egy ideig, de az állat őt is faképnél hagyta, és visszament Tomhoz. Ez a jelenet többször ismétlődött. Mialatt az egyik fiú nagy igyekezettel hajszolta a bodobácsot, a másik éppen olyan izgatott figyelemmel várakozott a hadműveletekre. A két fej szorosan egymás mellett hajolt a palatábla fölé, és a két lélek most minden világi esemény iránt közömbössé vált. Végre a szerencse, úgy látszott, teljesen Joe mellé szegődött. A bodobács megpróbálta ezt, megpróbálta azt, már-már olyan izgatott lett, mint a két fiú, de éppen mikor már átsuhant volna a határon, és a győzelem szinte már az ölébe hullott, s hogy úgy mondjuk, győztesnek érezhette volna magát, és Tom keze már mozdult is, hogy a játékot folytassa, Joe gombostűje meredt elébe, és visszaterelte. Végre Tom elveszítette türelmét. Kinyújtotta kezét, és gombostűjével megpiszkálta az állatot. A kísértés túlságosan nagy volt. Joe egy pillanat alatt dühbe gurult.

- Hagyod békén! - mondta.

- Csak egy kicsit segíteni akartam neki.

- Hogyne, fiacskám, hagyd csak szépen nyugton.

- Ne izélj már! Hisz alig nyúlok hozzá!

- Hagyd békén!

- Nem hagyom.

- Hagyd már, különben is az én felemen van.

- Mondd, Joe, kié tulajdonképpen a bodobács?

- Bánom is én, hogy kié, az én felemen van, és ne merj hozzányúlni.

- Igenis, hozzányúlok. A bodobács az enyém, és azt csinállok vele, amit akarok. Add ide, te!

Hatalmas csapás érte Tom hátát, a párja meg Joe hátára zuhant. Két percen át szállott a por a két hős kabátjából, és két percen át mulatott rajtuk az osztály. A két fiú a játékban túlságosan elmerülve, nem vette észre, hogy az osztály vészjóslóan elcsendesedett, és a tanító lábujj-hegyen feléjük lopakodva megállt mögöttük. A tanító úr maga is végigélvezte a társasjáték jó részét, mielőtt a maga adagjainak kiosztására került volna sor.

Mikor végre délben vége lett az iskolának, Tom Becky Thatcherhez sietett, és a fülébe súgott:

- Vedd fel a sapkád, és csinálj úgy, mintha hazamennél, a saroknál hagyd a többieket hazaszaladni, aztán gyere a gyalogúton újra vissza. Én is így csinállok.

A gyerekek hazasiettek, egyik ment az egyik csoporttal, a másik a másikkal. Kisvártatva két kis barátunk találkozott a gyalogúton, és mikor az iskolába visszatértek, egészen övék volt az osztály. Erre egymás mellé ültek, palatáblát tettek maguk elé, Tom előszedett egy palavesszőt, és Becky kezét vezetve egy újabb megdöbbentő házat alkotott. Mikor a rajzművészet iránti lelkesedés lelohadt, beszélgetni kezdtek, ami boldogsággal töltötte el Tomot. Megkérdezte a kislányt:

- Szeretnél egy patkányt?

- Pfuj! Utálok a patkányokat.

- Én is utálok a patkányokat, de döglött patkányra gondoltam, amit madzagra kötve a fejed fölött lóbázhatsz!

- Én mindenféle patkányt utálok! Tudod mit szeretek? A rágógumit.

- Azt elhiszem. Jó is az.

- Igazán? Te is szereted? Én kaptam egy darabot. Nézd! Rághatod is egy kicsit, de aztán add vissza.

Ez kellemes időtöltés volt. Felváltva rágták a gumit, lábukkal pedig meglegedésük kifejezéséppen a padot rugdalták.

- Voltál már cirkuszban? - kérdezte Tom.

- Igen, és ha jó leszek, apuka megint elvisz.

- Én már háromszor-négyszer is voltam cirkuszban. A templom sokkal unalmasabb, mint a cirkusz. Ott mindig játszanak valamit. Tudod, mi leszek, ha megnövök? Bohóc.

- Igazán? Milyen jó lesz neked. A bohócoknak olyan szép ruhájuk van.

- Igen, és marékszámra kapják a pénzt. Ben Rogers azt mondja, hogy sokszor egy egész dollárt kapnak egy napra. Mondd, Becky, jártál már valaha jegyen?

- Mi az?

- Hát jegyen jársz, hogy utána férjhez menj.

- Nem.

- Szeretnél?

- Azt hiszem. Nem tudom. Hogy kell azt csinálni?

- Hogyan? Igazán könnyű. Csak azt kell mondanod egy fiúnak, hogy soha, soha, de soha nem akarsz máshoz férjhez menni, aztán meg kell csókolnod. Ez az egész. Akárki meg tudja csinálni.

- Minek kell megcsókolni?

- Mert... Mert... Tudod, az így van. Mindenki így csinálja.

- Mindenki?

- Igen, mindenki, aki szerelmes egymásba. Emlékszel még, mit írtam a táblára?

- Igen... igen...

- Na, mondd meg.

- Nem mondom.

- Mondjam én?

- Igen... de ne... ne most... majd egyszer.

- De igen. Most mondom ki.

- Nem. Nem, inkább holnap.

- Nem, Becky. Hadd mondjam most. Csak súgni fogom. Egészen a füledbe. Jó? Nagyon-nagyon halkán fogom súgni.

Becky habozott, és Tom a hallgatást beleegyezésnek vette. Átölelte a kislány nyakát, és fülébe súgta az ősi varázsszót. Aztán hozzátette:

- Most súgd te is... nekem.

Becky egy ideig ellenkezett, majd azt mondta:

- Fordulj félre, hogy ne láss. De nem szabad elárulnod soha senkinek. Ugye, Tom, nem mondd el soha senkinek?

- Nem, nem, Becky! Súgd már.

Félrefordította fejét, a kislány félénken odahajolt hozzá, hogy lehelete megborzosolta haját, és fülébe súgta:

- Sze... ret... lek.

Aztán elugrott, és szaladt, szaladt körbe a padok közt. Tom utána. A végén egy sarokban talált menedéket, fehér kötését szégyenlősen arca elé tartva a fal felé fordult. Tom átölelte a nyakát, és könnyögött neki.

- Becky! Becky! Hiszen már túl is vagyunk az egészen, csak a csók van még hátra. Ne félj! Már csak a csók van hátra. Igazán nem nehéz. Ne félj, Becky!

A kötését húzogatta, és a kislány kezét próbálta lefejtetni az arcáról.

Lassan-lassan engedett a szorítás, és Becky keze lehullott, izgalomtól kipirult arca előttűnt. Tom megcsókolta piros ajkát, és azt mondta:

- Most már rendben van minden. Most már soha, soha nem szerethetsz mást, csak engem, Becky, és sohase mehetsz férjhez máshoz. Soha, soha, soha. Ugye, nem fogsz máshoz menni feleségül?

- Nem, Tom, soha, sohase fogok mást szeretni, csak téged, és sohase fogok máshoz férjhez menni, csak hozzád. De ugye, te se veszel el mást, csak engem?

- Hát persze. Ez hozzátartozik. És ha iskolából jövünk, vagy ha hazamegyünk, és senki se látja, mindig gyere velem. Játékban is te mindig engem válassz, és én mindig téged foglak választani, mert tudod, így szoktak csinálni, akik jegyben járnak.

- Milyen gyönyörű! Még sohase hallottam róla.

- Ugye, milyen nagyszerű? Mikor én meg Amy Lawrence... - A nagyra nyílt szemekből látta, hogy ostobát mondott, és elhallgatott.

- Ó, Tom! Hát nem én vagyok az első, akivel eljegyezted magadat?

A kisleány sírni kezdett. Tom vigasztalta.

- Ne sírj, Becky! Na, ne! Hiszen már nem szeretem Amyt.

- De igenis szeretted! Te tudod legjobban, hogy szeretted!

Tom megpróbálta átölelni, de a kisleány eltaszította a kezét, a fal felé fordult, és keservesen sírt. Tom újra kísérletet tett, vigasztalni kezdte, de megint elutasításban részesült. Erre hiúsága felülkerekedett, elment tőle, és kilépett az ajtón. Egy darabig nyugtalanul és kedvetlenül kint csavargott, minduntalan az ajtót leste, abban a reményben, hogy Becky bűnbánóan kijön utána. De semmi se történt. Kezdte magát rosszul érezni, és már-már elismerte, hogy igaztalanul bánt vele. Keményen küzdött az ellen a gondolat ellen, hogy ő tegye meg az első lépést. Végre mégis rászánta magát, és visszament. Becky még mindig ugyanott állott, a sarokban, és a falnak fordulva szipogott. Tom szíve elszorult. Odament, és egy darabig zavartan állott mellette, s nem tudta, hogy kezdjen mondanivalójába. Aztán habozva megszólalt:

- Becky!... Én... én csak téged szeretlek... igazán senki mást se...

A kisleány nem felelt, csak szipogott.

- Becky! Szólj hát, Becky!

A szipogás erősödött.

Tom elővette legértékesebb kincsét, egy öreg takaréktűzhelyről származó rézgombot, és úgy tette elébe, hogy a kisleány megláthatta.

- Becky - mondta -, nézd! Neked adom, jó?

A kisleány kiütötte a gombot Tom kezéből. Tom erre elment. Kiment az iskolából, messze ki a dombokra, és vissza se jött egész délután. Egyszerre csak Becky rosszat sejtett; az ajtóhoz rohant, de Tom már eltűnt. Kiszaladt az udvarra, a játszótérre; ott se volt. Kiabálni kezdett:

- Tom! Gyere vissza! Tom!

Éberén figyelt, de felelet nem hallatszott. A magány és a csönd voltak csak társai. Erre megint sírni kezdett, és csak akkor hagyta abba a szipogást, amikor a gyerekek kezdtek iskolába szállingózni, és el kellett rejtenie bánatát, el kellett csitítania megtört szívét, és a fájdalmas, sivár délután keresztjét kellett magános vállára vennie. Csak idegenek voltak körülötte, senkije se akadt, akinek elmondhatta volna keserveit.

VIII. FEJEZET

Tom kanyargós úton ment végig az utcákon, hogy az iskolába visszaigyekező gyerekek látótávolságán kívül kerüljön, s mihelyt elhagyta az utolsó házakat, „ügetésbe” kezdett. Kétszer-háromszor keresztülgázolt egy patakon, mert a babona azt tartotta, hogy ez megnehezíti a nyomkövetést. Fél órával később Douglasné távoli kis villája mellett tűnt el, és mögötte, messze a mélyen fekvő völgyben, már alig látszott az iskola épülete. Sűrű erdőbe ért, és úttalan utakon indult az erdő mélye felé. Egy terebélyes tölgy alatt levő, mohával borított tisztáson leült. Itt még a szellő se járt, a bágyadt déli meleg még a madárdalt is elnémította. A természetet a csend varázslata tartotta fogva, amelyet nem tört meg semmi, csak néha-néha hallatszott messziről egy harkály kopácsolása, ami a csend és a magány érzését csak fokozta.

Tom lelkén mélabú uralkodott, érzelmei szerencsés összhangban állottak környezetével. Sokáig tűnődve ült, könyökét térdére támasztotta, állát tenyerén nyugtatta. Úgy érezte, hogy az élet még a legjobb esetben is csak keserőségek és csalódások sorozata, és szinte irigységgel gondolt Jimmy Hodgesra, aki a közelmúltban szabadult meg ettől a kintől. Végtelen nyugalmas lehet - gondolta - ott lent feküdni, és örökkön-örökké pihenni, míg fent a síron szél suhog a fák között, megsimogatja a füveket és virágokat, lent pedig soha semmi gond, semmi bánat nem gyötri a pihenőt. Ha legalább a vasárnapi iskolában jó előmenetelt mutatott volna fel, boldogan itthagyt volna ezt az árnyékvilágot... Aztán itt volt ez a leány is! Mi rosszat tett neki? Semmit. A világon a legjobbat akarta, mégis úgy bánt vele, mint egy kutyával, mint egy közönséges kutyával. Egyszer majd még keservesen fog erre visszagondolni, de lehet, hogy akkor már késő lesz. Ha legalább egy kis időre meghalhatna!

De a fiatalság rugalmas kedélyét nem lehet egyetlen tárgyhoz hosszú ideig lekötni. Tom csapongó képzelete is szinte észrevétlenül tért vissza a valóságos életbe. Mi történne vajon, ha hátat fordítana mindennek, és rejtélyesen eltűnne? Mi történne, ha elmenne messzire - túl még a tengeren is, idegen országokba, és soha többé nem jönne vissza? Mit érezne akkor Becky? Megint eszébe jutott terve, hogy bohóc lesz, de ez az ötlet undorral töltötte el, mert a tréfa, a léhaság és a tarka bohócruha most sértette nemes regényességbe bódult lelkét. Nem, katona lesz, és évek múltán dicsőségben tér meg a harcokból. De még jobb lesz, ha csatlakozik az indiánokhoz, bölényekre fog vadászni a vad hegyekben, mindig harcra készen fog csatangelni a zord sziklák között és a Vadnyugat úttalan síkságain, és egyszer majd mint igazi, nagy törzsfőnök fog visszatérni, igazi, nagy törzsfőnökként félelmetesen kifestve és tollakkal ékesítve, mint az indián harcosok. S egy álmos nyári reggelen vérfagyasztó csatakiáltással tör majd be a vasárnapi iskolába! Hogy fognak majd akkor csodálkozni és irigykedni barátai! De nem, volt még ennél is magasztosabb elképzelése: kalóz lesz! Igen, kalóz lesz! Most már világosan látta jövőjét, amely tündöklő fénnel ragyogott feléje. Neve félelemmel és rettegéssel fogja eltölteni a világot. Milyen dicsőséggel szelné a hosszú, fekete háromárbocos *Viharmadár* a hullámokat, árbocán baljós lobogójával. És dicsőségének csúcspontján hirtelen megjelenne az öreg faluban, viharverten és barnára cserzetten, fekete bársonyzekében és nadrágban, magas szárú csizmában, vörös ingben, öve megrakva nehéz pisztolyokkal, oldalán a vérben fürdött karddal, széles kalapján díszes tollakkal, vállán a kibontott, fekete halálfejes lobogóval a templom felé ballagna. Milyen mámoros örömmel hallaná az emberek suttogását:

- Tom Sawyer, a kalóz! A Spanyol Vizek Fekete Réme!

Igen, elhatározott. Sorsa meg volt pecsételve. El fog szökni hazulról, és kalóz lesz. Holnap reggel elindul. Éppen ezért fel kell készülnie az útra. Össze kell gyűjtenie minden vagyonát.

A közelben levő korhadt fatönkhez ment, és Bowie-késével egyik végében ásní kezdett. Hamarosan deszkát ért, amely kongó hangot adott. Rátette kezét, és érces hangon mondta a varázsigét:

- Ami nem voltál itt, ide gyere, ami itt vagy, itt maradj!

Aztán elkaparta a földet, és egy fazsindely tűnt elő. Leemelte a zsindelyt, amely egy takaros kis kincseskamrárt rejtett maga alatt, ennek falait és fenekét szintén fazsindelyek alkották. Egyetlen golyó volt benne. Tom meglepetése határtalan volt. Meghökkenően rázta fejét, és megszólalt:

- Ez aztán disznóság!

A golyót megvetéssel elhajította, és elgondolkozva megállott. Az igazság az volt, hogy ebben a pillanatban egy hit dőlt meg benne; egy babona, amelyet ő és barátai is csálhatatlannak tartottak. A babona szerint, ha az ember megfelelő varázsszavak kíséretében elás egy golyót, tizennégy napig ott hagyja, és azzal a varázsszóval, amelyet Tom is elmondott, kinyitja a rejtekhelyet, akkor minden golyót, amelyet valaha is elveszített, ott fog találni, bármilyen messze is járt azóta. A babona ebben a pillanatban minden kétséget kizáróan csódot mondott. Tom hite alapjaiban rendült meg. Eddig csak arról hallott, hogy ez a módszer mindig sikerrel járt, de arról soha, hogy csütörtököt mondott volna. Arról megfélekedett, hogy nemegyszer megpróbálkozott ezzel a módszerrel, és később sohase találta meg a rejtekhelyet. Néhány percig tűnődött az ügyön, de azután arra a következtetésre jutott, hogy bizonyára valami boszorkány keze van a dologban, és nyilván az törte meg a varázslatot. Úgy érezte, hogy ezen a ponton bizonyosságot kell szereznie, és körülnézett a földön. A közelben talált is egy homokdombocskát, amelynek a közepén tölcsérforma nyílás volt. Lefeküdt a földre, és a homokdombocska fölé hajolva, mondogatni kezdte:

- Kis bogár, kis bogár, mondd meg nekem az igazat!

A homok megmozdult, és egy pillanatra egy kis fekete bogár tűnt elő a tölcsér mélyén, aztán rémülten menekült vissza.

- Nem meri megmondani! Boszorkány volt, tudtam, hogy boszorkány volt.

Nagyon jól tudta, hogy boszorkányokkal szemben kilátástalan ellenállást megkísérelni, így csüggedten letett a további kísérletezésről. De eszébe jutott, hogy legalább azt a golyót megszerezhetné, és türelmesen keresni kezdte. Sehogy se tudta megtalálni. Erre visszament a kincseskamrához, vigyázva úgy állt meg, olyan helyzetet foglalva el, amilyenben a golyó eldobásának pillanatában volt. Zsebéből elővett egy másik golyót, és azt is eldobta, miközben így szólt: - Golyócska, keresd meg a bátyádat.

Figyelte, hol áll meg; odament és körülnézett. De, úgy látszik, a golyó vagy túl közel, vagy túl messze esett. Így kétszer tett próbát. Az utolsó kísérlet végre sikerrel járt. A két golyó alig fél méterre feküdt egymástól.

Ebben a pillanatban egy bádogtrombita gyöngé hangja hallatszott az erdő mélyéből. Tom ledobta kabátját és nadrágját, nadrágtartóját övvé varázsolta, széthúzgált egy csomó letört gallyat a fatönk mögött, elővett egy kezdetleges íjat, néhány nyilat, egy fakardot és egy bádogtrombitát; felkapta őket, és a következő pillanatban mezítláb, egy szál ingben, árkon-bokron túl volt már. Egy hatalmas szilfa alatt megállott, válaszul belefűjt a trombitába, és lábujj-hegyen, minden lépést gondosan kikémlelve, megindult. Halkan odaszólt képzelt seregének:

- Álljatok meg, fiaim! Maradjatok elbújva, míg nem fújok jelet.

Ekkor megjelent Joe Harper ugyanilyen szellős öltözetben, és hasonló alapossággal felfegyverkezve, mint Tom. Tom felkiáltott:

- Megállj! Ki meri lábát a sherwoodi erdőbe tenni az én engedélyem nélkül?
- Guy of Guisborne senkitől se szokott engedélyt kérni! Ki vagy te, hogy... hogy...
- ...hogy így merészelsz szólni - „súgta” Tom kiségitően, mert „könyvből” mondták el az egész történetet.
- Ki vagy te, hogy így merészelsz szólni?
- Én vagyok! Én, Robin Hood, amit nyomorult tetemed mindjárt érezni is fog!
- Te lennél hát az a híres zsvány? Örömmel mérem veled össze fegyverem e gyönyörű erdő uralmáért. Gyerünk! Fel tehát!

Kirántották kardjukat, többi fegyverüket a földre tették, vívóállást vettek fel, és kardtávolságról kezdődött a véres harc, a hagyományos szabályok szerint két vágás fölül, kettő alul. Tom egyszer csak felkiáltott:

- Rajta hát, keményebben!

Erre „keményebb” küzdelembe fogtak, a nagy munkában egészen kiizzadtak, és lihegtek. Időnként Tom felordított:

- Ess már el, ess már el!
- Nem esem el. Azért se én esem el, neked kellene meghalnod, te kaptál súlyosabb sebeket!
- Az nem számít, te számár. Én nem eshetem el, így van a könyvben! Azt mondja, „egy hatalmas vágással hátulról leterítette a szegény Guy of Guisborne-t”. Fordulj meg, hogy hátulról adhassak egy vágást.

A tekintélyek ellen persze mit sem lehetett tenni, így Joe engedelmesen megfordult, megkapta a „hatalmas vágást”, és elesett.

- Most - mondta Joe, mikor fölkelt - neked kell megölni hagyni magadat. Ezt így kívánja a becsület.
- De nincs a könyvben! Nem tehetem meg!
- Ez már aztán disznóság.

- Nézd, Joe, lehetnél egyszer Tuck barát vagy Much, a molnár fia, és bottal sántára verhetnél, vagy tudod mit, most legyél te Robin Hood, én meg a nottinghami seriff leszek, és megölhetsz engem.

Ez kielégítő volt, így aztán ezeket a történeteket „játszották” el. Aztán újra Tom lett Robin Hood, és Joe az áruló apáca szerepében tétlenül nézte, hogyan lankad a hős ereje, hogyan patakzik el a vére a be nem kötözött seben át. Végre Joe, aki most egy egész csapat zsványt játszott, iját a haldokló, gyenge hős kezébe adta, és Tom így szólt:

- Ahol ez a nyíl leesik, ott temessétek el szegény Robin Hoodot, a zöldellő fák alatt.

Erre kilőtte a nyilat, visszahanyatlott és meghalt, azaz jobban mondva meghalt volna, ha véletlenségből nem egy csalánbokorra esik. Így aztán holttesthez méltatlan fürgeséggel ugrott fel.

Mindketten felöltöztek, felszerelésüket eldugták. Hazafelé menet együtt bánkódtak, hogy sajnós, nincsenek már zsványok, és azon tűnődtek, vajon pusztulásukért mit adott kárpótlásul a modern civilizáció. Abban megegyeztek, hogy inkább lennének egy évre zsványok a sherwoodi erdőben, mint örök időkre az Egyesült Államok elnöke.

IX. FEJEZET

Este Tom és Sid, mint rendesen, fél tízkor lefeküdt. Elmondták imájukat, és Sid hamar elaludt. Tom ébren feküdt, és nyugtalan türelmetlenséggel várt. Már azt hitte, hogy lassan hajnalodni kezd, amikor az óra tizedt ütött. Ez kétségbe ejtette. Izgatottságában alig bírt nyugton maradni, de nem mert veckelődni, még mozdulni se nagyon mert, nehogy Sidet felébressze. Csendesen feküdt, és mereven bámult a sötétbe. Minden halálosan néma volt. Időnként a nagy csendben apró zajokat hallott. Az óra ketyegése valósággal lármának hatott, öreg gerendák recsegték kísértetiesen, a lépcsők halkan csikorogtak. Nyilvánvalóan mindenütt szellemek jártak. Polly néni szobájából már ütemes horkolás hallatszott. És ebben a percben tücsökciripelés hangzott fel, amelyről semmiféle emberi tudomány meg nem állapíthatta, honnan jön. A falban meg az ágy fejénél egy halálbogár kezdett kísértetiesen percegni, amitől Tom megborzadt - a bogár azt jelentette, hogy valakinek napjai meg vannak számlálva. Messziről egy kutya vonítása hallatszott az éjszakában, amire egészen távolból egy másik vonítás felelt.

Tom rémes gyötrelmeket állott ki. Úgy érezte, megszűnt az idő, és elkezdődött az örökkévalóság. Akarata ellenére el-elszunyókált. Az óra tizenegyet ütött, de ebből már semmit se hallott. És ekkor, ezekkel a félig álomhangokkal összekeveredve, mélyen bánatos kandúrnyávogás hangzott fel. A szomszédban kinyílt egy ablak, ez egészen felébresztette.

- Sicc! Te bestia - hangzott fel hirtelen, és egy üres üveg csörömpölése hallatszott, amely házuk deszkakerítésén darabokra tört. Egy percre rá már felöltözve bújt ki az ablakon, és négykézláb mászott végig a melléképület tetején. Mászás közben néhányszor óvatosan nyávogott, majd a faskamra tetejére, onnan pedig a földre ugrott. Huckleberry Finn dögölt macskájával együtt várta. A két fiú megindult, és eltűnt a homályban. Fél órával később már a temető magas fűvében jártak.

A temető régimódi nyugati szokás szerint a falutól körülbelül másfél kilométerre feküdt a domboldalban. Kidült-bedült deszkakerítés szegélyezte, amely sehol sem állt egyenesen. Gyom és gaz vert föl mindent, a sírok javarészt már besüppedtek. Egyetlen sírkő sem volt a helyén, korhadt fejfák dűledeztek a sírokon támaszt keresve, de sehol se találtak segítséget.

„Itt nyugszik ez és ez” - volt valamikor rájuk festve, de a legtöbbjén már olvashatatlan volt az írás - még világosság mellett se lehetett semmit látni rajtuk.

A fák között halk szél sóhajtozott, és Tom ijedezett. Bizonyára a halottak lelkei panaszkodnak, amiért megzavarták nyugalmukat. A két fiú ritkán és akkor is lélegzetét visszafojtva mert csak megszólalni. A magányos hely, a baljós időpont és az uralkodó csend és ünnepélyesség nyomasztóan hatott kedélyükre. Megtalálták a friss sírhalmot, amelyet kerestek, és biztonságba helyezték magukat három hatalmas szilfa alatt, amelyek a sírtól alig néhány lépésre egy csoportban állottak.

Úgy tetszett nekik, hogy nagyon hosszú idő múlt el, míg némán vártak. A halotti csendet csak a távolból fel-felhangzó bagolyhuhogás zavarta meg. Tomot elfogódottsága végre szólásra kényszerítette. Halkan suttozta:

- Huck, mit gondolsz, a halottak nem dühösek, amiért itt vagyunk?

- Ha én ezt tudnám! Csuda nagy csönd van, mi?

- Mi az, hogy van!

Tekintélyes szünetet tartottak, ezalatt mindketten el-eltűnődtek a dolgon. Tom egyszerre megint suttogni kezdett:

- Te, Huck, gondolod, hogy a lóképű Williams hallja, mit beszélünk?

- Persze hogy hallja. A szelleme biztosan hallja.

Tom kis szünet után folytatta:

- Azt hiszem, jobb lett volna Williams bácsit mondani, de igazán nem akartam semmi rosszat evvel. Mindenki csak lóképűnek hívta.

- A halottakról itt lenn... nem lehet... nagyon kell vigyázni, mit mond az ember, Tom!

Ez a figyelmeztetés véglegesen megölte a társalgást. Tom hirtelen megragadta pajtását.

- Pszt!

- Mi az, Tom?

Dobogó szívvel bújtak egymáshoz.

- Pszt?... Nem hallod? Megint!

- Én...

- Ott... Hallgass csak!

- Istenem! Tom! Jönnek! Biztos, hogy jönnek. Mit csináljunk?

- Nem tudom... gondolod, hogy észrevesznek?

- Úgy látnak a sötétben, mint a macskák! Bárcsak el se jöttem volna.

- Ne félj, nem is hiszem, hogy minket bántanak, nem csináltunk semmi rosszat, és ha egészen csöndben maradunk, talán észre se vesznek.

- Istenem, megpróbálom... de csak úgy vacogok... Tom.

- Hallgass!

A két fiú egészen összedugta a fejét, és alig mertek lélegzetet venni. Messziről, a temető végéből tompa hangok hallatszottak.

- Oda nézz! - súgta Tom. - Mi lehet ez?

- Lidércfény!... Jaj de borzasztó.

Néhány elmosódott alak közeledett a homályon át, valaki egy régifajta bádoglámpát lóbázott, amelynek vibráló lángja számtalan apró fényfoltot vetett a földre. Erre Huckleberry megborzadva suttogni kezdett:

- Az ördögök, egész biztos, az ördögök! Hárman vannak! Istenkém! Végünk van! Tom, tudsz te imádkozni?

- Megpróbálom, ne félj, nem... nem fognak minket... bántani. Ó, édes Istenkém, hálát rebeg lelkem, hogy egész napon át...

- Pszt!

- Mi az, Hucky?

- Te! Ezek emberek! Legalábbis az egyik ember. Az egyik az öreg Muff Potter! Megismertem a hangját.

- Nem igaz...

- Fogadjunk, hogy az! Te! Meg ne mozdulj! Nem fog észrevenni. Hiszen nem is hall jól. Meg be van rúgva a vén részeg disznó megint, mint mindig.

- Jó, jó! Csendben leszek. Most megálltak. Nem! Találtak valamit. Most... megint jönnek. Tűz... víz... olyan, mintha tűz-vizet játszanának... Most megint jönnek! Te Huck! A másiknak is megismertem a hangját! Indián Joe.

- Igen... az az átkozott félvér. Majdnem jobb lenne, ha ördögök lennének. De mi a csudát akarnak ezek?

A suttogás teljesen elhalt, a három ember a sírhoz ért, és a két fiú rejtékhelyétől alig néhány lépésre álltak már.

- Itt van - mondta a harmadik hang tulajdonosa. Magasra emelte a lámpát, és a fény az arcára esett.

A fiatal Robinson doktor volt.

Muff Potter és Indián Joe egy ócska saroglyát cipelt oda, ezen kötél volt és egy pár ásó. Lerakták rakományukat, és hozzáfogtak a sír megnyitásához. A doktor a lámpát a sír fejéhez tette, maga meg az egyik fa tövében leült, hátát a szil törzsének vetve. Olyan közel volt hozzájuk, hogy talán a kezükkel is elérhették volna.

- Siessünk, emberek! - mondta fojtott hangon. - A hold minden pillanatban kibújhat.

Azok ketten morogtak valamit, és tovább ástak. Egy ideig semmi más se hallatszott, csak az ásók tompa csengése, amint a földet és a kavicsokat kidobták. Nagyon egyhangú volt. Végre az egyik ásó a koporsóhoz ért, és kemény, koppanó hangot adott. Néhány percre rá a két ember kiemelte a koporsót a földből. Az ásókkal felfeszítették a koporsó tetejét, a hullát kivették, és durván a földre dobták. A hold előbújt a felhők mögül, és megvilágította a sápadt, halott arcot. A saroglyát közelebb húzták, rátették a hullát, letakarták és rákötötték, Potter elővett egy hatalmas kést, levágta a kötél himbálódzó, felesleges végét, és megszólalt:

- Na, ez a piszkos munka is megvan. De ide még egy ötössel, sintér barátom, vagy itt marad ez a...

- Ide a pénzzel! - fenyegetődött Indián Joe is.

- Mit jelentsen ez, emberek? - kérdezte a doktor. - Előre kértétek a béretek, és én előre ki is fizettem.

- Igen, kifizetted! - szólt Indián Joe, és a doktor felé közeledett, aki most felállott. - Sőt, még többet is tettél. Öt évvel ezelőtt elkergettél apád udvarából, mikor egy este odajöttem, és enni kértem valamit. Még azt is mondtad, hogy semmi jót se lehet várni tőlem. Ekkor megesküdtem, hogy ezt még megkapod tőlem... ezért apád, mint valami csavargót, lefogatott. Azt hiszed, én elfelejtettem mindezt? Mi? Azt hiszed, hiába folyik az ereimben indián vér? Most megvagy! A kezem közt vagy, és most leszámolok veled!

Fenyegetve emelte öklét a doktor felé, de ez egy hirtelen ütéssel leterítette a fenyegetőző embert.

Potter eldobta a kést, és felkiáltott:

- Nana! Lassabban, hé! - És a következő pillanatban már ő akaszkodott össze a doktorral. Legázolták a füvet, föltépték a földet, és kézzel-lábbal küzdöttek. Indián Joe szikrázó szemmel szökött talpra, felkapta Potter kését, és macska módra meglapulva, a verekedők körül settenkedett. Leste a jó alkalmat. A doktor hirtelen kiszabadította magát, megragadta Williams nehéz fejfáját, és lesújtott vele Potterra, aki összerogyott. Ebben a pillanatban a félvér is alkalmasnak látta az időt. A doktorhoz ugrott, és markolatig dőfte a kést a fiatalember mellébe. A doktor megingott, vére elöntötte a földön heverő Pottert, amint félig rázuhant, ugyanebben a pillanatban a felhők eltakarták a holdat, és a szörnyű színjátékra sötétség borult. A két megrémült fiú pedig belerohant a komor éjszakába.

Mikor a hold újra kibukkant, Indián Joe a két test mellett állott és nézte őket. A doktor tagolatlanul fel-felhördült, egyszer-kétszer hosszan sóhajtott, aztán csend lett. A félvér megszólalt:

- Végre leszámoltam veled, te kutya!

Kirabolta a holttestet, utána a végzetes kést Potter nyitott jobbjaiba helyezte, és leült az üres koporsóra. Három... négy... öt perc múlhatott el. Potter megmozdult, és felnyögött. Markába szorította a kést, majd felemelte, rámeredt, és összerázkódva elejtette. Aztán felült, a holttestet eltolta magától, hosszasan bámult rá, majd rémülten körülnézett. Pillantása Joe-ra tévedt.

- Szentséges uram! Mi történt itt, Joe? - kérdezte.

- Piszkos ügy... - felelt Joe anélkül, hogy megmozdult volna. - Mi a pokolért szúrtad le?

- Én? Én nem szúrtam le!

- Nézd, a tagadás itt nem segít.

Potter remegett, és hamuszürkévé vált.

- Pedig azt hittem, hogy már kijózanodtam. Bár ne ittam volna semmit az este. Még mindig szédülök - most sokkal jobban, mint amikor elindultunk. Most itt vagyok a bajban. Nem is emlékezem semmire. Mondd meg, Joe, öreg cimbora, becsület úristenedre, mondd meg, én tettem? Hidd el, nem akartam! Isten a tanúm rá, hogy nem akartam. Mondd el, hogy történt, Joe! Szörnyű, szörnyű! Ilyen fiatal, derék ember.

- Hát verekedtetek, és rád vágott ezzel a fejfával, erre te leestél, mint a medve, aztán feltápászkodtál, támolyogva és szédelegve fölvetted a kést, és abban a percben vágtad bele, mikor egy második hatalmas ütest kaptál. Lezuhantál, és úgy feküdtél itt, mintha agyonütött volna.

- Istenem! Istenem! Nem tudtam, mit csinállok. Itt forduljak fel, ha tudtam! Biztosan a pálinka meg az izgalom dolgozott bennem. Joe, te tudod, hogy sohase késeltem! Verekedtem, de késelni... soha! Mindenki tudja. Joe, ne árulj el! Ugye, jó cimbora leszel, és nem árulsz el? Joe, én mindig jó társad voltam, én mindig segítettem neked. Emlékszel? Ugye, nem árulsz el?

A nyomorult térdre rogyott a hidegvérű gyilkos előtt, és könyörögve összekulcsolta a kezét.

- Nem, Muff Potter, te mindig hű és igaz barátom voltál, én se akarlak bajba rántani. Egy tisztességes ember ennél többet nem ígérhet.

- Joe, angyal vagy! Életem utolsó percében is áldani foglak.

Potter sírva fakadt.

- Jó, jó, de ebből elég volt. Nincs idő siránkozásra. Menj csak egyenesen ezen a gyalogúton, én majd a másikon megyek haza. Na, gyerünk, siess, és vigyázz, hogy ne maradjanak nyomok!

Potter sietős lépésekkel megindult, de hamarosan rohanni kezdett. A félvér utána nézve morogta:

- Ha csakugyan olyan kábult az ütéstől, és olyan részeg, amilyennek látszik, nem fog eszébe jutni a kés még jó darabig. Aztán meg később már nem mer visszajönni egyedül a gyáva disznó ilyen helyre.

Néhány perccel később a meggyilkolt, a kiásott hulla, az üres koporsó és a nyitott sír felett egyedül a hold őrkdött. A csend újra tökéletes lett.

X. FEJEZET

A két fiú az ijedségtől nem tudott szóhoz jutni, és így vágattak a falu felé. Időnként rémülten hátranéztek, nem követi-e őket valaki. Minden fatörzset, amely hirtelen feltűnt a homályban, embernek láttak, és természetesen ellenséget sejtettek benne. Időnként lélegzet-visszafojtva megálltak, és amikor a faluhoz közel érve felriasztottak egy kutyát, ugatásától lábuk megint szárnyakat kapott.

- Bár elérnénk már a régi... sörfőzdét... míg össze... nem esünk... - mondta kapkodó lélegzettel Tom - már nem is bírom... soká.

Huckleberry nem tudott válaszolni, csak nehezen, lihegve lélegzett. A két fiú a távoli célra függesztve tekintetét továbbrohant.

Lassan-lassan közeledtek feléje, és végre, már teljesen kifulladásra, berohantak az ajtón, és bent az oltalmazó sötétségben megkönnyebbülten, kimerülten lerogytak. Nagy nehezen kifűjták magukat, és ekkor Tom suttogva megszólalt:

- Te, Huck, mit gondolsz, mi lesz ebből?

- Azt hiszem... ha meghal Robinson doktor... akkor akasztás lesz a vége!

- Igazán azt hiszed?

- Persze! Egészen biztos, Tom!

Tom gondolkodott egy pillanatig, aztán megkérdezte:

- Ki fogja megmondani? Honnan tudják meg? Tőlünk?

- Mit mondasz? Megbolondultál! Gondold el, hátha történik valami, és mégsem akasztják fel Indián Joe-t! Mit gondolsz, mit csinál akkor Indián Joe? Egészen biztos, hogy bosszút fog állni rajtunk, és megöl minket, mint a kölyökmacsákat.

- Én is erre gondoltam az előbb, Huck.

- Ha lesz valaki, aki megmondja, jól van. Mondja meg csak Muff Potter, ha egészen elment az esze. Legtöbbször úgylis tökrészeg.

Tom semmit sem felelt. Némán gondolkozott. Egyszerre csak elkezdett suttogni:

- Te, Huck, Muff Potter nem is tudja, ki ölte meg Robinson doktort, az öreg Muff Potter eszméletlenül feküdt a földön. Emlékszel rá? Azt hiszed, az öreg látott valamit? Azt hiszed, tudja, ki a gyilkos?

- Isten bizony, igazad van, Tom!

- És különben az is lehet, hogy amikor a doktor leütötte, talán meg is halt.

- Nem, azt nem hiszem. Be volt rúgva az öreg, hiszen támolygott. Tudod te is, mindig részeg. Apám is azt mondja, hogy ha részeg, akkor még gerendával se lehet agyonverni. Nem árt neki semmi. És biztos így van ez Muff Potterrel is. Lehetséges, ha színjőzan lett volna, akkor tán ott marad attól az ütéstől. Ki tudja?

Némi gondolkodás után megint megszólalt Tom:

- Te, Huck, biztos, hogy nem jár el a szád?

- Mi az, hogy biztos! Hallgatnunk kell, te is belátod. Ha tényleg nem akasztanák fel azt az eleven ördögöt, gondolkodás nélkül a vízbe fojt mindkettőnket, mint a macskakölyköket, ha meg merünk mukkanni. Ide hallgass, Tom! Meg kell fogadnunk, hogy nem fogunk beszélni. Meg kell egymásnak esküdni!

- Igen, Huck, ez lesz a legokosabb, amit tehetünk. Add ide a kezed, és esküdjünk meg, hogy nem fogunk...

- Ez nem lenne elég most. Kis vacak dolgokra persze elég jó így is, de így egyszerűen csak a lányok szoktak esküdni. Azok meg szamarak, és semmit se tudnak titokban tartani, mindent kibeszélnek, ha bajba jutnak. De nekünk írásban kell esküdni. És vérrel.

Tom egész lénye tűzben égett ettől az ötlettől. Sötét volt az eszme, komor és borzalmas, és a körülmények, a környezet is összhangban álltak vele.

Fölvett egy fehér, villogó fenyőfa zsindelet, mely egy holdfényes helyen feküdt, zsebéből előkaparászott egy darab piros ceruzát, és a holdvilág mellett nehézkesen és komolyan belekezdett munkájába. Valahányszor felfelé menő hajszálvonalat írt, nyelvét kidugta foga között, mikor lefelé haladt, újra visszahúzta.

„Huck Finn és Tom Sawyer, isten bizony, nem mondanak soha senkinek semmit erről, és legyenek átkozottak, és süllyedjenek el halva, ha mégis beszélnek.”

Huckleberry csodálkozva figyelte Tom íráskészségét, és elámult Tom emelkedett stílusán. Mindjárt elő is vett egy gombostűt, és fel akarta vele hasítani a húst a kezén, de Tom megszólalt:

- Ne gombostűvel, az rézből van, és lehet, hogy grünspanos.

- Mi az a grünspan?

- Méreg. Csak nyeld le, majd meglátod.

Erre Tom készletéből varrótűt vett elő, és a két gyerek beleszúrta hüvelykujja végébe, és kinyomított onnan egy cseppecske vért. Tom ujjából csak többszöri nyomkodásra serkent ki annyi vér, amennyivel odapingálhatta a neve kezdőbetűit a szerződésre, mely művelethez a kisujja hegyét használta tollnak. Aztán megmutatta Huckleberrynek, hogy kell írni egy H és egy F betűt, és ezzel be is fejezték a nagy műveletet. Erre homályos szertartások és átkok közepette a fal mellett elásták a zsindelet, és úgy tekintették, hogy a nyelvüket lekötve tartó lakatot bezárták. Evvel mindketten elcsukták lelkükben a titkot. Méghozzá olyan lakattal, amelynek kulcsát elhajították, hogy sohase lehessen kinyitni.

Ebben a pillanatban a romban álló épület másik végénél egy alak mászott be a repedésen keresztül. A fiúk nem vették észre a jövevényt.

- Tom - kérdezte Huckleberry -, ugye, most soha senkinek se mondhatjuk el?

- Persze hogy nem, akármi legyen is, soha senkinek nem mondhatunk el semmit. Különben is azonnal meghalnánk. Tudod, hogy ez is benne van az esküben.

- Persze, ezt el is felejtettem.

Még egy darabig suttogtak így, mikor hirtelen kint, alig tíz méterre tőlük egy kutya gyászosan felvonított. A két fiú halálos félelemmel kapaszkodott egymásba.

- Melyikünkre ugat ez a kutya? - sóhajtotta Huckleberry.

- Nem tudom! Menj és nézd meg ott a repedésen keresztül!

- Nem, Tom... nem megyek. Nézd meg te!

- Én nem... én nem mehetek.

- Na, menj, nézd meg, Tom. Megint ugat! Hallod?

- Hála isten - suttogta Tom -, megismerem a hangját. Harbison bulldogja.

- Jaj de jó! Már azt hittem, valami idegen kutya. Úgy félttem, majdnem meghaltam ijedtemben.

A kutya megint elkezdett vonítani. A két fiú szívéből minden remény tovatűnt.

- Istenem, nem is a Harbisonék kutya! - sóhajtott fel Huckleberry. - Menj, nézd meg, Tom.

Tom, bár egész valója reszketett, odament a falhoz, és óvatosan kémlelt.

- Idegen kutya.

- Gyere ide gyorsan, Tom! Kit ugat? Nem láttad?

- Azt hiszem, mindkettőnket, hiszen együtt vagyunk!

- Jaj, Tom, végünk van, végünk van. Én tudom is, hogy hová fogunk kerülni. Ó, te! Én olyan gonosz voltam mindig, nem is kerülhetek máshová, csak a pokolba.

- Hát még én? Én mindig csak iskolát kerültem és csavarogtam, és mindig azt csináltam, amit nem kellett volna meg amit nem volt szabad. Miért is nem vagyok olyan jó, mint Sid, hiszen csak meg kellett volna próbálnom, de nem is próbáltam soha. Ó, Huck! Csak most az egyszer kerüljek ki innen, isten bizony, mindig el fogok menni a vasárnapi iskolába, és mindig jó leszek.

Tom elkezdett szipogni.

- Te rossz vagy, Tom? - kérdezte sírva fakadva Huckleberry. - Hozzám képest te színarany vagy. Istenem! Istenem! Bárcsak feleannyira lennék olyan jó, mint te, Tom!

Tom hirtelen felcsuklott, és odasúgta Hucknak:

- Te! Nézd csak! Ez a kutya háttal áll nekünk.

Huckleberry szívében újraéledő reménnyel kinézett.

- Persze hogy háttal áll! A fene egye meg! Előbb is így volt?

- Így hát. De én is olyan buta vagyok, nem is néztem meg jobban. Egy bulldog, látod? De kit ugathat, ha nem minket!

A vonítás hirtelen megszűnt. Tom a fülét hegyezte.

- Pszt! Hallgasd csak! Mi az?

- Olyan, mintha disznók rőfögnének. Te, Tom, tudod, mi ez? Valaki hortyog.

- Tényleg! Gondolod, van itt valaki, Huck?

- Azt hiszem, ott, az épület másik felében. Valahogy úgy hallatszik. Néha apám is szokott itt aludni, a disznók szomszédságában, de ha ő hortyogna... akkor itt már minden összedült volna. Különben is azt mondta, hogy soha többé nem jön vissza a faluba.

A fiúk lelkében még egyszer föllángolt a kalandvágy.

- Huck, oda mernél jönni, ha én megyek elsőnek?

- Nem... nagyon. Képzeld, hátha Indián Joe van ott?

Tom meghökkent. De aztán a kísértés megint teljes erővel hatott rá, és megegyeztek, hogy megkísérlik: de ha a hortyogás megszűnik, abban a pillanatban elinalnak. Így aztán megindultak egymás mögött, és lábujjhegyen lopakodtak a ház másik vége felé. Mikor körülbelül öt lépésre lehettek a hortyogó alaktól, Tom rálépett egy ágacsára, amely éles roppanással eltört. Az alvó felnyögött egy pillanatra, nyugtalanul megmozdult, és a holdfényben megismerték: Muff Potter volt. A két fiú lélegzet-visszafojtva állott meg, mikor az ember megmozdult, de most, hogy megismerték, félelmük tovaszállott. Lábujjhegyen kimentek az épületből, a félig leomlott faltól egypár lépésre, aztán megálltak, hogy még néhány szót váltsanak. A hosszú, gyászos üvöltés megint felhangzott. Megfordultak, és pár lépésnyire Muff Potter fekhelyétől meglátták az idegen kutyát, fejével Potter felé fordulva, és hosszan vonítva.

- Istenem, őt ugatja! - kiáltott fel egyszerre a két fiú.

- Te, Tom. Azt beszélték, hogy Johnny Miller háza körül is ugatott pont éjfélkor egy idegen kutya, és aztán méghozzá a halálmadár is rászállott a kéményre, ott huhogott, és mégse halt meg senki.

- Tudom, tényleg nem is halt meg senki! De emlékszel, hogy mindjárt másnap Gracie Miller ráesett a tűzhelyre, és szörnyen megégette magát?

- Igen, de nem halt meg. És különben is azóta már sokkal jobban van.

- Igaz. De ki kell várni. Majd meglátjuk. Biztos, hogy meg fog halni, éppen olyan biztos, mint ahogy biztos az is, hogy Muff Potter is meg fog halni. Ezt mondják a négerek is, és tudod, a négerek minden ilyen dolgot ismernek.

Mély gondolatokba merülve váltak el.

Mikor Tom bemászott a hálósoba ablakán, az éjszaka már majdnem elmúlt. Óvatosan levetkőzött, és büszke volt önmagára; olyan ügyesen szökött meg, hogy senki sem vette észre. Persze arról mit sem sejtett, hogy az enyhén horkoló Sid már vagy egy órája fenn volt.

Mikorára Tom felébredt, Sid már felkelt, felöltözött és eltűnt. A világosságon és általában az egész hangulaton Tom érezte, hogy már késő lehet. Megdöbbent. Vajon miért nem keltegették, miért nem rázták fel, ahogy szokták? Ez a gondolat balsejtelemmel töltötte el. Öt perc se telt bele, s felöltözve rohant lefelé. Álmos volt és rosszkedvű. A család még az asztalnál ült, de már mindenki megreggelizett. Semmiféle szemrehányás se fogadta, de mindenki elfordította tőle tekintetét. Csend volt és ünnepélyes hangulat, ami szívét jeges félelemmel töltötte el. Leült, és igyekezett vidámnak látszani. De ez felesleges erőpocsékolás volt, senki se felelt neki, senki se mosolygott rá, és szíve a legfeneketlenebb mélységekbe süllyedt.

Reggeli után Polly néni félrevonta, és Tom már egészen felvidult abban a hitben, hogy végre tisztességesen elverik, de nem így történt. Polly néni sírva megölelte, és megkérdezte, hogy szökhett ki, és miért törte össze öreg szívét. Végül még azt mondta, hogy csak folytassa nyugodtan, ahogy megkezdte, tegye csak tönkre magát, ő már azt se bánja, hogy ha ősz fejét a sírba viszi, mert tudja jól, minden igyekezete hasztalan. Tom sírni kezdett, megbocsátásért esedezett, újra meg újra megfogadta, hogy most már megjavul. Végre a néni elbocsátotta, de Tom érezte, hogy a bűnbocsánat nem teljes, és fogadkozásai sem találtak hitelre. Ez az egész beszéd sokkal rosszabb volt, mintha százszor megverték volna, és Tom szíve sokkal jobban szenvedett, mintha testi kínokat érezne.

Még arra se volt kedve, hogy Siden árulásáért bosszút álljon, és így teljesen felesleges volt Sid igyekezete, amiért elhamarkodva, a kerítésen keresztül távozott. Borúsan és komoran ment az iskolába, és Joe Harperrel együtt olyan ember módjára viselte el büntetését, amiért az előző napon elcsavarogtak, mint aki ilyen apróságoknál, mint a verés, sokkal nagyobb szenvedéseket ismer, és halálosan érzéketlen irántuk. A büntetés után visszament a helyére, leült a padba, s állát tenyerébe támasztva a falra meredt. Arcára annak a végtelen fájdalomnak kifejezése ült ki, amelyet már semmi meg nem haladhat. Könyöke alatt valami kemény tárgyat érzett. Hosszú és keserű habozás után végre megváltoztatta helyzetét, és felemelte a tárgyat, amely nyomta. Egy papírcsomag volt. Kibontotta. Hosszú, bánatos sóhaj követte tettét. Szíve megtört. A rézgomb volt. Ez az utolsó csapás porig alázta. Betelt a keserű pohár.

XI. FEJEZET

Alig múlt el dél, az egész falun mint villamos áram futott végig a kísérteties esemény híre. Az újság alig valamivel terjedt gyorsabban, mintha már meglett volna a távíró. Embertől emberig, csoporttól csoportig, háztól házhoz szálltak a hírek. A tanító egészen természetesen szünetet adott délutánra, ellenkező esetben a városkában nagyon rossz szemmel néztek volna rá. Azt beszélték, hogy a holttesttől nem messze találtak egy véres kést, sőt valaki fel is ismerte, hogy a kés Muff Potteré. Azonkívül arról is meséltek, hogy valaki korán hajnalban, két óra körül látta Muff Pottert, amint a patakban mosdott. Csupa gyanús körülmény, különösen a mosdás, ami egyáltalán nem volt Potter szokása. Azt is rebesgették, hogy az egész városban keresték már a „gyilkost” (a közönség nagyon is hamar készpénznek vesz minden látszatot, és keményen ítélkezik), de sehogy se tudták megtalálni. Mindenfelé lovasokat küldtek, és a seriff azon a véleményen volt, hogy még az est leszállta előtt kézre kerítik a gonosztevőt. Az egész város a temetőbe igyekezett. Tom nyomott hangulata elmúlt, és maga is csatlakozott a kivonuláshoz, nem mintha nem tudott volna ezer helyet is, ahová szívesebben ment volna, de valami borzasztó, kényszerítő erő ragadta magával. Amikor a szörnyű helyre érkeztek, befúrta magát a tömegbe, és hamar az első sorba tolakodott. A borzalmas látványra úgy érezte, mintha ittléte óta egy örökkévalóság telt volna már el. Valaki megszorította karját. Odanézett, és tekintete Huckleberry Finn tekintetével találkozott. Erre hirtelen mindketten zavartan máshová néztek, és azon töprengtek, nem vett-e észre valaki valami gyanúsat a pillantásukból. De mindenki fecsegett, és szemmel láthatólag mindenki a szörnyű látvánnyal volt elfoglalva.

„Szegény ember!” „Szegény fiatalember!” „Ez igazán lecke lehetne minden sírablónak!” „Muff Pottert egész biztosan felakasztják, ha ugyan megfogják!” Ilyenek hangzottak mindenfelől, és a tiszteletes úr megszólalt: „Ez Isten igazságos keze; az Úr ítél!”

Ebben a pillanatban Tom tetőtől talpig megremegett. Tekintete Indián Joe kegyetlen arcára vetődött. A tömeg meg izgatottan kezdett hullámszerűen mozogni, hangok, kiáltások hallatszottak:

- Nézzétek, ő az! Idejött! Magától ide mert jönni!

- Ki? Ki az? - kérdezte egyszerre hús hang is.

- Muff Potter!

- Megállott! Hé, emberek, megmozdult! Vigyázzatok! Ne engedjétek megszökni!

Tom feje fölött a fákon is ültek egypáran, ezek azt állították, hogy Muff Potter egyáltalán nem akar elmenekülni, csak zavartan és megdöbbenően megállt.

- Pokoli szemtelenség! - szólt egy hang a körülállók közül. - Ide akart jönni, megnézni munkájának eredményét, és... biztos nem számított rá, hogy társaságot talál itt.

A tömeg most helyet adott, és a seriff nagy fontosán a kör közepére jött. Pottert kézen fogva vezette. A szerencsétlen arca hamuszürke volt, és szemében leírhatatlan félelem lobogott. Mikor a meggyilkolt előtt megállt, görcsösen összerándult, és arcát tenyerébe temetve zokogni kezdett.

- Nem én voltam! - zokogta. - Nem én voltam! Emberek! Becsületesen mondom, nem én öltem meg!

- Ki vádolt téged? - harsant fel egy hang.

Ez telitalálat volt. Potter felemelte fejét, és reménytelen pillantással körülnézett. Meglátta Indián Joe-t, és felkiáltott:

- Ó, Indián Joe, megígérted...

- A te késed ez? - kérdezte a seriff, és elébe dobta a kést.

Potter elesett volna, ha fel nem fogják, és nem segítik leülni a földre. Aztán megszólalt:

- Valami... gondoltam, hogy ha nem jövök vissza a... késért. - Összerázkódott, erőtlén kezével lemondóan legyintett. - Mondd el, Joe, mondd el nekik, Joe, most már úgyis mindegy.

Huckleberry Finn és Tom némán bámulva hallgatta, a köszívű gyilkos hogyan mondja el hidegvérrel vallomását. Arra vártak, hogy a derűs égből fognak rá lesújtani az igazságos isten villámai, és csak azon csodálkoztak, hogy a büntetés késik. Mikor aztán befejezte vallomását, és még mindig egészben és sértetlen maradt, ingadozó szándékuk, hogy esküjüket megszegve megmentse a szerencsétlen fogoly életét, továtűnt és elpárolgott. Nyilvánvaló volt, hogy a félvér gazember eladta lelkét a sátánnak, és ilyen alvilági hatalommal ujjat húzni bajos dolog lett volna.

- Miért jöttél ide? Miért jöttél vissza? Miért nem menekültél el? - kérdezte egy hang.

- Nem tehetek róla... nem tehetek róla... - sóhajtozott Potter - el akartam szaladni, de nem tudtam sehova menni, csak idejöttem. - És megint zokogni kezdett.

Indián Joe ekkor eskü alatt is hidegvérrel megismételte előbb elhangzott vallomását, és a két fiú látva, hogy a villámok még mindig nem sújtanak le, végképp meggyőződött róla, hogy Joe eladta lelkét a sátánnak. Ebben a pillanatban Joe személye rejtélyesen és végzetesen érdekessé vált, és nem tudták levenni róla izgatott tekintetüket. El is határozták magukban, hogy adandó alkalommal éjjelente meg fogják figyelni, hátha megláthatják egyszer alvilági urát is.

Indián Joe ezután a holttest felemelésénél segédkezett, amit egy kocsira tettek fel. Közben a tömegben azt beszéltek, hogy a sebből vér szivárgott. A fiúk azt gondolták, hogy ez a szerencsés körülmény talán megfordítja a gyanút, és helyes irányba tereli, de csalódásuk annál nagyobb volt, mikor az egyik falubeli megjegyezte: „Persze hogy megindult, mikor Muff Potter alig pár lépésre állt tőle!”

Szörnyű titka és nyugtalan lelkiismerete ezek után az események után majdnem egy álló hétig nem hagyta aludni Tomot. Egy reggel Sid a reggelinél megkérdezte:

- Tom, te éjjel annyit beszélsz, és annyit forgolódsz, hogy fél éjjel nem tudok aludni tőled!

Tom elsápadt, és lesütötte szemét.

- Rossz jel - mondta Polly néni -, mondd, mi nyomja a lelkedet!

- Semmi. Igazán nem tudok semmiről.

De a fiúnak remegett a keze, és kilötytente a kávé.

- És olyan marhaságokat beszélsz - folytatta Sid -, múlt éjjel is azt mondtad: „Igen, ez vér, vér.” Ezt egymás után sokszor ismételted. Aztán azt mondtad: „Jaj, ne, ne kínozzatok... mindent megmondok.” Mit akarsz megmondani, mi?

Tom előtt elfeketedett a világ. Nem is lehet megmondani, mi történhetett volna, de a figyelem és aggodás egyszerre eltűnt Polly néni arcáról, és tudtán kívül Tom segítségére sietett:

- Szegénykém! Az a szörnyű gyilkosság kínoz. Én is arról álmodom most már napok óta. Egypárszor már azt is álmodtam, hogy én magam voltam a gyilkos.

Mary is bizonyította, ő szintén így van vele. Sidet, úgy látszott, a magyarázat egyelőre kielégítette. Tom olyan gyorsan, amilyen gyorsan csak tudott, eltűnt a láthatárról. Ezek után az események után vagy egy hétig a fogát fájlalta, és felkötötte az állát. Azt persze nem tudta, hogy Sid megfigyelte: Tom nemegyszer meglazította, sőt le is vette a kötést, felkönyökölt, és sokszor jó sokáig hallgatózott, aztán megint óvatosan visszatette fejére a kötést. Zavardottsága is mindjobban elmúlt, a „fogfájás” is kellemetlenné és feleslegessé vált, úgyhogy le is tett róla. Ha Sid meg is tudott valamit Tom összefüggéstelen éjjeli motyogásából, hallgatott róla. Tom azonban úgy találta, hogy iskolatársai már sohase akarják abbahagyni azt az ostoba játékot, amelyet kitaláltak, hogy „halottkémlést” tartsanak döglött macskák felett. Ezek a „szemlék” felkavarták Tom nyugalmát. Sidnek feltűnt, hogy Tom sohasem volt „halottkém” ilyen „szemléknél”, bár majdnem minden új vállalkozásban vezető szerepet kívánt játszani. Feltűnt neki az is, hogy Tom sohasem volt tanú - Sid mindezt különösnek találta. Sid még azt is észrevette, hogy Tom szemmel látható ellenszenvet árult el ezekkel a halottkémlésekkel szemben, és ha tehetné, el is kerülte őket. Sid csodálkozott, de semmit sem szólt. Végre aztán a halottkémlések is kimentek a divatból, és megszűntek zaklatni Tom lelkiismeretét.

Tom mindennap vagy minden másnap, amikor csak szeret ejthette, elment a „gyilkos”-hoz, és a kis rácsos börtönablakon keresztül olyan apró kényelmi és egyéb cikkeket csempészett be, amilyeneket éppen szerezni tudott. A börtön, egy kis téglapépület a falu végében, egy mocsár közepén állott. Nem kellett még őrség se, igaz, hogy nagyon ritkán laktak benne. Ezek az adományok nagyban hozzájárultak Tom lelkiismeretének megnyugtatóához. A falubelieknek nagy kedvük volt, hogy Indián Joe-t is meglincseljék, vagy perbe fogják hullarablás címén, de olyan félelmetes volt a híre, hogy senki se akadt, aki el merte volna vállalni a vezető szerepet. Erre aztán el is ejtették a tervet.

XII. FEJEZET

Ezenkívül még valami akadt, ami fontos szerepet játszott abban, hogy Tom figyelme titkos gondjairól más irányba terelődjék. Új és nagyon fontos esemény kezdte érdekelni. Becky Thatcher néhány nap óta nem járt iskolába. Tom egy ideig küzdött hiúságával, igyekezett tudomást nem venni az eseményről, és megpróbált „fütyülni a lányra”, de nem bírta ki sokáig. Esténként nemegyszer ott csatangolt a leány apjának háza körül, és nagyon nyomorultul érezte magát. Becky beteg volt. Mi történne, ha meghalna? Örjítő még rágondolni is. Már nem érdekelte a háború és a kalózság, az élet minden szépsége tovatűnt, és nem maradt más semmi, csak szomorúság. Labdáját és játékeit félrerakta, nem talált már bennük semmi örömet. Nénje aggódott érte, megkísérelt mindenféle orvosságot. Polly néni azok közé az emberek közé tartozott, akik minden új orvosság és gyógymód iránt azonnal fellelkesülnek, hogyha azok egészséget vagy gyógyulást ígérnek. Fáradhatatlanul kísérletezett mindenféle gyógyszerrel. S ha valami ilyesfajta újdonság piacra került, azonnal tűzbe jött, és igyekezett minél előbb kipróbálni - nem önmagán, mert hiszen ő sohasem volt beteg, hanem bárkin, aki éppen kéznél volt. Előfizetője volt minden *Az egészség* vagy hasonló című folyóiratnak és egyéb gyógyszerészeti címmel induló csalásnak, s ezeknek a „tudományos” folyóiratoknak ünnepélyes és nagyképű ostobaságait kéjjel szívta magába. Mindent szentírásnak tartott, amit ezekben olvasott a helyes szellőztetésről; arról, hogy kell felkelni, lefeküdni; mit kell enni, inni; mennyit kell mozogni; milyen kedélyállapotban kell lenni, milyen ruhát kell viselni. És sohasem vette észre, hogy egészségügyi lapjai rendszerint az ellenkezőjét ajánlották mindannak, amit az előző hónapban tanácsoltak. Olyan egyszerű és becsületes lélek volt Polly néni, mint a színarany, és így természetesen könnyű áldozata lett újságjainak. Bűvös lapjait és orvosságait magához véve, felfegyverezte magát a halál ellen, és ment a maga gyógyító útjaira. Angyali egyszerűségében persze sohasem gondolt arra, hogy a szomszédok számára nem mindig ő a gyógyítás angyala és az Úrnak vigasztaló balzsama.

Ekkoriban a vízgyógymód volt az újdonság. Tom állapota egyenesen kínálkozó volt Polly néni számára. Hajnalban, majdnem napkeltekor kihurcolta, beállította egy hatalmas fadézsába, és valóságos hideg özvénvizet zúdított rá. Aztán leszárította, megdörzsölte egy durva törülközővel, és vizes ruhába becsavarva dunyhák alá dugta. Tom majd „kiizzadta a lelkét”, amint ő maga mondta.

Mindennek ellenére a fiú csak még sápadtabb, még szomorúbb és levertebb lett. Ekkor Polly néni fürdőket kezdett alkalmazni; lábfürdők, ülőfürdők, lemosások következtek ezután. Tom azonban éppoly szerencsétlen maradt, mint előzőleg. A vízgyógymódhoz ekkor még könnyű zablisztes diétát csatolt, majd folytatta a sort a mustártapasz. Meghatározta Tom befogadó-képességét, akár valami edényét, s naponta teletöltötte különböző csodaszereivel.

Tomot a sokféle zaklatás már egészen közönyössé tette. A különös betegségnek ez a tünete még jobban megdöbbenetette az öreg hölgyet. Ezt a közönyt minden körülmények között meg kellett törni. Ekkor hallott először a „fájdalom balzsamá”-ról. Azonnal egész rakományt rendelt az új gyógyszerből. Megízlelte, és hálával telt meg a szíve. A gyógyszer tiszta, folyékony parázs volt. Azonnal elejtette a vízgyógymódot és minden egyéb orvosságot, és teljes hittel csüngött a „fájdalom balzsamá”-n. Tomnak beadott egy kávéskanálnyit, és a legnagyobb aggodalommal várta a hatást. Nyugtalanúsága azonban rögtön el is múlt, a várt hatás nagyon is hamar jelentkezett. Tom közönye rögtön megszűnt. Ha tüzet rakott volna alája, Tomra akkor se hathatott volna erőteljesebben.

Ekkor végre Tom is érezte: legfőbb ideje, hogy összeszedje magát. Életmódja hangulatának megfelelően bizonyára eléggé regényes volt, de kezdett egyre kevesebb örömet és egyre több zaklató változatosságot nyújtani. Különböző tervekkel foglalkozott, és a végén úgy határozott, hogy nagy lelkesedést fog tanúsítani a „fájdalom balzsama” iránt. Annyiszor kérte, hogy már-már unalmassá vált zaklatásaival, és Polly néni végül is rábízta, hogy vegyen magának, ha akar, és hagyja őt békében. Ha Sidről lett volna szó, semmi oka nem lett volna gyanakvásra, de mivel Tomról volt szó, titokban meg-megvizsgálta az üveget, és örömmel állapította meg, hogy az üveg tartalma fokozatosan apad; persze arra szegény Polly néni nem gondolt, hogy Tom a drága orvossággal a padlónak egy repedését gyógyíttatja nagy odaadással.

Egy alkalommal Tom éppen a szükséges adagot akarta a padlórepedésnek beadni, amikor Péter, Polly néni fekete macskája a szobába lépett. A macska mohón szaglászott a kávéskanál felé, és nyilván szerette volna megkóstolni tartalmát. Tom megszólalt:

- Ne kérj belőle, Péter, csak ha igazán komolyan szükséged van rá.

De Péter, úgy látszik, valóban orvosi kezelésre szorult.

- Gondold meg, Péter!

Péter meggondolta.

- Én nem bánom, te kérted. Én adok belőle, hogy ne panaszkodj rám. De ha majd nem ízlik, senki más nem okolhatsz, csak saját magadat.

Péter beleegyezett. Tom kinyitotta a macska száját, és beleöntött egy kávéskanálnyit a folyadékból. Péter vagy másfél méter magasra ugrott, majd szörnyű csatakiáltást hallatott, és körberohant a szobában. Nekiment a bútoroknak, feldöntötte az edényeket, a vázákat, és általános felfordulást rendezett. Ezután két hátsó lábára állott, szemmel látható jó kedélyállapotban felalá kezdett járni, fejét vállára hajtotta, és hangja csillapíthatatlan örömről tett tanúbizonyosságot. Aztán megint körbenyargalt a házban, és útját mindenütt pusztulás és romlás követte. Polly néni még éppen jókor lépett be. A macska két hatalmas dupla szaltót csinált, aztán végső lendülettel elviharzott az ablakon keresztül, miközben a maradék virágcserepeket még magával sodorta. Polly néni zavarában kővé meredve bámult a macska után. Tom a padlón fetrengett, és fuldoklott a nevetéstől.

- Tom, mi az ördög van ezzel a macskával?

- Nem tudom, Polly néni! - nyögött fel Tom.

- Még életemben nem láttam ilyet. Mi a csuda történhetett vele?

- Igazán nem tudom, Polly néni. Úgy látszik, a macskák így tesznek, ha rájuk jön.

- Igen... így tesznek? - kérdezte Polly néni, és Tom a hangsúlyban valami gyanúsat sejtett.

- Igen. Azt hiszem, hogy így tesznek.

- Azt hiszed?

- Igen.

Az öreg hölgy lehajolt, és Tom aggodalommal vegyes érdeklődéssel figyelte mozdulatát. Túl későn fedezte fel, hogy mit akar. Az áruló kávéskanál nyele kikandikált az ágyterítő rojtos széle alól. Polly néni felemelte, és a magasba tartotta. Tom behúzta a nyakát, és lesütötte a szemét. A néni megszokott fogással - fülénél fogva - magához húzta Tomot, és gyűszűvel felfegyverzett ujjával adott neki néhányat.

- Hogy merted azt a szegény nyomorult állatot így megkínózni?

- Igazán csak az iránta való szánalomból tettem, mert... szegénynek nincs nagynénje.
- Nincs neki nagynénje? Micsoda butaság ez megint! Mi köze van a nagynéninek ehhez?
- Sok köze van hozzá. Mert ha volna nagynénje, akkor ő maga itatta volna meg Péterrel ezt a süttögető orvosságot. Teljes lelki nyugalommal kiégette volna a beleit, mintha Péter is emberi lény volna.

Polly néni ekkor hirtelen élénk lelkiismeret-furdalást érzett. Új megvilágításban a dolgok másképp festettek. Lehetséges, ami kegyetlenség a macskával szemben, ugyanaz éppen olyan kegyetlenség lehet egy gyerekkel szemben is. Ellágyult és elszomorodott. Szeme nedves lett, és kezét Tom fejére téve nyájasan mondta:

- Én igazán a legjobbat akartam, Tom, és azonkívül igazán használt neked.

Tom felnézett Polly néniére, s tekintetében éppen hogy megcsillant egy kis kajánság, mikor halálos komolyan mondta:

- Tudom, hogy a legjobbat akartad, és hidd el, hogy én is csak a legjobbat akartam Péternek. Igazán használt is neki. Még sohase láttam, hogy ilyen szépen ugrált volna.
- Eridj a szemem elől, mielőtt megint dühbe hozol! És próbálj meg egyszer végre igazán jó fiú lenni! Az orvosságból meg nem kell többet bevenned.

Tom nagyon korán ért az iskolába. Újabban általános feltűnést keltett, hogy ez a különös dolog napról napra megismétlődött. És - mint újabban szokta - nem játszott pajtásaival az udvarban, hanem a kapu körül őgylgett. Azt állította, hogy beteg, és tényleg betegnek látszott. Úgy tett, mintha ide-oda nézegetne, de valójában csak az utat kémlelte. Amikor feltűnt Jeff Thatcher, Tom szeme felvillant. Figyelmesen bámult, aztán Jeffet nézte, egyedül jön-e, de hamarosan elfordította róla tekintetét. Alig ért Jeff Thatcher az udvarra, Tom csatlakozott hozzá, és minden igyekezettel azon volt, hogy Beckyről beszéljen vele, de a buta fráter sehogyan se kapott a horogba.

Tom újra csak az utat figyelte, és valahányszor feltűnt egy-egy ringó szoknyácska, megint reménykedni kezdett, de mihelyt kiderült, hogy nem Becky érkezik, szíve azonnal gyűlölettel telt meg mindenki iránt. Aztán semmiféle szoknya nem érkezett, és Tom teljesen belemerült bánatába. Bement az üres tanterembe, és leült, hogy tovább szenvedjen. Ekkor még egy elkésett kislány jött be a kapun, és Tom szíve nagyot dobban. Egy pillanat alatt az udvaron volt, harsány indiánordítással kezdett verekedni, nevetni, üvölteni, tagjainak épségét kockára téve felszökött a kerítés tetejére, cigánykerekezett, kézállást csinált - szóval minden tőle telhető hősies cselekedetre vállalkozott.

Közben fél szeme állandóan Beckyn volt, figyelte, hogy a kislány észreveszi-e. De Becky, úgy látszott, mindennel szemben érzéketlen volt, pillantást se vetett rá. Lehetséges lenne, hogy nem vette észre? Közvetlen közelébe ment, és ott kezdett újabb hőstettekbe, csatakiáltással körültáncolta, egyik fiúnak lekapta a fejéről a sapkáját, és felhajította az iskola tetejére, keresztültört a gyerekek egy csoportján, eltaszította őket maga elől, mint a forgósél, és végül Becky előtt huppan le a földre, majdnem magával sodorva a kislányt is. Becky azonban elfordult, és orrát magasan hordva csak annyit jegyzett meg:

- Nem szeretem az olyan embereket, akik azt hiszik, hogy mindig valami „hőstettet” kell véghezvinniük.

Tom arca égett a szégyentől. Feltápázkodott, s mélyen megalázva és letörve elsompolygott.

XIII. FEJEZET

Tom elhatározta magát. Komor volt és elkeseredett. Magános, elhagyott ember ő, akit nem szeret senki - mondogatta -, talán majd szomorúak lesznek, ha megtudják, mibe hajtották bele. Hiszen ő mindig igyekezett. Jó akart lenni, meg akart mindent rendesen csinálni, de sohasem hagyták, mert - úgy látszik - mindenáron meg akartak tőle szabadulni. Ha így van, hát legyen úgy, ahogy ők akarják. Jól tudja, még attól sem fognak visszariadni, hogy mindezért őt tegyék felelőssé - miért is riadnának vissza? A magára hagyott, baráttalan ember mi jogon panaszkodnék? Igen, ők kényszerítették, hogy a végsőig elmenjen, jól van hát, akkor majd a bűn útjára lép. Más választása nincs.

Miközben így töprengett, már régen elhagyta a falut, és kint járt a réten. Az iskola csengője, amely a gyerekeket órára hívta, még gyengén elhallatszott hozzá. Tom könnyezni kezdett. Arra gondolt, hogy soha-soha többé nem fogja már hallani ezt a meghitt hangot; ez a gondolat nagyon fájt neki, de hát ők kényszerítették ebbe is, kikergették a rideg világba, és el kellett ezt is túrnie. Megbocsátott nekik. Könnyei ekkor mind sűrűbben kezdtek hullani.

Éppen ebben a pillanatban találkozott szíve egyetlen barátjával, Joe Harperrel, aki komor tekintettel, szemmel láthatólag nagy és baljóslatú elhatározással szívében jött feléje. Nyilvánvaló volt, hogy itt két lélekben egyetlen gondolat találkozott. Tom megtörölte inge ujjával szemét, és éppen arról kezdett valamit dadogni, hogy elmegy idegenbe, a nagyvilágba, mert nem bírja már az otthoni rossz bánásmódot, és mert senki sem szereti. Azzal fejezte be, hogy reméli: Joe Harper nem fogja elfelejteni.

Ekkor azonban kiderült, hogy Joe Harper is éppen erre akarta kérni Tomot, és azért vadászott rá, hogy közölje vele szándékát. Anyja tudniillik megverte, mert állítólag megevett egy pohár tejfölt, pedig ő nem is tudott róla, és még csak meg sem kóstolta. Ebből nyilvánvaló lett, hogy anyja meggyűlölte, nem akar többet vesződni vele, sőt azt kívánja, hogy menjen el hazulról. Ilyen körülmények között nem maradt számára más hátra, mint elmenekülni, de remélte, hogy anyja azért boldog lesz, és sohasem fogja megbánni, hogy szegény fiacskáját a rideg és érzéketlen világba kergette, hogy szenvedjen és meghaljon.

A két fiú szomorúan megindult egymás mellett, és újra megfogadták, hogy mindenben segíteni fogják egymást, és testvérek lesznek mindhalálig, míg csak a vég kínjaiktól meg nem váltja őket. Erre aztán elkezdtek terveket szőni. Joe azt tanácsolta, legyenek remetek, éljenek gyökereken, messze valahol egy barlangban, hidegtől, éhségtől, vágyakozástól és bánattól gyötörve érezzék át a halál kínjait; de Tom meghallgatása után úgy találta Joe, hogy a bűnös életnek számos előnye van e felett az élet felett, és beleegyezett, hogy kalóz lesz.

St. Petersburgtól körülbelül három kilométerre a Mississippi majdnem másfél kilométer szélesen hömpölygött tova medrében; itt volt egy keskeny erdővel borított sziget, amelynek csúcsa lapos, homokos zátonyban végződött. Jó búvóhelynek ígérkezett. Ezenkívül a sziget lakatlan is volt; közelebb feküdt a tulsó parthoz, amelyet irtatlan sűrű s majdnem lakatlan erdő borított. Tehát a Jackson-sziget mellett döntöttek. Hogy kik lesznek kalózságuk áldozatai, az pillanatnyilag nem jutott eszükbe. Felhajszolták még Huckleberry Finnt, aki azonnal csatlakozott hozzájuk; számára minden élethivatás egyformán jó volt, nem válogatott. Ekkor aztán elváltak azzal az elhatározással, hogy éjfélkor, a hagyományossá vált időpontban találkoznak a folyam partján, két kilométerre a város fölött, egy elhagyatott helyen. Tudták, hogy ott van kikötve egy kis tutaj, s elhatározták, hogy ezt hatalmukba kerítik. Mindegyikük hoz majd horgokat, madzagot, köteleket, élelmet és amit titokban és rejtelmesen még el

tudnak lopni, úgy, ahogy az zsványokhoz illik. Még mielőtt leszállt volna az est, kiélvezték rejtélyes kijelentéseik hatását; mindenkinek, akivel találkoztak, elhíresztelték, hogy nem-sokára „történni fog valami” a faluban. De mindenkit, akinek ezt a homályos sejtést tudomására hozták, kötelezték, hogy „ne pofázzanak a dologról és várjanak”.

Éjfél körül megérkezett Tom, magával hozott egy főtt sonkát, némi apróságokat, és a megbeszélthely felett egy kis dombon, a bokrok közt meghúzta magát. Csak a csillagok világítottak, és nagyon nagy csend volt. A hatalmas folyam méltóságteljes nyugalommal hömpölygött előtte, és óceánhoz hasonlított. Tom hallgatódzott egy ideig, de semmiféle hang nem zavarta meg a nyugalmat. Hangosat, éleset füttyentett. Hasonló fütty felelt rá. Tom még kettőt füttyentett, és ezekre a jelzésekre is pontosan megérkezett a válasz. Utána egy óvatos hang kérdezte:

- Ki jár ott?

- Tom Sawyer, a Spanyol Vizek Fekete Réme. Mondjátok meg a neveteket!

- Huck Finn, a Véres Kezű és Joe Harper, a Tengerek Haramiája.

Tom szállította barátainak ezeket a címeket, kedvenc irodalmi művei alapján.

- Rendben van. Mondjátok a jelszót.

Két hang egyszerre mondta a nyomasztó éjszakában ugyanazt a baljóslatú szót:

- VÉR!!!

Tom erre leeresztette a domboldalon a sonkát, és maga is utána indult. Útjában ruháit és bőrét egyformán meglehetősen erőpróbának tette ki, bár volt a domboldalon partra vezető kényelmes és biztonságos ösvény is, de ez sajnos nélkülözte azokat a veszélyeket és nehézségeket, amelyeket egy igazi kalóz nagyra tart, s így Tom se használhatta.

A Tengerek Haramiája egy darab füstölt szalonnát hozott magával, és egészen kimerült, mire idáig elcipelte. Finn, a Véres Kezű lopott egy lábast, egy csomó éretlen dohánylevelet és néhány kukoricacsövet. Ez utóbbiakból pipát akart készíteni, bár rajta kívül egyetlen „kalóz” sem dohányzott, és nem is bagózott. A Spanyol Vizek Fekete Réme kijelentette, hogy tűz nélkül semmi esetre sem indulhatnak el. Ez okos gondolat volt, a gyufát akkoriban még nemigen ismerték.

Néhány méterrel feljebb egy hatalmas tutajon tüzet láttak égni; lopakodva odamentek, és szereztek némi parazsat. Ez már komoly kaland volt. Minden pillanatban megálltak, szájukra tették ujjukat, és csendet parancsoltak egymásnak, képzeletbeli török markolatát szorítva haladtak előre, és baljós suttogással mondták, hogy ha a „gazfickó” megmozdulna, tegyék csak „hidegre”, mert csak a halott ember nem fecseg ki semmit. Persze nagyon jól tudták, hogy valamennyi tutajos a városban van, bevásárolnak, vagy valamelyik kocsmában isznak, de ez a körülmény nem mentesítette őket, hogy a dolgot ne igazi kalózk módjára vigyék véghez.

Végre elindultak. Tom parancsokat osztogatott, Huck hátul, Joe pedig elől állt az evezőknél. Tom zord tekintettel, karba font kézzel, a tutaj közepén állva mély, komor hangon adta ki parancsait:

- Ráállni a szélre!

- Igenis, kapitány úr!

- Irányt tartani!

- Igenis, kapitány úr!

- Egy fokkal jobbra, fiúk!

- Igenis, kapitány úr!

Mivel a fiúk a tutajt a folyó közepe felé irányították, és állandóan ugyanazt az irányt igyekeztek betartani, világos, hogy ezeknek a parancsoknak inkább csak stílusbeli jelentőségük és voltaképpen semmi értelmük sem volt.

- Melyik vitorla van kifeszítve?

- A fővitorla és a csúcsvitorla, kapitány úr!

- Gyerünk, ti hatan fel az árbocra! A fővitorlához!... Mi lesz már, fiúk?!... Mozogjatok ott elől!

- Igenis, kapitány úr!

- Fel a fővitorlát! Húzd meg! Most, fiúk!

- Igenis, kapitány úr!

- Féljobbra! Még! Úgy! Vigyázz! Rajta fiúk! Húzzad! Hó-rukk!

- Igenis, kapitány úr!

A tutaj a folyam közepére ért, a fiúk a helyes irányba állították az orrát, és behúzták az evezőket. A vízállás elég alacsony volt, úgyhogy a folyó sodra nem volt sebesebb óránkénti 2-3 mérföldnél. A következő háromnegyed órában alig-alig hangzott egy-egy szó. Most a tutaj a távoli falu előtt siklott el. A falu békésen pihent a csillagokkal teleszórt nagy folyó mellett. Egy-két pislogó fény mutatta csak, hol fekszik St. Petersburg. Természetesen a falu mit sem sejtett arról a nagyszabású eseményről, amely éppen most zajlott le mellette. A Fekete Rém némán állott karba font kezekkel, utolsó tekintetét vetett régmúlt örömeinek és friss bánatának színhelyére, és azt kívánta, bárcsak „Ő” is láthatná most, amint idegenben, a tengeren, bátor szívvel néz szembe a halálos veszéllyel, és ajkán keserű mosollyal várja kikerülhetetlen végzetét. Képzeletének igazán nem adott nagyobb munkát, hogy a kis szigetet messze-messze helyezze a falutól, és így megtört szívvel és boldogan vetett búcsúpillantást a falura. A többi kalóz is búcsúpillantást vetett feléje, olyan soká néztek a partra, hogy a tutaj majdnem eltért a helyes iránytól, és az ár már-már elsodorta őket a szigettől. De még idejében észrevették a veszélyt, és néhány evezőcsapással helyes irányba terelték a tutajt. Körülbelül hajnali két órakor tutajuk megfeneklett a homokzátonyon, a sziget csúcsától mintegy kétszáz yardnyira.

A fiúk belegázoltak a vízbe. Többször meggázolták a vizet, míg minden terhüket kicipelték.

A kis tutajhoz egy vitorla is tartozott, ezt kivitték a partra, és a bokrok között kifeszítették. Ebben a kis sátorban akarták elraktározni élelmiszerkészletüket. Maguk azonban nem szándékoztak itt aludni, mert mint zsiványokhoz illett, úgy határoztak, hogy szép időben a szabad ég alatt fognak hálni.

Az erdő mellett húsz-harminc lépésre, egy hatalmas fatönk mellett tüzet raktak, aztán vacsorára szalonnát sütöttek a lábasban, és málékészletüknek a felét elfogyasztották. Dicső dolognak látszott ilyen szabad módon a szűz erdőben, járatlan és emberektől lakatlan szigeten, az emberek forgatagától távol élni. Meg is fogadták egymásnak, hogy sohase fognak visszatérni a civilizáció rabságába. A fel-fellobbanó tűz vörös lángjai megvilágították arcukat, rőt fényét a hatalmas törzsekre vetette, amelyek úgy borultak össze, mint egy templom oszlopai; tűzben égtek a levelek és a számtalan kúszónövény. Mikor az utolsó darab sült szalonnát és máléporciójuk utolsó morzsáit is lenyelve vacsorájukat teljesen elfogyasztották, nagy

kielégüléssel feküdtek le a tűz mellé a fűbe. Találhattak volna ugyan hűvösebb helyet is, de nem tudták kivonni magukat a lobogó tábortűz varázsa alól.

- Ugye, gyönyörű? - kérdezte Joe.

- Csuda! - felelt Tom.

- Mit szólnának vajon a fiúk, ha látnának?

- Mit szólnának? Meghalnának a gyönyörűségtől, hogy itt lehetnek. Nem igaz, Hucky?!

- Én is azt hiszem - felelte Huckleberry. - Nekem mindenesetre nagyon tetszik. Nem is kívánok magamnak mást. Legtöbbször nem is kaptam eleget enni, azonkívül itt... nem rúg belém senki, és senki sem mondja, hogy csavargó vagyok.

- Éppen ez az élet felel meg nekem - mondta Tom -, nem mondja senki, hogy keljek fel, senki se zavar iskolába, nem hajszoznak, hogy mosdjam meg, és nem ölhetnek egyéb ilyen számárságokkal.

- Látod, Joe, egy kalóznak nincsen semmi dolga, ha már szárazföldön van; nem úgy, mint a remetének, akinek jó sokat kell imádkoznia, nincsen neki semmi szórakozása, és különben is mindig egyedül kell lennie.

- Igen, így is van - mondta Joe -, de én nem is nagyon gondoltam erre. Most már, hogy megpróbáltam, százszor inkább vagyok kalóz, mint remete.

- Tudod, Joe - folytatta Tom -, az emberek mostanában már nem is nagyon törődnek úgy a remetékkel, mint valamikor. De egy kalózt mindig megbecsülnek. És a remetének a legkeményebb helyen kell aludnia, amit csak talál, szőrcsuhában kell neki járni, és hamut kell szórni a fejére, ki kell állni az esőre, és...

- Mért kell neki szőrcsuhában járni, és mért kell hamut hinteni a fejére? - tudakozódott Huck.

- Mit tudom én. De az szent igaz, hogy így kell nekik tenni. A remeték mindig így csinálnak. Neked is így kellene csinálnod, hogyha remete lennél.

- Én bizony nem csinálnám! - mondta Huck.

- Hát mit tennél?

- Tudja fene. De ezt nem csinálnám.

- De Huck, értsd meg, muszáj lenne ezt csinálni. Nem tudnál mást tenni.

- Hát én nem állanám ki. Én megszöknék.

- Megszöknél? Mondhatom, derék egy remete lennél! Gyalázatosan leszerepelnél!

A Vörös Kezű nem felelt, sokkal jobban el volt foglalva. Éppen befejezett egy kukorica-torzsából készült pipát, majd szarát csinált hozzá, megtöltötte pipáját dohánnyal, tetejébe rányomott egy darab parazsat, sűrű füstfelhőt fújt, és a legcsodálatosabb boldogságban úszott. A többi kalóz természetesen irigyen nézte ezt a nagyszabású, magasztos bűnözést, és titokban ők is megfogadták, hogy hamar rá fognak szokni. Ekkor megszólalt Huck:

- Tulajdonképpen mit kell csinálni egy kalóznak?

- Ó, sok mindent... - felelt Tom - hajókat fognak el, felgyújtják őket, elrabolják a pénzt, borzalmas helyeken elássák, legtöbbször a szigetükön, olyan helyeken, ahol szellemek és kísértetek vigyáznak rá. Mindenkit leölnek a hajón, vagy élve a tengerbe dobálnak.

- Az asszonyokat meg elviszik a szigetre - mondta Joe. - A kalózok nem gyilkolják meg az asszonyokat.

- Nem - helyeselt Tom -, nem ölik meg az asszonyokat, ahhoz túlságosan nagylelkűek. Az asszonyok meg mindig nagyon gyönyörűek.

- És nem viselnek akármilyen vacak ruhát. Nem ám. Minden csupa arany, ezüst meg gyémánt rajtuk - lelkesedett Joe.

- Kiken? - kérdezte Huck.

- Hát a kalózokon.

Huck nem állta meg, hogy végig ne nézze saját öltözetét.

- Azt hiszem, hogy az én ruhám nem jó kalólsruha - szólalt meg Huck, hangjában bánatos pátosszal -, de nincs más ruhám, csak ez.

A két másik fiú megvigasztalta, hogy a szép ruhákat hamar megszerzik, csak kezdődjenek meg kalandjaik. Megértették vele: ezek a szegényes rongyok is megteszik, hogy megkezdhesse a kalózkodást, bár a gazdag kalózoknak az volt a szokásuk, hogy megfelelő ruhatárral fogtak a kalózélethez.

Lassan-lassan elhalt a beszélgetés, és a kis csavargók szemére ólmos fáradtság nehezedett. A Véres Kezű ujjai közül kicsúszott a pipa, és tiszta lelkiismerettel, fáradtan elaludt. A Tengerek Haramiája és a Spanyol Vizek Fekete Réme már nehezebben aludt el. Titokban mindketten elmondták esti imájukat, de csak magukban és fekvve, mert senki se volt, aki rájuk parancsoljon, hogy letérdeljenek, és hangosan imádkozzanak. Valójában egyáltalán nem is akartak imádkozni, de aztán mégis visszariadtak ilyen vakmerőségtől, mert mindketten féltek, hogy az égből hirtelen külön villámok csapnak le rájuk. Végre már odáig jutottak, hogy elérték az álom küszöbét, de akkor váratlan látogató jelentkezett: a lelkiismeret. Hirtelen úgy érezték, hogy rosszat tettek akkor, amikor elszöktek hazulról, és ekkor eszükbe jutott a lopott élelmiszer, és ezzel megkezdődtek az igazi kínok. Azzal próbáltak érvelni a lelkiismeret ellen, hogy máskor is csentek el édességeket és almát, de a lelkiismeretet nem lehetett elcsitítani ilyen átlátszó cselekkkel. A végén úgy érezték, nem lehet megkerülni azt az egyszerű tényt, hogy az édességek elvétele egyszerű torkoskodás, de sonkának, szalonnának és egyéb értékes holminak elvitele közönséges, aljas lopás... amely ellen a Tízparancsolatban külön tilalom van. Titokban el is határozták, hogy kalózkodásuk ideje alatt nem fogják magukat a lopás bűnével beszennyezni. A lelkiismeret ekkor, egyelőre, irgalmat adott, és a kalózok elaludtak.

XIV. FEJEZET

Amikor Tom másnap felébredt, csodálkozva nézett körül. Felült, megdörzsölte szemét, nyújtózkodott, végre megértette, mi történt. Szürke, hűvös hajnal volt, az erdő mély csendje és nyugalma édes békét és meghittséget lehelt. Egyetlen levél se rezdült, egyetlen hang se zavarta a nagy természet áhítatát. A leveleken és füveken harmatcseppek ragyogtak. A tüzet vékony szürke hamuréteg takarta, és halványkék füstoszlop emelkedett egyenesen az ég felé. Joe és Huck még aludtak. Egyszerre messze az erdőben megszólalt egy madár, valahol felelt rá egy másik, és egy harkály kopácsolása hallatszott. A reggel hideg szürkésége lassan, fokenként felszakadt, és ugyanígy fokenként sokasodtak meg a hangok, és az élet megnyilatkozott. A fiú előtt kibontakozott a nagy természet ébredésének és munkába indulásának csodálatos színjátéka. Egy lehullott levélen egy kis zöld hernyó mászott, testének kétharmadát időnként felemelte a levegőbe, hogy „körülzaglósszon”, aztán folytatta útját, mert mint Tom mondotta, a hernyó araszolt. Mikor a kis állat feléje közeledett, kővé merevedve, mozdulatlanul ült, reménye aszerint nőtt vagy fogyott, amint a hernyó feléje vagy látszólag más irányba indult. Mikor aztán végre egy kínosan hosszú pillanatig megint a levegőbe kémlelt, és határozottan megindult Tom lába felé, hogy azon folytassa utazását, a fiú boldogan figyelte, mert ez azt jelentette, hogy új ruhát fog kapni. Természetesen ahhoz kétség sem fért, ez az új ruha csak gyönyörű kalózegyenruha lehet. Ekkor megjelent egy csapat hangya, úgy látszott, hogy a semmiből érkeztek, és nekiláttak munkájuknak. Egyik derekasan küzdött egy nálánál ötször nagyobb döglött pókkal, amelyet felfelé cipelt egy fatörzsön. Egy fekete pettyes katicabogár egy fűszál szédítően magas csúcsára kapaszkodott fel, és Tom egészen közel hajolva hozzá megszólalt:

Katicabogárka, repülj haza sebtén,
ég a házad, kisfiad vár kétségbeesetten.

A bogárka kinyitotta szárnyát, és elrepült, hogy utánanézzon a dolognak, ami egyáltalán nem lepte meg Tomot, mert nagyon jól tudta, hogy a katicabogár roppant hiszékeny, és nemegyszer élt már vissza hasonlóképpen együgyűségével. Utána egy hatalmas pattanóbogár mászott feléje, és Tom megpiszkálta, hogy lássa, hogyan húzza be a lábát, és miképp tettei magát halottnak. A madarak ekkorára már mindenfelé énekeltek. Az északi erdők tréfamestere, egy „macskahangú” rigó telepedett Tom feje fölé egy ágra, s vidám énekbe kezdve hol egyik, hol másik madarat figurázva ki. Mint valami kék nyíl suhant hirtelen éles füttyel egy szajkó a fiúk közelébe, és egy ágon telepedett meg, ahonnan fejét egyik oldalra hajtva növekvő kíváncsisággal vizsgálta a jövevényeket. Egy szürke mókus meg egy nagy róka bukkant elő; időnként megálltak, „beszélgettek”, mert ezek a vadállatok talán még nem is láttak emberi lényt, és nem tudták, hogy féljenek-e tőle vagy sem. Az egész nagy természet felébredt, és élénken nyüzsgött minden, a nap hatalmas dárdái is keresztültörtek a sűrű levélsátron, és néhány csapongó lepke röppent át a színen.

Tom felkeltette a többi kalózt is. Mindnyájan egyetlen hatalmas üvöltéssel elrohantak, és egy-két perc alatt már lent voltak a fehér, homokos parton, a sekély vízben hemperegtek, veszekedtek, úszkáltak. Semmiféle vágyat nem éreztek, hogy a széles folyó túlsajkóján, a távolban alvó kis városkában legyenek. Úgy látszik, éjszaka valami kóbor áramlat vagy a folyamnak enyhe áradása elsodorta kis tutajukat, de ezért csak hálások voltak, mert a tutaj elvesztése úgy tűnt fel előttük, mintha az utolsó híd égett volna le köztük és a civilizáció között.

Csodálatosan felfrissülve, a boldogságtól ragyogva és farkaséhesen jöttek vissza a táborba, és hamarosan újra felszították a tábortűzet. Huck a közelben egy tiszta vizű forrást fedezett fel, és a fiúk hatalmas tölgylevelekből ivópoharat készítettek. Úgy vélték, hogy a friss víz, amelyet a szűz természetből kaptak, bőséges kárpótlást nyújt a reggeli kávéért. Mialatt Joe reggelire szalonnát vágott, Tom és Huck kérte, várna egy darabig. Felkapták horgaikat, és a folyam-parton egy sokat ígérő tisztásra siettek. Bevetették a horgot, és majdnem azonnal eredményt értek el. Joe-nak türelmetlenkedni sem volt ideje, mert amazok hamar visszatértek jó csomó hallal megrakodva, ami egy egész családnak elég lett volna. A szalonnával együtt sütötték meg a halakat, s egyöntetűen megállapították, hogy még soha életükben nem ettek ilyen kitűnő halat. Arra persze nem gondoltak, hogy az édesvízi hal annál jobb, minél hamarabb kerül fogás után a tűzre, és természetesen azt is elfelejtették, hogy a szabad levegőn való mozgás, alvás, fürdés szintén kitűnő étvágycsináló.

Reggeli után leheveredtek az árnyékba, Huck elszívott egy pipát, aztán megindultak az erdőbe: felfedező útra. Vidáman haladtak, ledöntött fatörzseken másztak át, sűrű bokrokon törtettek keresztül, körülöttük az erdő ünnepélyes fejedelmei álltak, hatalmas öreg fák, amelyeknek koronájáról úgy csüngött le a sok kúszónövény, mint valami királyi palást. Itt-ott ragyogó fűvel és szép virágokkal benőtt vidám tisztásokra bukkantak.

Sok mindent találtak, ami gyönyörűséget okozott nekik, de semmi olyanra nem akadtak, ami meglepte volna őket. Megállapították, hogy a sziget vagy három kilométer hosszú és fél kilométer széles lehet, és a legközelebbi parttól csak keskeny, alig kétszáz méteres csatorna választja el. Úgyszólván minden órában megfürödtek, így aztán már a délután közepe felé járt, mire visszatértek a táborba. Ahhoz túlságosan éhesek voltak, hogy nekiálljanak halászni. Mohón rávetették magukat a hideg sonkára, és utána leheveredtek a hűvös árnyékba. A beszélgetés azonban hamarosan megakadt, aztán végérvényesen elhalt. Az erdőben borongó ünnepélyes csend, a magány érzése lenyűgözte a fiúk lelkét. Gondolkozóba estek. Meghatározhatatlan vágyakozás lepte meg őket. Ez aztán lassan határozottabb körvonalakat nyert... a születő honvágy volt. Még Finn, a Vörös Kezü is az otthoni ajtóküszöbről és az üres hordókról álmodozott. De mindnyájan szégyellték gyengeségüket, és egyik se merte gondolatait elárulni.

Kis ideje már, hogy a fiúk homályosan hallottak valami különös hangot a távolból, ahogy az ember félálomban néha az óra ketyegését hallja.

Ez a hang azonban ebben a pillanatban határozottá vált, úgyhogy észre kellett venni. A fiúk felugrottak, kérdőn egymásra bámultak, aztán mindegyik hallgatódzó állásban maradt. Mély és zavartalan csend volt, majd a távolból hirtelen dördülés hallatszott.

- Mi ez? - kiáltott fel Joe fojtottan.

- Mit tudom én? - súgta Tom.

- Ez nem dörgés! - mondta Huckleberry baljóslatú hangon. - Mert a dörgés...

- Fogd be a szád! Hallgass inkább! Ne pofázz!

Örökkévalóságnak tűnő ideig vártak, azután ugyanaz a tompa hang zavarta meg az ünnepélyes csendet.

- Gyerünk, nézzük meg.

Nekiiramodtak, és a falu felé eső partra szaladtak. A parti bokrok ágait széthúzták, és kikémlelték a víz felé. Körülbelül egy kilométerre a falu alatt az a kis gőzös küszködött az árral, amely a két part közti átkelő forgalmat szokta lebonyolítani. Széles fedélzete tele volt

emberrel. A gőzös körül egy sereg csónak mozgott, egyik fölfelé, a másik lefelé igyekezett, de a fiúk nem tudták megállapítani, mit csinálnak az emberek.

Ekkor a gőzös oldalából hatalmas fehér füstfelhő tört elő, s amikor szétterülve, lomha felhőként felemelkedett, ugyanaz a dörgő hang hangzott fel, amelyet a fiúk már előbb is hallottak.

- Tudom már! - kiáltott fel Tom. - Valaki belefúlt a vízbe!

- Igen - mondta Huck -, éppen így csináltak, amikor tavaly nyáron Bill Turner megfulladt. Akkor is ágyúval lőttek a víz felett, mert a lövés felhozza a hullát a víz tetejére. Igen! Most jut eszembe, kenyereket is vettek, higanyt raktak bele, s a víz tetején úsztatták őket, mert a kenyér éppen ott áll meg, ahol valaki megfulladt.

- Erről már én is hallottam - mondta Joe -, csak arra lennék kíváncsi, honnan tudja a kenyér, hogy hova menjen.

- Dehogya a kenyér tudja - mondta Tom -, azt hiszem, inkább a varázsigé teszi, amit a kenyérre mondanak.

- Semmit se mondtak rá - szólt Huck -, láttam én is! Semmit se mondtak!

- Furcsa - szólt Tom. - De talán magukban mondták!... Hát persze hogy így csináltak, erre igazán mindenki gondolhat.

A fiúk is rájöttek, hogy amit Tom mond, az nagyon is valószínű, mert hogyan is tudhatna egy buta kenyér, amelyet még varázsigéjével sem tanítottak ki, ilyen nehéz és sok okosságot megkövetelő keresést véghezvinni.

- Hú, de jó lenne, hogyha most ott lehetnék! - mondta Joe.

- Bár én is ott lehetnék! - mondta Huck. - Egy vak lóért nem adnám, ha tudnám, ki fulladt bele!

A fiúk hallgattak és bámultak. Egyszerre csak Tom agyában egy mindent megvilágító gondolat villant fel, és felkiáltott:

- Gyerekek! Tudjátok, ki fulladt meg?! Mi fulladtunk meg!

Egy pillanatra hősöknek érezték magukat, ez hatalmas diadal volt! Nem találták őket, meggyászolták őket, otthon megszakadt egypár szív, könnyeket ontottak értük. Az otthoniaknak mindaz eszükbe jutott, amit ezek ellen a szegény fiúk ellen vétettek, fájdalom és lelkiismeret-furdalás ébredt bennük, és ami a legnagyobb volt, az egész faluban bizonyára csak az elveszettekről beszéltek, és minden fiú csak az ő szédületes dicsőségüket irigyelte. Ez ragyogó volt, mindenesetre megérte, hogy kalóz legyen érte az ember.

Amikor alkonyodni kezdett, a kis gőzös visszatért a révhez, hogy szokott oda-vissza útját folytassa, és a csónakok is eltűntek. A kalózok visszatértek a táborba. Örültek új dicsőségüknek, és hiúsággal eltelve emlegették azt a nagyszabású zavart, amelyet előidéztek. Aztán halásztak, vacsorát főztek, megették főztjüket, majd találgatták, mit is gondolnak és mit beszélnek róluk a faluban. A képek, amelyeket a gyászba borult faluról festegettek maguknak a fiúk, az ő szemszögükből nézve nagyon kielégítőek voltak. Mikor azonban az est árnyai közelükbe lopakodtak, lassan-lassan elhalt a beszélgetés, és a fiúk a tűzbe bámulva, gondolatban bizonyára máshol jártak. Az újság varázsa már elmúlt; Tom és Joe már nem tudta elűzni azokat a gondolatokat, amelyek arra mutattak, hogy otthon bizonyos személyek egyáltalán nem örültek olyan mértékben ennek a remek kalandnak, mint ők maguk. Rossz sejtelmek ébredtek. Mind szerencsétlenebbek és bánatosabbak lettek, egyikük-másikuk egyszer-egyszer

felsóhajtott. Lassanként Joe félénken megkísérelte, hogy érdeklődjék, vajon mit szólnának hozzá a többiek, hogyha nem éppen most, de majd egyszer visszatérnének a civilizációhoz.

Tom megvetéssel utasította vissza ezt a gondolatot. Huck, aki idáig még szilárdnak mutatkozott, azonnal Tomhoz csatlakozott, és bizonytalan gyorsasággal kimagyarázkodott, és boldog volt, hogy az egész ügyből, szégyenletes honvágyából, pajtásai előtt úgy-ahogy ki tudott mosakodni. A lázadás, legalábbis pillanatnyilag, meghiúsult. Mikor az éjszaka leszállott, Huck szunyókálni kezdett, aztán hatalmasan hortyogott. Joe követte példáját. Tom könyökére támaszkodva jó darabig mozdulatlanul feküdt, és figyelmesen nézte a másik kettőt. Majd óvatosan feltérdelt, és a fű között, ahova a tábortűz imbolygó világa esett, keresni kezdett valamit. Több ízben fölvelt és eldobott egypár fakéregdarabot, végre aztán két hófehéret, amely céljainak megfelelt, megtartott. Feltérdelt a tűz mellett, és nagy igyekezettel mindkettőre ráírt valamit piros ceruzájával. Egyiket zsebre vágta, a másikat pedig beletette Joe kalapjába, amelyet tulajdonosától kissé távolabb helyezett el. A kalapba még beletett egypár gyerekes „kincset”, amelyek kimondhatatlan értéket képviseltek; többek között egy darab krétát, egy gumilabdát, három horgot és egy üveggolyót, amely mindenütt „valódi kristály”-golyóként szerepelt. Aztán lábujjhegyen lopakodott a fák között, míg csak hallótávolságon kívül nem került, itt aztán nekiiramodott, és a homokzátony felé kezdett szaladni.

XV. FEJEZET

Pár perccel később Tom már a sekély vízben gázolt a másik part felé. Mielőtt még a víz a melléig ért volna, már majdnem a fél utat megtette. Itt az ár miatt nem lehetett tovább-
gyalogolni, és Tom bátran úszni kezdett, hogy a hátralevő száz métert megtegye. Keresztbe
úszott, de az ár sokkal gyorsabban vitte lefelé, mint amennyire várta. Végre elérte a partot, és
egy alacsonyabb helyen kimászott. Megtapogatta zsebét, hogy benn van-e a fadarab, és
csepegő ruhában, mindig párhuzamosan haladva a partvonallal, elindult a fák közt. Alig tíz
óra előtt egy irtásra ért, mely a faluval szemben feküdt, és a magas part és a fák árnyékában ott
látta a gőzöst kikötve. Minden csendes volt a halványan pislogó csillagok alatt. Óvatosan
körülnézve lemászott a parton, lassan a vízbe ereszkedett, három-négy csapással a hajó
tatjához kötött mentőcsónakba kapaszkodott, és bemászott a csónakba. Az evezőpad alá
feküdt, és szorongó szívvel várt. Ekkor megszólalt a repedt hangú hajóharang, és egy hang
indulást vezényelt. Pár perccel később a csónak orra messze kiemelkedett a vízből: az utazás
megkezdődött. Tom boldog volt, hogy terve sikerült, tudta nagyon jól, hogy aznap már nem
fordul többször a gőzös. Tíz-tizenöt hosszú perc elmúltával megálltak a kerekék. Tom
kimászott a csónakból, a sötétben úszni kezdett, és a falutól vagy ötven méterre ért partot,
mert attól félt, hogy találkozik valakivel. Néptelen utakon indult meg, és nemsokára
nagy-nénje kertjének végében állott. Keresztülmászott a kerítésen, a házhoz ment, és benézett a
nappaliba, ahol éppen világos volt. Polly néni, Sid, Mary és Joe Harper anyja ültek az asztal
körül, és beszélgettek. Közöttük és az ajtó között volt az ágy. Tom az ajtóhoz ment, és
óvatosan lenyomta a kilincset. Az ajtó megnyílt, de csak egy résnyire; Tom vigyázva, lassan
tovább nyitotta, de valahányszor az halkán megcsikordult, szíve megremegett. Végre sikerült
annyira kinyitni az ajtót, hogy Tom véleménye szerint négykézláb már be tudott volna mászni.
Fejét lassan bedugta, és óvatosan megindult.

- Mitől lobog ez a gyertya? - kérdezte Polly néni.

Tom sietni kezdett.

- Azt hiszem, nyitva van az ajtó! Persze hogy nyitva van! Érthetetlen! Menj csak, csukd be,
Sid.

Tom éppen idejében tűnt el az ágy alatt. Ott feküdt mozdulatlanul egy darabig, kifújta magát,
aztán előremászott annyira, hogy megfoghatta volna Polly néni lábát.

- Hát mondtam - folytatta Polly néni -, nem volt rossz gyerek, már amit rossz alatt érteni
szoktak. Csak könnyelmű, tele élénkséggel. Olyan volt, mint egy kis csikó. Semmit sem
csinált rosszakaratból, és a szíve az igazán arany volt.

Erre aztán elkezdett sírni.

- Éppen ilyen volt az én Joe-m is. Tele komisszággal, minden bolondságra készen állt, de
emellett jó volt, nem irigykedett soha senkire. És... csak arra ne kellene gondolnom, hogy
megvertem, mert azt hittem, hogy elcsente a tejfölt. Akkor persze eszembe se jutott, hogy
magam öntöttem ki, mert megsavanyodott! És most ezért ne láthassam soha-soha az életben,
ne láthassam szegény, méltatlanul bántott fiamat.

Erre aztán Harperné kezdett zokogni, mintha a szíve szakadt volna meg.

- Remélem, Tomnak is jobb már ott, ahol van - mondta Sid -, de az igaz, hogy ha néha jobban
viselkedett volna, azt hiszem...

- Sid!

Tom szinte maga előtt látta Polly néni fenyegető pillantását, bár csak hallotta nénjének hangját.

- Egy szót se szólj most már az én Tomom ellen, aki elment közülünk. Az Úristen majd gondját viseli, ne félj! És ne aggaszd magad miatta! Ó, kedves Harperné, nem tudom, hogy bírom ki nélküle, én nem tudom soha elfelejteni. Sokszor majdnem halálra kínozott, de mégis Tom volt minden vigaszom.

- Az Úr adta, az Úr elvette, legyen áldott az Úr neve! De mégis olyan szörnyű nehéz elviselni. Éppen múlt szombaton robbantott fel Joe egy békát az orrom előtt, erre adtam is neki egy tisztességes pofont. Istenem, ha tudtam volna akkor, hogy olyan hamar... bár most tudná megtenni, megcsókolnám, és áldanám érte.

- Ó, igen, igen, én tudom, hogy mit érez, kedves Harperné. Nagyon is jól tudom, én is éppen így vagyok. Hiszen az én Tomom csak tegnap adta be a macskának az orvosságot, amelytől szegény állat majd összedöntötte az egész házat. És, isten bocsássa meg nekem, a gyűszűs ujjammal ütöttem a fejére szegény-szegény halott kisfiúnak. De most már nincs szegénykének semmi gondja. És az utolsó szavak, amelyeket hallottam tőle, azok voltak, hogy szememre vetette... - Ez az emlékezés azonban túl sok volt az öreg hölgynek. Valósággal összerogyott az emlékek súlya alatt. Tom maga is szipogott az ágy alatt, és mély részvétet érzett önmaga iránt. Hallotta, hogy Mary is sír, és időnként egy-egy barátságos szót mond róla. Tom is egyre növekvő tisztelettel kezdett önmagára gondolni. Nénjének bánata már-már annyira meghatotta, hogy szeretett volna kiugrani az ágy alól, és keserűségét örömmé átváltoztatni. Ennek az elképzelt jelenetnek színpadi pompája nagyon is megfelelt ízlésének, de mégis ellenállt a császnak, és csendesen fekvé maradt... Tovább hallgatódzott, és a beszélgetésből lassan kivette, hogy kezdetben azt hitték, hogy a fiúk fürdés közben megfulladtak, később azonban rájöttek, hogy hiányzik a tutaj, aztán egypár fiú azt is elmondta, hogy az elveszettek azt ígérték, hogy nemsokára „történni fog valami”. A falu bölcsei persze mindezt összerakták, és kisütötték, hogy a szökevények tutajon utaztak el, és hamarosan fel fognak tűnni a következő falunál. Délfelé azonban megtalálták a tutajt, amelyet a Mississippi öt-hat kilométerre a falu alatt partra vetett. Erre aztán minden remény elveszett. Most már biztos volt, hogy megfulladtak, mert hiszen az éhség, ha előbb nem, hát este biztos hazakergette volna őket. Azt hitték, hogy a hullák keresése merőben eredménytelen vállalkozás lesz, mert valószínűnek látszott, hogy a szerencsétlenség a folyó közepén történt, különben a fiúk, akik jó úszók voltak, valahogy biztosan kievickéltek volna a partra. Ez szerdán este történt, és a faluban elhatározták, hogy ha vasárnapig a holttesteket nem találják meg, minden reményt feladnak, és vasárnap délelőtt gyászistentiszteletet tartanak értük. Tom összeborzadt.

Harperné zokogva jó éjszakát kívánt, és hazaindult. A két boldogtalan asszony, nyilván ugyanattól a kívánságtól hajtva, egymás nyakába borult, jól kisírták magukat, és Harperné elment. Polly néni, szokásától eltérőleg, különös gyöngédséggel kívánt Sidnek és Marynek jó éjszakát. Sid sírt egy keveset, Mary szíve mélyéből zokogott. Polly néni ekkor letérdelt, és olyan meghatóan, olyan könnyörögve, olyan mérhetetlen szeretettel imádkozott Tomért, öreg, remegő hangjában, minden szavában annyi gyengédség volt, hogy amikorra az ima végére ért, Tom szeméből újra patakzott a könny.

Még sokáig csendben kellett az ágy alatt lapulnia azután, hogy Polly néni lefeküdt. Az öreg hölgy nyugtalanul ide-oda hánykolódott az ágyban, és időnként fájdalmasan fel-felzokogott. Végül mégis elcsendesedett, csak álmában sóhajtott fel néha-néha. A fiú aztán kimászott az ágy alól, lassan felemelkedett, a gyertya elé tartotta kezét, és hosszasan nézte nénjét. Szíve tele

volt részvétellel. Elővette zsebéből a fadarabokat, és a gyertya mellé tette. De ekkor valami eszébe jutott, és gondolkodva megállott. Arca boldogan felragyogott, visszatette zsebébe a két fadarabot, nénjére hajolt, megcsókolta vértelen ajkát, kisurrant a szobából, és becsukta maga mögött az ajtót.

Útját egyenesen a rév felé vette, ott persze senkit sem talált, és vakmerően felment a fedélzetre. Jól tudta, hogy a hajó őrizet nélkül van. Egy ember ugyan vigyázott rá, de ez legtöbbször bebújt a hajófülkébe, és úgy aludt, mint a medve. A tathoz ment, eloldozta a csónakot, és nemsokára keményen evezett a folyón fölfelé. Mikor már egy kilométerre a falu fölé ért, keresztbe állította a csónakot, és nekifeküdt az evezőknek. A túlparton könnyűszerrel kikötött, ez a feladat nem jelentett számára nehézséget. Nagy hajlandóságot érzett a csónakot elrabolni; kis jóakarattal hajónak lehet tekinteni, s mint ilyen, törvényes zsákmánya a kalózoknak, de tudta, hogy a csónakot keresni fogják, és a végén még felfedeznék őket. Partra ugrott, és bement az erdőbe. Leült, és jól kipihente magát, de csak a legnagyobb kínok között tudott ébren maradni. Később aztán fáradtan indult táborhelyük felé. Az éjszaka már majdnem elmúlt, s mire a tábor magasságába ért, egészen világos lett. Megint pihent egy darabig, és mikor a nap már bearanyozta sugaraival a hatalmas folyót, és jó melegen süttött, belevetette magát a vízbe. Pár perccel később a tábor bejárata előtt állott, és meghallotta Joe hangját:

- Nem, Huck, Tom tisztességes fiú, vissza fog jönni, nem szökik meg. Tudja jól, hogy ilyesmi becsstelenség lenne egy igazi kalóztól, és büszkébb arra, hogy kalóz lehet. Biztosan forral valamit, csak azt szeretném tudni, mit.

- De ezek itt a mieink, ugye?

- Még nem egészen, Huck! Tom azt írta, hogy csak akkor lesz a miénk, ha nem jönne meg reggelire.

- De reggelire megérkezett! - kiáltotta Tom ragyogó drámai hatással, és előkelően belépett a táborba. Hamarosan elkészült a szalonnából és halból álló tápláló reggeli, s miközben a három fiú nekilátott, Tom kellő színekkel ecsetelte kalandjait. Mire Tom befejezte elbeszélését, három diadalmas és hiú hős ült a tűz mellett. Tom aztán egy árnyékos tisztásra ment, és délig aludt. A többi kalóz pedig halászatra és felfedező útra indult.

XVI. FEJEZET

Ebéd után az egész banda lement a vízpartra teknősbékatojás-vadászatra. Botokkal szurkáltak bele a homokba, és ahol lazább helyre akadtak, letérdeltek, és kezükkel kezdtek ásni. Néha ötven-hatvan tojást is találtak egyetlenegy lyukban. Ezek a tojások tökéletesen gömbölyűek és fehérek voltak, alig valamivel kisebbek, mint egy dió. Aznap este és másnap reggel remek sült tojást ettek. Másnap, reggeli után vad csatakiáltások közt lerohantak a partra, bukfenceket hánytak, egymást kergették, majd ledobták ruháikat, és meztelenül folytatták a játékot a part menti sekély vízben. Az ár ellen mentek, és a víz erős sodra időnként elkapta egyiknek-másiknak a lábát, úgyhogy felbukfenceztek, ami a játékot még izgalmasabbá tette. Aztán csoportba álltak, és tenyerükkel egymásra fröcskölték a vizet, egymás felé szaladtak, és aki érte, lebuktatta a hozzá legközelebb állót, mire egyetlen kezekből és lábakból álló gomolyaggá váltak, lenyomták egymást a víz alá, és köpködve, fújva, nevetve, lélegzet után kapkodva, egyszerre bukkantak fel a vízből.

Mikor már jól kifáradtak, kiszaladtak a partra, végigfeküdtek a száraz, forró homokon, betakarták magukat homokkal, és addig heverték ott, míg újra meg nem kívánták a vizet, hogy ugyanezt a játékot újra kezdjék. Egyszerre valamelyiknek eszébe jutott, hogy meztelen testük remekül hasonlít a bohócok és artisták testszínű trikójához. Erre nagy kört rajzoltak a homokba, és cirkuszoszt kezdtek játszani. Persze egyszerre három bohóc lépett fel, mert egyikük se akart lemondani erről a dicsőségteljes szerepről.

Később előszedték golyóikat, és azokkal játszottak, míg bele nem fáradtak. Joe és Huck újra elment fürdeni, de Tom nem mert velük a vízbe menni. Kiderült ugyanis, hogy amikor nadrágját levetette, lehúzta bokájáról a csörgőkigyó farkából készült varázskarikát, és csak azon csodálkozott, hogy bűvös erejű talizmánja nélkül hogyan is nem kapott görcsöt. Míg meg nem találta, nem is mert bemenni a vízbe, a keresés alatt viszont a másik két fiú tökéletesen kifáradt, és pihenni akart. Aztán mindhárman leültek a parton. Egyszerre azon kapták rajta magukat, hogy az álmos napfényben vágyakozva bámultak a széles víz túlsópartjára, ahol a falu feküdt. Tom öntudatlanul nagy lába ujjával a homokba írta Becky nevét, aztán eltörölte, és dühös volt magára gyöngeségeért. De dűhe ellenére is újra leírta; nem tehetett róla. Még egyszer eltörölte, és hogy a kísértéstől megszabaduljon, odahívta a fiúkat.

Joe azonban időközben végképp elszontyolodott. Olyan honvágyat érzett, hogy kínjait alig bírta elviselni. Már-már előtörtek könnyei. Huck szintén mélabúsnak látszott. Tom is le volt sújtva, de igyekezett keménynek látszani. Volt egy titka, amelyet egyelőre ugyan nem szándékozott a másik kettővel közölni, de látta, hogy hamarosan ki kell vele rukkolnia, ha a nyomott, lázadó hangulat tovább tart.

- Gyerekek - mondta nagy vidámságot mutatva -, egészen biztos, hogy voltak a szigeten már azelőtt is kalózkok, gyerünk, nézzük meg még egyszer. Biztosan eldugtak valahol kincseket. Mit szólnátok hozzá, hogyha találnánk egy jó nagy, rozsdás ládát tele arannyal és ezüsttel?!

Ez a lehetőség azonban nagyon gyöngye lelkesedést ébresztett, ami hamar el is halt. Tom megkísérelt még két vagy három csábító ajánlatot, de ezzel sem ért el célt. Nagyon lehangoló munka volt ez. Joe a parton ült, egy bottal a homokba rajzolt, és nagyon sötéten meredt maga elé.

Végre megszólalt:

- Hagyjuk abba, gyerekek! Haza szeretnék menni! Itt olyan egyedül vagyunk!

- Dehogyis, Joe! Lassan majd megszokod - mondta Tom -, gondolj arra, milyen remekül lehet halászni.

- Mit törődöm én a halászással. Én haza akarok menni!

- És nincsen sehol se olyan jó fürdőhely, mint itt.

- Bánom is én a fürdést. Különben nem is érdemes fürdeni se, mert nincs senki, aki azt mondaná, hogy nem szabad fürödni. Haza akarok menni.

- Micsoda marhaság, te pólyás! Csak nem az anyádat akarod látni?!

- De igenis, az anyámat akarom látni, és te is biztosan meg akarnád nézni, ha lenne anyád. És nem vagyok pólyás.

Joe könnyezve szipogott.

- Jól van, hadd menjen csak haza a pólyás baba! Ugye, Huck, mi nem bánjuk? Szegény gyerek mindenáron az anyját akarja látni, hát csak hadd lássa. De neked tetszik itt, ugye, Huck? Mi itt maradunk! Igaz?

Huck nagyon kevésbé meggyőző igennel felelt.

- Soha életemben nem fogok veled beszélni - mondta Joe, és felállott. - Gyerünk! - folytatta. Lassan megindult és felöltözött.

- Ki törődik veled? - mondta Tom. - A kutya sem kíván téged! Szaladj csak haza, majd kinevetnek. Pont ilyenek az igazi kalózok, mint te! Huck és én nem vagyunk síró babák, mi itt maradunk, igaz-e, Huck? Menjen csak haza, ha annyira akar. Majd csak megleszünk nélküle is valahogy.

Tom azonban egyáltalán nem érezte jól magát, és nyugtalanul nézte, hogy öltözik némán tovább Joe. Azonkívül aggasztó volt az is, hogy Huck nagy figyelemmel kísérte Joe készülődését, és vészjóslóan hallgatott. Mikor aztán Joe készen lett, búcsúszó nélkül a túlsó felé lábolt. Tom szíve bánattal telt meg. Huckra nézett. Huck azonban nem bírta elviselni tekintetét, és lesütötte szemét. Aztán megszólalt:

- Én is hazamegyek, Tom. Kezdett máris rossz lenni, hogy olyan egyedül vagyunk, és most még rosszabb lesz. Tom! Gyere, menjünk mi is!

- Én nem megyek. Mind elmehettek, de én itt maradok.

- Tom, én inkább elmegyek.

- Menj, ki tart vissza!

Huck szintén felszedte rongyait, azután így szólt:

- Tom, szeretném, ha velünk jönnél. Gondold meg még egyszer. A parton megvárunk.

- Akkor várhattok egy darabig.

Huck bánatosan nekiindult. Tom ott állt, és utánuk nézett, azzal az erős kívánsággal küszködve, hogy büszkeségét feladva ő is utánuk menjen. Abban reménykedett, hogy a két szökevény megáll, de azok lassan mentek tovább a vízben. Tom ekkor hirtelen érezte, milyen magányos, csöndes lett egyszerre minden. Feladta büszkeségét, és pajtásai után rohanva kiabált:

- Várjatok, várjatok! Mondok valamit.

Azok azonnal megálltak és hátrafordultak. Mikor Tom elérte őket, elkezdte nekik titkát mesélni. A két fiú érdeklődés nélkül hallgatta, míg ki nem derült, hová akar kilyukadni Tom. Ekkor aztán hatalmas csatakiáltással üdvözölték a tervet, és kijelentették, hogy kitűnő.

Azt mondták, hogy ha előbb megmondta volna nekik, egyáltalán nem indulnak el. Tom kimagyarázkodott valahogy a hallgatásból, bár tulajdonképpen attól félt, hogy még a titok sem tudná a két fiút visszatartani, azért halogatta tartalék gyanánt utolsó csábításul.

A gyerekek visszajöttek, újra kezdték a játékaikat, és egész idő alatt Tom nagyszerű és csodálatos tervéről beszélgettek. A bőséges tojás- és halebéd után Tom kijelentette, hogy szeretne pipázni tanulni. Joe-nak tetszett az ötlet, és ő is meg akarta próbálni. Huck erre két pipát csinált, és megtöltötte őket.

Ezek az újoncok idáig még soha nem pipáztak, legföljebb szőlőlevélből készült „csípős” szivarokat szívtak, ezt azonban egyáltalán nem lehetett felnőtt dolognak tekinteni.

Elnyúltak a földön, s fél könyökre támaszkodva lassan, óvatosan pőfékelni kezdtek. A füst kellemetlen ízű volt, kicsit köhögtek tőle, de Tom megvetéssel mondta:

- Hát ez ilyen könnyű? Ha tudtam volna, hogy ennyi az egész, már régen megtanultam volna pipázni.

- Én is! - lelkesedett Joe. - Igazán semmi!

- Hányszor láttam embereket pipázni, s azt gondoltam, bárcsak én is tudnék, de azt sohasem hittem volna, hogy tudok is! - mondta Tom. - Igazán, így volt! Ugye, Huck? Hányszor hallottad, hogy így beszéltem! Nem igaz?

- Igen, jó egypárszor - mondta Huck.

- Igen, legalább százszor - mondta Tom -, egyszer, emlékszem, ott lent a vágóhídnál. Nem emlékszel, Huck? Ott volt Bob Tanner, Johnny Miller és Jeff Thatcher is, mikor mondtam! Emlékszel rá, Huck?

- Igen, ez akkor volt - mondta Huck -, amikor elvesztettem a fehér üveggolyómat. De nem! Egy nappal előbb volt!

- Látod! Igaz, hogy mondtam - szólt Tom -, Huck rá a tanú!

- Azt hiszem, egész nap tudnék pipázni - mondta Joe - egyáltalán nem érzem magam rosszul.

- Én se - mondta Tom. - Én is egész nap pipáznék, de fogadjunk, hogy Jeff Thatcher nem tudna.

- Jeff Thatcher... Két szippantás után odalenne! Csak próbálná meg egyszer!

- Fogadjunk, hogy rosszul lenne, és Johnny Miller is! Szeretném egyszer látni Johnny Millert, amikor megpróbálja.

- Én is - mondta Joe. - Fogadjunk, hogy Johnny Miller ehhez is csak úgy értene, mint mindenhez. Csak hozzászokolna, és már rosszul is lenne.

- Hát persze hogy rosszul lenne! Te Joe, szeretném, hogyha most látnának minket a fiúk.

- Én is!

- Gyerekek, mondok valamit! Senki se meséljen róla, egyszer aztán, amikor mind ott lesznek, odamegyek, és azt mondom: „Joe, van nálad pipa, jó lenne rágyújtani!” Erre te majd azt mondod, mintha ez semmi sem lenne: „Igen, nálam van a jó öreg pipám és még egy másik is,

de a dohányom nem valami jó!” Erre én azt mondom: „Ó, nem baj, csak jó erős legyen!” Te aztán előveszed a pipádat, és nyugodtan rágyújtunk. Majd meglátod, hogy fognak nézni!

- Isten bizony, csuda jó lesz! Bár már most lenne!

- Akkor majd elmondjuk nekik, hogy itt tanultunk pipázni, mikor kalózkodtunk! Akkor fognak még csak irigykedni ránk!

- De még mennyire!

Így beszélgettek, de a beszélgetés akadozott, összefüggéstelen lett, a hallgatások mind hosszabbra nyúltak, és a köpködés csodálatos módon megszaporodott. Úgy látszott, hogy a két fiú belsejében minden pórus szökőkúttá vált, alig tudták a nyelvük alatt levő „pincét” kiüríteni, hogy az áradástól megmentse, de ennek ellenére kis patakocskák folytak a torkukba, melyeket minduntalan enyhe hányinger kísért. Mind a két fiú nagyon gyalázatosan nézett ki, és szörnyű sápadt volt.

Előbb Joe ejtette ki ujjai közül a pipát, és Tom hamarosan követte Joe-t. Mindkettőjük belsejében vadul dolgoztak a szökőkutak, és Joe elerőtlenedve mondta:

- Azt hiszem, valahol... elvesztettem a késem. Elmegyek... megkeresem.

Tom reszkető ajakkal dadogta:

- Segítek neked. Menj ezen az úton... én majd a forrásnál megnézem... ne gyere, Huck! Majd megtaláljuk.

Huck erre leült, és egy óráig várt. Aztán már nagyon unta magát, és elindult, hogy pajtásait megkeresse. Az erdő közepén meg is találta őket, jó messzire egymástól. Mind a ketten sápadtak voltak, és mélyen aludtak. De Huck bizonyos jelekből arra a következtetésre jutott, hogy ha terhükre is volt valami, attól már megszabadultak.

A vacsoránál nem voltak bőbeszédűek. Nagyon alázatosan néztek, és amikor Huck az étkezés után elővette pipáját, és az övét is elő akarta készíteni, mind a ketten nemet mondtak. Azon panaszkodtak, hogy nem érzik egészen jól magukat, biztosan ettek valamit délben, ami nem tett jót nekik.

XVII. FEJEZET

Éjfél körül Joe felébredt, és felkeltette a fiúkat. A levegő vészjóslóan nyomott volt. A fiúk összebújtak, és a lobogó tűzláng köré kuporodtak, bár a mozdulatlan légkör nehéz melege fojtogató volt. Csöndben ültek, és lélegzet-visszafojtva vártak. A tűzfényen túl mindent elnyelt a fekete sötétség. Hirtelen sápadt fény remegett át a sötétségen; halványan látni lehetett a fák körvonalait, de csak egy pillanatra. Ezt még egy követte, majd még egy, de ez már erősebb volt. A fák között, mint gyöngye sóhajtás rezdült meg a levegő. A fiúk arcukon könnyű simogatást éreztek, amely olyan volt, mint hogyha az éjszaka szelleme suhant volna el mellettük. Aztán csöndes szünet következett. Egyszerre csak egy vakító villám nappallá varázsolta az éjszakát, úgyhogy minden fűszálat megláthattak. Három riadt, hamuszürke arc meredt az éles fénybe. Az égen előbb hatalmas mennydörgés gördült végig, majd eldördült, és végül tompa morajlással halt el a messzeségben. Jeges légáramlat rohant keresztül a tájon, letépte a leveleket, és felkavarta a tűzhely hamuját. Majd egy villám világította meg az erdőt, s ezt szörnyű dördülés követte. A fiúk úgy érezték, hogy fejük fölött széthasadtak a fák. A szörnyű sötétségben, amely a villámot követte, rémülten kapaszkodtak egymásba. Néhány kövér esőcsepp kopogva hullott a falevelekre.

- Gyorsan, gyerekek! A sátorba! - kiáltott Tom.

Felugráltak, keresztülbukdácsoltak a gyökereken, hárman háromfelé. Vad üvöltéssel harsogott a vihar a fák között, egyik vakító villám a másikat követte, fülsiketítően csattogott az ég. Aztán mintha a felhők szakadtak volna le a földre, megeredt az eső. A fiúk kiabáltak egymásnak, de az üvöltő szél és a csattogó mennydörgés elnyomta hangjukat. Végre egyik a másik után lassan elérte a sátrat, agyonázva, agyonfázva belebújtak, és jólesett, hogy nyomórúságukban egymás társai lehetnek. Nem tudtak szót váltani, az öreg vitorla vadul csattogott, és a vihar hangjai is harsogtak. Az orkán egyre vadabb lett, egyszerre csak elszakította a sátortartó köteleket, és magával ragadta az ócska vitorlát. A fiúk egymás kezét fogták, és bukácsolva menekültek a partra, egy óriási tölgy védelme alá. Az égiháború ekkor érte el tetőfokát. Szünet nélkül követték egymást az egész éjszakát bevilágító villámok, úgyhogy nappali világosságban látszott az egész erdő: a hajladozó fák, a fehér tajtékkal borított folyam, a szélről kergetett esőcseppek; s túlhan, az alacsonyan szálló felhők és a sűrű eső fátyolán keresztül látszottak a part halvány körvonalai. Egymás után dőltek ki a harcból a faóriások, és recsegő robajjal zuhantak a fiatalabb növényzetre, szünet nélkül villámlott, és csattogva, fültépően recsegett a mennybolt. Az ég ijesztően és haragosan háborgott. A vihar egyszerre csak a szörnyű erőfeszítésben elérte csúcspontját, úgy látszott, hogy darabokra szaggatja a szigetet, felgyújtja villámokkal, belesüllyeszti egészen a fák csúcsáig a vízbe, elfúj róla minden élőlényt, és egyszerre mindent megsemmisít. Szörnyű éjszaka volt.

Végül mégis lecsillapodott a harc, az ellenséges erők visszavonultak, a fenyegető dörgés és mormolás egyre gyöngült, és a béke átvette uralmát a természet fölött. A fiúk, még mindig reszketve, visszatértek a táborhoz, de úgy találták, hogy minden baj ellenére hálásaknak kell lenniük, mert a hatalmas szikomorfát, amely alatt táboroztak, villámoktól szétforgácsolva találták. Boldogok lehettek, hogy nem voltak alatta, amikor a szerencsétlenség történt.

Az egész tábor vízben úszott. A tábortűz kialudt, mert hiszen csak könnyelmű gyerekek voltak, akik a jó időben egyáltalán nem gondoltak esőre. Most aztán itt volt a baj! Mindnyájan tökéletesen át voltak ázva, és vacogtak a hidegtől. Ékesszólóan ecsetelték szerencsétlenségüket, de azután felfedezték, hogy a tűz egy hatalmas fatörzsön nem aludt ki egészen. Türelmesen élesztgették, a ledőlt fatörzsek alól száraz ágacskákat, leveleket gyűjtöttek össze,

s végre sikerült is a tüzet felszítani. Erre aztán egy határ fát hordtak köréje, és boldogan gyűltek a tűz mellé. Megszárították a teljesen elázott sonkát, megették, és a tűz körül szárítkozva egész éjjel dicsőséges éjféli kalandjukat tárgyalták reggelig, mert hiszen egyetlen száraz pontocskát sem találtak, ahová lefekhettek volna aludni.

Amikor az első napsugarak a fák közé lopakodtak, fáradtan lementek a homokos partra, lefeküdtek és elaludtak. A forró nap már majdnem megsütötte őket, mikor kimerülten felébredtek, és reggelizni indultak. Reggeli után álmosak és szótlanok lettek; a honvágy újra jelentkezett. Tom látta az előjeleket, és amennyire tőle tellett, igyekezett kalóztársait felvidítani, de azok semmi iránt sem árultak el érdeklődést. Golyók, cirkusz, fürdés... egyaránt hatástalanul maradt. Emlékeztette őket a nagyszabású titokra, és ezzel sikerült a jókedv kis sugarát a társaságba lopni. Ezt a pillanatnyi hangulatot kihasználva, új tervet ajánlott. Felszólította őket, hogy hagyják abba a kalózságot, és legyenek a változatosság kedvéért indiánok. Ez az ötlet sikert aratott. Nemsokára tetőtől talpig bekenték magukat fekete iszappal. Olyanok voltak, mint a csíkos zebrák. Persze mindnyájan törzsfőnökök lettek, és pár perccel később már az erdön rohantak végig, hogy megtámadjanak egy angol telepet.

Ezután három ellenséges törzsre oszlottak. Különböző leshelyekről szörnyű csatakiáltással megrohanták egymást, ezerszám ejtették el és skalpolták meg ellenségeiket. Szörnyű véres nap volt. És ez nagyon kielégítette őket.

Vacsorátájt éhesen és boldogan gyülekeztek a táborban. Ekkor azonban új nehézség merült fel. Ellenséges indián törzsek nem ülhetek baráti tábortűz mellé békekötés nélkül. A béke viszont lehetetlen volt a békepipa elszívása nélkül. Ki hallotta volna, hogy valaha békepipa nélkül történt békekötés?! És két indián szívből bánta már, amiért nem maradtak meg mindvégig kalóznak! De most, más kiút nem lévén, a tőlük telhető legvidámabb arccal vették át a pipát, és mindegyik a törvényekhez illően megtette a szükséges szippantásokat.

Ekkor lettek csak igazán boldogok, hogy áttértek az indiánságra. Hatalmas nyereségre tettek szert. Úgy találták, hogy most már tényleg tudnak pipázni anélkül, hogy el kellene menni elvesztett késeket keresgélni. Nem érezték rosszul magukat, legalábbis csak enyhe szédülés kerülgette őket. Persze nem voltak bolondok a biztató kezdet után felhagyni a kísérletezéssel. Vacsora után megint óvatosan rágyújtottak, és nagy diadallal el is szívták pipájukat. Így aztán boldog és vidám estét töltöttek el, s új művészetükre büszkébbek voltak, mintha tíz indián törzset skalpoltak volna meg. De most hagyjuk őket a pipánál, a fecsegésnél, mert pillanatnyilag semmi szükség rájuk.

XVIII. FEJEZET

Annál kisebb volt a vidámság ezen a szombat délután a falucskában. Harperék és Polly néni családja nagy bánat és keserű könnyek közepette gyászruhát öltöttek. A falu szokatlanul csöndes volt, bár rendes körülmények közt is bajosan lehetett lármásnak mondani. Az emberek elgondolkozó arccal végezték munkájukat, keveset beszéltek, de annál többet sóhajtoztak. A szabad szombat délután valóságos teher volt a gyerekeknek is. Semmi kedvük sem volt megszokott játékaikhoz. Lassan abba is hagyták a játékot.

Délután Becky Thatcher szomorúan járkált az üres iskola udvarán. Semmi se tudta megvigasztalni.

- Bárcsak meglenne az a rézgomb, amit tőle kaptam! Nincs most semmi emlékem! - sóhajtott, és alig tudta könnyeit visszatartani.

Aztán megállt, és így szólt magához:

- Éppen itt álltunk! Ha még egyszer történne, a világ minden kincséért sem mondanám, de most már eltávozott, és én soha, sohasem fogom látni.

Ez a gondolat lesújtotta, és könnyes szemmel ment el onnan. Ekkor bejött egy csapat fiú és leány, Tom és Joe játszópajtásai. Megálltak a kerítés mellett, és kegyeletes hangon beszélgettek arról, hogyan csinálta ezt vagy azt Tom, és mit mondott Joe, mikor utoljára látták. Minden szavuk, minden tettük szörnyű erejű jóslat volt, amit most már természetesen láttak. A gyerekek még a pontos helyet is megmutatták, ahol az elveszett fiúk akkor álltak, s körülbelül ilyesfélét mondtak:

- Éppen így álltam itt, s minthogyha te lennél Tom, ilyen közel voltam hozzá. Ő mosolygott, és ekkor valami hideg borzongás futott végig rajtam. Persze akkor nem gondoltam, hogy mit jelent ez, de most már tudom.

Aztán azon vitakoztak, hogy ki látta utoljára a halott fiúkat. Sokan követelték maguknak ezt a szomorú kitüntetés, amelyet tanúbizonyságokkal igyekeztek alátámasztani.

Végre megegyeztek abban, ki látta utoljára az elhunytakat, ki beszélt velük utoljára, és a szerencsés nyertesek szent fontoskodással tekintettek magukra, a többiek pedig irigyen bámulták nagyságukat. Egy szegény kisfiú pedig, akinek már semmiféle szerep se jutott, az emlékezéstől meghatott hangon mondta:

- Engem meg egyszer megvert Tom Sawyer!

De a dicsőségnek ilyenén való hajhászása merőben elhibázott dolog volt. Ezt a szerepet nagyon is sok fiú vállalhatta, így aztán a kitüntetés értéke erősen csökkent. Ez a csoport, az elveszett hősök emlékééről beszélgetve, szintén elhagyta az iskolaudvart.

Másnap reggel, amikor a vasárnapi iskolát befejezték, megszólaltak az összes harangok. Nagyon csöndes délelőtt volt, és a harangok gyászos kongása összhangban állott a természet ünnepélyes hangulatával. A városka lakói összegyülekeztek, és egypár percig suttogva beszélgettek a templom előtt a szomorú esetről. A templomban azonban csönd volt, csak a ruhák suhogása zavarta meg az ünnepélyes hangulatot, mikor az asszonyok leültek. Senki sem tudta volna megmondani, mikor volt ennyire tele a kis templom. Várakozó, tompa szünet következett. Végre megjelent Polly néni, akit Sid és Mary követett, aztán a Harper család. Az egész gyülekezet tisztelettudóan felállott, és mindenki állva maradt, míg csak a gyászolók az első

padban le nem ültek. Most megint gyászos némaság következett, amelyet csak itt-ott szakított meg egy-egy elcsukló zokogás.

Végre a tiszteletes felállott, és imádkozni kezdett. Utána szívbe markoló zsoltárt énekelt el a gyülekezet, majd a tiszteletes úr belekezdett a gyászbeszédbe, amelynek textusa a következő evangéliumi részlet volt:

- Én vagyok a feltámadás és az élet.

A beszéd folyamán a tiszteletes úr olyan élénk színekkel ecsetelte az elveszett fiúk kedvességét, erényeit és sokat ígérő képességeit, hogy mindenki keserűen emlékezett vissza elvakultságára és arra, hogy mennyire félreismerte szegény fiúkat, és csak gonoszágukat és hibáikat akarta észrevenni. A tiszteletes úr nem egy megható jelenetet mondott el az elhunytak életéből, amelyek élénken bizonyították, mennyire érzékeny szívűek és nagylelkűek voltak az eltávozottak, úgyhogy mindenki láthatta, milyen nemes és gyönyörű történetek voltak ezek, és mindnyájan bánatosan emlékeztek vissza, hogy akkor, amikor ezek az események lejátszódtak, komisszágnak, vesszőzéssel nyugtázandó csínynek bélyegezték azokat. A tiszteletes úr beszédével együtt nőtt a gyülekezet meghatottsága, végre az egész társaság csatlakozott a felfelsíró gyászolókhoz. Az egész templom egyetlen zokogó kar volt, sőt maga a tiszteletes úr is sírt a szószéken.

A karzaton most valami mozgás hallatszott, egy perccel később a templom ajtaja megnyikor-
dult. A tiszteletes úr könnyeit zsebkendőjével leszárítva az ajtóra nézett, és szinte kővé meredt. A gyülekezetből először egy-két tekintet fordult az ajtó felé, majd egy varázsütésre mindenki felállott és hátrafordult, miközben a három „halott” fiú vonult befelé a templomba. Tom volt a vezér, őt követte Joe, Huck teljesen szétrongyolódott ruhájában, szégyenlősen ballagott utánuk. A karzaton bújtak el, és onnan hallgatták saját gyászbeszédüket.

Polly néni, Mary és a Harper család valósággal rávetették magukat feltámadott gyermekeikre, csókokkal, ölelésekkel árasztották el őket, hálálkodtak, sírtak, nevettek, közben pedig szegény Huck bután, kínos zavarban állt ott, nem tudta pontosan, mit csináljon, hova bújjon ennyi rábáméskodó ember elől. Habozott egy darabig, aztán megfordult, és igyekezett elsompol-
lyogni, de Tom megragadta, és megszólalt:

- Polly néni! Ez nem igazságos, valakinek örülni kell, hogy Huck is megjött!

- De mennyire, fiacskám! Boldog vagyok, hogy látom ezt a szegény anyátlan jószágot.

Polly néni gyengédségi rohamai, amelyekkel a „szegény anyátlan jószágra” támadt, Huckot még szerencsétlenebbé tették. Ekkor hirtelen felharsant a tiszteletes úr hangja:

- Dicsérjétek az urat, akitől minden dicsőség jön! Énekeljünk, és mondjunk neki szívből köszönetet.

Erre diadalmasan felharsant a régi hálaadó ének. A jó öreg templom falai is belerezdültek. És Tom Sawyer, a kalóz, büszkén körülnézett, és magán érezve az irigykedő gyereksereg tekintetét, bevallotta magának, hogy életének ez volt a legbüszkébb pillanata. Mikor aztán a „bolonddá tett” gyülekezet kiment a templomból, mindnyájan megegyeztek abban, hogy szívesen hagynák magukat még egyszer lóvá tenni, csakhogy megint ilyen gyönyörű éneket hallhassanak.

Tom aznap Polly néni váltakozó hangulata szerint csókok és szelíd nyaklevesek özönét kapta, és bizony bajosan tudta volna megmondani, melyik fejezte ki jobban Polly néni boldogságát és Istenben való megnyugvását.

XIX. FEJEZET

Ez volt hát Tom nagy titka! Az a terv, hogy a kalóztársaság vasárnap jöjjön haza, és vegyen részt saját gyászsistentiszteletén. Szombat este a sötétben egy fatörzsön lovagolva áteveztek a folyón, vagy hat kilométernyire a falu határától az erdőben aludtak; hajnalban aztán járatlan, sötét utakon a templomig lopakodtak, és a törött székek és egy rokkant pad társaságában a karzaton jól kialudták magukat.

Hétfőn a reggelinél Polly néni és Mary roppant figyelmes volt Tomhoz, minden kívánságát teljesítették. Ezenkívül szokatlanul élénk társalgás fejlődött ki, melynek folyamán Polly néni ezt mondta:

- Hát én nem mondom, jó tréfa volt, hogy mindenkit egy hétig az orránál fogva vezettetek, csak az a kár, hogy olyan kemény szívű vagy, és engem is megkínoztál. Ha egy fatörzsön át tudtatok evezni, hogy megnézzétek saját gyászsistentiszteleteket, átjöhattél volna előbb is, és legalább küldhettél volna nekem valami figyelmeztetést, hogy csak megszöktél, de nem haltál meg.

- Ezt igazán megtehetted volna - mondta Mary -, és biztos meg is tetted volna, ha eszedbe jut.

- Ugye, megtetted volna? - kérdezte Polly néni, és arcán aggódó kíváncsiság égett. - Ugye, kisfiam, megtetted volna, ha eszedbe jut?

- Hát nem tudom... hisz ez mindent elrontott volna!

- Azt hittem, hogy szeretsz ennyire - szólt Polly néni olyan bánatos hangon, hogy egészen elszomorította a fiút. - Én azt hittem, legalább gondoltál rá, ha már nem is tetted meg.

- Drága Polly néni! - könyörgött Mary. - Tudod, hogy nem akar rosszat, ez csak Tom bolond kapkodása! Mindig annyi a dolga, hogy nem ér rá semmire sem gondolni!

- Annál szomorúbb. Sid biztosan gondolt volna rá. Sid egész biztosan el is jött volna. Egyszer, majd mikor már késő lesz, emlékezni fogsz rám, Tom, és azt fogod kívánni, bárcsak egy kicsit jobban szeretted volna, mikor igazán nem került semmibe.

- De Polly néni! Tudod, hogy szeretlek - mondta Tom.

- Bár inkább úgy viselkednél, hogy elhihessem.

- Most már igazán azt kívánom, bárcsak jöttem volna át - mondta Tom bánatos hangon. - De álmodtam rólad, Polly néni! Ez is valami, nem?

- Nem sok... a macska is álmodik... de mégis több a semminél. Mit álmodtál?

- Hát szerda éjjel azt álmodtam, hogy itt ültetek a szobában, te az ágy mellett, Sid a fásládán és mellette Mary.

- Tényleg, itt ültünk, ahogy mindennap itt vagyunk. Boldog vagyok, hogy legalább álmodban eszedbe jutottunk egy kicsit.

- Aztán azt álmodtam, hogy Joe Harper anyja is itt volt.

- Tényleg, itt volt! Álmodtál még valamit?

- Ó, egész sereget, de most olyan zavaros minden.

- Hát próbálj visszaemlékezni! Nem tudsz visszaemlékezni?

- Úgy rémlik, hogy a szél fűjt valamit.
- Gondolkodj csak, Tom! Igen, a szél fűjt valamit.
- Tom aggódalmasan simogatta a homlokát. Végre megszólalt:
- Megvan! Megvan! A gyertyát fűjta a szél.
- Isten legyen irgalmas nekünk! Beszélj csak, Tom!
- Úgy rémlik, mintha azt kérdezted volna: mitől lobog ez a gyertya?
- Folytasd, Tom!
- Várj csak egy percre! Hadd gondolkodjam! Igen... igen! Azt hiszem, azt mondtad, hogy nyitva van az ajtó.
- Igaz! Olyan igaz, mint ahogy itt ülök! Nem így volt, Mary? Mondd csak, fiam!
- Aztán azt mondtad, de nem tudom biztosan, hogy Sid...
- Mi? Mi? Mit mondtam Sidnek? Mit mondtam neki?
- Azt mondtad neki, azt mondtad, hogy... csukja be az ajtót.
- Az isten szerelmére, tényleg igaz, soha életemben nem hallottam még ilyet. Nekem aztán ne mondják, hogy nincs igazság az álmokban. Majd átmegyek Sereny Harperhez, és elmesélem neki! Kíváncsi vagyok, mit fog ehhez szólni? Mindig csak azt mondja, hogy buta babonásak vagyunk. De folytasd, Tom!
- Ó, most már olyan világosan látok mindent, mintha világos nappal lenne. Aztán azt mondtad, hogy én nem vagyok rossz gyerek, csak könnyelmű, élénk és felelőtlen, mint egy kiscsikó.
- Tényleg, így van! Magasságbéli isten! Beszélj már, Tom!
- Aztán elkezdte sírni.
- Istenemre, sírtam! De mennyire! Nem is először.
- És aztán... aztán Harper néni is elkezdett sírni, és azt mondta, hogy Joe is ilyen volt, és azt kívánta, hogy bárcsak ne verte volna meg, mert ellopta a tejfelt, hiszen ő maga öntötte ki...
- Tom, az Úr szállt meg, ez a legtisztább látnoki megérzés. Isten látja a lelkemet! Folytasd, Tom!
- Aztán Sid mondott valamit...
- Nem emlékszem, hogy mondtam valamit - tiltakozott Sid.
- De igen, mondtál, Sid! - szólt Mary.
- Most ne beszélj! Hagyd Tomot! Mit mondott Sid?
- Azt hiszem, azt mondta, hogy reméli, hogy nekem jobb ott, ahol most vagyok, de hogyha néha jobban viselkedtem volna...
- No, mit szóltok hozzá?! Az ő szavai!
- Erre aztán keményen rászóltál.
- De mennyire rászóltam! Egész biztos, hogy valami angyal volt itt elbújva! Egész biztos.
- Aztán Harper néni mesélt Joe-ról, hogyan ijesztette meg egy békával, te meg elmondtad neki, hogy én beadtam Péternek az orvosságot.

- Olyan igaz, ahogy itt ülök.

- Aztán mindenfelét beszéltetek, hogyan kerestek minket a folyóban, és hogy vasárnap lesz a gyászistentisztelet, aztán Harper néniel egymás nyakába borultatok, és ő elment.

- Istenemre, így történt, igazán így történt! Nem mondhattál volna többet akkor sem, ha itt lettél volna. És aztán? Mi történt aztán, Tom?

- Aztán, úgy rémlik, hogy imádkoztál értem... igen, láttalak, és minden szavadat hallottam. Aztán lefeküdtél az ágyba, és én olyan szomorú voltam, hogy elővettem egy darab fakérget, és ráírtam: „Nem haltunk meg, csak elszöktünk kalóznak”, és aztán letettem a gyertya mellé. Te már aludtál, de olyan jóságos volt az arcod, hogy föléd hajoltam és megcsókoltalak.

- Igazán, Tom! Igazán?! Ezért mindent megbocsátok neked!

Viharosan magához ölelte a fiút, aki most úgy érezte magát, mint a legalávalóbb gonosztevő.

- Igazán nagyon szép volt, bár csak álom volt! - morfondírozott Sid félhangosan.

- Hallgass, Sid! Az ember álmában is csak azt teszi, amit ébren tenne. Gyere ide, Tom! Nézd csak ezt a szép nagy almát! Ezt félretettem neked! Hogyha mégis megtalálnának... De most menjetek az iskolába. Hálát adok az Istennek, hogy visszaadott nekem, hogy hitemet és hosszú türesemet kegyesen megjutalmazta, bár lehet, hogy méltatlan vagyok rá, de ha csak a méltók nyernék el áldását, és csak azokat segítené az Úr keserű napjaikban, kevesen lennének az örvendezők, és kevesen jutnának az Ő országába! De gyerünk, gyerekek! Gyerünk, Sid, Mary, Tom!

A gyerekek elmentek az iskolába, az öreg hölgy pedig átszaladt Harperékhez, hogy elmesélje Tom csodálatos álmát. Sid kitűnő érzékkel elhallgatta véleményét az egész álomról, és semmit sem szólt, mikor elindultak, bár ezt gondolta:

„Csuda átlátszó! Ilyen hosszú álom egyetlen hiba nélkül, az ördög hiszi el!”

Micsoda hős lett Tom! Már nem ugrált, és nem rohant összevissza, hanem méltóságteljes komolysággal sétált, ahogy egy kalózhoz, akin mindenkinek a tekintete megpihent, illendő is volt. Valóban mindenki csodálta. Tom ugyan igyekezett úgy tenni, mintha nem venné észre, hogy bámulják, és nem hallaná, mit mondanak róla, de a dicsőség volt lelkének étele és itala. Nálánál kisebb fiúk büszkén jártak a nyomában, és boldogok voltak, hogy megtűri őket maga mellett, hogy együtt láthatják őket Tom Sawyerral, aki úgy sétált a gyülekezet élén, mint a karmester vagy mint a cirkuszi bevonulás élén lépkedő elefánt. A magakorabeli fiúk látszólag nem vettek tudomást arról, hogy Tom kalózkodni volt, de mindennek ellenére majd elemésztette őket a sárga irigység. Sokért nem adták volna, ha olyan naptól kicserzett bőrük van, mint neki, és éppen úgy vágyakoztak ragyogó hírére. Tom viszont egyiket sem cserélte volna el, egy igazi cirkuszért sem.

Az iskolában a gyerekek annyira körülrajongták őt és Joe-t, olyan ékesszóló csodálat ragyogott szemükből, hogy a két hős nagyon hamar igen magasan kezdte hordani az orrát. Számtalanszor belefogtak, hogy a kalandéhes hallgatóságnak elmeséljék történetüket... de sohase jutottak túl a kezdeten, mert, úgy látszik, ilyen képzelőerővel megáldott elbeszélők sose tudtak volna a végére jutni. Mikor aztán a sok mese végén elővették pipájukat, és nagy komolyan pőfékeltek, dicsőségük legmagasabb csúcsára emelkedtek.

Tom úgy határozott, hogy most már függetleníti magát Becky Thatchertől. A dicsőség egymaga is kielégítette, csak annak akart hát élni. Persze nagyon valószínűnek tartotta, hogy most, mikor már híres lett, a kislány szeretne kibékülni. De majd megmutatja neki, tud ő, ha akar, olyan közönyös maradni, mint bárki más! Becky éppen megérkezett, és Tom úgy tett,

mintha nem látná. Elsétált előtte, és egy csomó fiúhoz és lányhoz csatlakozva beszélgetni kezdett. Láta, hogy Becky vidáman szaladgál ide-oda, csillogó szemmel, kipirultan kergette pajtásait, és hangosan felnevetett, valahányszor sikerült neki valakit megfogni, de azt is észrevette, hogy mindig az ő közvetlen közelében játszott fogócskát, és hogy lopva mindig ránézett. Mindez nagyon hízelgett bűnös hiúságának, de ahelyett, hogy Becky megnyerte volna magának kedveskedésével, Tom még magasabb lóra ült, és még gondosabban kerülte, hogy észrevegye a kislányt. Aztán Becky abbahagyta a szaladgálást, és jelentősegteljesen, lopva Tomra nézett. Észrevette, hogy Tom élénk társalgásba kezd Amy Lawrence-szal, és látszólag mindenki másról megfeledkezett. Becky éles fájdalmat érzett, egyszerre rosszkedvű lett, el akart menni, de lábai áruló módon mindig vissza-visszavitték Tomhoz. Színlelt élnékséggel egy kislányhoz kezdett beszélni, aki közvetlenül Tom mellett állott.

- Megállj, Mary Austin! Mért nem voltál tegnap vasárnapi iskolában?!

- Hiszen ott voltam! Nem láttál?

- Nem. Igazán ott voltál? Hol ültél?

- A harmadik padban, ahol mindig szoktam. Én láttalak téged.

- Te láttál? Furcsa, hogy én nem is vettelek észre. Pedig a kirándulásról akartam beszélni veled.

- Kirándulásról? Ki rendez kirándulást?

- Anyukám megengedte, hogy én csináljak egy kirándulást.

- Istenem, de jó lesz, remélem, megengedi, hogy én is elmenjek.

- Persze hogy megengedi. A kirándulást az én kedvemért rendezi és mindenki eljöhet, akit én meghívok. Téged is meghívlak.

- Jaj de örülök! Mikor lesz a kirándulás?

- Nemsokára, azt hiszem, mihelyt a szünet megkezdődik.

- Juj de jó lesz! Az összes fiút és lányt meghívod?

- Igen, mindenkit, aki barátom... vagy aki a barátom akar lenni - és lopva megint Tomra nézett, aki azonban Amy Lawrence-t szórakoztatta a szigeten dúló szörnyű vihar leírásával. Éppen azt mesélte, hogy vágott bele a villám a szikomorfába, és hogy szakadt forgácsokra a fa, ő meg ott állt három lépésre tőle.

- Én is elmehetek? - kérdezte Gracie Miller.

- Persze.

- És én? - kérdezte Sally Rogers.

- Te is.

- Engem is meghísz? - mondta Susy Harper. - És Joe-t is?

- Igen.

Így aztán Becky az egész örvendező csapatot meghívta, csak Tom és Amy nem kérte, hogy őket is elvigye. Tom még mindig beszélgetve, hidegen elfordult tőle, és Amyvel együtt elment. Beckynek remegett az ajka, és szeme tele volt könnyel, de erőszakolt vidámsággal tovább beszélgetett. A kirándulás azonban élettelen, unott tárgy volt már. Semmihez sem volt kedve, és amilyen gyorsan csak tehetette, elmenekült és elbújt. Magányában jóízűen kisírta

magát. Míg csak meg nem szólalt a csengő, szomorúan, hiúságában mélyen megsértve, egyedül üldögélt. De mikor felállott, megrázta fejét, szemében bosszúálló fény csillant, és már tudta, mit kell tennie.

A szünetben Tom diadalmas önelégültséggel legyeskedett továbbra is Amy körül. Tekintéttel Beckyt kereste, és azon igyekezett, hogy bosszantsa. Mikor aztán észrevette, egyszerre lepottyant a magas lóról. Becky az iskolaépület mögött egy kis padon ült, és egész vidáman egy képeskönyvet nézegetett Alfred Temple-lel. Annyira elmerültek benne, és fejüket olyan szorosan összedugták, hogy látszólag a világon semmi másról nem vettek tudomást. A féltékenység tüze száguldott Tom ereiben. Gyűlölte önmagát, amiért könnyelműen visszaütötte azt az alkalmat, amit Becky nyújtott neki, hogy kibéküljenek. Szamárnak, bolondnak nevezte magát, és egyéb hasonló díszes címeket vágott saját fejéhez. Dühében sírni szeretett volna. Amy séta közben vidáman tovább fecsegett, és szíve boldogan dalolt, de Tom nyelve nem forgott. Nem is hallotta, mit mond Amy, és ha valamit kérdezett tőle, alig tudott egy ostoba igent vagy nemet dadogni; persze sokszor rossz helyen is mondta. Újra és újra az iskola mögé ment, hogy ezt a gyűlöletes látványt minél jobban „kiélvezze”. Akaratlanul is mindig odavitte a lába. És ami a legjobban felháborította, Becky Thatcher még csak tudomást se vett róla, úgy tett, mintha egyáltalán nem is létezne. Becky persze látta őt. Tudta, hogy már megnyerte a harcot, és boldog volt, hogy most Tom ugyanúgy szenved, ahogy röviddel előbb ő szenvedett. Amy boldog fecsegése elviselhetetlen volt. Hiába mondta Tom, hogy fontos és halaszthatatlan dolgai vannak, hogy későre jár: Amy az istennek sem hallgatott.

„Vigyen el az ördög! Hát nem tudok soha megszabadulni tőled?” - gondolta Tom, de még meg kellett hallgatnia a kislány ígéretét, hogy iskola után megvárja a kerítés mögött. Tom erre, szívében Amy iránti gyűlölettel eltelve, elrohant.

„Még ha valami más fiú lenne! - gondolta Tom fogcsikorgatva. - Bárki az egész városból! De pont ez a majom, aki mindig új ruhában jár! Ez az úrfi! Megállj, te nyavalyás! Elverlek én még téged, ahogy első nap is elvertelek, amikor a városba jöttél. Várj csak! Majd megfoglak még!”

Képzeletben már püfölte is a fiút: rúgott, vágott, és keze úgy járt, mint a cséphadaró. „Mondod már, hogy elég, te nyavalyás? Majd megtanítalak én kesztyűbe dudálni!”

A gyűlölt vetélytárs meg is elégelte a verést, és így Tom képzelt diadala nagy meglepedésére be is fejeződött.

Délben hazarohant, nehogy Amyvel találkozzék, akinek hálás boldogságát lelkiismerete éppúgy nem bírta elviselni, mint ahogy féltékenysége is mind nagyobb kínokkal gyötörte. Becky újra elkezdte Alfreddel a képeskönyvet nézegetni, de mikor lassan múltak a percek, és Tom csak nem mutatkozott, hogy szenvedjen, Becky diadala is elfelhősödött, és elvesztette minden érdeklődését. Szórakozott és komor lett, ezt a lelkiállapotot bánat követte. Időnként izgatottan figyelte a közeledő lépteket, de reményében mindig csalódnia kellett: Tom nem jött. A végén igen nyomorultul érezte magát, és azt kívánta, bárcsak ne feszítette volna végletekig a húrt.

- Nézd, milyen szép! - mutatott szegény Alfred egy képre. A fiú látta, hogy elveszti a kisleányt, csak azt nem tudta, hogyan.

Becky erre elvesztette türelmét és felkiáltott:

- Hagyj engem békében! Mit törődöm én vele! - Könnyekben tört ki és otthagya.

Alfred mellette oldalgott, és megpróbálta vigasztalni, de Becky rákiáltott:

- Menj innen, és hagyj egyedül! Nem értesz?! Utállak!

A fiú megállt. Nem értette, mit csinálhatott, hiszen Becky megígérte, hogy délben képeket fognak nézni, és most itt van! Sírva elment. Alfred tanácstalanul lépett be az üres tanterembe. Érezte, hogy megalázták, s ez dühítette. Hamarosan megtalálta az igazsághoz vezető utat: a leány csak arra használta fel, hogy Tom Sawyert bosszantsa. Ez a gondolat azonban egyáltalán nem csökkentette Tom iránti gyűlöletét, szeretne volna Tomot valami bajba keverni, persze csak úgy, ha magának nem árt vele. Ekkor észrevette Tom olvasókönyvét. Itt volt az alkalom! Fölnyitotta a délutáni leckénél, és ráöntötte a tintát. Becky ebben a pillanatban nézett be az ablakon, meglátta Alfredet, de elszaladt, és nem árulta el magát. Azzal a szándékkal indult haza, hogy megkeresi Tomot, és elárulja neki ezt a merényletet. Tom hálás lesz érte, végre kibékülnek, és minden rendbe jön. Alig ért a fele útra, máris megváltoztatta szándékát. Tom viselkedésére gondolt, amikor a kirándulásról mesélt; az emlékezés kínos volt, és szégyellte magát. Elhatározta, hogy a tintás könyvvel együtt benne hagyja a pácban, és szíve mélyéből örökké utálni fogja.

XX. FEJEZET

Tom sötét hangulatban érkezett haza, de Polly néni első szava nyilvánvalóvá tette, hogy nem sok vigasztalásra van kilátása.

- Tom, legszívesebben elevenen megnyúználak!

- De Polly néni! Nem is csináltam semmit.

- Éppen eleget! Bolond fejjel átrohanok Sereny Harperhez, hogy elmondjam neki a te buta álmodat, és bebizonyítsam, hogy igenis igazak az álmok, erre kiderül, hogy ő már kiszedte Joe-ból, hogy te itt voltál szerda éjjel, és kihallgattad a beszélgetésünket. Igazán nem tudom, hogy mi lesz az ilyen gyerekből, aki képes ilyeneket csinálni. Nem is tudom, mit tegyek veled; lóvá tettél, hagyta, hogy átmenjek Harperékhez, és nem szóltál volna egy szót se!

Ebből a szemszögből nézve a dolgok mindjárt másképp festettek. Reggeli meséjét Tom kitűnő és nagyon szellemes viccnek tartotta, de most látta, hogy alávaló ostobaság volt.

Fejét lógatta, és egy pillanatig semmi sem jutott az eszébe, aztán megszólalt:

- Polly néni, én igazán nem akartam... nem is gondoltam rá.

- De fiam, te soha nem gondolsz semmire! Mindig csak magadra gondolsz. Arra persze tudtál gondolni, hogy átgyere a szigetről, és kinevesd a mi bánatunkat, és arra is tudtál gondolni, hogy összevissza beszélj nekem arról az álomról, de az már nem jutott eszedbe, hogy megvigasztalj minket, és megszabadíts a gondtól.

- Polly néni, most már én is belátom, hogy csúnya dolog volt, de nem akartam semmi rosszat. Igazán nem! És igazán nem azért jöttem át, hogy kinevesselek benneteket!

- Hát akkor miért jöttél?

- Azért, hogy megmondjam neked, hogy ne aggódjatok értünk, mert nem fulladtunk meg.

- Tom, Tom! Hálát adnék az istennek, én lennék a legboldogabb, ha tényleg azért jöttél volna! De tudom, hogy nem igaz! És te is tudod.

- De igen, Polly néni, ezért jöttem. Isten bizony!

- Ne hazudj, Tom! Ne hazudj! Százszor rosszabb a bűnöd, ha még hazugsággal is tetézed.

- Igazán nem hazudok, Polly néni! Azért jöttem, hogy te ne búsulj! Igazán csak azért az egyért jöttem!

- Hiszen ha el tudnám hinni! Odaadnám érte a fél világot, ha igaz lenne, és jóvá tennéd vele egy csomó bűnödöt. Boldog lennék, hogy megszöktetek, hogy komiszak voltatok, de hiszen nem igaz! Miért nem mondtad meg nekem már akkor éjjel? Mi?

- Hát tudod, Polly néni, mikor elkezdtek beszélni a vasárnapi gyászistentiszteletről, akkor már nem tudtam megszabadulni attól a gondolattól, hogy elbújunk a templomban. Nem akartam az egészet elrontani. Így aztán zsebre vágtam a fakérget, és nem szóltam semmit.

- Micsoda fakérget?

- Hát azt a fakérget, amelyikre felírtam, hogy elmentünk kalóznak. Bárcsak felébredtél volna, mikor megcsókoltalak. Most igazán kívánom.

Nagynénjének szigorú vonásai hirtelen megenyhültek, és szemében gyöngédség ragyogott.

- Igazán megcsókoltál, Tom?
- Hát persze!
- Biztos vagy benne, Tom?
- Hát persze hogy biztos vagyok, Polly néni!
- Miért csókoltál meg?
- Mert szeretlek, és szomorú voltam, hogy sóhajtoztál.

Tom szavainak hiteles csengésük volt. Az öreg hölgy nem is tudta hangjának remegését eltitkolni, mikor megszólalt:

- Na gyere, csokolj, meg, Tom! Aztán mars az iskolába! Már éppen legfőbb ideje... és ezentúl igyekezz kevesebbet bosszantani.

Abban a szempillantásban, mikor Tom elment, Polly néni berohant a szobájába, és előhúzta annak a kabátnak a roncsait, amelyben Tom kalózkodott. A kabátkát kezében tartotta, megállott egy percre, és így szólt:

- Nem! Nem merem megnézni. Szegény fiú biztosan hazudott! De olyan édesen hazudott. Igazán öröm és boldogság volt hallani. Remélem, hogy az Úr - nem, tudom -, hogy az Úr megbocsátja neki, mert most csak jószívúségből hazudott. De inkább meg se nézem a kabátot.

Erre letette a kabátot, és bár kétszer is kinyújtotta érte kezét, mindig újra elerőtlenedve visszahúzta. Végre mégiscsak kezébe vette a kabátot, és így erősítgette magát:

- Ó, nem baj! Nem leszek szomorú, még ha hazudott, akkor sem!

A kabát zsebébe nyúlt, és egy pillanattal később könnyes szemmel betűzgette ki a kis fakéregdarabon Tom írását.

- Most igazán meg tudnám bocsátani ennek a gyereknek minden vétkét! - mondta zokogva.

XXI. FEJEZET

Volt valami Polly néni csókjában, ami elvette Tom rosszkedvét, úgyhogy megint vidáman és boldogan indult iskolába. Olyan szerencséje volt, hogy a nagy rét elején találkozott Becky Thatcherrel. Pillanatnyi hangulatának engedve, habozás nélkül odafutott hozzá, és megszólította:

- Ma igazán utálatos voltam, Becky! Ne haragudj! Soha, soha többet nem fogom megtenni! Gyere, békülünk ki!

A kislány megállott, és megvetően végignézte.

- Hálás lennék, ha a maga dolgával törődne, Tom Sawyer úr. Soha többé nem fogok magával beszélni!

Felvetette a fejét, és továbbment. Tom nagyon meghökkent, még ahhoz sem volt érkezése, hogy a kislánynak megmondja a véleményét: „Ki törődik veled, gögös liba.” Mire összeszedte volna magát, Becky már elment. Így aztán nem szólt semmit, pedig szörnyen dühös volt. Beballagott az iskolaudvarba, és azt kívánta, bárcsak Becky fiú lenne, és elképzelte, milyen kegyetlenül elverné. Mikor találkozott vele, csípős megjegyzést tett rá, de a kislány is visszavágott. Így aztán a szakítás végérvényes volt. Becky szörnyű elkeseredésében már alig tudta kivárni, hogy megkezdődjék az iskola, és Tom a tintás könyvért megkapja a maga verésadagját. Még ha szándékában is állott volna Alfred Temple-t mint tettest följelenteni, Tomnak ez az utolsó sértő cselekedete teljesen elsöpörte jó szándékát.

Szegény kislány még nem tudta, milyen gyorsan közeledett feléje a végzet. A tanító, Dobbins úr, középkorú ember volt, akiben ki nem elégített becsvágy égett. Vágyainak netovábbja az volt, hogy orvos legyen, de mint szegény ember fia, nem vihette többre a tanítóságnál. Mindennap elővett fiókjából egy titokzatos könyvet, amelybe, míg a gyerekek tanultak, szorgalmasan elmerült. Ezt a könyvet szigorú zár alatt tartotta. Még a legkisebb gyerek is majd meghalt a kíváncsiságtól, hogy legalább egy pillantást vethessen a könyvbe, de sohasem volt rá alkalom. Minden fiúnak és lánynak megvolt a maga sajátos elmélete a könyv tartalmáról, de két elmélet sem hasonlított egymásra, és a tényeket sehogy se tudták megközelíteni. Mikor Becky bement az osztályba, megállt a tanító asztala előtt, és észrevette, hogy a kulcs a zárban van. Itt a nagy pillanat! Becky körülnézett. Egyedül volt! A következő pillanatban kezébe kaparintotta a könyvet. A címlap, valami „Anatómia”, semmit sem mondott neki, erre lapozni kezdett benne. Mindjárt az első oldalon egy gyönyörűen megrajzolt és kiszínezett ábra volt: egy ember képe. Ebben a pillanatban árnyék esett a könyvre. Tom Sawyer lépett be az ajtón, és kíváncsi pillantást vetett a képre. Becky a könyvhöz kapott, és be akarta csukni, de olyan szerencsétlenül, hogy a gyönyörű képet kettéhasította. A könyvet bedobta a fiókba, ráfordította a kulcsot, és dühös szégyenkezéssel sírni kezdett.

- Tom Sawyer, te vagy a legalávalóbb csirkefogó, leselkedsz az emberre, és kémkedsz utána!

- Mit tudtam én, mit csinálsz?

- Szégyelld magad, Tom Sawyer! Persze most mindjárt szaladsz árulkodni! Jaj, mit csináljak? A tanító úr meg fog verni! Pedig engem még sohasem büntettek meg az iskolában!

Kis lábával toporzékolni kezdett, és dühösen folytatta:

- Eriggy csak, árulkodó Júdás! De én is tudok valamit, várj csak! Majd meglátod, te utálatos, te utálatos!

Erre aztán görcsös zokogással kiszaladt az iskolából.

Tom ettől a támadástól megdöbbenve, valósággal megnémult. Sokára tért csak magához, és ezt gondolta:

„Milyen buták ezek a lányok. Azt mondja, hogy még sohasem verték meg. Pedig hát mi egy verés? Ki törődik vele? Persze a lányok nyűlszívűek, gyáva kutyák! De nekem eszembe sincs, hogy megmondjam az öreg Dobbinsnak. Megfizetek én neki másképp is, nemcsak ilyen piszkos módon! De hiába, úgyis kiderül. Az öreg megkérdi majd, ki tépte el a könyvet. Erre senki sem fog felelni. Aztán majd egyenként kezdi kérdezni, és már az arcán látni fogja. A lányok gerinctelenek, mindjárt elárulják magukat. Aztán Becky Thatcher majd megkapja a maga porcióját. Ezen már nem lehet segíteni. - Befejezésül még hozzátette: - Mit bánom én, ő is örülne neki, ha engem verne el az öreg, csak kapja meg ő is a magáét.”

Tom kiment, és csatlakozott komiszkodó osztálytársaihoz, de néhány perc múlva megérkezett a mester, és megkezdődött a tanítás. Tom nem mutatott túl nagy érdeklődést tanulmányai iránt, minden pillanatban a lányokhoz nézett, és Becky arca elszomorította. Mindent tekintetbe véve, egyáltalán nem akart részvétet érezni iránta, de mégis olyasmit érzett. Sehogy sem tudott amúgy istenigazában dühös lenni rá. De most felfedezték tintás olvasókönyvét, és egy darabig Tom saját gondjaival volt elfoglalva. Beckyt is felrázta ez az esemény szomorú közönyéből, és érdeklődve nézett a fejlemények elé. Egyáltalán nem várta, hogy Tom valahogy ki tudja mosni magát, ha tagadja, hogy ő tintázta össze a könyvet, és tökéletesen igaza is volt. A tagadás még csak rontott Tom ügyén. Becky azt hitte, örülni fog ennek, és minden igyekezettel azon volt, hogy örüljön is, de ez sehogy se sikerült neki. Mikor aztán végül is a legrosszabbra került a sor, valami megszólalt benne, hogy beárulja Alfred Temple-t, de erőszakot vett magán, és hallgatott. Mert mint mondotta:

- Egész biztosan elárul, hogy én téptem el a képet! Még akkor sem szólnék semmit, ha az életét menteném meg vele.

Tom megkapta a verést, visszament a helyére, de egyáltalán nem érezte magát szerencsétlennek, mert maga is lehetségesnek tartotta, hogy valami hevesebb verekezésben tényleg ő döntötte rá a tintát az olvasókönyvre. Ez egyáltalán nem volt elképzelhetetlen. Csak szokásból és hagyománytiszteltből tagadott, és tagadása mellett elvből tartott ki.

Elmúlt egy hosszú óra. A tanító bóbiskolva ült trónján, a termet pedig az osztály álmosító zsongása töltötte meg. Egyszer aztán Dobbins úr kinyújtózott, ásított egyet, kihúzta fiókját, benyúlt a könyvért, és egy percre úgy látszott, hogy határozatlan, vajon elővegye-e a könyvet, vagy hagyja békében. A gyerekek unottan néztek fel, de volt két szempár, amely élénk figyelemmel kísérte mozdulatait. Dobbins tanító úr egy darabig szórakozottan babrálgatta könyvét, majd elővette, és székében kényelmesen elhelyezkedve, olvasni akart.

Tom egy pillantást vetett Beckyre. Így nézett rá egyszer egy meghajszolt nyúl, amikor ráemelte puskáját. Ebben a pillanatban már el is feledte haragját; valaminek történnie kellett. Villámgyorsan kellett valamit csinálni. Hanem a közeli veszély, úgy látszik, megbénította találékonyságát. De mégis: megvan! Ragyogó ötlete támadt: odarohan, kikapja a könyvet a tanító úr kezéből, és kimenekül az ajtón! De elhatározásában habozott egy percig, és az alkalmas pillanat már el is vészett. A mester kinyitotta a könyvet. Boldog lett volna, ha az elszalasztott alkalom visszatér, de már késő volt. Tom tudta, hogy Beckyt semmi sem mentheti meg. A következő pillanatban a tanító úr az osztályra meredt. Minden gyerek, még a legártatlanabb is lesunyta fejét a tanító fenyegető tekintetétől. Halálos csönd volt néhány másodpercig, míg a tanító valahogy lebírta dühét, és utána szörnyű hangon megszólalt:

- Ki tépte el ezt a könyvet?

Egy mukkanás sem hallatszott. A légy zümmögését is meg lehetett volna hallani. Mikor aztán senki se jelentkezett, a tanító egyenként tette fel kérdéseit, és minden arcon a bűnösség áruló jeleit kutatta.

- Benjamin Rogers, te tépted el a könyvet?

Tagadó válasz, aztán szünet.

- Joseph Harper, te tépted el?

Még egy tagadó válasz.

Tom rossz közérzete a lassú esemény kínjai közepette mindjobban növekedett. A tanító végigjáratta szemét a fiúk padján, egy darabig gondolkodott, majd a lányokhoz fordult.

- Amy Lawrence?

Egy fejrázás volt a felelet.

- Gracie Miller?

Ugyanaz a jelenet megismétlődött.

- Susan Harper, te tetted?

Újabb tagadás következett. Most Beckyn volt a sor. Tom az izgalomtól és a helyzet nyilvánvaló reménytelenségétől remegett.

- Rebecca Thatcher (Tom nézte rémülettől fehér arcát), te tépted el? Mi? Nézz csak a szemembe! (Becky könyörögve emelte fel kezét.) Te tépted el a könyvet?

Mint a villámcsapás jutott Tom eszébe egy gondolat; felugrott és felkiáltott:

- Én téptem el!

Az osztály megkövülve bámulta ezt a hihetetlen örültséget. Tom egy percig mozdulatlanul állott, míg összeszedte magát, de mikor a katedra felé indult, hogy elnyerje büntetését, annyi meglepetés, hála és imádat sugárzott feléje szegény Becky szeméből, hogy ezért száz verést is elviselt volna. Saját ragyogó tettétől fellelkesülve, egyetlen jajszó nélkül viselte el a leg-szörnyűbb verést, amelyet Dobbins tanító úr valaha is kiutalt, és éppilyen könnyel hallgatta a hozzáfűzött kegyetlen parancsot, hogy iskola után két óra hosszat bezárva marad, mert nagyon jól tudta, ki várja majd odakint fogsága leteltével, s ez kárpótlás lesz a rabság unalmas óráiért is.

Sötét bosszútervekkel feküdt le aznap este Tom, mert Becky bánatosan és szégyenkezve elmesélte neki Alfred Temple gonoszságát és saját árulását. De még bosszúszomját is kellemesebb gondolatok mosták el, és amikor elaludt, félálmában Becky utolsó szavait hallotta: „Hogy tudtál ilyen nemes lenni, Tom?”

XXII. FEJEZET

Közeledett a szünidő. A szigorú tanító napról napra szigorúbb lett, és egyre többet követelt. Azt kívánta, hogy iskolája a vizsga alkalmával kitűnően megállja a helyét. Vonalzója és virgácsa most már állandóan működött; legalábbis a kisebb gyerekek között.

Csak a legnagyobb fiúk és a tizennyolc-húsz éves, nagy hölgyek menekedtek meg a veréstől. Dobbins úr verései pedig igen erőteljesek voltak, mert bár gyönyörű parókája alatt ragyogó kopasz fejet viselt, még a férfikor delén állott, és izomereje semmi kívánnivalót nem hagyott hátra. Minél jobban közeledett a nagy nap, annál szenvedélyesebben tört ki belőle a benne szunnyadó zsarnokság, és szemmel látható kegyetlen örömmel büntette a legkisebb hibát és mulasztást. Ennek aztán az lett a következménye, hogy a gyerekek rémületben és félelemben töltötték napjaikat, éjjel pedig sötét bosszúterveket forraltak. A legkisebb alkalmat sem mulasztották el, hogy a tanítót bosszantsák valamivel. De Dobbins úr éberén vigyázott. A büntetés pedig, amely minden ilyen bosszúcselekedetet azon nyomban követett, olyan szörnyű volt, hogy a gyerekek mindig vesztiesen hagyták el a csatateret. Végül általános összeesküvést terveztek, amely szédületes diadalt ígért.

Az összeesküvésbe beavatták a szobafestő fiát is, elmesélték neki a tervet, és segítségét kérték. Ez készséggel és a legnagyobb elragadtatással hozzájárult a tervhez. A tanító tudniillik apjánál, a szobafestőnél lakott, és a fiúnak minden oka megvolt, hogy gyűlölje a tanítót. A tanító felesége vidékre szándékozott menni a közeli napokban, s így a tervnek semmi se állott útjában. A mester ünnepélyes alkalmakkor jó adag „szíverősítőt” vett be, és a szobafestő fia megígérte, hogy este, a vizsga előtt, amikor a tanító kellő szíverősítőt bevéve a székben elalszik, majd elintézi a dolgot, és csak az utolsó pillanatban fogja felébreszteni, amikor már el kell mennie az iskolába.

Végre elérkezett a nagy esemény napja. Este nyolc órakor az iskola ünnepélyesen ki volt világítva, fenyőgallyakkal és virágkoszorúkkal feldíszítve. A tanító a katedrán trónolt. Arca meglehetősen zöld volt. Mögötte állott a fekete tábla. Mind a két oldalon három-három padosor, szembe vele hat padosor a falu előkelőségeivel és a gyerekek szüleivel telt meg. A tanító balján, a polgárok háta mögött hatalmas emelvény állott, ott ültek a vizsgán szereplő növendékek: egész sereg tisztára mosdatott és gyönyörűen felöltöztetett fiúcska, akik szemmel láthatóan rosszul érezték magukat, mögöttük esetlen, nagy kamaszok, a következő padok pedig hófehérek voltak a lányoktól és a batisztba és muszlinba öltözött kisasszonyoktól, akik meg voltak győződve ellenállhatatlan varázskról, meztelen karjuk, gyönyörű rózsaszín és kék szalagjaik és virággal ékes fejük vonzóerejéről. A terem többi részét a vizsgán részt nem vevő gyerekek töltötték meg.

A vizsga megkezdődött. Egy egészen kicsi fiú állott fel, és elfogódottan kezdett bele mondókájába:

Én, a pöttöm kis legényke
állok színetek elébe stb.

Előadását olyan kínosan pontos és merev mozdulatokkal kísérte, mintha gép lenne, de olyan gép, amelyiknek valamelyik csavarja hiányzik. Halálos kínjai ellenére végére ért mondókájának, és betanított meghajlása után, hatalmas tapsvihart aratva, visszavonult.

Egy apró, szégyenkező lányka selypítve verset adott elő a kis báránypótló, részvételtől meghajlást csinált, ő is learatta a siker egy részét, s kipirulva, boldogan menekült vissza helyére.

Most Tom Sawyer lépett az emelvényre, tele büszke önbizalommal, és az elnyűhetetlen „Szabadságot vagy halált adj nekem, Uram” első sorait dörögte viharos és lelkes, dühödt mozdulatokkal a közönségnek. A közepén azonban megakadt, szörnyű lámpaláz fogta el, lába remegett, alig kapott levegőt.

A közönség csendes részvétellel figyelte erőlködését, a csend azonban sokkal rosszabb volt, mint a részvét. A tanító dühösen nézett rá, ez azután betetézte a szerencsétlenséget. Tom egy darabig még dadogott, aztán feladta a harcot, és visszavonult. Gyenge taps hangzott fel itt-ott, de ez is hamarosan elhalt.

Ezt követték „A fiú az égő hajón”, „Az asszírok közelednek”, majd a szavalóművészet hasonló gyöngyei. Utána olvasás következett és a kisfiúk ábécéversenye. A gyér latin osztály jól szerepelt.

Az est fénypontját, mint mindig, a fiatal hölgyek önálló fogalmazványai képezték. Sorba jöttek az emelvényre, megköszöriültek torkukat, elővették szalaggal átkötött kéziratukat, és nekiláttak a felolvasásnak. Nagy gondot fordítottak arra, hogy érzéssel olvassanak és jó hangsúlyozással. A témák ugyanazok voltak, amelyeket anyáik, nagyanyáik és kétségen kívül talán egészen a keresztes hadjáratokig visszamenőleg minden nőnemű ősük kidolgozott: „Barátság”; „Emlékezés régi jó napokra”; „A vallás a történelemben”; „Az álmok országa”; „A kultúra áldásai”; „Hasonló és eltérő államformák”; „Melankólia”; „Gyermeki szeretet”; „Egy szív vágyai” és hasonlóak.*

Ezeknek a fogalmazványoknak egyik jellemző vonása a regényesség és érzelgősség volt, másik pedig a szép kifejezések buja burjánzása és agyoncsépett közhelyek és frázisok alkalmazása. Ezenkívül minden fogalmazvány végére valami erkölcsi tanulságot biggyesztettek, amely legtöbbször semmiféle összefüggésben nem állott magával a fogalmazvánnyal. Mindegy, mi volt a tárgy; kellő csűrész-szavarással mindig bele lehetett vinni valamit, amit a fennkölt és hitbuzgó lelkek épületesnek találjanak.

Ezeknek a fogalmazványoknak ordító őszintétlensége nem volt elég, sőt még ma sem elég ahhoz, hogy örökre száműzzék őket iskoláinkból, sőt talán sohasem lesz elég, míg a világ világ. Nincs egyetlen iskola sem minálunk, ahol a fiatal hölgyek ne éreznék magukat kötelezve, hogy fogalmazványaikat erkölcsi tanulsággal zárják, és pedig legtöbbször a legkevésbé vallásos lányok mondják a legmegátalkodottabban a kegyes és leghosszabb tanulságokat. De elég ebből ennyi is.

Hagyjuk a kellemetlen igazságokat. Térjünk mi csak vissza a vizsgára. Az első fogalmazvány, amelyet felolvastak, a következő hangzatos címet viselte: „Ez hát az élet.” Az olvasó talán el tud viselni belőle egy részletet.

„Milyen boldog érzésekkel néznek az ifjonti kedélyek az élet elkövetkezendő örömei elé. A képzelet élénk munkában van, a jövő rózsaszínű örömeit festi édes álmaiban a fiatal szépség elé, aki az ünnepélyesen hömpölygő tömegben látja magát, amint bámulják; eszményi alakja hófehér ruhákba burkolva a vidám tánc hullámain suhan tova, az ő tekintete ragyog a legszebben, az ő lépése a legkönnyebb az egész vidám társaságban! Gyorsan iramlík tova ilyen csábálmok közepette az idő, és közelg a beteljesedés órája, amelyben a paradicsom kapui, amelyet életnek neveznek, ünnepélyesen

* A fejezetben közölt fogalmazványokat szó szerint vettem át egy kötetből, melynek címe: „Versek és prózai művek. Írta egy nyugati hölgy.” A kötet darabjai tisztára az iskolai fogalmazványok modorában készültek, úgyhogy jobb dolgozatszemelvényeket nem is lehetne kitalálni. Mark Twain.

kitáruznak a boldog álmodozó előtt. És aki belép, úgy néz mindenre, mint csudálatos tündérálmra. Minden jelenet csábítóbb, varázslatosabb, mint az előző volt. De ah! Ragyogó külső mögött hamarosan felfedezi a hiúságot és ürességet. A hízélgés, amely egykor elbájolta lelkét, most durván hangzik fülébe, a bálterem elvesztette varázsát, és megrongált egészséggel és keserű szívvel elfordul mindentől, abban a meggyőződésben, hogy a világi örömek nem tudják kielégíteni a lélek vágyakozását.”

És így folytatódott tovább. A felolvasást időnként helyeslő mormogások szakították meg. Itt-ott csendes sóhajok: „milyen szép”, „milyen gyönyörű”, „mennyire igaz”. Végül is gyönyörű, különleges szép erkölcsi tanulságban ért véget a felolvasás, amit tomboló siker koronázott.

Aztán egy karcsú, méla tekintetű lány emelkedett fel, akinek arca érdekesen sápadt volt, amit nyilván rossz emésztés és különböző pirulák okoztak, és saját költeményeit adta elő. Két versszak bőven elég lesz belőle nekünk.

A MISSOURI LÁNYKA BÚCSÚJA ALABAMÁTÓL

Szeretlek, Alabama, ég veled!
Elmegyek, de hő szívem ne feledd.
Emlék szorongat engem, szomorú.
Hő szívem csak emlék s ó, ború.
Virágos ligetben vándoroltam én,
a kék folyónál, mely csillogott felém,
mindent, ami szép, ott olvastam a parton,
hajnali fény csókoltá ott az arcom.

Nem szégyellem én szomorú szívemet,
nem szégyellem én, hogy téged úgy szeret.
Nem idegenek, akiktől elmegyek,
akiket ott hagyok, nem idegenek.
Befogadott, hazát adott ez ország,
idegen partok most lelkem befonják.
De hiába esnek rólad hűvös szavak,
Alabama, mégis szívemben hordalak!

Voltak szavak a versben, amelyet talán kevesen értettek meg, a költemény mégis nagy sikert aratott.

Fiatal hölgy következett ezután; haja, szeme koromfekete; hatásos művészi szünetet tartott, majd tragikus arckifejezéssel, patetikus hangon kezdett felolvasásába:

LÁTOMÁS

Viharos, sötét éjjel volt. Egyetlen csillag sem ragyogott az ég sátorán, csak a menny tompa dörgése vibrált fülünkben, miközben vad villámok rohantak keresztül az ég felhős szobáin, elszabadult dühvel, mintha csak a dicső Franklin találmányával akarnának dacolni. A viharos szelek is előjöttek titkos barlangjaikból, és dühösen száguldoztak fel-alá, mintha csak fokozni akarnák a jelenet szörnyűségeit. Ebben a sötét órában éppen ilyen sötét és reménytelen volt az én lelkem is, amely hiába sóhajtozott emberi részvétért, de

Íme: vigaszom, tanácsadóm, vezérem,
mellettem állt álmomban, mellettem ébren.

Úgy lebegett felém valaki, mint egyike azoknak a ragyogó lényeknek, akikkel az ifjúság és regényesség az álmok országát benépesítette, mint a szépségnek koronázatlan királynője, akit csak saját kedvessége és bájossága ékesít. Lépése olyan könnyű volt, hogy zajtalanul suhant tova, és csak lelkemnek megrezdülése, amely valómat érintésére átborzongta, árulta el jelenlétét; különben éppen úgy elsuhant volna mellettem, mint szépségek, akik tartózkodnak minden tolakodástól. Különös szomorúság árnyékolta be vonásait, mint december téli ruháját a jégkönyvek, mikor a kint dühöngő elemekre mutatott, és kettőnk lényét összehasonlította.

Ez a lidércnyomás vagy tízoldalnyi kéziratot tett ki, és a nem presbiteriánus hívekre nézve végképp lesújtó prédikációval ért véget, miért is első díjat nyert. Ez a fogalmazvány volt az est legragyogóbb teljesítménye. A városka polgármestere ünnepélyes beszéd közepette nyújtotta át a szerzőnek a díjat, és kijelentette, hogy ez volt életében a legszebb előadás, amit valaha hallott, és még Daniel Webster is büszke lehetett volna rá.

Mellékesen meg kell említenünk még azt is, hogy azoknak a mondatoknak a száma, amelyekben a „gyönyörű” kifejezés állandóan visszatért, és az emberi cselekedetek mint „egy lap az életből” ábrázoltattak, a szokott mértéken felülemelkedett.

Most aztán a tanító, aki csaknem jóságosra itta magát, félretolta székét, hátat fordított a hallgatóságnak, és a fekete táblára Amerika térképét igyekezett felrajzolni, hogy a földrajz kerüljön sorra. De bizonytalan kezének sehogy sem akart sikerülni ez a művészi teljesítmény, s a teremben elfojtott nevetés hangzott fel. Nagyon is jól tudta, miről van szó, és igyekezett helyreütni a csorbát. Egyes vonalakat letörölt a szivaccsal, újra rajzolta őket: de vesztére, mert a rajz még rosszabb lett, és a vihogás mind hallhatóbbá vált. Minden figyelmét munkájára összpontosította, és elhatározta, hogy a vidámság nem hozza ki a sodrából. Minden tekintetet magán érzett, és azt képzelte, hogy rajza már egészen sikerült, de a vihogás nemcsak hogy nem csökkent, hanem még növekedett. Erre meg is volt minden ok. A mennyezet fölött egy padlásszoba volt, és a tanító feje fölött hatalmas lyuk éktelenkedett. Ezen a lyukon keresztül valaki kötélén egy macskát bocsátott le, amelynek fejét ronggyal átkötötték, hogy ne tudjon nyávogni, és amint a kötél lassan lejjebb és lejjebb ereszkedett, a macska kétségbeesetten kapálódzott, hogy valami szilárd támasztékot találjon. A vihogás mind hangosabb lett, a macska már csak néhány centiméterre volt a munkájába elmerült tanító feje fölött; lejjebb, lejjebb, apránként mindig lejjebb ereszkedett, végre kimeresztett körmeivel belekapaszkodott a tanító parókájába, és a következő pillanatban a macskát zsákmányostul felhúzták a padlásra. A tanító ragyogó kopasz feje váratlan fényben tündökölt; a festő fia ugyanis: *bearanyozta!*

Erre abbamaradt a vizsga: a gyerekek bosszút álltak, a vakáció megkezdődött!

XXIII. FEJEZET

Tom belépett a Mértékletes Ifjak Szövetségébe, mert vonzotta az új alakulat díszes jelvénye. Fogadalmat tett, hogy amíg a rend tagja, tartózkodni fog a dohányzástól, az ivástól és általában mindenféle világi hiúságtól. Ezzel új felfedezést is tett; rájött arra, ha az ember fogadalmat tesz, hogy tartózkodni fog valamitől, akkor biztos, hogy éppen arra a valamire vágyik leginkább. Nemsokára mérhetetlen vágy fogta el az ivás után, és minden percben káromkodni szeretett volna; csak az tartotta vissza a rendből való kilépéstől, hogy remélte: a közeljövőben alkalom nyílik piros szalagjával a nyilvánosság előtt szerepelni. Július negyedikére, a nemzeti ünnepre gondolt először, de ezt hamarosan feladta, mert nagyon messze volt, így hát reményét az öreg Frazer békebíróba helyezte, aki, mint beszélték, halálán volt, és mint magas hivatalnok bizonyára nagyszabású és pompás temetésben részesült volna. Tom három napon keresztül élénk érdeklődést tanúsított a békebíró állapota iránt; mohón várta a híreket. Néha reményei magasan jártak, olyan magasan, hogy már jelvényeit is elővette, és a tükör előtt próbálta őket. De a bíró sajnálatosképpen ingadozó jellemű volt. Már azt beszélték róla, hogy állapota javul, sőt közel jár a gyógyuláshoz. Tom elkedvetlenedett, s a bíró gyógyulását személyes sérelemnek érezte. Még aznap kilépett a rendből, de ugyanezen az éjjelen rosszabbodás állt be a békebíró állapotában, és másnap már meg is halt. Tom erre elhatározta, hogy soha életében nem fog megbízni az ilyen emberben. A temetés nagyszabású volt, a rend tagjai jelvényeikkel ékesítve vonultak fel, ami Tomot, a volt tagot keserű irigységgel töltötte el.

Annyi haszna mégis volt belőle, hogy megint szabad lett. Most már nyugodtan ihatott, káromkodhatott, mégis legnagyobb meglepetésére azt tapasztalta, nem kívánja. Az az egyszerű tény, hogy mindez már nem tilos, elvette az egész dolog varázsát, és véget vetett Tom vágyakozásának. Csodálkozással kellett tapasztalnia azt is, hogy a várva várt vakáció kicsit unalmasan indult.

Megkísérelt naplót is vezetni, de három napon keresztül semmi sem történt, így aztán ezt is abbahagyta.

Néger énekkar érkezett a városba, és ez végre szenzációt keltett. Tom és Joe Harper maguk is szerveztek egy művészársulatot, és két napon át boldogok voltak.

Még a dicsőséges július negyediké is félresikerült, bizonyos értelemben. Hatalmas zápor támadt ugyanis, aminek következtében a felvonulás elmaradt. Mister Benton pedig, az Egyesült Államok egy tényleges szenátora - Tom véleménye szerint a legnagyobb ember a világon - ugyancsak megdöbbenő csalódást okozott, mert egyáltalán nem volt öt méter magas, sőt még csak közel sem járt hozzá.

Egy cirkusz érkezett, utána a fiúk három napon keresztül cirkuszt játszottak, nagy sátrat állítottak össze ócska ponyvákából. A belépődíj fiúk részére három, lányok részére két gombostű volt. Aztán a cirkuszosdit is abbahagyták.

Aztán egy hipnotizáló érkezett, de utána a falu még álmosabb és még unalmasabb lett, mint valaha.

A fiúk és leányok rendeztek néha egy-egy mulatságot, de ezek olyan gyérek voltak, és annyi gyönyörűségük telt bennük, hogy ritkaságuk csak fokozta az unalmat.

Becky Thatcher nyárra hazautazott Constantinople-ba a szüleihez, úgyhogy az életben semmi öröm nem volt.

A gyilkosság szörnyű titka is állandó, krónikus betegség lett, olyan volt, mint egy kínos, egyre növekvő rákdaganat.

Tom ráadásul még kanyarót is kapott.

Két hosszú héten át fogságban volt, feküdt; a világ és minden eseménye meghalt számára. Nagyon beteg volt. Semmi sem érdekelt. Mikor végre legyengülve először végigment a falun, megütközve látta, hogy minden és mindenki szomorúan megváltozott. Újjáéledés köszöntött a falura, vallási újjáéledés, és mindenki csak a lelkiekkel törődött. Nemcsak a felnőttek, hanem még a fiúk és leányok is. Tom reménytelenül is reménykedett, hogy útjában mégiscsak ráakad egy áldott bűnös lélekre, de keserű csalódás érte mindenütt. Joe Harper a szentírást tanulmányozta, és Tom szomorúan fordult el a lehangoló látványtól. Fölkereste Ben Rogerst, aki éppen a szegényekhez készült, karján egy kosár, tele vallásos röpiratokkal. Felhajszolta Jim Hollinst, aki figyelmeztette, hogy betegsége a türelmes Isten ujja volt. Minden fiú, akivel csak találkozott, mázsányi keserőséggel terhelte a lelkét, és mikor kétségbeesésében Huckleberry kebelére menekült, és még ott is bibliai idézet fogadta, szíve majd meghasadt, hazaván-szorgott, visszamászott az ágyba, és úgy érezte, hogy egyedül maradt az egész faluban, aki örök időre elkárhozott.

Ugyanazon az éjjelen borzalmas vihar tört ki: felhőszakadás, iszonyú mennydörgés és vakító villámok vad zenebonája. Tom betakarta fejét paplanával, és szörnyű kétségbeeséssel várta végzetét. A kétely árnyéka sem fért ugyanis ahhoz, hogy ez az ítéletidő őmiatta van. Szentül hitte, hogy túlságosan próbára tette az Isten türelmét, és íme, itt az eredmény. Arra persze gondolhatott volna, hogy túlzott pazarlás és túlméretezett pompa volna egy nyomorult férget tűzérütegekkel pusztítani el, mégis egészen természetesnek tartotta, hogy ezt a költséges vihart csak azért rendezték, hogy a világmindenséget egy ilyen féregtől, mint ő, megszabadítsák.

Az idő kitombolta magát, és a vihar elvonult anélkül, hogy célját elérte volna. A fiú első gondolata az volt, hogy hálás legyen és megtérjen. Másodszor azonban arra gondolt, hogy egyszerűbb várni, hiszen nem biztos, hogy megint hasonló ítéletidő tör ki.

A következő napon megint orvost kellett hívni. Tom állapotában visszaesés mutatkozott. Három hétig úgyszólván mozdulatlanul feküdt, és ez a három hét örökké akart tartani. Mikor felépült, alig tudott örülni az életnek, látva, hogy mennyire magára maradt, társak, barátok nélkül. Végigment a főutcán, és Jim Hollinst egy ifjúsági törvényszék elnöki székében találta, amely éppen egy madárgyilkos macska fölött ítélkezett. Majd egy mezei úton Joe Harperral és Huck Finn-nel találkozott. Éppen egy lopott dinnyét lakmároztak. Szegény fickók, úgy látszik, az ő állapotukban is visszaesés mutatkozott.

XXIV. FEJEZET

Végül mégiscsak akadt valami, ami amúgy istenigazában felrázta az álmos hangulatot. A gyilkosság ügye tárgyalásra került. Ez aztán mindjárt a falu egyetlen beszédanyagává nőtte ki magát. Tom nem is tudott másra gondolni. Minden szó, amely a gyilkosságra vonatkozott, rémülettel töltötte el szívét, lelkiismerete nyugtalan volt, és azt képzelte, minden elejtett megjegyzés neki szól, az ő titkát akarják kiszedni. Fogalma sem volt róla, hogyan gyanakodhatnak rá a gyilkossággal kapcsolatban, mégis a sok fecsegés közepette képtelen volt megnyugvást találni. Egész idő alatt hideg borzongás futkosott végig rajta, valahányszor szó került rá.

Elcipelte Huckot egy magányos helyre, és könnyebbséget érzett, ha beszélhetett vele, ha egy kis időre megtörhette a hallgatás pecsétjét, és társra akadt szerencsétlenségében. Ezenkívül meg akart bizonyosodni arról, hogy Huck is hallgatott-e.

- Huck, soha senkinek sem beszéltél arról?

- Miről?

- Hiszen úgyis tudod!

- Ja! Persze hogy nem.

- Egy szót se szóltál?

- Isten bizony, nem! Mért kérded?

- Hát féltem.

- Hiszen tudod, Tom, egy napig sem élnénk, ha kiderülne, hiszen tudod.

Tom kissé megnyugodott. Majd rövid szünet után újra megszólalt.

- Ugye, Huck, senki se tudna belőled kivenni valamit?

- Belőlem valamit kivenni? Hiszen ha mondanék valamit, megfojtana az a sátáni félvér! Itt nincs kiút.

- Hát akkor rendben van. Azt hiszem, biztonságban vagyunk, amíg el nem jár a szánk. De esküdjünk meg még egyszer. Így sokkal biztosabb.

- Jó, rendben van.

Erre vészjósló ünnepélyesség közepette újra megesküdtek.

- Mondd, Huck, miről beszélnek a városban? Én összevissza mindenfélét hallottam.

- Miről beszélnek? Muff Potterről, Muff Potterről, aztán megint csak Muff Potterről. Utálom már hallani is! Legszívesebben elbújnék valahová.

- Én is ugyanígy vagyok. Azt hiszem, Muff Pottert elvitte az ördög. Mondd, nem sajnálod néha?

- Igazán, mindig sajnálom. Nemigen veszik emberszámba, de szegény, soha nem vétett a légynek sem. Csak halászgatott, hogy pénze legyen az ivásra, egész nap csak csavargott, de istenem, ezt mindenki csinálja, legalábbis majdnem mindenki, még a papok is meg más effélék is. De jó ember. Egyszer nekem adta a fél vacsoráját, pedig olyan kicsi halat evett, hogy az egész is alig lett volna elég neki. És hányszor kihúzott engem a csávából!

- Nekem meg a sárkányomat csinálta meg, és horgokat adott. Bár csak ki tudnánk segíteni, Huck! Sokért nem adnám.

- Az isten szerelmére, hogy tudnánk kisegíteni? És ha meg is szöktetnénk, mindjárt újra elfognák.

- Persze, mindjárt megfognák. De nem bírom elviselni, hogy mindenki úgy rásik, mikor nem is ő csinálta.

- Én sem, Tom. És múltkor is azt beszélték, hogy az egész környéken ő a legvérszomjasabb gonosztevő, és csak azon csodálkoztak, amiért nem akasztották fel már régen.

- Igen, mindig ilyeneket beszélnek. Én meg azt hallottam, ha kiszabadulna, meglincselnék.

- Meg is tennék, egészen biztos.

A fiúk még sokáig beszélgettek, de nem sok örömük tellett benne. Közben rájuk sötétedett. És egyszerre csak ott találták magukat a kis magányos börtön közelében, talán abban a bizonytalan reményben, valami majd csak történik, ami az ő gondjukat is megszünteti. De semmi sem történt. Úgy látszik, sem az angyalok, sem a tündérek nem törődnek a szerencsétlen fogollyal.

A fiúk, mint már annyiszor, odamentek a rácsos ablakhoz, dohányt és gyufát adtak Potternak. A rab a földszinten volt, senki se őrizte.

A fogoly hálája apró ajándékaikért mindig maró önvádat támasztott bennük, de most még jobban szívükbe nyilallt a fájdalom. Utolsó árulónak érezte magát mind a kettő, amikor Potter megszólalt:

- Igazán jók vagytok hozzám, fiúk, jobbak vagytok, mint akárki az egész városban, és ezt nem felejem el, sohasem fogom nektek elfelejteni. Sokszor gondolom magamban, hány gyereknek megfoltoztam a sárkányát, megmutattam nekik a legjobb halászhelyeket, megtettem nekik mindent, amit csak tudtam, de most, amikor bajba jutottam, mind elfelejtették az öreg Muff Pottert! Mind. Csak Tom és Huck nem. Ők nem felejtették el, gondolom magamban, és én sem fogom őket elfelejteni. Látjátok, gyerekek, szörnyű részegségemben valami borzasztót tettem, másképp nem is tudom megmagyarázni magamnak, azért talán most lógni fogok, és ez rendben is van. Igazságos ez, és azt hiszem, hogy így lesz a legjobb. Na de most ne beszéljünk erről. Nem akarom, hogy elszomorodjatok, hiszen mindig jók voltatok hozzám. Csak egyre kérlek benneteket, soha-soha ne legyetek részegesek, ha nem akartok idekerülni. Gyertek csak egy kicsit közelebb, igazán boldogság, ha az ember barátságos arcokat lát néha-néha, mikor így nyakig van a bajban. Úgysem jön ide más senki, csak ti. Derék, barátságos arcok! Derék, barátságos arcok! Álljatok csak egymás vállára, hadd simogatom meg az arcotokat. Így! Szeretnék kezet fogni veletek. Adjátok ide a kezeteket, az enyém nem fér a rácson keresztül. Gyöngye kis kezek, és mégis mennyit segítettek szegény Muff Potteron, és többet is tennének, ha tudnátok.

Tom kutyaül érezte magát, mikor hazament, és éjjel a legszörnyűbb álmai voltak. Másnap és a következő nap folyamán folyton a törvényszék körül csavargott, valami láthatatlan erő hajszolta befelé, de kényszerítette magát, és kívül maradt. Huck ugyanígy járt. Lehetőség szerint kerülték egymást, időnként mindegyik elment, de a szörnyű vonzóerő minduntalan visszahozta őket. Tom fülelt, hogyha egypár semmittevő kijött a törvényszékről, de változatlanul csak lesújtó híreket hallott, a hurok mindig jobban és jobban szorult szegény Muff Potter nyaka körül. A második napon aztán azt beszélték, hogy Indián Joe vallomásaiban döntő bizonyítékokkal szolgált, és semmi kétség sincs már az ítélet felől.

Ezen az estén Tom igen sokáig kint csatangolt, és az ablakon keresztül érkezett vissza. Szörnyű izgatott volt, órákon keresztül nem bírt elaludni. Másnap aztán minden épkézláb ember a törvényszékre sietett. Ez volt a nagy nap, amikor az ítéletet kihirdették. Mindkét nem egyformán képviseltette magát a sűrű, tömött teremben. Hosszú várakozás után beléptek az esküdszék tagjai, s elfoglalták helyüket. Nemsokára rá bilincsbe verve bevezették Pottert, aki sápadtan, soványan, rémülten és reménytelenül ült a vádlottak padjára; minden kíváncsi szem rámeredt. Nem kisebb érdeklődés középpontjában állott Indián Joe, aki mint mindig, közönyösen bámult maga elé. Újabb szünet után belépett a bíró. Végre megkezdődött a tárgyalás. Az ügyvédek, szokásukhoz híven, egymás között suttoztak. Aztán hallatszott, amint az aktákat rakosgatták, mindezek az apróságok és körülményességek izgatott és várakozásteljes hangulatot keltettek.

Egy tanút hallgattak ki, aki bizonyította, hogy a gyilkosság napján, kora hajnalban, Muff Potter a pataokban mosdott, és azonnal tovaosont, mihelyt őt észrevette. Néhány további kérdés után megkérdezték a védőügyvédet:

- Van a védő úrnak valami kérdése?

- Nincs semmi kérdeznivalóm - válaszolt a védő.

A vádlott egy pillanatra felnézett, de amikor saját védőjét hallotta, újra lesütötte szemét.

A következő tanú még elbeszélte, hogyan találták meg a kést a hulla mellett.

- Van a védő úrnak valami kérdése? - hangzott fel újra.

- Nincs semmi kérdésem - felelte Potter ügyvédje.

Egy harmadik tanú megesküdtött rá, hogy ugyanaz a kés régóta Potter tulajdonában van.

- Van a védő úrnak valami kérdése? - hangzott fel harmadszor is.

Potter ügyvédje most se élt jogával.

A hallgatóság körében nyugalanság támadt, vajon ez az ügyvéd minden erőlködés nélkül akasztófára akarja juttatni védencét?

Több tanú vallomást tett Potter gyanús viselkedéséről, amikor a gyilkosság helyén újra megjelent. A védőügyvéd ezekhez sem intézett kérdést.

A legkisebb gyanús körülményt is, ami azon a reggelen a temetőben lejátszódott, és amelyre még mindenki jól emlékezett, szavahihető tanúk bizonyították, de Potter ügyvédje egyetlen tanúnak sem tett fel keresztkérdést. A teremben a megdöbbenés és elégedetlenség mormogása nyilvánult meg, úgyhogy a bíró kénytelen volt csendre inteni a hallgatóságot. Ekkor megszólalt az ügyész:

- Az itt elhangzott szavahihető tanúvallomások alapján, melyeket esküvel is megerősítettek, minden kétség nélkül bebizonyosodott: ezt a szörnyű bűntényt a szerencsétlen vádlott követte el. A bizonyítás ezzel le van zárva.

Szegény Potter arcát tenyerébe temetve felnyögött, és teste megvonaglott. A tárgyalóteremben kínos csönd uralkodott. A férfiakon meghatódás vett erőt, és sok asszony a részvéttől könnyezett. Ekkor felemelkedett a védőügyvéd, és beszélni kezdett:

- Tekintetes Törvényszék! A tárgyalás kezdetén már szóvá tettem, védelmem lényege az lesz, hogy a vádlott tettét teljes részegségében, tehát teljesen beszámíthatatlan állapotban követte el. Szándékomat azonban megváltoztatom, és lemondok a védekezésnek erről a módjáról.

A törvényszéki szolgálóhoz szólt:

- Hívják be Thomas Sawyert.

Az egész teremben minden arcon, még a vádlottén is, meglepett csodálkozás tükröződött. Minden tekintet csodálkozó érdeklődéssel fordult Tom felé, aki a tanúk emelvényére lépett. A fiú persze elég rosszul nézett ki. Szörnyű aggodalomban lehetett. Miután megesküdt, elkezdődött a kihallgatás.

- Thomas Sawyer, hol voltál június tizenhetedikén éjfélkor?

Tom egy pillantást vetett Indián Joe kökemény arcára, és nem tudott megszólalni. A hallgatóság lélegzet-visszafojtva figyelt, de Tom csak nem akart beszélni. Néhány perc múlva azonban a fiú, úgy látszik, visszanyerte erejének egy részét, és halkán, úgyhogy csak az első padokban ülők hallhatták, megszólalt:

- A temetőben.

- Egy kicsit hangosabban, fiam! Ne félj! Hol voltál?

Indián Joe arcán megvető mosoly villant fel.

- Közel voltál a „lóképű” Williams sírjához?

- Igen, ügyvéd úr.

- Egy kicsit hangosabban beszélj. Körülbelül milyen messze voltál a sírtól?

- Körülbelül olyan messze, mint ide az ügyvéd úr.

- El voltál bújva vagy nem?

- Igen, elbújtam.

- Hová?

- A sír mellett álló fák mögé.

Indián Joe ekkor alig észrevehetően összerezzent.

- Egyedül voltál?

- Nem, ügyvéd úr! Velem volt...

- Várj, várj egy percig! Ne mondd meg a nevét, akivel voltál. A maga idejében majd kihallgatjuk. Volt veled valami?

Tom habozott, és zavartan körülnézett.

- Na, mondd meg, fiacskám! Ne félj. Az igazságot megmondani csak tisztesség.

- Csak egy... egy döglött macska.

Halk vidámság suhant végig a termen, de a bíró azonnal csendet parancsolt.

- A macskának a csontvázát bizonyítékként a helyszínen fogjuk megtekinteni. Most, fiacskám, mesélj el mindent, ami történt, mintha csak a pajtásaidnak mondanád el. Semmit se hallgass el, és ne félj semmitől!

Tom erre először zavartan dadogva, de később, amint bemelegedett a beszédbe, mind könnyebben mesélte el annak az éjszakának a történetét, és egy kis idő múlva a teremben halálos csend volt, csak Tom hangja hallatszott. Minden szem rámeredt, a hallgatóság nyitott szájjal és visszafojtott lélegzettel figyelt szavaira, nem törődtek semmivel a világon, a szörnyű

esemény leírása mindnyájukat magával ragadta. Az izgalom akkor érte el csúcspontját, amikor a fiú a következőket mondta:

- És amikor a doktor leütötte Muff Pottert, aki összeesett, Indián Joe odaugrott kezében a késsel, és...

Robaj hallatszott. Indián Joe villámgyorsan az ablakhoz rohant, és mielőtt még bárki megakadályozhatta volna, mindenkit ellökve maga elöl, kiugrott az ablakon, és eltűnt.

XXV. FEJEZET

Tom újra ragyogó hős szerepében tűnt fel. Az öregek és felnőttek becérték, a fiatalok irigykedtek rá. Neve már nyomtatásban is halhatatlanná vált, a helyi újság magasztaló cikket írt róla. Akadtak, akik azt állították, hogy Tom Sawyer még az Egyesült Államok elnöke lesz - ha ugyan addig fel nem akasztják. Ahogy az már lenni szokott: az ingadozó jellemű, esztelen világ keblére ölelte Muff Pottert, és legalább annyira kényeztették, amennyire kígyót-békát kiáltottak rá azelőtt. De ez már mindig így van, és talán becsületére is szolgál a világnak, így hát ne vegyük tőle zokon mi sem.

Tom napjai dicsőséggel és hírral voltak telítve, éjszakái viszont tele voltak szörnyűséggel és rémülettel. Minden álmában ott kísértett Indián Joe, akinek tekintetéből sötét fenyegetés villogott. Semmiféle kísértés nem volt elég nagy, hogy a fiút napszállta után bárhová kicsábítsa. Szegény Huck ugyanilyen szörnyű állapotban és félelemben élt, mert Tom az egész történetet elmondta a védőügyvédnek a főtárgyalás előtti este, és Huck szörnyű rettegésben élt, hogy bár Indián Joe szökése megmentette attól, hogy tanúvallomást kelljen tennie, az egész ügyben való részessége mégis kiszivároghat. A szerencsétlen fickó persze mindent megígértetett az ügyvéddel, hogy titokban tartja szereplését, de mit használt ez neki. Mióta Tomot megkínzott lelkiismerete éjnek éjszakáján a védőügyvéd házába kergette, hogy elmondja a szörnyű történetet, amelyről borzalmas esküvésekkel és ünnepélyes fogadalmakkal örökre hallgatni akartak, Huck bizalma az emberiségben tökéletesen megrendült. Tomot Muff Potter hálája örömmel töltötte el, éjjelente azonban nemegyszer azt kívánta, bár sohase nyitotta volna ki a száját. Fél éjszaka attól rettegett, hogy Indián Joe-t sohase fogják kézre keríteni, fél éjszaka meg attól félt, hogy elfogják. Biztos volt abban, hogy addig nem lesz egy nyugodt perce sem, amíg ez az ember meg nem hal, és holttestét saját szemével nem látja.

Indián Joe fejére díjat tűztek ki, az egész környéket átkutatták, de nem tudtak nyomára akadni. Pedig St. Louisból még egy tiszteletet és félelmet keltő csodalényt is hozattak: egy detektívet, aki ide-oda szaglászott, fejét rázta, bölcs pillantásokat vetett, titokzatos dolgokat művelt, és ugyanazt a csodálatos eredményt érte el, amelyet effajta lények el szoktak érni, tudniillik felfedezte - mint mondotta - a rejtély kulcsát. Mivel azonban a kulcsot a gyilkos helyett nem lehet kivégezni, és miután a detektív elvégezte dolgát, és hazautazott, Tom éppen olyan bizonytalanságban élt, mint annak előtte.

A napok lassan múltak, szerencsére azonban mindegyik elvitt magával valami keveset abból a szörnyű teherből, amely a szegény fiúra nehezedett.

XXVI. FEJEZET

Minden egészséges fiú életében van egy időszak, amikor az után vágyódik, hogy elrejtett kincsek után kutasson. Ez a vágy egy szép napon Tomot is elérte. Azonnal megbeszéléseket akart folytatni a dologról Joe Harperral, de nem találta otthon, aztán Ben Rogerst kereste, az meg éppen halászni ment. Véletlenül belebotlott Huck Finnbe, a Véres Kezűbe. Huck is megfelelt a célnak. Tom elvitte Huckot egy magányos helyre, és bizalmasan beavatta tervébe. Huck azonnal beleegyezett, mert mindig kapható volt minden olyan vállalkozásra, amely szórakozást ígért, és nem igényelt tőkebefektetést. Neki tudniillik mérhetetlen fölöslege volt olyan időből, amely nem ért pénzt.

- És hol ássunk? - kérdezte Huck.

- Majdnem mindegy, hogy hol.

- Hát mindenhol vannak kincsek?

- Dehogy. Egyáltalán nem. Egészen különleges helyeken vannak elásva, néha szigeteken, néha öreg fák tövében, ott, ahová éjfélkor a fa csúcsának árnyéka esik. De legtöbbször olyan ház küszöbe alá, ahol kísértetek járnak.

- És ki dugja el a kincseket?

- A rablók. Hát mit gondoltál, ki más dugná el? Talán a vasárnapi iskola tanítója?

- Mit tudom én! Én csak azt tudom, ha nekem kincsem lenne, nem ásnám el, elkölteném a pénzt, és jól élnék.

- Én is így csinálnék. De a rablók elássák a kincseket, és otthagyják.

- És nem jönnek érte?

- Nem. Érte akarnak jönni, de vagy elfelejtik a rejtekhelyet és a titkos jelet, vagy legtöbbször meghalnak. A kincs aztán hosszú ideig ott marad, ott rozsdásodik, egyszerre csak valaki talál egy öreg, sárga papírt, amelyiken rajta van, hogyan lehet a kincshez jutni. Ezt a papírt persze egy hétig is kell böngészni, mert nem írással van írva, hanem titkos jelekkel. És hieroglifákkal.

- Hierog... mikkel?

- Hieroglifák. Tudod, azok olyan képek és rajzok, amik jelentenek valamit. Érted?

- Találtál ilyen papírt, Tom?

- Nem.

- Hát akkor hogy az ördögbe akarod megtalálni a kincset?

- Nekem semmi szükségem sincs a papírra. A kincset pedig a kísértet járta házakban, szigeteken vagy öreg kiszáradt fák alá ássák el. Hiszen emlékszel, hogy a szigeten is ástunk egy keveset, és most megint megpróbálhatjuk ott is; aztán itt fönn, a patak mellett van az öreg ház, ahol kísértetek járnak, és annyi száraz fa is van, mint a szemét.

- Mindegyik alatt kincs van?

- Jaj de marha vagy! Dehogyan van!

- Hát akkor honnét tudod, melyik alatt kezdjünk ásni?

- Mindegyik alatt megpróbáljuk!
 - Te, Tom! Akkor egész nyáron áshatunk!
 - Na és? Képzeld el, hogy találsz egy öreg fazekat, jó pár száz dollárral vagy egy rozsdás ládát tele gyémánttal. Ahhoz mit szólnál? Mi?
- Hucknak csillogott a szeme.
- Hű, az kéne nekem! Te, elég nekem a száz dollár, fűtyülök a gyémántokra.
 - Ahogy gondolod. De én már csak nem mondok le a gyémántokról! Van köztük olyan is, amelyik húsz dollárt is megér. És biztos nincs egy se, amelyik legalább egy dollárt ne érne meg.
 - Igazán?
 - Persze, akárki megmondja neked. Te Huck, nem láttál még soha gyémántot?
 - Nem emlékszem rá.
 - Ó, a királyok marékszámra tartanak gyémántot!
 - Hát persze, de én nem ismerek egyetlen királyt sem.
 - Azt elhiszem, hogy nem ismeresz. De ha elmennél Európába, ott csapatokban ugrálnak.
 - A királyok ugrálnak?
 - Meg vagy bolondulva! Miért ugrálnának?
 - Hát akkor miért mondtad nekem?
 - Szamar! Én csak azt akartam mondani, hogy egész Európa tele van velük. Ott láthatnál mindenféle királyt, ott mindenhol vannak. Mint az öreg púpos Richárd.
 - Richárd? Mi annak a másik neve?
 - Nincsen másik neve. A királyoknak csak egy nevük van.
 - Nem igaz.
 - De igaz.
 - Hát ha nekik jó, nekem mindegy. De én nem lennék király, hogy csak egy mocskos keresztnevem legyen, mint akármelyik négernek. De azt mondd meg, hol ássunk először.
 - Nem tudom. Talán próbáljuk meg a dombon, az alatt a kiszáradt fa alatt.
 - Rendben van.
- Szereztek egy elnyomorodott csákányt és egy ásót, és nekivágtak három kilométeres útjuknak. Kiizzadva és lihegve értek oda; egy közeli fa árnyékában leheveredtek és rágyújtottak.
- Te, ez tetszik nekem! - mondta Tom.
 - Nekem is!
 - Mondd, Huck: mit csinálsz a részeddel, ha megtaláljuk a kincset?
 - Hát akkor mindennap tortát eszem, és szódavizet iszom, és elmegyek a cirkuszba, ha jön. Az egyszer szent, hogy jól fogok élni.
 - Nem teszel semmit félre belőle?
 - Félretenni? Minek?

- Hát hogy később is legyen miből élni.
 - Ó, annak nincs semmi értelme. Az öregem úgyis visszajön majd egyszer, és ha a keze közé kaparintaná a pénzt, mind elköltené, ha én nem sietek. És te mit csinálsz vele, Tom?
 - Én veszek magamnak egy új dobót és egy igazi kardot, egy piros nyakkendőt és egy kis bulldogkutyát. Aztán megházasodom.
 - Mit csinálsz? Megházasodsz?
 - Igen!
 - Tom, azt hiszem, neked eggyel több kereked van!
 - Várj csak! Majd meglátod!
 - Hát tudod, ez a legnagyobb marhaság, amit csak csinálhatsz. Gondolj csak az öregemre meg az anyámra. Én még nagyon jól emlékszem, egész nap semmi mást se csináltak, csak civakodtak.
 - Az még nem jelent semmit! Az a lány, akit én elveszek, nem lesz civakodós.
 - Tom, én azt hiszem, hogy mind egyformák. Azt hiszem, hogy csak szapulják az embert. Gondold meg még egyszer! Én csak ezt tudom tanácsolni. Gondold meg még egyszer! Hogy hívják azt a lányt?
 - Egyszer majd megmondom. Most még nem.
 - Hát jó, én csak azt tudom, ha megházasodol, még jobban egyedül leszek, mint most.
 - Dehogyan leszel egyedül, nálam fogsz lakni. De most gyerünk, kezdjünk neki az ásásnak.
- Vagy félóra hosszáig izzadva dolgoztak. Semmi eredmény. Még félóraig vesződtek, de még mindig nem találtak semmit.
- Mondd, mindig ilyen mélyen ássák el? - kérdezte Huck.
 - Néha, de nem mindig. Általában nem szokták mélyre ásni. Azt hiszem, hogy nem találtuk el a jó helyet.
- Erre új helyet kerestek, és megint nekikezdték a munkának. Most már lassabban ment, de azért szépen haladtak. Egy darabig csendesen, szó nélkül ástak.
- Végre Huck ásója nyelére támaszkodva letörülte homlokáról az izzadságot, és megkérdezte:
- Hol ássunk majd, ha itt befejeztük?
 - Azt hiszem, az alatt az öreg fa alatt, amelyik Douglasné háza mögött van.
 - Az jó hely. De nem veszi el Douglasné tőlünk a kincset? Az a föld az övé.
 - Elvenni? Csak szeretné! Aki elrejtett kincset talál, akárkinek a földjén ásta ki, az az övé.
- Ez megnyugtató volt. A munka tovább haladt. Egyszerre megint megszólalt Huck:
- Az ördög vigye el, azt hiszem, ez megint rossz hely! Mit gondolsz?
 - Ez nagyon furcsa, Huck. Nem is értem. Néha boszorkányok vannak a dologban. Lehet, hogy most is ez a baj!
 - Marhaság! Boszorkányok nappal nem járnak.

- Persze, ezt el is felejtettem, nem is gondoltam rá. De már tudom, mi a hiba. Micsoda szamarak vagyunk mi! Meg kellett volna nézni, hova esik éjféltkor a fa árnyéka: ott kell lennie a kincsnek!

- Hát vigye el az ördög! Akkor megint hiába dolgoztunk. Éjjel vissza kell akkor jönni. De tudod, hogy csuda nagy út! El tudsz szökni ma éjjel?

- Hát persze. De még ma éjjel kell jönni, mert ha valaki meglátja ezeket a lyukakat, mindjárt tudja, honnan fúj a szél, és elviszi előlünk a kincset.

- Hát akkor majd jövök, és nyávogok az ablak alatt.

- Rendben van. A szerszámokat meg dugjuk ide a bokorba.

Éjjel a megbeszélt időben a fiúk meg is jelentek. Az árnyékban ültek és vártak. A hely magányos volt, az időt pedig régi hagyományok tették ünnepélyessé. Szellemek suttoztak a levelek között, és kísértetek leskelődtek a sötét helyeken. Messziről meg egy kutya mély ugatása hallatszott, amire síri hangon válaszolt egy huhogó bagoly. A fiúkat nyomasztotta ez az ünnepélyesség, keveset beszéltek. Lassan-lassan úgy érezték, hogy már éjfél lehet, megjelölték az árnyékot, és elkezdtek ásni. Reményeik emelkedtek, érdeklődésük növekedett, és ezzel együtt nőtt szorgalmuk is. A lyuk mind mélyebb és mélyebb lett, de valahányszor a csákány valami keménnyel ért, és szívük hangosan dobogott, mindig újabb csalódás érte őket. Legfeljebb egy követ vagy fadarabot találtak.

A végén megszólalt Tom:

- Hiába, megint rossz helyre jöttünk, Huck!

- Az nem lehet! Hajszálpontosan megjelöltük az árnyékot!

- Tudom! Akkor talán más oka van.

- Mi lenne?

- Hát csak úgy találomra becsültük az időt, lehet, hogy túl korán volt vagy talán túl későn.

Huck ledobta az ásót.

- Hát persze hogy itt van a kutya eltemetve - mondta. - Hagyjuk abba! Sohase tudjuk megmondani, mennyi a pontos idő, és különben is itt igen kísérteties. Szellemek és boszorkányok röpködnek összevissza. Egész idő alatt úgy éreztem, hogy valamelyik a hátam mögött áll, és nem mertem megfordulni, mert ki tudja, hátha azalatt elém kerül egy, amelyik csak a jó alkalomra várt! Csuda hideglelés hely.

- Én is úgy érzem, Huck, és sokszor a kincs mellé egy halott embert is elásnak a fa tövébe, ez vigyáz aztán rá!

- Teremtőm!

- Igen, igen. Mindig ezt mesélték.

- Tom, én nem szeretek ott mászkálni, ahol halottak vannak, a halottak mindig csak bajt csinálnak!

- Én se szeretnék egy halottat kiásni, képzeld csak el, egyszer csak kidugná a fejét egy csontváz, és mondana valamit.

- Ne is beszélj róla, Tom, borzasztó!

- Hát persze hogy borzasztó, Huck! Ennekem is a hideg futkos a hátamon!

- Te, Tom, hagyjuk itt abba, és kezdjünk máshol ásni.
- Nem bánom, én is azt hiszem, hogy máshol jobb lesz.
- Hová menjünk?

Tom egy darabig gondolkozott, aztán megszólalt:

- Megvan! Menjünk a kísértetházba!
- Az ördög vigye el a kísértetházakat, Tom! Semmi kedvem odamenni. Tudod, hogy ott gonosz lelkek vannak, akik még a halottaknál is rosszabbak! A halottak legföljebb beszélnek, de nem járnak összevissza, fehér lepedőbe csavarva, mint a szellemek, és amikor nem veszed észre, közel lopóznak hozzád, és egészen a füled mellett csikorgatják a fogukat. Én nem bírnám kiállni, és azt hiszem, hogy senki más se tudja.
- Ide hallgass, Huck! Hiszen a kísértetek csak éjjel járnak! Nem fogják megakadályozni, hogy nappal ássunk!
- Ez igaz. De magad is tudod, hogy a kísértetház környékére se éjjel, se nappal nem megy senki.
- Igen, azért nem szeretnek odamenni, mert ott egyszer meggyilkoltak valakit. De tudod jól, hogy sohase láttak semmiféle rendes kísértetet a ház körül, csak néha fénylett valami kék fény az ablakokban. Igaz, hogy ez is meggondolandó!
- Ahol ilyen kék fényt látsz villogni, Tom, biztos lehetsz benne, kísértetek vannak a közelben. Egész világos! Tudod, hogy senki sem használ kék lángot, csak a kísértetek.
- Lehet. De egy biztos, nappal nem jönnek ki. Ettől nem kell félni.
- Jó, nekem mindegy. Hát gyerünk a kísértetházba, de én mondom neked, nagy vakmerőség.

Lefelé mentek a domb lábához. Ott a holdsütötte völgyben állt a kísértetház. Semmi sem volt körülötte, a kerítése már régen elkorhadt, küszöbét dudva és gyom verte fel, a kémény félig beomlott, az ablakok üresen tátongtak, és a tető egy része le volt szakítva. A fiúk jó darabig bámulták a házat, félig-meddig azt várták, hogy kék lángocskák jelennek meg, aztán amint az időhöz és a körülményekhez illett, suttogva beszélgettek, és nagy kerülővel megindultak az erdőn keresztül hazafelé, hogy a kísérteties háznak még közelébe se jussanak.

XXVII. FEJEZET

Másnap délfelé a fiúk megérkeztek a kiszáradt fához, hogy szerszámaikat elvigyék. És Tom egyre türelmetlenebbül igyekezett a kísértetházhoz, Huck azonban sokkal kevésbé türelmetlenkedett.

- Te, Tom, tudod, milyen nap van ma? - mondta hirtelen.

Tom gondolatban végigszaladt a hét napjain, egyszerre csak megütközve nézett fel.

- Nahát! Erre nem gondoltam, Huck!

- Először én se gondoltam rá, de egyszer csak eszembe jutott, hogy péntek van.

- Az ördög vigye el, az ember sohase lehet elég óvatos! Csuda bajba kerülhattünk volna, ha pénteken kezdünk neki ennek az egésznek!

- Kerülhattunk volna! Egész biztos, hogy bajba kerülünk! Vannak szerencsés napok, de hogy a péntek nem az, arra esküszöm!

- Ezt minden bolond tudja. Csak nem képzeled, hogy erre te jöttél rá először, Huck?

- Sose mondtam. De nemcsak péntek van, hanem csuda ronda álmom is volt az éjjel. Patkányokról álmodtam.

- Ez a legrosszabb jel. Marakodtak álmodban?

- Nem.

- Ez még szerencse, Huck. Mert ha marakodtak volna, az azt jelentené, hogy nagy baj lenne belőle. Így csak vigyázni kell, hogy még jókor észrevegyük a bajt. Mindenesetre kezdjük inkább holnap az ásást, most meg játszhatunk. Tudod, ki volt Robin Hood, Huck?

- Nem. Ki volt Robin Hood?

- Hát az egyik legnagyobb és legjobb ember volt, aki valaha is élt Angolországban. Rabló volt.

- Mi a csuda? Én is szeretnék rabló lenni. Mondd, kit rabolt ki Robin Hood?

- Csak a bírókat, püspököket, gazdag embereket és a királyokat meg hasonlókat. De a szegényeket sohase sanyargatta. Szerette őket, és tisztességesen megosztotta velük mindenét.

- Rendes pasas lehetett!

- Biztosítlak, hogy az volt, Huck! Ő volt a legderekabb ember, aki csak valaha létezett. Mondhatom neked, ma már nem élnek ilyen emberek. Ha fél kezét hátrakötötték is, mindenkit le tudott győzni Angliában, és számszeríjával egy tízcentes pénzdarabot másfél kilométer távolságról mindig a közepén talált el.

- Te, mi az a számszer?

- Azt nem tudom, biztosan valami íjfajta lesz. És hogyha a pénzt nem a közepén, csak a szélén találta el, leült, sírt és káromkodott. Te, játsszunk Robin Hoodot! Csudaszép játék lesz, én megtanítlak rá, jó?

- Rendben van.

Így aztán egész délután Robin Hoodot játszottak, időnként epedő pillantást vetettek a kísértet hánytorgatta házra. Várható kilátásaikról és másnapi terveikről is beszélgettek. Mikor aztán a

nap nyugat felé hajolt, és a fák árnyéka keresztben feküdt az úton, hazafelé indultak. A két fiú hamarosan eltűnt a dombokat övező erdőben.

Szombaton, alig múlt el a dél, a fiúk megint ott voltak a kiszáradt fánál, rágyújtottak a pipára, és az árnyékba heveredve beszélgettek. Az utolsó lyukban egy kicsit még ásogattak, nem minthogyha túl nagy reményt fűztek volna a munkához, de Tom erősen állította: volt már rá eset, hogy a kincskeresők alig pár centiméterre a kincs előtt megunták a munkát, abba-hagyták az ásást; másvalaki odajött, és egyetlen ásónyomnyi föld alatt megtalálta a kincset. Ez egyszer azonban a dolog nem sikerült. A fiúk vállra kapták szerszámaikat, és megindultak abban a biztos tudatban, hogy semmit sem mulasztottak el, nem packáztak a szerencséivel, hanem minden követelménynek eleget tettek, és dolgukat kincskeresőkhöz méltóan elvégezték.

Mikor elérték a kísértetházat, egy pillanatra meghökkentek, és nem mertek bemenni. A déli napfényben halálos csend ült, s ez olyan kísérteties és szörnyű volt, hogy teljes mértékben átérezték a magányos hely nyomasztó hangulatát. Aztán az ajtóhoz mentek, és reszketve körülnéztek. Padló nélküli, gazzal benőtt helyiséget láttak. A vakolat lehullott a falakról, az ablakok összevissza töredezetek, és fölfelé félig elkorhadt lépcső vezetett. A falakról mindenünnen összetépett és poros pókhálók lógtak le. Óvatosan beléptek, szívük hevesen dobogott, csak susogva beszéltek. Fülüket hegyezve hallgatóztak, a legkisebb neszre is készen voltak arra, hogy minden pillanatban elmeneküljenek.

Rövid idő múlva azonban a megszokás csökkentette félelmüket: vizsgálódó, kíváncsi szemmel nézegették a helyiséget. Közben csodálták és dicsérték saját bátorságukat, majd a lépcsőn akartak felmenni. Ez persze bizonyos mértékig elvágta volna a visszavonulás útját, de egymás bátorságát már annyira dicsérték, hogy szerszámaikat egyik sarokba hajítva nekiindultak. Főnt az elmúlásnak ugyanolyan jeleit találták, mint a földszinten. Egyik sarokban egy kis kamrát fedeztek fel, amely meglepetéssel kecsegtetett; de reményük hiú volt, mert a kamrában nem volt semmi. Bátorságuk ekkor elérte legmagasabb fokát és éppen lefelé akartak menni, amikor Tom hirtelen megszólalt:

- Pszt!

- Mi az? - kérdezte suttogva Huck halálsápadtan.

- Pszt!... Ott... hallod?

- Igen!... Istenem!... Gyere!... Szaladjunk el!

- Fogd be a szádat! Meg ne mozdulj! Egyenesen az ajtóhoz jönnek.

A fiúk halálos félelemben végigfeküdtek a padlón, és a repedéseken keresztül néztek le.

- Megálltak... nem... jönnek... itt vannak... egy szót se szólj már, Huck. Istenem, bárcsak itt se lennék.

Két férfi lépett be, s a fiúk magukban így szóltak:

„Az egyik a süketnéma spanyol, aki mostanában egypárszor a városban csavargott, a másikat eddig még sose láttam.”

A másik egy rongyos, csavargó kinézésű ember, akinek arca semmi jót nem ígért. A spanyol *serapét* viselt, nagy, bozontos fehér bajusza volt, hosszú fehér haj hullott le széles kalapja alól, és zöld szemüveget viselt. Mikor bejöttek, a másik halkán beszélt. Leültek az ajtóval szemben a padlóra, háttal a falnak, közben a beszélő folytatta megjegyzéseit. Megfeledkezett minden óvatosságról, és minél jobban belemelegedett, annál hangosabban beszélt.

- Nem - mondta -, még egyszer meggondoltam az egészet! Túlságosan veszélyes!
- Veszélyes - morogta a süketnéma spanyol a fiúk mérhetetlen csodálkozására. - Micsoda anyámasszony katonája vagy!

Hangjára a fiúk a rémülettől összerezzenek. Ez a hang Indián Joe hangja volt. Egy darabig csend volt. Aztán Indián Joe megszólalt:

- Van-e valami veszélyesebb, mint amit odafent csináltunk? Mégse lett belőle semmi baj.
- Az egészen más. A folyón fölfelé, több mérföldnyire egyetlen ház sincs. Különben is: mire jöttek volna rá? Hiszen az csak próbálkozás volt!
- Mit gondolsz, nem elég veszélyes nappal idejönni? Ha valaki észrevenne, mindjárt gyanút fognának.
- Tudom, de az után a szerencsétlen dolog után nem volt alkalmasabb rejtkehely. Különben is itt akarom hagyni ezt az odút. Már tegnap el akartam menni, de hogy mehettem volna, mikor azok az átkozott kölykök éppen velünk szemben játszottak a domboldalon.

Ennél a megjegyzésnél „azok az átkozott kölykök” megint megremegtek, és arra gondoltak, milyen szerencsájuk volt, hogy még idejében eszükbe jutott a pénteki nap, és egy nappal elhalasztották munkájukat. Szívük mélyéből megbánták már, amiért nem egy évvel halasztották el. A két férfi aztán ennivalót szedett elő, és nekiláttak. Hosszú gondolkodás után Indián Joe megszólalt:

- Ide hallgass, pajtás! Felmegy a folyam mentén oda, ahová való vagy, aztán vársz, amíg hírt nem adok. Én mégis bemegyek a faluba. Körülnézek, és ha minden alkalmas: megcsináljuk ezt a „veszélyes” munkát, aztán mind a ketten meglógunk Texasba.

Ez megfelelt a másik embernek is. Mind a ketten ásítozni kezdtek, és Indián Joe megszólalt:

- Halálosan álmos vagyok! Rajtad a sor, hogy örködj.

Joe erre összegömbölyödött a sarokban, és hamarosan jóízűen hortyogott. Társa egypárszor megbökte, erre csend lett. Az ő is hamarosan bólogatni kezdett, feje mindig lejjebb és lejjebb esett, egyszerre csak mind a két férfi hangosan hortyogott.

A két fiú fellélegzett.

- Most aztán gyerünk! - súgta Tom Hucknak.
- Nem merek. Meghalnék a rémülettől, ha felébrednék.

Tom tovább biztatta, de Huck még mindig vonakodott. Végre is Tom óvatosan, lassan felállott, és egyedül indult neki. De az első lépésnél az öreg padló olyan szörnyen csikorgott, hogy a rémülettől félholtan gyorsan lefeküdt. Eszébe sem jutott, hogy újra szerencsét próbáljon. A fiúk ott feküdtek mozdulatlanul, és számolták a nehezen múló percek, amelyek, úgy tetszett, sohasem akartak már elmúlni, majd örömmel látták, hogy a nap lemenőben van.

Egyszer csak megszűnt az egyik hortyogás. Indián Joe felült, körülnézett, dühösen rávigyorgott társára, akinek feje térdére esett, jól megrúgta, és felébresztette.

- Hé! Te is kitűnő őr vagy! Még szerencse, hogy nem történt semmi baj!
- Mi? Mi?... Tényleg elaludtam?
- Nem, csak szunyókáltál. De itt az ideje, hogy elmenjünk. Mit csináljunk azzal a pénzzel, ami még megmaradt?

- Mit tudom én, hagyjuk itt, mint máskor szoktuk. Semmi értelme, hogy magunkkal cipeljük, mielőtt Texasba mennénk! Azt a sok nehéz ezüstöt, hatszázötven dollárt hurcoljunk magunkkal?!

- Na jó, mindegy már, még egyszer visszajövünk-e ide vagy sem.

- Azt tanácsolom, hogy mindenesetre éjjel jöjjünk vissza! Mégis biztosabb.

- Jó, de ide hallgass! Lehet, hogy jó időbe telhet, amíg alkalom kínálkozik a dologra.

- Ki tudja, mi történhetik addigra? Itt nincs jó helyen a pénz, a legokosabb lesz, ha jó mélyen elássuk.

- Jó gondolat - mondta Indián Joe társa, és végigment a helyiségen, a tűzhelynél letérdelt, kihúzott egy téglát, e mögül egy zacskó került napvilágra, megzörgette, és kellemes csörgő hang hallatszott. Kivett belőle húsz vagy harminc dollárt saját maga részére és ugyanannyit társának, aztán a zacskót odaadta a sarokban térdelő Indián Joe-nak, aki Bowie-késével lyukat ásott.

A fiúk ebben a percben minden félelmüket, minden bajukat elfelejtették. Tágra nyílt szemmel figyeltek minden mozdulatra. Ez a szerencse minden elképzelésüket felülmúlta. Hatszáz dollár bőségesen elég volt, hogy fél tucat fiút gazdaggá tegyen. A kincsvadászat a legkedvezőbb előjellel indult. Ebben az esetben igazán nem volt semmi fárasztó bizonytalanság, hogy hol ássanak. Minden pillanatban jelentőségteljesen megbökték egymást, és ezek az ékesszóló bordabökések körülbelül azt akarták mondani: „Ugye, most örülsz, hogy itt vagyunk?”

Joe kése megakadt valami kemény tárgyba.

- Hé! - kiáltott fel.

- Mi az? - kérdezte társa.

- Egy elkorhadt gerenda! De nem! Azt hiszem, valami láda. Gyere csak ide! Fogd meg! Mindjárt meglátjuk! Hű, egy lyukat vágtam bele! No de nem baj!

A lyukon keresztül a ládába nyúlt, és kihúzta kezét.

- Ember! - kiáltott fel. - Pénz van benne!

A két férfi megvizsgálta a maréknyi pénzt. Arany volt. A fiúk fönt éppen olyan izgalommal és örömmel nézték a dolgokat, mint Joe és társa.

- Na, gyerünk gyorsan! - mondta Joe barátja. - A sarokban láttam az előbb egy rozsdás csákányt.

Odarohant, és előhozta a fiúk csákányát és ásóját. Indián Joe a kezébe vette a csákányt, gondosan megvizsgálta, a fejét rázta, valamit motyogott, aztán nekilátott a munkának.

A láda hamar napvilágra került. Nem volt túl nagy, vasveretek fogták össze; mielőtt az idő vasfoga ki nem kezdte, igen erős lehetett. A két férfi egy darabig csendben, mohón nézte a kincset.

- Megvan ezer dollár! - mondta Indián Joe.

- Mindig arról beszéltek, hogy Murrel bandája egy nyáron át itt dolgozott! - mondta az idegen.

- Tudom - szólt Indián Joe -, és ez itt nagyon is olyannak látszik.

- Most aztán nem kell kockáztatni a másik tervet!

A félvér összeráncolta szemöldökét.

- Nem értesz te engem! Legalábbis nem tudod, miről van szó. Itt nemcsak pénzről van szó... ez bosszú! - Sötét tekintettel nézett a másikra. - Szükségem van rád! Aztán mehetünk Texasba. Menj haza a Nancydhez és a kölykeidhez, majd üzenek érted.

- Hát ha így van, jó. De mit kezdünk ezzel? Megint elássuk?

- Igen. (Kéjes öröm odafenn.) Nem, istenemre mondom, nem ássuk el. (Egy emelettel feljebb mély csalódás.) Majdnem elfelejtettem, ezen a csákányon friss föld volt! (A fiúk a rémülettől majdnem elájultak.) Mit keres itt egy csákány és egy ásó? És pláne, mit keres itt csákány, amelyiken friss föld van? Ki hozta ide? És hova ment a gazdájuk? Hallottál valamit, vagy láttál valamit? Hogy elásni itt, mi? És mikor a fickók visszajönnek, friss nyomokat látnának itt? Éppen ez hiányozna nekünk! Gyere csak, elvisszük a barlangba!

- Hát persze, erre én is gondolhattam volna. Az első számú rejtékhelyre gondolsz?

- Nem, a kettes számúra, a kereszt alatt. Az első nagyon közönséges, nem ér semmit.

- Gyerünk. Nemsokára sötét lesz.

Indián Joe felállott, egyik ablaktól a másikhoz ment, óvatosan kinézett, és aztán megszólalt:

- Ki az ördög hozhatta ide ezeket a szerszámokat? Gondolod, hogy van valaki odafönn?

A fiúknak elállt a lélegzetük. Indián Joe előhúzta kését, egy pillanatig határozatlanul habozott, aztán a lépcső felé indult. A fiúk a kamrára gondoltak, de erejük elhagyta őket. A lépcsők recsegték a lépések súlya alatt, szorongatott helyzetükben a fiúk ismét visszanyerték lélekjelenlétüket; már éppen a kis kamra felé akartak ugrani, amikor reccsenés hallatszott, és Indián Joe a leszakadó lépcső romjaival együtt kikötött a földön. Káromkodva felállott, és társa megszólalt:

- Mi a fenének vesződsz vele, ha valaki ott fönt van, vigye el az ördög. Ha le akarnak ugrani, és kitörik a nyakukat, mi közünk hozzá. Negyedóra múlva koromsötét lesz, akkor aztán jöhetnek utánunk, ha tudnak. Különben is, azt hiszem, ha a fickók megláttak, legalábbis kísértetnek vagy ördögnek néztek, és ész nélkül elrohantak. Fogadni mernék, hogy még mindig futnak.

Joe morgott egy darabig, a végén azonban beleegyezett, hogy még a világosságnál összeszednek mindent, és odébbállnak. Hamarosan utána kimentek a házból, és drága terhükkel a leszálló alkonyban a folyó felé indultak.

Tom és Huck felállt. Még mindig kimerültek voltak, de óriási megkönnyebbüléssel bámultak utánuk a ház gerendái között. Eszükbe se jutott, hogy kövessék őket. Boldogok voltak, hogy nyaktörés nélkül földet értek, s elindultak hazafelé, a hegyen át vezető ösvényen. Keveset beszéltek, túlságosan el voltak merülve bosszúságukban. Dühösek voltak önmagukra, hogy idehozták azt a szerencsétlen ásót és a csákányt. Nélkülük Indián Joe sohase gyanakodott volna! Elásta volna a pénzt, míg bosszúját ki nem elégítette, aztán csudálkozott volna, hogy az aranyak közben lába kelt. Átkozott szerencsétlenség volt elhozni ezeket a szerszámokat. Elhatározták, ha a spanyol a faluba jön, szemmel fogják tartani, és követik a második számú rejtékhelyre, akárhol legyen is az. Ekkor Tomnak szörnyű gondolata támadt.

- Bosszú!... Te, ez miránk gondolt, Huck!

- Csak nem? - mondta Huck az ájuláshoz közel.

Egész idő alatt erről beszéltek, és mikor a faluba értek, arra a meggyőződésre jutottak, hogy Indián Joe talán mégis másvalakire gondolt, legrosszabb esetben csak egyedül Tomra pályázott, hiszen csak Tom tanúskodott ellene.

Tom számára gyöngé vigasz volt, hogy esetleg csak egyedül forog veszélyben. Ha a bajban társa lett volna, könnyebben viselte volna el.

XXVIII. FEJEZET

Ez a kaland egész éjjel kínozza álmában Tomot. Négyszer is kezében volt már a kincs, s mind a négyszer szétfoslott keze között az arany, mikor álmából felriadt, és az ébrenlét megint tudomására hozta a kegyetlen valóságot és szerencsétlenséget. Mikor végre kora reggel ébren hánykolódott, és végiggondolta nagy kalandjának részleteit, annyira elmosódottnak és távolinak tűnt az egész, minthogyha más világban vagy pedig évtizedekkel előbb történt volna. Arra gondolt, hogy talán az egész kaland is csak álom volt. Különösen egy körülmény támasztotta alá ezt a feltevését, éspedig az, hogy a valóságban biztos nincsen is annyi sok pénz.

Tom sohasem látott ötven dollárnál többet egy csomóban, és mint a korabeli gyerekek, úgy hitte, ha száz vagy ezer dollárról beszéltek az emberek, ez csak amolyan fantasztikus szólásmód volt, és ennyi pénz valójában nincs is. Sohase merte volna feltételezni, hogy olyan hatalmas összeg, mint száz dollár, valakinek a tulajdonát képezhetné.

Pontos elemzéssel ki lehetett volna mutatni, hogy Tom elképzelése szerint az „elrejtett kincs”: egy marék igazi és egy véka gyönyörűen ragyogó, de kézzel nem fogható tízcentes. De minél tovább gondolkodott, annál élesebben és tisztábban látta kalandjának részleteit, úgyhogy hajlandó volt már azt hinni, hogy végeredményben mégsem álmodta az egészet. Ezt a bizonytalanságot nem tudta elviselni. A valóságot akarta tudni! Gyorsan bekapta reggelijét, és elment, hogy Huckot megkeresse.

Huck egy öreg csónak szélén üldögélt, lábát a vízbe lógatta, és nagyon bánatosan nézett maga elé. Tom elhatározta, hogy megvárja, míg Huck szól a dologról. Ha nem kezd beszélni róla, akkor egész biztos úgyis csak álom volt.

- Szervusz, Huck!

- Szervusz!

Hosszú hallgatás következett.

- Tom, ha azokat az átkozott szerszámokat ott hagytuk volna a fánál, már a mienk lenne a pénz! Nem szörnyű, mondd!?

- Nem volt álom! Mégsem volt álom! Bár álom lett volna!

- Micsoda álmról beszélsz?

- Hát arról a tegnapi dologról; azt hittem, hogy az egészet álmodtam.

- Álmodtad? Hát ha nem szakadt volna le tegnap a lépcső, tudom, rájöttél volna, mennyire nem álmodtál. Elég bajom volt egész éjjel az álmokkal! Egész éjjel kergetett ez a zöld szemű spanyol ördög, hogy vinné el...

- Dehogyan vinné el. Sőt, meg kell találni! Őt is meg a pénzt is.

- Sohase fogjuk megtalálni, Tom. Az embernek csak egyszer van az életben alkalma ennyi pénzt találni, és mi elszalasztottuk ezt az alkalmat. Különben is halálra rémülnék, ha még egyszer találkozánk vele.

- Én is! De azért szeretném látni, és utána mennék a kettes számú rejtekhelyre.

- Igen, a kettes számú rejtekhely! Erre már én is sokat gondoltam, és nem tudom, mi lehet az. Mit gondolsz, hol lehet?

- Mit tudom én, ez nekem magas. Te, Huck, nem egy házszerű?
- Ördögöt! Már hogy lenne az, Tom. És különben is, ha úgy lenne, nem lehetne itt a faluban, ahol nincsenek is házszerűk.
- Persze! De várj, hadd gondolkozzam egy kicsit. Tudod, mi lesz az? Egy kocsmában egyik szobának a száma.
- Micsoda ötlet! Biztosan az! És itt csak két kocsmát van, hamar megtaláljuk.
- Maradj itt, míg vissza nem jövök, Huck.

Tom villámgyorsan eltűnt. Nem akart Huck társaságában a nyilvánosság előtt mutatkozni. Körülbelül fél óráig volt távol, és megtudta, hogy az előkelőbb kocsmában már régóta egy fiatal ügyvéd lakott a kettes számú szobában, de a másik kocsmában maga a kocsmáros fia sem tudott felvilágosítást adni a kettes számú szobáról. A szoba rejtélyes volt. Egész nap zárva tartották, és a fiú azt állította, hogy sohase látott bemenni senkit, legföljebb éjjel. Közelebbit ő se tudott, de arra gyanakodott, hogy a szobában kísértetek járnak, és azt is észrevette, hogy az előző éjszaka világosság volt a szobában.

- Ennyit tudtam meg, Huck! Azt hiszem, ez az a kettes szám, amit mi keresünk.
- Én is azt hiszem, Tom! De mit csináljunk most?
- Várj csak, hadd gondolkodjam.

Tom hosszan tűnődött. Végre megszólalt:

- Ide hallgass, Huck. A kettes szám hátsó ajtaja a kocsmát mögötti keskeny kis útra nyílik, egészen közel a régi téglagyárhoz. Most aztán, hajts fel nekem minden kulcsot, amit csak össze tudsz szedni, én is összeszedem Polly néni kulcsait, és a legelső sötét éjjel kipróbáljuk őket. És vigyázz Indián Joe-ra! Emlékszel: azt mondta, bejön a városba, hogy kilesse a bosszúalkalmat! Ha meglátod, menj utána, és ha nem megy a kettes számú szobába, akkor persze nem ez a rejtékhelyük.
- De én nem merek utána menni.
- Szamárr! Egész biztos éjjel jön. Nem is fog látni, és ha észre is venne, akkor se gondolna semmire!
- Hát ha jó sötét lesz, megpróbálom... még nem tudom... nem tudom... hát vigye el az ördög, megpróbálom.
- Biztos lehetsz benne, Huck, hogy én követném, ha jó sötét lenne. Képzeld, ha nem sikerül neki a bosszúja, és mindjárt elmegy a pénzzel!
- Igaz, Tom, igaz, utána megyek, isten bizony, utána megyek!
- Ez már beszéd. De kitarts ám, Huck! Én is kitartok!

XXIX. FEJEZET

Aznap este Tom és Huck készen állt a kalandra. Majdnem kilenc óráig a kocsmá körül ödöngtek, egyik a hátsó úton ácsorgott, másik meg az első kaput őrizte. De se a hátsó, se az első ajtón nem jött be, és nem ment ki senki, legalábbis olyan, aki csak hasonlított is volna a süketnéma spanyolra. Az éjszaka túlságosan világosnak ígérkezett, így aztán Tom hazament, de mindenesetre megállapodtak abban, hogy ha mégis elég sötét lenne, Huck nyávogni fog Tom ablaka alatt, és elmennek a kulcsokat kipróbálni. Az éjszaka azonban világos maradt, így Huck éjfél körül elhagyta őrhelyét, és visszavonult nyugovóra egy üres cukroshordóba.

Kedden ugyanilyen balszerencse üldözte őket. Szerda semmivel sem volt jobb. Csütörtökön azonban az éjszaka sötétnek ígérkezett. Tom még idejében megszökött hazulról, és felfegyverezte magát Polly néninek egy régi lámpájával, amelyet gondosan becsavart egy törülközőbe, hogy lesötétítse. A lámpát eldugta Huck cukroshordójában, és megkezdődött az őrség. Éjfél előtt vagy egy órával bezárták a kocsmát, és lámpáit - körös-körül az egyedüli fényt - leoltották. Semmiféle spanyol nem mutatkozott, senki sem ment se be, se ki. Minden jól indult. Sűrű sötétség uralkodott, és a tökéletes csendet csak néha szakította meg egy-egy messzi mennydörgés.

Tom elővette lámpáját, még a hordóban meggyújtotta, jól becsavarta a törülközőbe, és a két hős tapogatózva nekiindult a kocsmá felé.

Huck hátramaradt örnek, Tom pedig egyedül, óvatosan ment a keskeny úton. Huckra ólomsúlyként nehezedett a hosszú, aggodalommal teli várakozás. Már-már azt kívánta, bár látna egy kis fénycsóvát, ami ijesztő volna ugyan, de legalább tudná, hogy Tom még életben van.

Úgy tetszett, órák múltak el, amióta Tom eltűnt. Egészen biztos volt, hogy a rémülettől elájult, talán meg is halt, vagy az izgalomtól megszakadt a szíve. Félelmében Huck mind közelebb és közelebb lopózott a keskeny úthoz, mindenféle szörnyű dolog jutott eszébe, és minden pillanatban várta azt a borzalmas katasztrófát, amely torkára forrasztotta volna még a sóhajást is. Nem kellett volna sok hozzá, az bizonyos, mert olyan aprókat lélegzett, mint egy madárka. Szíve pedig olyan vadul kalapált, hogy minden pillanatban felmondhatta volna a szolgálatot. Egyszerre csak fény villant fel, és Tom lihegve rohant el mellette.

- Fuss! - vetette oda. - Fuss, ha kedves az életed!

Az ismételt felszólítás teljesen felesleges volt. Egy figyelmeztetés tökéletesen elég volt Hucknak. Mire a második felszólítás elhangzott, Huck már óránkénti harminc-negyven mérföldes sebességgel futott.

A fiúk meg sem álltak, míg a falu másik végén, a régi vágóhíd mellett, egy öreg elhagyott pajtába nem értek. Alighogy berohantak, megeredt a zápor, és kitört a vihar. Mihelyt Tom lélegzethez tudott jutni, megszólalt:

- Borzasztó volt, Huck! Két kulcsot próbáltam meg, olyan halkan, amilyen halkan csak tudtam. De olyan szörnyű nyikorgást csaptak, hogy a félelemtől alig tudtam megmozdulni. Persze egyik sem nyitotta. Erre anélkül, hogy tudtam volna, mit csinálok, megfogtam a kilincset, lenyomtam, és az ajtó kinyílt! Nem is volt becsukva! Erre besurrantam, a törülközőt kicsit levettem a lámpáról, és megláttam... Szentséges úristen!

- Mit? Mit láttál, Tom?

- Huck, majdnem ráléptem Indián Joe kezére!
 - Nem igaz!
 - De igaz! Ott feküdt a padlón kinyújtózva, szemén a fekete kendő, mélyen aludt.
 - Szent isten! Mit csináltál aztán? Felébredt?
 - Dehogy! Meg se mozdult. Azt hiszem, be volt rúgva. Felkaptam a törülközőt, és elfutottam.
 - Fogadok, hogy nekem sohase jutott volna eszembe a törülköző.
 - Nekem bezzeg eszembe jutott! Polly néni jól befűtött volna nekem, ha elvesztem.
 - Te, Tom! Láttad a ládát?
 - Dehogy láttam! Nem néztem én körül, hogy a láda után kutassak! Nem láttam én se ládát, se keresztet! Ördögöt se láttam, csak egy üveget meg egy cinpoharat Indián Joe mellett, a sarokban meg két hordó volt és egy csomó üveg. Tudod most már, milyen kísértetek laknak a szobában?
 - Nem.
 - Hát pálinka-kísértetek! Mit gondolsz, minden szeszt nem mérő vendéglőnek van ilyen kísértetszobája, Huck?
 - Lehet, hogy mindnek van, én bizony nem hittem volna. De ide hallgass, Tom! Nem lenne most jó alkalom, hogy kihozzuk a ládát? Indián Joe be van rúgva!
 - Hát persze, hogy jó alkalom lenne! Menj, és próbáld meg.
- Huck összeborzadt.
- Nem... nem... mégis azt hiszem, ez nem jó alkalom.
 - Én is azt hiszem, Huck! Indián Joe mellett csak egy üres üveg volt, az meg nem elég ennek a fickónak. Ha három üveg lett volna, talán eléggé be lenne rúgva, és én is megpróbálnám.
- Hosszú szünet következett, aztán egyszerre megszólalt Tom:
- Ide hallgass, Huck! Azt hiszem, legjobb lesz, ha addig semmit se csinálunk, míg Indián Joe a szobában van. Túlságosan félelmetes! De ha minden éjjel örködünk, egyszer csak kibújik. Halálosan biztos, hogy kibújik! Akkor aztán villámgyorsan kihozzuk a ládát.
 - Jól van! Én minden éjjel őrt állok, minden istenáldott nap, ha te bemész a szobába.
 - Jó! Én bemegyek. Te meg gyere az ablak alá, és nyávogj, és ha nem ébrednék fel, dobj egypár kavicsot az ablakra, aztán jövök.
 - Rendben van.
 - Mindjárt eláll az eső, én hazamegyek. Nemsokára hajnal lesz, te menj vissza, Huck, és addig is örködj.
 - Amit mondtam, megmondtam, Tom! Minden éjjel a kocsmánál fogok örködni, ha egy évig kellene várni, akkor is. Egész nap aludni fogok, és egész éjjel örködöm.
 - Nagyszerű! És hol fogsz aludni?
 - Ben Rogersék szénapadlásán. Ben Rogers megengedte. És Jack bácsi, az öreg néger se szól érte semmit. Tudod, vizet viszek neki, ha megkér, és már sokszor adott nekem enni, ha van neki fölösleges. Az öreg Jack csuda jószívú néger. És szeret engem, mert én sohase csinállok úgy, minthogyha isten tudja, mi lennék. Párszor együtt is vacsoráztunk, de ezt ne meséld el,

Tom, senkinek, tudod, ha nagyon éhes az ember, sok mindent megcsinál, amit máskor nem tenne meg.

- Hát rendben van, Huck! Nappal aludd ki magadat, feleslegesen én se foglak zavarni. És hogyha valami gyanúsat látnál éjjel, gyere az ablak alá, és nyávogj.

XXX. FEJEZET

Következő nap az első dolog, amit Tom meghallott, öröndetes újság volt. Thatcher bíró és családja előző este visszaérkezett a faluba. Ebben a pillanatban Indián Joe és a kincs már csak másodrendű szerepet töltött be, és a fiú érdeklődésének középpontjában Becky állt. Tom meglátogatta Beckyt, és gyönyörű órákat éltek át bújócskajátékkal; egy sereg pajtással fogócskát játszottak. A gyönyörű napot teljessé tette, hogy Becky kikönyörögte édesanyjától a rég megígért és mindig elhalasztott kirándulást. A kirándulást másnapra tervezték. A kislány elragadtatása határtalan volt, természetesen Tomé sem maradt el mögötte. A meghívásokat még naplemente előtt szétküldték, és a falu egész ifjú nemzedéke lázas készülődéssel és kellemes tervezgetéssel várta a másnapot. Tom izgalma olyan nagyfokú volt, hogy jó sokáig nem is tudott elaludni, reménykedve várta Huck nyávogását. Abban bízott, hogy másnapra a kirándulókat és Beckyt is elkápráztathatja csodálatos kincsével. De csalódott. Ezen az éjszakán nem hangzott fel a jeladás.

Végre reggel lett. Tíz és tizenegy óra között vidám és zajos társaság gyűlt össze Thatcher bírónál. Mindenki felkészült az indulásra. Nem volt szokásban, hogy az idősebbek jelenlétükkel zavarják meg a kirándulást. A gyerekeket néhány tizenhét-húsz éves ifjú úr és hasonló korú fiatal hölgy védőszárnyai alatt mindenki elég biztonságban tudta. Erre az alkalomra kibérelték az öreg folyami gőzöst, és a vidám csapat eleséggel, kosarakkal megrakva hamarosan megindult a főútcán lefelé. Sid beteg volt, így nem vehetett részt a vidámságban, Mary pedig otthon maradt, hogy szórakoztassa Sidet. Az utolsó szavak, amelyeket Becky édesanyja mondott, ezek voltak:

- Valószínűleg későn jöttök haza, kislányom, talán legokosabb lenne, ha valamelyik barátnődnél aludnál, aki a kikötő közelében lakik.
- Akkor legjobb, ha Susy Harpernél maradok, anyukám!
- Rendben van, és légy jó kislány, viseld jól magad, ne légy senkinek terhére.

Mikor Tommal együtt elsiettek, a fiú megszólalt:

- Te tudod, mit csináljunk? Ahelyett, hogy elmennénk Joe Harperékhez, egyenesen felmegyünk Douglas nénihez a dombra. Neki biztos lesz fagylaltja! Majdnem mindennap van nála fagylalt, rengeteg, azt tudom. És csudára fog örülni, ha elmegyünk hozzá.

- Igen, ez nagyszerű lesz!

Aztán Becky egy pillanatra eltűnődött és megszólalt:

- Te! De mit fog mondani anyukám?
- Hogyan tudná meg, hogy ott voltunk?!

A kislány fontolóra vette a dolgot, s végre habozva mondta:

- Tudom, hogy nem szabadna, de...
- Ugyan, számárság! Édesanyád sohase fogja megtudni, és mi baj lehet. Különben is, ő csak azt akarja, hogy jó helyen légy! Egész biztos, ő maga mondta volna, hogy Douglas nénihez menj, ha eszébe jutott volna.

Özvegy Douglasné szíves vendégszeretete nagyon is csábító volt. Ez a vendégszeretet és Tom rábeszélő művészete diadalt is aratott, így aztán elhatározták, hogy az éjjeli programról senkinek sem fognak szólni.

Egyszer csak eszébe jutott Tomnak, hogy Huck talán éppen ezen az estén fogja megadni a jelet. Ez a gondolat bizonyos mértékig kedvét szegte. De arra mégsem volt elég, hogy elhatározását megmásítsa, és letegyen az esti kirándulás tervéről. „Miért is tegyek le róla? - tűnődött magában. - Hiszen az elmúlt éjjel se adott jelt Huck, miért pont ezen az éjszakán történjen valami?” A biztosnak ígérkező szép este értékesebb volt számára, mint a bizonytalan kincs; gyerekekhez illően, természetesen az erősebb kívánságának engedett, és igyekezett a kincsesládáról minden gondolatát elterelni.

Három kilométerrel a város alatt a gőzös egy erdővel szegélyezett öbölben kötött ki. A kirándulócsapat partra özönlött, és az erdő hamarosan vidám kiabálással és nevetéssel lett tele. A gyerekek mindent megtettek, hogy jól kimelegedjenek és kifáradjanak. Lassan-lassan az egész vad társaság hatalmas étvággyal tért vissza a táborba, és a magukkal hozott finom falatokban szörnyű pusztítást vitt véghez.

Étkezés után csendes pihenést tartottak, vidáman beszélgettek a tölgyfák árnyékában, míg egyszer csak fel nem üvöltött valamelyikük:

- Gyerekek! Ki jön el a barlangba?

Persze mindenki elment. Egész gyertyakötegeket szedtek össze, s a társaság egyenesen nekiindult a dombnak. Magasan a domb oldalában sötétlett a barlang szája, amely egy nagy A betűhöz hasonlított. Nehéz tölgyfa ajtaja nyitva volt, ezen belül egy kis szoba következett, amely olyan dermesztő volt, mint a jégverem. A helyiséget hideg nedvességgel borított, kemény mészkőfalak határolták. Regényes és titokzatos érzés volt ebben a kis kamrában állni, és kinézni a zöld, napsütötte völgybe. Ezt a varázst azonban gyorsan megtörte a nevetés és hancúrozás. Mihelyt valaki gyertyát gyújtott, máris megrohanták; heves küzdelem kezdődött; az illető keményen ellenállt, végül a gyertyát mégis kiütötték a kezéből vagy elfűjták, mire újabb nevetés, kergetőzés következett. De mindennek vége szokott lenni. A víg társaság is meguntta ezt a játékot, és lassacskán megindult a menet a barlang főútján. Lobogó gyertyáik fényében homályosan látszottak a komoran meredező falak, majdnem odáig, ahol vagy húsz méter magasságban összeborultak. A barlangnak ez a főága legfeljebb három méter széles volt. Minden pár lépésre keskeny folyosók, mellékbarlangok nyíltak jobbra-balra, mert az egész McDougal-barlang tulajdonképpen bonyolult labirintus volt, amelynek útjai kanyargósan vezettek egyikből a másikba, aztán megint szétváltak, és isten tudja, hová vittek. Azt beszélték, hogy napokon át lehetne rejtélyes útjain járkalni, és a barlang végét mégsem érné el soha senki, mert mélyen a föld alatt egyik folyosó a másikat éri, egyiknek sincs vége: így megy ez a végtelenségig. Senki sem ismerte a barlangot; ez egyszerűen lehetetlen lett volna. A fiatalemberek csak egy kis részét járták be, és nem volt szokásban, hogy ezen az ismert részen túlmerészkedjenek. Tom Sawyer persze szintén csak annyira ismerte a barlangot, mint a többiek. A menet a főfolyosón vagy háromnegyed kilométert tett meg, de lassanként kisebb csoportok és párok leváltak, eltűntek a mellékágakban, komor folyosókon futottak végig, és amikor a barlangok útjain újra találkoztak, meglepték és ijesztgették egymást. Félórákig is lehetett így bújócskát játszani anélkül, hogy az ember a jól ismert területet elhagyta volna.

Lassacskán egyik csoport a másik után érkezett vissza a barlang szájához vidáman, fáradtan, lihegve, tetőtől talpig meszesen. Mindnyájan boldogok voltak, és élvezték a jól sikerült napot. Csak azon csodálkoztak, hogy az idő milyen gyorsan elmúlt, és lassan már alkonyodni

kezdett. A hajócska harangja már fél órája türelmetlenül csilingelt. A kirándulásnak ez a regényes és kalandokban bővelkedő befejezése mindenkit kielégített. Mikor aztán a hajócska vad szállítmányával kifutott a vízre, a kapitányt leszámítva nem is búsult senki az elvesztett időn.

Huck már elfoglalta őrhelyét, amikor a hajó pislogó fényei végigsiklottak a folyón. A hajóról semmi zaj sem hallatszott, a fiatal vendégek már lecsendesedtek, és olyan szelídek voltak, mint a kezes bárány. Ez egész természetes volt, hiszen halálra fárasztották magukat. Huck kíváncsian nézte a hajót, nem tudta, micsoda járat ez, és miért nem áll meg a szokott kikötőhelyen. De aztán elfeledkezett róla, és csak saját kötelességére gondolt. Az éjszaka felhős volt és sötét. Tíz óra közeledett. A kocsik zörgése elhallgatott, a magánosan pislákoló fények kialudtak, egy-egy elkésett gyalogjáró lépései hallatszottak itt-ott, aztán a falu álomra készült, és magára hagyta ezt az ifjú őrszemet a hallgatás és kísértetek birodalmában. Tizenegyet ütött az óra. Ekkor a kocsmá világossága is kialudt, és sűrű sötétség borított be mindent. Huck úgy érezte, mintha már egy örökkévalóság óta várna, de semmi sem történt. Hite és bizalma ingadozni kezdett. Mi értelme volt ennek az egésznek? Volt egyáltalán valami haszna az őrségnek? Itt kellett volna hagyni az egészet, és hazamenni aludni.

Ebben a pillanatban zajt hallott. Egyszerre éber figyelemmel várta az eseményeket. A kettes számú szoba hátsó ajtaja halkán kinyílt, Huck a saroknál egy téglarakás mögé bújt el. A következő pillanatban két férfi suhant el mellette, és Huck úgy látta, hogy egyik visz valamit a kezében. Ez nem lehetett más, csak a láda! Biztos elcipelik más rejtékhelyre a kincset. Most menjen Tomért? Ez ostobaság lett volna. A két ember ládástul elpárolgott volna, úgyhogy sose találják meg őket. Elhatározta, hogy nyomukba szegődik, követi őket. Abban reménykedett, hogy a biztonságos sötétségben nem fedezik fel. Ilyen gondolatok között előbújt rejtékhelyéről, és mezítláb, macska módra megindult a két ember mögött, éppen csak olyan messze tőlük, hogy nem veszíthette el őket szem elől.

Egy darabig a folyó irányába mentek, aztán letértek egy keresztúton. Innen fölfelé indultak, egyenesen a Cardiff-hegyre. Elmentek az öreg velszi háza előtt, amelyik körülbelül az út felénél volt, és egyre följebb-följebb kapaszkodtak. „Jól van - gondolta Huck -, úgy látszik, az öreg kőfejtőben akarják elásni.” De a kőfejtőnél meg sem álltak. Tovább mentek fölfelé, egészen a csúcsig. Egyszer csak egy keskeny erdei útra tértek, és a következő pillanatban eltűntek a sötétségben. Huck gyorsított, hogy a távolságot megrövidítse közöttük, mert itt teljesen lehetetlen volt, hogy észrevegyék. Egy kis ideig szaladt, de aztán megint lassabban ment, attól félt, hogy túl gyorsan eléri őket. Ment egy darabig, megállott, hallgatózott. De csönd volt. Egyetlen hang sem hallatszott, csak a szíve vert hangosan. A völgyből egy bagoly huhogása hangzott fel. Baljós hang! De lépéseket nem észlelt. Teremtőm! Elvesztette őket. Már-már azon volt, hogy nekiiramodik, amikor alig négy-öt lépésnyire valaki a torkát köszörülte. Huck szíve a torkában dobogott, de ijedtében visszakényszerítette helyére, és ott állott reszketve, mint a nyárfalevél. A hideg borzongatta, mintha fél tucat szellem fogta volna meg. Olyan gyöngye volt, hogy majdnem elesett. Tudta, hol van. Alig öt lépésre volt a kerítés, amely körülszigte özvegy Douglasné telkét.

„Nagyon jó - gondolta -, csak ássátok el! Itt nem lesz nehéz megtalálni.”

Ekkor egy egészen halk hangot hallott, Indián Joe-ét.

- Vigye el az ördög, megint van nála valaki! Még világos van. Pedig már későre jár.

- Senkit sem látok.

Ez az idegen hangja volt, akit a kísértetházban is láttak.

Huckot halálos rémület fogta el. Ez volt hát a bosszú! Első gondolata az volt, hogy elmenekül. Aztán visszaemlékezett, hogy özvegy Douglasné nemegyszer szíves és barátságos volt hozzá, és ezek az emberek talán meg akarják gyilkolni. Azt kívánta, bárcsak merné figyelmeztetni! De tudta, hogy nem mer odamenni, a gazemberek esetleg meg is fognák. Mindezt egy pillanat alatt végiggondolta, és már hallatszott is Indián Joe válasza az idegen megjegyzésére:

- Azért, mert előttem van a bokor. Hajolj ki egy kicsit. Most már látod?

- Igen. Azt hiszem, társaság van nála. Mondd: nem lenne jobb az egészet hagyni a fenébe?

- Most hagyjam abba, mikor ezt az átkozott országot örökre itt akarom hagyni? Most hagyjam abba? Mikor talán sohasem lesz alkalmam, hogy bosszút álljak rajta. Még egyszer megmondom neked, amit már egyszer megmondtam, hogy fűtyülök a pénzre! Mind elviheted. De a férje komisz volt velem! Nemegyszer volt komisz velem. Ő volt az a gazember, aki mint csavargót lecsukatott. És azt hiszed, hogy ez minden?! Ez még ezredrésze se mindazoknak a pizsokságoknak, amiket velem csinált. Megkorbácsoltatott. A börtön előtt korbácsoltatott meg, mint egy közönséges négert! Az egész város látta. Megkorbácsoltatott; tudod, mit jelent ez? De kibabrált velem, és meghalt. Most helyette a feleségén állok bosszút.

- Te, meg akarod ölni?

- Megölni? Ki beszél itt megölésről? Ha Douglas még élne, lelőném, mint egy veszett kutyát! De a feleségét...! Egy asszonyon egész másként áll bosszút az ember. Nem öli meg. Felvágja az ember az orrát, levágja a fülét, mint egy disznónak.

- Az istenért...

- Tartsd meg magadnak a véleményedet. Ez a legokosabb, amit tehetsz. Hozzáköti az ágyhoz, és ha elvérzik... tehetek én róla? Sírni nem fogok utána, az biztos! És te segíteni fogsz, barátocskám, azért vagy itt! Egyedül nem tudnám megcsinálni. De ha meg akarsz lógni, agyonverlek. Megértetted? És ha téged agyonverlek, őt is megölöm, és istenemre mondom, az ördög se fogja tudni, ki csinálta ezt.

- Hát ha muszáj, akkor siessünk, legyünk minél előbb túl rajta. Engem már a hideg lel.

- Most siessünk, mikor társaság van nála?! Hallod-e?! Kezdesz gyanús lenni! Várj csak, barátocskám, mikorra sötét lesz, és egyedül marad. Nekem nem sürgős.

Huck tudta, hogy most csönd következik, csönd, amely még borzalmasabb és még veszélyesebb, mint az ilyen gyilkos és véres beszélgetés. Lélegzetét visszafojtva és óvatosan, lassan megindult vissza. Egyik lábát a másik után tette le, óvatosan kitapogatva a talajt, közben egyensúlyát is majdnem elvesztette. A következő lépéseknél ugyanolyan gondosan és óvatosan járt el, aztán megint lépett egyet, megint egyet, és egyszer csak egy ágacska megroppant a lába alatt. A lélegzete elállott. Hallgatódzott. Semmi gyanús zaj nem hallatszott, tökéletes csend volt. Huck hálája végtelen volt. Az erdei úton lassan, óvatosan megfordult, olyan lassan, mint egy hajó.

Aztán gyorsan, de vigyázva megindult. Mikor a kőfejtőhöz ért, már biztonságban érezte magát. Erre nekiiramodott, és szaladt, szaladt lefelé, míg el nem érte a velszi házát. Dörömbölt az ajtón, míg csak az öreg és két hatalmas fia ki nem nézett az ablakon.

- Mi az ördög van ott? Ki dörömböl? Hé, mit akar?

- Gyorsan eresszetek be! Gyorsan! Mindent elmondok!

- Ki beszél ott?

- Én! Én, Huckleberry Finn! Gyorsan! Nyisd ki a kaput!

- Huckleberry Finn? Na, ez se az a név, amelyik előtt minden ajtó feltárul! De menjetek le, fiúk, eresszétek be! Ki tudja, mit akar.

- Az isten szerelmére, kérlek benneteket, ne mondjátok meg senkinek az égvilágon! - Ezek voltak Huck első szavai. - Biztos meggyilkolnának, de az özvegy Douglasné sokszor olyan jó volt hozzám, és én mindent megmondok, ha megígéritek, hogy nem szóltok senkinek.

- Bizony isten, ennek a lókötőnek valami fontos mondanivalója van! Különben nem viselkedne így! - kiáltott fel az öregember. - Mondd csak el, fiam, ami a szívedet nyomja, senki sem fog elárulni.

Három perccel később az öregember és fiai jól felfegyverkezve óvatosan kapaszkodtak felfelé a dombon, egészen az erdei ösvény bejáratáig. Huck nem kísérte őket tovább, elbújt egy hatalmas szikla mögé, és hallgatózott. Hosszú, nyomasztó csend után hirtelen lövések hallatszottak, majd egy éles kiáltás. Huck nem várt további részletekre, felugrott, és olyan gyorsan rohant lefelé a dombon, amilyen gyorsan lábai vinni tudták.

XXXI. FEJEZET

Mikor másnap, vasárnap hajnalban éppen világosodni kezdett, Huck megint felmászott a dombra, és félve kopogtatott a velszi ház öreg kapuján. A ház lakói még aludtak, de az éjszakai izgató események hatása alatt álmuk sem volt mély, úgyhogy a kopogtatásra azonnal megszólalt valaki az ablakban:

- Ki az?

Huck félénk hangja halkán válaszolt:

- Csak én vagyok, Huck Finn! Eresszetek be!

- Ez előtt a név előtt a mi ajtónk éjjel-nappal nyitva van! Isten hozott, fiam! Gyere be! - Ezek a szavak a kis csavargó fülének igen szokatlanul hangzottak. És a legkellemesebbek voltak, amelyeket életében hallott. Nem tudott visszaemlékezni, hogy neki valaha is azt mondták volna: „Isten hozott!”

A kapu hamarosan kinyílt, és Huck belépett. Leültették, közben pedig az öregember és hatalmas fiai sietve felöltöztek.

- Ül le, fiam! Remélem, jó étvágyat hoztál magaddal. A reggeli mindjárt kész lesz, mielőtt felkel a nap, és - örülhetsz neki - kitűnő reggeli lesz. Én és a fiaim tulajdonképpen azt vártuk, hogy visszajössz, és itt maradsz éjjelre is.

- Szörnyen megijedtem - mondta Huck -, és elfutottam. Meg se álltam a faluig. Most is csak azért jöttem, mert szeretném tudni... hisz tudjátok! Azért jöttem hajnalban, mert nem akarok azoknak az ördögöknek az útjába kerülni, még ha meghaltak sem.

- Szegény kölyök, igazán látszik rajtad, hogy komisz éjszakád volt! Várj csak! Reggeli után bedugunk az ágyba. Sajnos, a csirkefogók nem haltak meg, fiam, pedig igazán kár! A te leírásodból egészen pontosan tudtuk, hol vannak, halkán, lábujjhegyen vagy tizenöt lépésre megközelítettük őket. Olyan sötét volt ott az út, mint a pince. És akkor egyszer csak tüsszentenem kellett. Igazán a legrosszabbkor jött rám! Igyekeztem visszafojtani, de nem sikerült, és hatalmasat tüsszentettem. Én voltam elől, kezemben a pisztollyal, és amikor a tüsszentésre a két gazember megrezzent, s igyekezett kerekét oldani, elordítottam magam: „Lőjete, fiúk!” És egyszerre lőttünk oda, ahonnan a láрма hallatszott. De a csirkefogók egy pillanat alatt eltűntek! Nem hinném, hogy akár csak egy lövésünk is talált volna. Mikor megindultak, ők is visszatüzeltek, de a golyók elfütyültek a fülünk mellett; egyik sem talált. Mikor aztán nem hallottuk már a futásukat, felhagytunk az üldözéssel, lementünk a faluba, és felvertük a csendbiztosokat. Ezek lementek a folyópartra, és majd ha világos lesz, végighajtják az erdőt a seriffel együtt. Az én fiaim is elmennek. Csak azt szeretném, ha valaki ezekről a gazemberekről pontos személyleírást tudna adni, az sokat segítene rajtunk. De azt hiszem, a sötétben te sem láttad őket, fiam.

- De igen, láttam őket még a városban, onnan jöttem utánuk.

- Kitűnő, mondd el fiam, milyen a külsejük!

- Az egyik az öreg süketnéma spanyol, amelyik már egypár napja a környéken csatangol, a másik egy csavargóforma, rongyos...

- Elég, fiam! Ismerjük ezeket a fickókat. Douglasné háza mögött, az erdőben találkoztam velük valamelyik nap, de mihelyt észrevettek, elsompolyogtak. Menjetek, fiúk, mondjátok meg a seriffnek, amit hallottatok, reggelizni ráértek holnap is!

A két fiú azonnal elindult. Mikor ki akartak menni a szobából, Huck felugrott, és könyörögni kezdett:

- Kérlek szépen, ne mondjátok meg senkinek, hogy én mondtam meg, kik voltak azok!

- Nem bánom, nem szólunk, Huck, de megfosztod magadat a dicsőségtől!

- Nem, nem, ne szóljatok!

Mikor a két fiatalember elment, az öreg velszi megszólalt:

- Nem fognak beszélni, ne félj, és én is hallgatni fogok. De miért nem akarod, hogy valaki megtudja?

Huck többet nem akart mondani, csak annyit árult el, hogy az egyik gazemberről túl sokat tudott, és ha az csak sejtené is, hogy elárult valamit, egész biztos megölné.

Az öregember újra hallgatást ígért, és megkérdezte:

- Hogy az ördögbe jutott eszedbe, hogy kövesd ezeket a fickókat? Gyanúsán néztek ki?

Huck hallgatott, és hallgatás közben valami óvatos választ igyekezett kieszelni.

- Hát én, legalábbis azt mondják az emberek, csak egy olyan csavargó vagyok, és ez ellen magam sem tudok semmit se mondani, és éjjel sokszor nem tudok aludni emiatt, és azon gondolkodom, hogyan lehetne valami mást csinálni. Tegnap éjjel is így voltam. Nem tudtam aludni, és éjfél körül megálltam a szeszt nem mérő vendéglő mellett. A régi téglagyár falának támaszkodtam, és gondolkozni akartam. Egyszerre csak elosont mellettem ez a két fickó. Egyik valamit vitt a kezében, és én azt hittem, hogy lopták. Egyik dohányzott, a másik meg tüzet kért tőle, és a szivar világosságánál láttam, hogy a nagyobbik a süketnéma spanyol volt. Megismertem fehér bajszárol meg a fél szemét borító fekete kendőcskéről; a másik meg egy rongyos csavargó.

- Mit?! Te még a rongyait is ki tudtad venni az égő szivar világánál?

Huck egy pillanatra meghökkent.

- Hát nem vagyok benne biztos - szólt tétozva -, de úgy rémlett, hogy igen.

- Aztán meg továbbmentek... és te?

- Én meg követtem őket. Tudni akartam, miért sompolyogtak olyan titokzatosan. Egészen az özvegy kerítéséig követtem őket, a sötétben álltam, és hallottam, hogyan kérte a rongyos csavargó a spanyolt, hogy ne bántsa az özvegyet. De a spanyol esküdözött, hogy levágja a fülét, és felmetszi az orrát, ahogy azt tegnap elmeséltem nektek.

- Mi? A süketnéma spanyol mondta ezt?

Na, Huck megint bolondot mondott. Minden igyekezettel azon volt, hogy az öregembernek el ne árulja, ki volt ez a süketnéma spanyol, de szinte szándéka ellenére, mindig eljárt a szája, és egyre jobban belezavarodott mondókájába. Kétségbeesett kísérleteket tett, hogy valahogy kimásszon ebből a csávából, de az öregember szigorú tekintete alatt egyik ostobaságot a másik után mondta. Végre megszólalt az öreg velszi.

- Ne félj tőlem, fiam! Senki a világon nem bánthat téged, én megvédelmezlek! Ne félj, én megvédlek! Azt már megmondtad, hogy az öreg spanyol nem süketnéma, ezt már nem lehet letagadni. Te tudsz valamit erről az emberről, amit nem akarsz elárulni. Légy bizalommal hozzám, ne félj, én nem árulak el! Mondd meg: mit tudsz a spanyolról?

Huck egy pillanatig az öreg becsületes arcába nézett, aztán egészen közel hajolt hozzá, és a fülébe súgta:

- Az nem is spanyol, hanem... Indián Joe.

Az öreg velszi felugrott a székről:

- Most már értem! Mikor arról beszéltél, hogy a spanyol le akarta vágni Douglasné fülét, meg az orrát akarta felmetszeni, azt hittem, hogy ez csak a te kitalálásod, mert hiszen fehér ember sohasem áll bosszút ilyen módon! De egy indián! Hát persze, így már másképp fest a dolog!

Reggeli alatt az öregember elmesélte, hogy mielőtt még lefeküdtek volna, körüljárták a kerítést egy lámpával, hogy vérvnyomokat találjanak, de semmit se fedeztek föl, csak egy nagy csomagot, amelyben...

- Mi volt benne?

Huck vértelen ajkát villámgyorsan hagyták el a szavak. Szeme tágra meredt, és lélegzet-visszafojtva várta a feleletet. Az öreg velszi a fiúra meredt egy-két-öt-tíz másodpercig, aztán megszólalt:

- Betörőszerszámok voltak benne. De hát mi az ördög van veled, te?!

Huck mélyen, boldogan fellélegzett. Az öreg velszi kíváncsian és komolyan nézett rá:

- No, igen, betörőszerszámok voltak benne! De, úgy látszik, mintha örülnél neki! Mit gondoltál, mit találtunk, mit is találhattunk volna?

Huck megint bent volt a pácban. Megint magán érezte a kutató tekintetet, és sokért nem adta volna, ha csak valamennyire is hihető és értelmes választ tud kieszelni. Semmi sem jutott eszébe, és a kutató pillantás mind mélyebben és mélyebben fűrődött szemébe, úgyhogy nem maradt ideje mérlegelésre, és alig hallható hangon az első gondolatot mondta ki:

- Iskoláskönyveket.

Huck sokkal jobban le volt sújtva, hogy nevetni legyen kedve, de az öregember egész testét rázta a hangos és vidám nevetés. Mikor végre újra szóhoz tudott jutni, kijelentette, hogy ilyen nevetés pénzt ér, mert az ember megtakaríthatja vele az orvost. Aztán hozzátette:

- Szegény kölyök, egész sápadt vagy! Igazán rossz bőrben vagy! Egyáltalán nem csodálom, hogy úgy felzaklatott a dolog. De majd rendbe jössz. Remélem, hogy a pihenés és az alvás majd rendbe hoz.

Huck dühös volt, amiért ilyen gyanúsán izgatott lett, hiszen mikor már a Douglas-ház kerítéséhez érték, elejtette azt a gondolatot, hogy a két csirkefogó a kincset vitte magával. Igaz, csak sejtette, hogy nem a kincset viszik, de nem tudta biztosan. S így a betörőszerszámokkal teli bugyor említése túl sok volt önuralmának. De alapjában véve mégis örült ennek a jelenetnek, mert most már legalább biztosan tudta, hogy ez a bugyor nem az a bugyor volt, amelyet ő is keresett. Úgy látszott, most már minden a rendes kerékvágásba jut, a kincsnek még mindig a kettes számú rejtekhelyen kell lennie, a két embert elfogják még aznap, és biztosan becsukják őket. Ők ketten meg Tommal zavartalanul, minden félelem és izgalom nélkül még az este elhozhatják az aranyat.

Mikor befejezték a reggelijüket, kopogtak az ajtón. Huck felugrott, és búvóhelyet keresett, mert távolról sem akarta, hogy az eseményekkel a legkisebb vonatkozásba is kerüljön. Az öreg velszi több urat és hölgyet eresztett be, többek között az özvegy Douglasnét; közben észrevette, hogy egész sereg ember jön fel a dombon, akik Douglasné háza felé igyekeznek. Világos, hogy az újságnak hamar híre ment.

A velszi a látogatóknak a legapróbb részletekig elmesélte az éjszaka történeteket, és özvegy Douglasné hálálkodott neki.

- Egy szót se mondjon többet, asszonyom, van még valaki, akinek sokkal nagyobb hálával tartozik! Aki nélkül én és fiaim sohase értünk volna el a gazemberek rejtékhelyére, de ez a valaki nem akarja, hogy a neve ismert legyen.

Természetesen ezzel sikerült a kíváncsiságot annyira felcsigáznia, hogy a hallgatóság majdnem elfelejtette magát az eseményt. De a velszi nem bánta, hadd fúrja a kíváncsiság látogatói oldalát, s hadd kerítse hatalmába az egész várost; ő bizony nem árulja el a titkát. Mikor aztán mindent részletesen megbeszéltek, az özvegy így szólt:

- Este még az ágyban olvastam, aztán olyan mélyen elaludtam, hogy semmiféle lármát nem hallottam. Mért nem jöttek be, és miért nem keltettek fel?

- Arra gondoltunk, hogy nem lenne semmi értelme. Azok a fickók nem úgy néztek ki, mint akik visszajönnének, azonkívül hátrahagyták szerszámaikat, amelyek nélkül úgysem tudtak volna boldogulni. Így nem láttuk be, miért ébresszük fel, és rémítsük halálra magát. Három néger szolgám különben is egész éjjel őrizte a házat. Éppen most jöttek meg.

Újra és újra látogatók érkeztek, és a történetet órákon keresztül ismételten el kellett mondani.

A szünidő alatt nem volt vasárnapi iskola, de mindenki igen korán ment a templomba. Az izgalmas esemény mindenkit lázban tartott. Azt beszélték, hogy idáig még nem akadtak a gazemberek nyomára. Mikor a prédikáció véget ért, Thatcher bíró felesége odament Harpernéhez, aki a templomból kifelé igyekezett, és megkérdezte:

- Hát Becky egész nap aludni akar? Tudtam, hogy halálos fáradt lesz!

- Becky?

- Igen! - mondta Thatcherné ijedt pillantással. - Hát nem aludt maguknál az éjjel?!

- Persze hogy nem!

Thatcherné elsápadt, és egy padra rogyott éppen akkor, amikor Polly néni egy barátnőjével beszélgetve elment mellette.

- Jó reggelt, Thatcherné, jó reggelt, Harperné! Már megint elveszett a fiam! Azt hiszem, Tom kettejük közül valamelyiküknél volt az éjjel, most aztán nem mert eljönni a templomba. Van még vele egy kis elintéznivalóm ezenfelül is!

Thatcherné erőtlően nemet intett a fejével, és még jobban elsápadt.

- Nem volt nálunk éjjel! - mondta Harperné, és maga is kezdett nyugtalan lenni. Polly néni arca ijedt félelmet árult el.

- Joe, nem láttad Tomot ma reggel?

- Nem.

- Mikor láttad utoljára?

Joe igyekezett visszaemlékezni, de nem tudta pontosan megmondani. Az emberek megálltak, ijedt suttogás hallatszott, és baljóslatú nyugtalanság fogott el mindenkit. Kétségbeesetten kérdezték ki a gyerekeket, aztán a fiatal tanítókat, de mindenki azt mondta, hogy a sötétben a hazautazás alkalmával nem látták, vajon Tom és Becky a hajón vannak-e. Különben nem is gondoltak rá, hogy valakit keressenek. Egyszerre egyik fiatalember aggódva mondta, attól fél, hogy talán még mindig a barlangban vannak. Thatcherné elájult, Polly néni sírt, és kezét tördelte.

A hír szájról szájra, csoportról csoportra, utcáról utcára futott, és öt perc se telt bele, megszólaltak a harangok, és az egész város izgalomban volt. A Cardiff-hegyen történtek jelentéktelen eseménnyé törpültek. Elfelejtették a betörőket, lovakat nyergeltek, csónakokat szereltek fel, kirendelték a gőzöst, s még mielőtt a rémület fél óránál idősebb lett volna, a faluból szárazon és vízen vagy kétszáz ember ment lefelé a barlang irányába.

A hosszú délután folyamán a falu kihalt volt és csendes. Polly nénit és Thatchernét sok asszony látogatta meg, és igyekeztek megvigasztalni őket. Együtt sírtak velük, és ez bizony többet ért minden szónál.

Az egész szörnyű éjjelen át újságokat, híreket vártak a faluban. Végre mikor hajnalodott, csak ennyit üzentek: „Küldjete fáklyákat, és küldjete élelmiszert.” Thatcherné és Polly néni majdnem eszt veszttette. Thatcher bíró időnként egy-egy vigasztaló szót küldött a barlangból, de magnyugvást ez se adott.

Az öreg velszi hajnal felé, halálosan fáradtan jött haza; ruhája csupa mész és agyag. Huckot még mindig a számára elkészített ágyban találta, a fiú lázalmában beszélt. Az orvosok mind a barlangban voltak, így aztán özvegy Douglasné jött át, hogy gondját viselje a betegnek. Az asszony azt mondta, hogy minden tőle telhetőt meg fog tenni, mert hiszen akár jó, akár rossz Huck, Istennek teremtménye, és így nem szabad elhanyagolni. Az öreg kijelentette, hogy sok jószág lakik Huckban, mire az asszony így felelt:

- Egészen biztos azt is az Isten adta neki, mert ő senkit sem hagy el, egyetlen teremtménye sem kerül ki a kezéből anélkül, hogy valami jót ne kapjon tőle.

Kora délelőtt egész csapatok jöttek vissza a barlangból a faluba, kimerült, fáradt emberek, és csak a legerősebbek folytatták a kutatást. Minden hír, amit mondani tudtak, az volt, hogy a barlang legismeretlenebb pontját is végigkutaták. Olyan helyekre is elmentek, ahol még senki sem járt. Minden kő mögé, minden mellékfolyosóba bementek, úgyhogy az egész barlang tele volt világossággal. Pisztolylövésektől, kiáltásoktól visszhangzott az egész sziklalabirintus. Egy helyütt, messze a barlangnak minden ismert részétől, gyertyafüsttel Becky és Tom neve volt felírva, és egészen közel hozzá, egy viaszos, piszkos szalagot találtak. Thatcherné megismerte a szalagot, megsiratta, és azt mondta, hogy ez az utolsó emléke, amelyet gyermekétől megőrizhet, és semmi más emléktárgy nem lenne neki ilyen becses, mert hiszen ezt viselte utoljára testén, mielőtt a szörnyű halál érte volna. Egyesek elmesélték, hogy itt-ott felcsillanó fényeket láttak, hogy örömrivalgások közepette odarohantak, de mindig csak keserű csalódás következett; nem a gyerekekre bukkantak, hanem csak a keresőknek valamelyik csoportjára.

Három borzalmas nap és éjszaka órái szinte végeláthatatlan lassan múltak el, és a falu tompa kábulatba merült. Senkinek sem volt semmihez kedve. Még az a véletlen felfedezés, hogy a szeszt nem mérő vendéglő tulajdonosa pálinkát mért ki, még ez se tudta felrázni a kedélyeket, bármennyire is hallatlan volt a híradás. Egy világos pillanatában Huck általánosságban kocsmákról kezdett érdeklődni, és végre a legrosszabbtól való félelmében megkérdezte, nem történt-e valami, míg ő beteg volt, a Mértékletesség kocsmában? És nem fedeztek-e fel valamit?

- De igen - mondta Douglasné.

Huck vad tekintettel felugrott az ágyban.

- Mit? Mit fedeztek fel?

- Pálinkát! Aztán a kocsmát mindjárt be is zárták. Feküdj le, fiacskám! Hogy megrémültél!

- Csak egyetlenegy szeretnék tudni! Csak egyetlenegy! Tom Sawyer találta meg?

Az özvegy sírva fakadt.

- Nyugodj meg, fiacskám, nyugodj meg! Mondtam már neked, hogy nem szabad beszélned! Nagyon-nagyon beteg vagy!

Csak pálinkát találtak. Egészen biztos nagy szenzáció lett volna, ha megtalálják az aranyat. Tehát a kincs eltűnt, örökre elveszett. De miért sírt Douglasné? Igazán furcsa, hogy sírt.

Ezek a gondolatok dolgoztak Huck agyában, és annyira kifáradt tőlük, hogy elaludt. Douglasné azt mondta magában: „Hála isten! Alszik szegény! Tom Sawyer találta meg... Bárcsak Tom Sawyert tudná valaki megtalálni!”

Bizony kevesen maradtak már, akiknek még bátorságuk volt, hogy folytassák a keresést.

XXXII. FEJEZET

De térjünk most vissza Beckyhez és Tomhoz, akiket a kirándulás alkalmával elhagytunk. A társasággal együtt vándoroltak a komor barlangban, megbámulták a föld alatti világ már ismert csodáit. Igaz, ezek a csodák kissé túlságosan hangzatos nevet viseltek. Egyik helyiséget „Ülésterem”-nek, a másikat „Katedrális”-nak, a harmadikat „Aladdin palotájá”-nak hívták, s a többinek is hasonló neve volt. Mikor a bújócskajáték megkezdődött, Becky és Tom teljes lelkesedéssel vett részt benne, egészen addig, amíg a dolgot kicsit meg nem unták. Aztán gyertyáikat magasra tartva, megindultak a folyosón, sorra kiböngészték a gyertyafüsttel felírt dátumokat, neveket és címeket, amelyek a barlang falait díszítették. Állandóan előrementek, és beszélgetve észre se vették, hogy a barlangnak olyan részére értek, amelynek falait már nem ékesítették ilyen művészi freskók. Egy hatalmas, lelógó szikla alá gyertyafüsttel felírták saját nevüket, és továbbmentek. Egyszer csak olyan helyre értek, ahol egy kis erecske, amely meszes hordalékot vitt magával, az évszázadok folyamán csillogó és örökké tartó kőből egy csipkés és kacskaringós kis Niagarát alkotott. Tom e mögé a vízesés mögé préselte vékony testét, hogy Becky gyönyörködtetésére kivilágítsa a közuhatagot. Felfedezte, hogy a vízesés keskeny sziklafalak közé ékelt természetes lépcsőt takar, és a kutatás vágya azonnal hatalmába kerítette. Becky Tom hívására mindjárt odajött, a falra koromjelzést tettek, aztán nekivágtak a felfedező útnak. Egyik kanyargó utat a másik után hagyták el, nemsokára mélyen bent jártak a barlang titokzatos világában, újabb jelzést kormoztak a falra, és megint letértek a széles útról, hogy újabb csodákat fedezzenek fel, és a bámuló külvilágot értesíthessék róla. Egyik helyen hatalmas csarnokba értek, amelynek tetejéről csillogó sztalaktitok lógtak le. Ezek az oszlopok olyan nagyok és vastagok voltak, mint egy felnőtt férfi combja. Körüljárták a csarnokot, megcsodálták, aztán a számos út egyikén, amely a csarnokból kivezetett, kimentek. Innen hamarosan egy varázslatosan szép forráshoz értek, amely egy kristályokkal sűrűn borított medencébe csorgadozott. Ez a forrás egy teremben volt. Falait és tetejét fantasztikus oszlopok tartották, amelyek az évszázadok alatt a folyton csepegő vízcsöppek eredményeként sztalaktitok és sztalagmitok egybefonódásából keletkeztek. A tetőről hatalmas denevérek lógtak le, némely helyen százan is voltak egy csoportban. A világosság megzavarta őket, és csúnyán cincogva, vadul nekiröpködtek a gyertyáknak. Tom ismerte természetüket, és tudta, hogy izgatott röpködésük rájuk nézve még veszélyes is lehet. Megfogta Becky kezét, és beszaladtak az első kéznél levő folyosóba. Kiderült, hogy igaza volt, mert egy denevér ezen a kis úton is már eloltotta szárnyával Becky gyertyáját. A denevérek egy darabig még üldözték a gyerekeket, de a menekülők minden újabb mellékfolyosóba beszaladtak, míg végre megszabadultak ettől a veszélytől. Tom egy föld alatti tavat talált, amelynek partjai a messze sötétségben veszttek el. Szerette volna kikutatni terjedelmét, de előbb úgy határozott, hogy legokosabb lesz leülni, és egy kicsit pihenni.

Ekkor érezték először, hogy a hely halálos csöndje, mint jeges kéz érinti őket.

- Te - szólalt meg Becky -, én nem figyeltem rá, de úgy érzem, hogy már nagyon régen nem hallottuk a többieket.

- Hát persze, Becky, nem is hallhattuk őket, gondold csak meg, milyen messze vagyunk alattuk, mit tudom én, északra, délre vagy keletre, lehetetlen, hogy valamit is halljunk.

- Szeretném tudni, Tom - mondta félénken Becky -, milyen régóta vagyunk itt lent. Jó lenne, ha visszamennénk.

- Igen, én is azt hiszem, hogy jó lenne visszamenni.

- Tudod az utat, Tom? Én úgy emlékszem, hogy összevissza jártunk mindenfelé.

- Azt hiszem, hogy tudom. De azt hiszem, közben vannak a denevérek. Ha mind a két gyertyánkat eloltanák a denevérek, igazán benne lennénk a csávában. Legjobb lenne más utat keresni, hogy ne találkozzunk velük.

- Jó! De remélem, nem tévedünk el. Az borzasztó lenne.

A kislány összeborzongott ennek a szörnyű lehetőségnek a gondolatára. Egyik folyosón megindultak, és sokáig szó nélkül mentek előre. Minden új elágazásba benéztek, hátha ismerős területet fedeznek fel, de minden idegen és ismeretlen volt. Valahányszor Tom egyik ilyen mellékágban körülkémlt, Becky aggódalmasan nézett a fiúra, és Tom igyekezett vidáman buzdítani a kislányt:

- Rendben van, ezt nem ismerem, de azt hiszem, most már hamar odaérünk.

De minden újabb csalódásnál csökkent a bátorsága, és végül már csak vaktában ment a folyosókon, abban a kétségbeesett reményben, hogy talán rátalál az ismerős útra. Még mindig azt mondogatta: „Igen, igen, rendben van”, de szívében olyan szörnyű félelem honolt, hogy ezek a szavak elvesztették erejüket, és úgy hangzottak, mintha azt mondta volna: minden elveszett. Becky halálos félelmében szorosan oldalához simult, és hiába küzdött könnyei ellen, sírni kezdett. Végre megszólalt:

- Tom, ne törődj a denevérekkel! Menjünk azon az úton vissza, hisz errefelé mindig jobban eltévedünk.

Tom megállott.

- Hallgass csak - mondta.

Mély csend, olyan mély csend nehezedett a barlangra, hogy a gyerekek saját lélegzetvételüket hallották. Tom fölkiáltott. A hang visszhangozva harsogott az üres folyosókon, tovahömpölygött a messzeségbe, míg végre elhalt valahol, és ez a gyöngye hangocska gúnyos nevetéshez hasonlított.

- Ne! Ne kiálts többet, Tom! Ez borzasztó! - mondta Becky.

- Borzasztó, Becky! De jobb, ha kiáltok, a többiek talán meghallják - felelt Tom, és újra elkiáltotta magát.

A „talán” még a kísérteties nevetésnél is jegesebb rémületet keltett Becky szívében, mert hiszen a tovatűnő remény hangzott ki belőle. A gyerekek némán álltak és hallgattak, de senki sem felelt. Tom visszafordult, és gyorsabb iramban indult meg.

Kis idő múlva viselkedésében bizonytalanság és nyugtalanság nyilatkozott meg, ami Becky előtt a másik szörnyű tényt fedte fel: Tom nem tudta megtalálni a visszavezető utat.

- Tom, te nem csináltál jelzéseket!

- Igen, Becky, szörnyű buta voltam! Teljesen kiment a fejemből, hogy még vissza is kell jönnünk. Nem találom meg az utat! Minden összevissza keveredik előttem!

- Tom, végünk van! Végünk van, Tom! Sose fogunk kiszabadulni erről a borzalmas helyről! Jaj, miért mentünk el a többiektől!

A földre rogyott, és szívtépő zokogásba kezdett. Tom pedig megrémülve gondolt arra a lehetőségre, hogy Becky kétségbeesésében meghalhatna, vagy elveszthetné az eszét. Leült melléje, és átölelte. A kislány Tom keblére fektette arcát, szorosan átkarolta a fiút, és minden bánatát, megbánását és panaszát kiöntötte előtte. A messzi visszhang csak gúnyos kacagásként

ismételte szavait. Tom hiába könyörgött neki, vegyen erőt magán, Becky kijelentette, hogy képtelen rá. Erre Tom önmagát vádolta keserű szavakkal, hogy Beckyt ilyen szerencsétlen helyzetbe hozta. Ennek jobb hatása volt.

A kislány azt mondta, hogy megpróbálja, és újra reménykedni fog, mindenhová követi Tomot, akárhová is vezesse, csak ne beszéljen többet így, mert hiszen mind a ketten hibásak abban, hogy bajba kerültek.

Céltalanul, vaktában nekiindultak. Minden amit tehettek, az volt, hogy mentek; folyton előrementek. Egy kis darabig újjáéledt bennük a remény, nem minthogyha legcsekélyebb okuk lett volna rá, hanem mert a reménynek az a természete, hogy újraéled, míg csak az öregkor és a csalódások végképp el nem sorvasztják.

Tom aztán elvette Becky gyertyáját, és elfújta. Ez a takarékoság nagyon is sokat jelentett. Nem is kellett megmagyarázni, Becky megértette, és reménysége újra elhalt. Tudta nagyon jól, hogy Tomnak még egy egész gyertyája volt a zsebében, és ezenkívül volt nála három-négy gyertyacsonk is, és mégis takarékoskodni kellett.

Lassan-lassan a fáradtság is követelte a maga jogait. A gyerekek igyekeztek nem gondolni rá, mert szörnyű volt elképzelni, hogy most, amikor az idő olyan drága, pihenjenek.

A mozgás, akármerre is mentek, mégis haladást jelentett, és esetleg sikert hozhatott, de leülni és pihenni azt jelentette, hogy a halált hívják.

Becky gyöngye lábai végül mégis felmondták a szolgálatot; a kislány leült. Tom mellette pihent, és az otthonról beszélgettek, barátaikról, a kényelmes ágyakról és mindenekelőtt a napfényről. Becky sírt, és Tom azon törte a fejét, hogy vigasztalhatná meg, de minden kimondott bátorító szó elcsépelten és majdnem gúnyosan hangzott. A fáradtság olyan ólomsúllyal nehezedett Beckyre, hogy a kislány végre elaludt. Tom szívből örült neki. Arcába bámulva ült, és nézte, hogy a kellemes álmok hatására mennyire megenyhültek vonásai, míg végre bágyadt mosoly fakadt ajkán. A békés arc rá is gyógyító békét sugárzott. Gondolatai régmúlt időkbe vándoroltak, és lelkében álmodozó emlékek ébredtek. Miközben gondolataiba merült, Becky, ajkán lágy mosollyal felébredt, de mosolya azonnal elhalt, és utána felsóhajtott.

- Ó, hogy tudtam aludni! Bárcsak soha, sohase ébredtem volna fel. Ne nézz rám olyan szomorúan, Tom! Sohasem fogom ezt többet mondani!

- Becky, én olyan boldog vagyok, hogy aludtál! Legalább kipihented magadat, és most biztosan megtaláljuk az utat.

- Megpróbálhatjuk, Tom, de álomban olyan csodálatos országot láttam... azt hiszem, hogy mi oda megyünk.

- Talán még... talán még nem... Bátorság, Becky! És gyerünk, próbáljuk meg!

Felálltak, és kéz a kézben, reménytelenül nekiindultak. Találgatták, mennyi ideje lehetnek a barlangban, de úgy rémlett, hogy már hetek óta bolyonganak, bár ez bizonyosan nem így volt, hiszen a gyertyák még nem égtek el.

Hosszú idő múlva, persze, hogy milyen sokára, nem tudták megmondani, Tom azt ajánlotta, hogy menjenek lassan, és hallgatózzanak, nem hallanak-e valahol vízcsobogást, mert forrást kell találniuk. Nemsokára valóban találtak egyet, és Tom kijelentette, hogy ideje megint pihenni. Mind a ketten kegyetlenül fáradtak voltak, bár Becky azt mondta, hogy egy kicsikét tudna még továbbmenni. Meglepetésére Tom ellenkezett, és a kislány nem értette, miért. Leültek, és Tom gyertyáját egy kis agyagdarabbal egyik velük szemben lévő sziklafalhoz

erősítette. A gondolatok gyorsan követték egymást, de hosszú ideig semmit sem szóltak. Végre Becky megtörte a csendet:

- Tom, én olyan éhes vagyok!

Tom elővett valamit a zsebéből.

- Emlékszel erre? - kérdezte.

Becky halványan mosolygott.

- Az ünnepi kalács, Tom!

- Igen... bár lenne akkora, mint egy kocsikerék, mert ez mindenünk.

- A kirándulásról maradt; azért tettem félre, hogy ábrándozzak róla, ahogy a felnőttek lakodalmi kalácsról ábrándoznak, de ez a mi...

Becky nem fejezte be a mondatot. Tom két részre osztotta a kalácsot. Becky az ő darabkáját jó étvágygal megette. Tom csak kedvetlenül rágcsált az övéből. A kalács mellé víz, mint valami ünnepi ital, akadt bőven. Becky az indulást sürgette, Tom egy pillanatig hallgatott, aztán megszólalt:

- Becky, el tudsz valamit viselni, ha megmondom?

Becky elsápadt, de kijelentette, hogy el tudja viselni.

- Hát, Becky, itt kell maradnunk, ahol van még víz, mert ez az utolsó darab gyertyám.

Becky mégis sírva fakadt és jajgatott. Tom minden igyekezettel vigasztalni próbálta, de nagyon kevésbé sikerült neki. Becky felsóhajtott:

- Tom!

- Tessék, Becky!

- Otthon észreveszik, hogy hiányzunk, és keresni fognak.

- Igen, egészen biztos, egészen biztos. Keresni fognak.

- Te, Tom, talán már keresnek is minket!

- Igen, azt hiszem, keresnek. Remélem, hogy már keresnek.

- Mikor fedezhették fel, hogy hiányzunk?

- Talán mikor visszamentek a hajóra.

- Akkor már biztos sötét volt, nem hiszem, hogy észrevették, hogy nem vagyunk ott.

- Lehetséges, de édesanyád biztosan észrevette, hogy nem jöttél haza, mikor este a többiek megérkeztek.

Becky rémült pillantása észre térítette Tomot, aki rájött, hogy tévedett. Hiszen Becky ezen az estén nem ment volna haza! A gyerekek megint lecsöndesedtek és elgondolkoztak. Egyszerre csak Beckynek egy új, kétségbeesett kitörése megértette Tommal, hogy a kislánynak éppen úgy eszébe jutott, mint neki is, hogy a fél vasárnap délelőtt elmúlhat anélkül, hogy Thatcherné felfedezné, hogy Becky nem töltötte Harperéknál az éjszakát. A gyerekek tekintetüket a gyertyadarabkára szegezték, és nézték, mint olvad el a csont lassan és könyörtelenül. A végén már csak alig egy centiméteres bédarabka maradt; látták, hogy a lángocska föl-alá lobog, egy kis füstoszlopocska szállt fel, aztán... aztán elkezdődött a sötétség szörnyű uralma.

Mennyi idő múlt el aztán, mire Becky lassan arra eszmélt, hogy Tom karjaiban sírdogál, azt egyikük sem tudta volna megmondani. Csak annyit tudtak, hogy örökkévalóságnak tűnő idő után ébredtek fel halálhoz hasonló álmukból, hogy nyomorúságukat újra átérezzék. Tom úgy vélte, talán már vasárnap van, esetleg hétfő is. Igyekezett beszédre bírni Beckyt, de a kisleány bánata túlságosan nagy volt, minden reménye tovatűnt. Tom azt állította, már bizonyára régóta észrevették, hogy hiányoznak, és kétségtelenül régóta keresik őket. Kiabálni akart, talán majd valaki meghallja, és odajön. Megkísérelte, de a sötétben a távoli visszhang olyan borzalmasan hangzott, hogy nem merte másodszor is megpróbálni.

Az órák lassan tűntek tova. Újra jelentkezett az éhség, és kínozni kezdte a foglyokat. Tom kalácsából még megmaradt egy darab; megosztották és megették. De ettől még éhesebbek lettek mindketten. A nyomorúságos morzsák csak növelték kívánságukat.

Egyszerre megszólalt Tom:

- Pszt! Nem hallasz valamit?!

Mind a ketten visszafojtották lélegzetüket, és figyeltek. Nagyon távolról valami kiáltásféle hallatszott. Tom abban a pillanatban felelt rá, és Beckyt kézen fogva, botorkálva elindult a hang irányába. Újra hallgatódzott, megint hallotta a hangot, és úgy rémlett, most már valamivel közelebbről.

- Ők azok! - kiáltotta Tom. - Ők azok! Jönnek már! Jönnek már, most már minden rendben van, Becky!

A foglyok öröme kimondhatatlan volt, de mégis lassan mentek, mert a barlang tele volt gödörrel, hasadékkal. Hamarosan egy ilyen gödörhöz értek, és meg kellett állniuk. Lehet, hogy egy méter mély, lehet, hogy száz, áthatolni semmi esetre se lehetett rajta. Tom hasra feküdt, és olyan mélyre lenyúlt, amennyire csak keze leért. Nem ért feneket. Ott kellett állniuk, és várni, míg a mentők megérkeznek. Hallgatóztak. Világosan hallották, hogy a messzi kiáltások egyre jobban távolodnak. Egy-két perc, és egészen elhaltak. Szívtépő kétségbeesés volt ez. Tom kiabált, ordított, úgymint egészen berekedt, de hiába. Reménykedve beszélt Beckynek, de örökké tartó időig vártak, és semmiféle hang nem hallatszott újra.

A gyerekek megint visszatapogatództak a forráshoz. Hosszú, nehéz órák teltek el így. Újra aludtak, megint éhesen és reménytelenül ébredtek: Tom úgy becsülte, hogy most már biztosan kedd van.

Egyszerre valami gondolata támadt. Egészen közel volt néhány mellékfolyosó. Még mindig jobbnak látszott ezeket kikutatni, mint a szörnyű időt tétlenül elviselni. Zsebéből elővett egy sárkányzsinórt, rákötötte egy kiálló sziklára, és Beckyt kézen fogva megindult, miközben a sárkányzsinór gombolyaga lassan fogyott a kezében. Alig húsz méterre a folyosó egy kis mélyedésben végződött. Tom letérdelt, megkísérelte kitapogatni, hogy milyen mély lehet a szakadék, egy kicsit kihajolt jobb felé, hogy arra is kitapogassa a helyet, és ebben a pillanatban alig tizenöt méterre tőle, egy szikla mögül előbukkant egy gyertyát tartó emberi kéz.

Tom örömkialtást hallatott, és a kéz után rögtön megjelent az egész ember is: Indián Joe volt! Tom a rémülettől megbénult, mozdulni sem tudott. A következő pillanatban nagy könnyebbüléssel látta, hogy a „spanyol” megfordult, és eltűnt. Tom csodálkozott, hogy Joe nem ismerte meg a hangját, nem jött rögtön oda, és nem ölte meg, mert a bíróság előtt ellene tanúskodott, de úgy látszik, a visszhang elváltoztatta a hangját, másként nem is tartotta a dolgot lehetségesnek. Tom félelme minden izmát elgyöngítette. Arra gondolt, hogy ha elég ereje lenne a forráshoz visszamenni, ott maradna, és semmi áron se kockáztatná meg, hogy

Indián Joe-val találkozzék. Óvakodott tőle, hogy Beckynek megmondja, mit látott, azt állította, hogy csak a jó szerencsét híva kiáltott fel.

De az éhség és a nyomorúság mégis legyőzte az idő folyamán ezt a félelmet. A forrás mellett töltött szörnyű hosszú várakozás és még egy ólmos alvás után Tom megváltoztatta véleményét. Mikor felébredtek, az éhség kínozza őket. Tom arra gondolt, hogy szerda vagy csütörtök van, sőt talán már péntek, esetleg szombat. És az utánuk való kutatást biztosan feladták. Azt ajánlotta, hogy próbáljanak egy másik folyosót végigjárni. Most el volt szánva, hogy szembenéz Indián Joe-val, és megkockáztat minden más veszélyt. De Becky nagyon legyengült. Halálos fásultság lett úrrá rajta, amiből nem lehetett felrázni. Azt mondta, hogy ott, ahol van, várni fog, várni fogja a halált, amely úgyis hamar eléri. Biztatta Tomot, csak menjen a sárkányzsinórral, kutasson tovább, de könyörgött neki, hogy időnként jöjjön vissza, és beszéljen vele. Tomnak azt is meg kellett ígérnie, hogy ha elérkezne a legrosszabb, és közeledne a vég, mellette marad, és a kezét fogja, míg csak minden el nem múlik. Tom elszoruló torokkal megcsókolta, és azzal áltatta, biztos benne, hogy a kutatók megtalálják őket, vagy ő maga fedez fel egy kijáratot a barlangból. Aztán megfogta a sárkányzsinórt, és négykézláb mászva elindult az egyik mellékúton.

XXXIII. FEJEZET

Elérkezett a kedd délután, sőt már-már az alkonyatba hajlott, és St. Petersburg, a falu még mindig gyászolt. Az elveszett gyerekeket még mindig nem találták meg. A templomban nyilvánosan imádkoztak értük, de mennyi magános ima szállt fel ezenkívül is az aggódó szívekből! A barlangból azonban nem érkezett hír. A kutatók nagy része abbahagyta a keresést, és abban a meggyőződésben tértek vissza rendes napi foglalkozásukhoz, hogy a további fáradtság hiábavaló lenne. Thatcherné súlyosan megbetegedett, a nap legnagyobb részében lázalmok gyötörték. Az emberek beszélték, mily igazán szívettépő volt hallgatni, amint gyermekét hívja, hogy hallgatózik fejét felemelve néha hosszú percekig keresztül, s hogy rogy vissza aztán párnáira egy-egy sóhajrással. Polly néni a legmélyebb szomorúságba süllyedt, szürke haja egészen fehér lett. Kedd este az egész falucska szomorúan és reménytelenül ment aludni.

Éjfél körül a falu harangjai vadul és hangosan kongani kezdtek. A következő pillanatban az utcák megteltek félig felöltözött emberekkel, akik vadul kiabáltak:

- Gyertek ki, gyertek ki! Megtalálták őket!

Lábasokat vertek és trombitáltak, ami még növelte a lármát, a nép csoportokba verődve a folyó felé igyekezett. Útközben találkozott a gyerekekkel, akik egy nyitott kocsiban érkeztek, amit kiabáló, örvendező polgárok húztak. Csatlakoztak a kocsihoz, és a főutcán harsány éljenzéssel követték a diadalmenetet.

A falucska ünnepélyesen kivilágították, senki sem feküdt le újra. Ez volt a legfényesebb éjszaka, amit a falu valaha is megért. Az első félórán Thatcher bíró házában valóságos búcsújárás volt, megtapogatták, csókolgatták a gyerekeket, szorongatták Thatcherné kezét, beszélni akartak, de nem tudtak szóhoz jutni, és sűrű könnyhullatások között távoztak.

Polly néni boldogsága teljes volt, és Thatchernéhez sem hiányzott sok, mert igazán boldog csak akkor lehetett volna, ha a férje is ott van. Azonnal küldöncöt szalasztottak a barlangba, hogy megvigye az örömdetes újságot a kétségbeesetten kereső apának.

Tom a díványon feküdt, és kíváncsi hallgatóság vette körül, ő pedig elmesélte csodálatos kalandjuk történetét, de nem mulasztott el egyes jeleneteket saját képzeletéből hatásosan kiegészíteni. Végül részletesen elmondotta megmenekülésüket, hogy hagyta ott Beckyt, és hogy indult meg a sárkányzsinórral felfedező útjára. Két folyosón, majd egy harmadikon végigmászott, s amikor a sárkányzsinórból már alig futotta, keresztülbújt egy vékonyka kis résen. Épp vissza akart fordulni, amikor úgy rémlett neki, hogy valahonnan fény szűrődik a barlangba. Eleresztette a zsinórt, még egy lyukon átpréselte a fejét és vállát, és... maga alatt meglátta a tovaömpölygő Mississippit. Hozzátette, hogy ha véletlenül nem nappal, hanem éjszaka lett volna, sohase fedezte volna fel a távoli fényt, és sohase ment volna tovább a folyosón. Majd folytatta az elbeszélést, hogy ment vissza Beckyhez az örömhírral, de a kislány kijelentette, hogy ne tartsa bolondná ilyen ostobaságokkal, mert fáradt, és tudja, hogy meghal, és meg is akar halni. Részletesen leírta, milyen fáradtságába került, hogy meggyőzze Beckyt a hírről, aki majdnem meghalt örömeiben, amikor a világosságot meglátta. Elbeszélte, hogyan mászott ki a keskeny résen, aztán Beckyt is kisegítette, és ott ültek, és sírtak a boldogságtól. Később egy csónak jött arra, Tom kiabált neki, elmesélte helyzetüket, mondta, hogy majdnem meghaltak az éhségtől.

Az emberek eleinte nem akarták elhinni ezt a vad történetet, „mert - mondták - öt kilométerrel lejjebb vagytok attól az öböltől, ahol a barlang fekszik”, de később mégis felvették őket a csónakra, hazaeveztek, vacsorát adtak nekik, aztán mikor két vagy három órát aludtak, hazahozták őket.

Thatcher bíró és a maréknyi mentőcsapat még hajnalhasadás előtt megtudta az örömhírt az emberektől, akik a nyomjelző zsinórt követve, utolérték őket a barlangban.

De a barlangban töltött három nap és három éjszaka fáradtságát és éhségét nem lehetett egyszerre kiheverni, ahogy ezt Becky és Tom hamarosan tapasztalták. Szerdán és csütörtökön mind a ketten ágyban maradtak, és úgy érezték, hogy mind fáradtabbak és fáradtabbak lesznek. Tom ugyan csütörtökön kiment egy kicsit, pénteken már a városban mutatkozott, és szombatra majdnem egészen összeszedte magát, de Becky egész vasárnapig szobájában maradt, és még akkor is olyan színben volt, mintha súlyos betegségen esett volna át.

Tom hallott Huck betegségéről, pénteken el is ment hozzá, de nem nyert bebocsátást se akkor, se szombaton, sőt még vasárnap se. Később mindennap meglátogatta, de figyelmeztették, hogy kalandjáról hallgasson, és egyáltalán kerüljön minden izgató beszélgetést. Özvegy Douglasné is a szobában maradt ellenőrizni, hogy Tom a tilalmat meg ne szegje. Otthon Tom értesült a Cardiff-hegyen történekről, hallotta azt is, hogy a rongyos csavargó hulláját megtalálták a kikötő mellett a vízben, talán éppen menekülés közben fulladt a folyóba.

Vagy tizennégy napra megmenekülésük után Tom ismét meglátogatta Huckot, aki most már annyira magához tért, hogy el tudott viselni izgatóbb beszélgetést is, és Tom úgy gondolta, hogy neki igazán van izgalmas mondanivalója. Thatcher bíró háza is útjába esett. Tom itt is megállt, hogy megnézzé Beckyt. A bíró és néhány barátja beszélgetni kezdtek Tommal, és tréfálkozva megkérdezték, vajon volna-e kedve megint a barlangba menni. Tom természetesen igent mondott.

A bíró megszólalt:

- Hát tudom, hogy van még egypár ilyen bolond, mint te, Tom, efelől semmi kétségem nem volt. De gondoskodtunk róla, hogy többet senki se tévedjen el a barlangban.

- Hogyan?

- Két héttel ezelőtt megvasaltattam a barlang tölgyfa ajtaját, háromszorosan lelakatoltuk, és a kulcsa nálam van.

Tom olyan fehér lett, mint a fal.

- Mi bajod, fiam?! Hé, hozzatok vizet! Vízet!

Vízet hoztak, Tom arcába loccsintották, mire a fiú magához tért.

- Na, csakhogy rendben vagy! De mi bajod volt, az isten szerelmére, Tom?

- Bíró úr, bíró úr, Indián Joe a barlangban van!

XXXIV. FEJEZET

Ez az újság néhány percen belül elterjedt, és hamarosan vagy egy tucat csónak indult meg a barlang felé, amelyeket nem sokkal később a kíváncsiakkal megrakott gőzös követett. Tom Sawyer abban a csónakban ment, amelyik Thatcher bírót vitte. Mikor kinyitották a barlang kapuját, a félhomályban borzalmas látvány tárult az összegyűlteket elé. Indián Joe a földön feküdt. Halott volt. Arca egészen az ajtó hasadéknál volt, mintha szeme az utolsó pillanatig a teremő szabad világosságát és boldogságát itta volna be. Tom mélyen meghatódott, mert saját tapasztalásból tudta, mit kellett ennek a gazembernek szenvednie. Részvétet érzett iránta, de ezt a részvétet elnyomta a fölszabadulásnak és biztonságának növekvő érzése, és csak most értette meg teljes egészében, milyen szörnyű félelem nehezedett rá attól a naptól, mikor a véres kezű gazember ellen vallott a törvényszéken.

Indián Joe Bowie-kése kettétört pengével az ajtó mellett feküdt.

A vastag küszöbgerendát szörnyű munkával kifaragcsálta, sőt keresztül is lyukasztotta, de munkája hiábavaló volt, mert a kapu sarka a sziklába volt helyezve, és ezzel az anyaggal kés nem tudott megbirkózni, kárt nem tett benne, csak a penge törött el. De még e nélkül a szikla nélkül is hasztalan lett volna munkája, mert a tölgyfa kaput képtelen lett volna annyira kívágni, hogy testét keresztül tudja préselni a kapu alatt... és Indián Joe nagyon jól tudta ezt. Így aztán nyilvánvalóan csak azért faragcsált, hogy valamit tegyen, hogy a szörnyű lassan múló időt valamivel könnyebben viselje el, hogy kínjait eltompítsa. A barlang bejáratánál legtöbbször tucatszám voltak gyertyadarabkák, amelyeket a látogatók otthagytak, de most egyetlenegy se maradt.

A fogoly, egészen bizonyos, összeszedte és megette őket. Nyilván néhány denevért is megfogott, amelyeket szintén megevett, és csak a karmaikat dobta el. A szerencsétlen nyomorult a szó legszorosabb értelmében éhen halt. A közelben évszázadok óta nőtt lassan-lassan felfelé egy sztalagmit, amelyet a felülről lehulló vízcseppek növeltek. A fogoly letörte ezt a sziklát, és tetejébe egy általa kivésett követ tett, hogy felfogja benne azt az értékes cseppet, amely minden húsz percben az óra pontosságával hullott le, és egy teljes nap alatt körülbelül egy kávéskanálnyi tett ki. Ez a vízcsepp már akkor hullott, amikor a piramisokat építették, mikor Trója elesett, amikor Rómának lerakták alapköveit, amikor Krisztust keresztre feszítették, amikor Hódító Vilmos megalapította az angol világbirodalmat, amikor Kolumbusz felfedezte Amerikát, és amikor a lexingtoni vérfürdő még újdonság volt. Ma is minden húsz percben leesik, és akkor is hullani fog, amikor mindezek a dolgok a történelem alkonyában, a hagyomány ködében már elsüllyednek, és a feledés lassan sötétbe borítja őket. Vajon van-e mindennek célja, rendeltetése? Ez a vízcsepp vajon azért hullott ötezer évig, hogy egy bizonyos órában ennek az emberi féregnek szükségletét kielégítse, és aztán még újra tízezer évig fog ismeretlen célja felé dolgozni? Ki tudná ezt megmondani? Évek és évek múltak el azóta, hogy ez a szerencsétlen kivájta azt a követ, és felfogta benne az értékes vízcseppeket, de egészen a mai napig minden látogató a legtovább ennél a kőnél időzik, amelyet „Indián Joe poharának” neveznek, és amellyel még „Aladdin palotája” és a barlang egyéb látnivalói sem vetekedhetnek.

Indián Joe-t a barlang szájánál temették el. Az emberek csónakokon, kocsikon jöttek ki a városból és a közeli tanyákból, elhozták gyerekeiket, élelmüket, és titokban bevallották, hogy majdnem olyan jól töltötték idejüket a temetésnél, mintha felakasztották volna Indián Joe-t.

A temetés után magától elaludt egy ügy: a kormányzóhoz Indián Joe érdekében beadott kegyelmi kérvény ügye. Sokan írták alá, sok könny és szép szó folyt le különböző gyűléseken; csinos, fiatal nőkből küldöttség alakult azzal a céllal, hogy mély gyászban a kormányzó elé járuljanak, és könyörgésükkel rábírják, legyen lágy szívű számár, és tiporja lábbal saját kötelességét. Indián Joe-ról ugyan szélteben azt beszélték, hogy a faluból öt embert gyilkolt meg; de hát számít az? Ha maga az ördög lett volna, akkor is akad sok pipogya fráter, aki aláírkantsa nevét a kegyelmi kérvényre, és egy könnycseppet hullasson rá folyton nedves pilláiról.

A temetés után következő reggelen Tom elvitte Huckot egy magános helyre, hogy valami fontosat megbeszéljen vele. Huck ekkorra már Tom minden kalandját hallotta a velsziektől és özvegy Douglassnétól, de Tom azt állította: biztos benne, hogy egy dologról még nem tud. És éppen erről a dologról akart beszélni. Huck arca elsötétült, és megszólalt:

- Tudom, mit akarsz mondani. Elmentél a kettes szobába, nem találtál mást, csak pálinkát. Senki se mondta nekem, hogy te találtad meg, de tudtam, hogy csak te lehettél, mikor ezt az egész pálinkadiszznóságot meghallottam. Azt is tudtam, hogy pénzt nem találtál, mert azt már valahogy megmondtad volna nekem, ha mindenki más előtt hallgattál is. Látod, Tom, én mindig úgy éreztem, hogy nem tudjuk azt a kincset megkaparintani.

- De Huck, a vendéglőst nem én lepleztem le. Tudod, hogy a kocsmában még minden rendben volt, mikor elmentem kirándulni! Nem emlékszel rá? Te aznap este örködtél.

- Persze, persze hogy tudom. De úgy rémlik, mintha egy éve történt volna. Azon az éjszakán volt, mikor én Indián Joe után jöttem Douglassné kerítéséig.

- Te követted Indián Joe-t?

- Igen! De fogd be a szádat! Félek, hogy Indián Joe-nak maradtak még barátai, és semmi kedvem sincs, hogy magamra szabadítsam őket. Ha én nem lettem volna, Indián Joe már régen Texasban lenne.

Huck erre aztán bizalmas barátjának elmondta egész kalandját, mert idáig Tom csak a velsziek-féle változatát ismerte.

- Hát akkor az, aki a pálinkát a kettes számú szobában megtalálta - folytatta Huck a legfontosabb kérdésre visszatérve -, megtalálta a pénzt is, és azt hiszem, hogy nekünk ezzel be is fellegett.

- Huck, a pénz soha nem volt a kettes számú szobában!

- Micsoda? - kérdezte kutató tekintetét pajtása arcára szegezve Huck. - Te, Tom, megint a pénz nyomára jöttél?!

- Huck, tudod hol a pénz? A barlangban van!

Huck szeme kitágult.

- Mondd még egyszer, Tom!!!

- A pénz... a barlangban van!!!

- Tom... most igazán becsületedre mondd meg, komolyan beszélsz, vagy csak viccelsz?

- A legkomolyabban, Huck! Soha életemben nem voltam még komolyabb. Mondd: eljössz velem, és segíted kihozni?

- De még mennyire elmegyek! Persze csak akkor, ha valóban tudod, hogy hol van, és megtaláljuk anélkül, hogy eltévednénk a barlangban.

- A legkisebb veszély nélkül megtaláljuk!
- Akkor benne vagyok. De miből gondolod, hogy a pénz...
- Huck, csak addig várj, míg odaérünk! Ha nem találjuk meg a kincset, neked ajándékozom a dobomat, és mindent a világon, amim csak van. Isten bizony, odaadom!
- Rendben van! Mikor induljunk?
- Ha akarod, akár mindjárt. Elég erős vagy már?
- Messze van a barlangban? Már három vagy négy napja fenn vagyok, de nem hiszem, hogy másfél kilométernél többet tudjak megtenni.
- A rendes úton lenne vagy öt kilométer, de van egy nagy rövidítés, amit csak én ismerek. Csónakra szállunk, leviszlek, és vissza is hozlak úgy, hogy még a kisujjadat se kell megmozdítanod.
- Hát akkor gyерünk, Tom!
- Rendben van. De szükségünk van egy kis kenyérre, harapnivalóra, egynéhány zsákra, három-négy sárkánymadzagra és egypár olyan újfajta vacakra, amit gyufának hívnak. Mondhatom neked, csoda boldog lettem volna, ha van egypár ilyen gyufám, amikor a barlangban voltam.
- Valamivel délfelé a fiúk az egyik polgártól, aki éppen nem volt odahaza, „kikölcsönöztek” egy kis csónakot, és nekieredtek. Mikor már néhány kilométert megtettek, és messze elhagyták a barlang bejáratát, Tom megszólalt:
- Látod, Huck, a barlangtól lefelé az egész part mindenhol egyforma. Sehol sincs ház, sehol sincs erdő, csak bozót. Mindenhol egyforma bokrok. De oda nézz! Ott van egy fehér folt. Valamikor talán földcsuszamlás volt, látod, ez az én támpontom. Itt mindjárt ki is kötünk.
- A partra eveztek.
- Na most, Huck, itt, ahol állsz, egy horgászbottal elérnéd azt a nyílást, amelyiken kijöttünk. Próbáld csak megkeresni.
- Huck az egész helyet összevissza kutatta, de nem talált semmit. Tom büszkén odament egy sűrű bokorhoz.
- Ide nézz! Itt van! - mondta. - Bámuld csak meg, Huck, ez a legbarátságosabb zug az egész országban. De fogd be a szádat, és ne beszélj róla. Egész életemben szerettem volna rabló lenni, de ehhez kell az embernek valami rejtkehely. Ilyenfajta, mint ez a barlang. Persze az volt a bajom, hogy sehol se találtam ilyenre. Most aztán megvan, és senki emberfiának se szólunk róla, csak Joe Harpert és Ben Rogersét avatjuk be a titokba, mert kell, hogy egész bandánk legyen, különben nem lenne érdekes: „Tom Sawyer rablóbandája”! Mondd: nem hangzik csuda jól, mi?
- Mi az hogy! De azt mondd meg, kit fogunk kirabolni!
- Hát majdnem mindenkit. Meglessük az embereket az úton, így szokták őket kirabolni.
- És megöljük őket?
- Nem, nem mindig. Elhurcoljuk őket a barlangba, és váltságdíjat követelünk.
- Mi az, hogy váltságdíj?
- Pénz. A barátaiknak mindent össze kell kaparni, és hogyha egy évig tartottuk őket a barlangban, és még mindig nem kaptuk meg a váltságdíjat, akkor megöljük őket. Így szokták

csinálni. Csak a nőket nem öljük meg. Bezárjuk, de nem öljük meg őket. Az asszonyok mindig nagyon gyönyörűek és gazdagok, és borzasztóan félnek. Az ember elveszi tőlük az órájukat és egyéb dolgaikat, de mindig le kell venni a kalapot, ha beszél velük az ember, és nagyon udvariasan kell bánni velük. Nincs a világon olyan udvarias ember, mint a rabló, akármilyen könyvben olvashatod. Aztán az asszonyok beleszeretnek a rablóba, mikor már egy-két hétig a barlangban voltak, nem sírnak többet, sőt ekkor már éppenséggel meg sem lehet szabadulni tőlük. Ha kikergeted őket, mindjárt megfordulnak, és mindig visszajönnek. Így van minden könyvben.

- Ez csuda mókás, azt hiszem, jobb rablónak lenni, mint kalóznak.

- Igen, bizonyos mértékig jobb. Már csak azért is, mert közelebb van az ember haza, és ha cirkusz jön meg mindenféle más, elmehet.

Közben a gyerekek mindent elkészítettek, és bebújtak a keskeny nyíláson. Tom volt a vezető. Nehezen, négykézláb másztak el a keskeny folyosó végére, ott egy kiálló kőhöz odakötötték a sárkányzsinórt és továbbindultak. Néhány lépéssel elérték a forrást, és Tom egész testében összeborzongott. Megmutatta Hucknak az utolsó gyertya kormos helyét, amit az agyagdarabkával ragasztott a falhoz, és elmesélte, hogyan bámulta ő és Becky a láng végső fellobbanását és kialvását.

Most már csak suttogva mertek beszélni, mert a hely némasága és homálya nyomasztotta őket. Aztán továbbmentek, és beléptek abba a folyosóba, amelyet Tom először kutatott végig, és amelyik mélységben végződött. A gyertyafénynél most már látták, hogy ez nem volt szakadék, csak egy meglehetősen meredek agyagfal, amely tíz vagy tizenöt méter mély lehetett. Tom suttogva megszólalt:

- Most mutatok neked valamit, Huck!

Magasra felemelte gyertyáját, és így szólt:

- Nézz csak olyan messze a sarkon túl, amilyen messze csak tudsz! Látsz valamit azon a nagy sziklafalon, ott fölötted, gyertyakorommal felrajzolva?

- Tom! Egy kereszt van ott!

- Emlékszel, hol van a kettes számú rejtékhely?! A kereszt alatt! Ugye? Éppen ott, ahol Indián Joe-t megláttam a gyertyával.

Huck egy darabig a rejtélyes jelle bámult, aztán reszkető hangon szólt:

- Tom, gyerünk ki innen!

- Mi? És hagyjuk itt a kincset?!

- Igen... hagyjuk itt! Indián Joe szelleme biztos itt kísért.

- Dehogyan kísért itt, Huck! Nem kísérthet itt, legfeljebb ott, ahol meghalt, vagy öt kilométerrel odább.

- Nem, Tom. Én tudom, hogy nem így van. A szellemek mindig ott vannak, ahol a pénz van eldugva. Minden szellem így csinál.

Tom már-már megijedt, és félni kezdett, hogy Hucknak igaza lehet, balsejtelmei támadtak, de hirtelen eszébe jutott valami.

- Gondolkozz csak, Huck! Hogyan lehetünk ilyen buták! Indián Joe szelleme nem kísérthet ott, ahol kereszt van.

Ez a megjegyzés talált, megvolt a kellő hatása.

- Erre nem is gondoltam, Tom. Pedig igazán így van. Szerencsénk van, hogy kereszt a jel, azt hiszem, lemászhatunk oda, és megkereshetjük a ládát.

Tom elsőnek indult. Lefelé menet durva lépcsőfokokat vágott az agyagfalba. Huck követte. A kis helyiségből, amelyben a hatalmas sziklatömb állott, négy folyosó nyílt. Hármát végigkutattak a fiúk, de minden eredmény nélkül. A sziklafalhoz legközelebb esőben egy kis bemélyedést találtak, itt egypár pokróc volt ledobva, egy öreg nadrágtartó, egy darab szalonnahéj és két vagy három jól lerágott baromficsont. De a kincsesláda sehol se volt. A fiúk keresték, és újra meg újra végigkutatták az egész területet.

Végre Tom megszólalt:

- Azt mondta, a kereszt alatt. Ez van legközelebb a kereszthez, de nem lehet a szikla alatt, mert hiszen az hozzá van nőve a földhöz.

Megint nekiláttak a kutatásnak, aztán elkedvetlenedve leültek. Hucknak semmi se jutott eszébe. Egyszer csak Tom felkiáltott:

- Oda nézz, Huck! A szikla egyik felénél az agyagban lábnyomok és viaszcsseppek vannak, a másik felénél nincsen semmi. Mi az ördögöt jelentsen ez? Lefogadom, hogy a kincs mégis a szikla alatt van! Megpróbálok ásni az agyagban.

- Ez nem rossz ötlet, Tom! - felelte lelkesedéssel Huck.

Tom „valódi” Bowie-kése egy pillanat alatt előkerült, és alig ásott öt centit, fába ütközött:

- Huck! Huck! Hallod?

Most aztán Huck is elkezdett ásni és kaparni, és néhány pillanat alatt kiszabadítottak egypár deszkát, és kihúzták őket. A deszkák egy természetes üreget takartak a szikla aljában. Tom bemászott a nyíláson, gyertyáját olyan messzire nyújtotta a szikla alá, amilyen messzire csak a keze elért, de azt mondotta, hogy nem látja az üreg végét. Erre azt ajánlotta, hogy lássanak neki a felderítésnek. Nehezen lemászott, és a keskeny folyosón lassan továbbment. Követte a folyosó kanyarodásait, először jobbra, azután balra ment. Huck mindenütt a nyomában volt. Végre egy kis kanyarodó után Tom felkiáltott:

- Ide nézz, Huck! Ide nézz! Megvan!!!

A kincsesláda volt. Csinos kis barlangban állott, mellette egy üres lőporszaru, néhány börtokos puská, két-három pár öreg mokasszin, egy bőrnyereg és egyéb holmi és limlom, amelyeket a víz már teljesen átitatott.

- Végre mégis megtaláltuk! Mégis megtaláltuk! - kiáltott fel Huck, és kezével a pénzdarabok között turkált. - Hű, most aztán gazdagok vagyunk, Tom!

- Én mindig tudtam, én mindig számítottam rá, Huck, hogy megtaláljuk, de most mégis túl szép ahhoz, hogy elhiggyem. Egy azonban biztos: megvan a kincs. De most gyerünk, ne lopjuk az időt, hanem gyorsan kifelé. Hadd lám, fel tudom-e emelni a ládát?

A láda lehetett vagy harminc kiló. Tom nagy fáradsággal egy kicsit meg tudta emelni a sarkát, de kivinni... arról szó sem lehetett!

- Gondoltam - mondta -, a két csirkefogó is nehezen vitte ott a kísértetházban. Már akkor is feltűnt nekem. Azt hiszem, jól tettük, hogy elhoztuk a két kis zsákot is.

A pénz hamarosan a zsákokba vándorolt, és a gyerekek felvitték a kincset a kereszttel megjelölt sziklához.

- Na, most hozzuk ki a puskákat és a többit is - mondta Huck.

- Nem, Huck, hagyjuk csak szépen ott őket, hiszen éppen ilyesmire lesz szükségünk, ha rablók leszünk. Mindig itt fogjuk őket tartani, és itt lesznek az orgiáink is. Ez a hely csuda alkalmas orgiákra.

- Te, mi az az orgia?

- Én nem tudom. De a rablók mindig tartanak orgiákat, így természetes, hogy nekünk is kell tartani. De most gyérünk, Huck, már régóta itt vagyunk. Azt hiszem, késő lehet. Éhes is vagyok, majd ha a csónakban leszünk, eszünk és pipálunk.

Nemsokára kibújtak a bokrok közül, miután körülméleltek, látták, hogy a levegő az egész környéken tiszta, a csónakban meguzsonnázta, és rágyújtottak pipáikra. Mikor a nap már a láthatár felé hajlott, ellökték a csónakot a parttól, és nekiindultak. Tom a kezdődő félhomályban a part mellett evezett felfelé, közben vidáman beszélgettek, és alighogy sötétedni kezdett, szépen kikötöttek.

- Most aztán ide hallgass, Huck - mondta Tom -, a pénzt elvisszük, és eldugjuk az özvegy Douglasné fűkamrájába. Holnap kora reggel eljövök, megsámoljuk a pénzt, megosztjuk, kimegyünk az erdőbe, és ott majd keresünk egy jó helyet, ahol biztonságban lesz. Most maradj nyugton fekvő, és vigyázz rá, én meg elszaladok Benny Taylorék kiskocsijáért. Egy perc múlva itt vagyok.

Eltűnt, és hamar visszatért a kiskocsival. Beletették a két kis zsákot, a tetejébe öreg rongyokat dobáltak, aztán megindultak. Tom húzta a szekeret. Amikor elérték a velsiek házáat, megálltak, hogy kifűjják magukat. Éppen el akartak indulni, amikor az öreg velszi kilépett.

- Hé, ki jár itt?

- Huck és Tom Sawyer.

- Rendben van! Gyertek csak be, gyerekek, éppen rátok vár mindenki. Gyérünk, gyérünk! Siessetek, lépjenek ki. Add azt a kocsit, majd én húzom helyetted. Na, nem is olyan könnyű, mint amilyen lehetne. Téglát raktatok rá vagy talán ócskavasat?

- Igen, ócskavasat - mondta Tom.

- Gondoltam. Ezek a kölykök rengeteg időt töltenek és vesződnek azzal, hogy összeszedjenek egypár garas ára ócskavasat, amit az öntödében eladhatnak, pedig ha rendesen dolgoznának, kétszer annyit kereshetnének. Ilyen már az emberi természet. Na de most gyérünk, siessünk előre!

A fiúk tudni akarták, mit jelent ez a nagy sietség.

- Ne törődjete most vele. Majd meglátjátok, hogyha az özvegy Douglasnéhoz érünk.

Huck, aki már régen megszokta, hogy hamisan vádolják, némi nehezteléssel mondta:

- Jones bácsi, mi igazán nem csináltunk semmit.

Az öreg nevetett.

- Hát bizony, Huck fiam, én nem tudom. Én igazán nem tudom. Jó barátságban vagy Douglas nénivel?

- Igen, legalábbis mindig barátságos volt hozzám.

- Hát akkor rendben van. De mi a csudától félsz?

Még mindig nem kapott kielégítő választ erre a kérdésre, és Huck még javában tűnődött rajta, de ekkor már Tommal együtt Douglasné szobájába toloncolta be őket az öreg velszi. A kocsit a kapu mellett hagyta. Aztán maga is utánuk ment.

A szoba ünnepélyesen ki volt világítva, és mindenki jelen volt, aki a falucskában valamit is számított. Ott voltak Thatcherék, Harperék, Rogersék, Polly néni, Sid, Mary, a tiszteletes úr, az újságkiadó és rajtuk kívül még egy egész sereg ember, mindnyájan ünnepi ruhában. Az özvegy olyan barátságosan fogadta a két fiút, ahogyan csak két ilyen piszkos és rongyokba burkolt lényt fogadni lehetett. Mind a kettő csupa agyag, sár, gyertyapecsét volt. Polly néni bíborpiros lett a szégyentől, fenyegetően összevonta szemöldökét, és fejét csóválta. De senki sem érezhette még fele olyan rosszul se magát, mint a két fiú. Az öreg velszi megszólalt:

- Tom nem volt otthon, és már le is mondtam róla, de a házam előtt éppen beléjük botlottam. Erre mind a kettőt fülön fogtam, és gyorsan idehoztam.

- Ez volt a legokosabb, amit tehetett - mondta az özvegy. - Gyertek velem, fiúk.

Bevitte őket egy hálósobába, és így szólt hozzájuk:

- Így! Most mosakodjatok meg, öltözzetek fel, itt van két új ruha, ingek, harisnya, minden itt van! Ez a tied, Huck... ne köszönd meg... egyiket Jones bácsi adta, a másikat én. De azt hiszem, mind a kettőtöknek jó lesz, gyorsan bújjatok bele! Már úgylis vártunk rátok! Ha készen vagytok, gyertek le.

Ezzel elment.

XXXV. FEJEZET

Huck megszólalt:

- Tom, ha egy kötelet találunk, lemászhatunk. Az ablak nem nagyon magas.

- Butaság! Minek másszunk le?

- Hát tudod, én nem szoktam hozzá az ilyen gyülekezethez, ki nem állhatom. Én nem megyek le, Tom!

- Szamárság! Ebben igazán nincs semmi. Én egy cseppet sem törődöm vele. Gyere csak le, majd én vigyázok rád!

Ekkor megjelent Sid:

- Tom - mondta -, Polly néni egész délután várt rád! Kikészítette az ünneplő ruhádat, és senki sem tudta, hová tűntél el. Mondd csak: nem agyag- és viaszpecsét van a ruhádon?

- Kedves Sid úrfi, maga csak foglalkozzék a saját dolgaival. De mondd: mit jelent ez az egész parádé itt?

- Egyike azoknak az estéknek, amiket Douglas néni rendezni szokott. Ezt most az öreg velszinek meg két fiának tiszteletére adja. Mert azon az éjjelen megmentették. És ide hallgass! Mondok valamit, ha tudni akarod!

- Na rajta, mondd!

- Hát az öreg Jones bácsi máma az egész társaságot meg akarja lepni. Hallottam, mikor délben Polly néninek elmondta a nagy titkot, de azt hiszem, hogy most már nem is titok. Mindenki tudja. Még Douglas néni is, csak úgy tesz, mintha fogalma sem volna róla. Jones bácsi mindenáron Huckot is ide akarta hozni, mert Huck nélkül az egész titok nem ért volna semmit.

- Micsoda titokról beszélsz összevissza?

- Hát arról, hogy Huck követte a rablókat! El tudom képzelni, micsoda nagyszabású csodát akar Jones bácsi csinálni, de fogadok, nem fog neki egészen sikerülni.

Sid nagyon elégedetten és gúnyosan vihogott.

- Sid, neked járt a szád, mi?!

- Egészen mindegy, kinek járt a szája! Valaki elmondta, az biztos.

- Sid, az egész faluban csak egyetlen ember van, aki olyan alávaló lenne, hogy eljártatná a száját, és az te vagy. Ha te lettél volna Huck helyén, elsompolyogtál volna a domb alól, és hallgattál volna a rablókról. Persze nem bírod elviselni, hogy valakit megdicsérjenek, mert jót csinált. Különben is csak alávalóságokra vagy képes. Nesze, és ne köszönd meg, fiam, ahogy Douglas néni mondaná.

Tom kiosztott Sidnek néhány nyaklevest, és nem éppen barátságos rúgásokkal segítette az ajtó felé.

- Most fuss árulkodni Polly nénihez, ha mersz! Holnap aztán megkapod a magadét!

Néhány perccel később az özvegy vendégei vacsoránál ültek, és vagy egy tucat gyerek foglalt helyet a macskaasztalnál. Kellő időben az öreg velszi egy kis beszédet mondott, amelyben megköszönte az irányában tanúsított tisztességet, de kijelentette, hogy van még a vendégek között valaki, akinek a szerénysége tiltja...

És így tovább, és így tovább. Fellebbentette a fátyolt Huck szerepéről ebben az egész kalandban. A tőle telhető legnagyobb drámaisággal adta elő a dolgot, de a meglepetés legnagyobb-részt csak színlelt volt, és korántsem volt olyan zajos és kitörő, mint amilyen szerencsés körülmények között lehetett volna. Douglas néni mindenesetre kitűnően színlelte a meglepetést, és Huckot köszönetével és szeretetének jeleivel árasztotta el, úgyhogy Huck majdnem elfelejtette azt a szörnyű és kényelmetlen érzést, amelyet új ruhájának rabsága okozott, mert még kényelmetlenebbül érezte magát, mikor mindenki érdeklődésének központjába került, és mindenki őt dicsérte.

Az özvegy kijelentette, hogy saját házában akar Hucknak otthont nyújtani, és gondosan neveltetni fogja, sőt, amennyire szerény anyagi erejétől telik, igyekszik majd az útját úgy egyengetni, hogy vihesse valamire.

Most érkezett el Tom ideje.

- Pénz nem is kell Hucknak! - szólalt meg hirtelen. - Huck nagyon gazdag!

Csak az illem és jólneveltség fékei tudták visszatartani az egész társaságot attól, hogy ezen a jó tréfán ne pukkadjon ki mindenki a nevetéstől. De a csend, amely Tom szavait követte, kényelmetlen volt. Tom hamarosan folytatta is mondókáját:

- Igen, Hucknak van pénze! Lehet, hogy nem hiszik el, de egész rakás pénze van. Ezen nem kell nevetni. Ha akarják, mindjárt megmutatom.

Tom kirohant az ajtón, a társaság meglepetve és érdeklődéssel bámult utána, egymásra néztek, majd kutatóan Huckra meredtek a tekintetek, de neki egyetlen szó se jött ki a száján.

- Te, Sid, mi baja van Tomnak? - kérdezte Polly néni. - Sohase okoskodik ki az ember ebből a kölyökből, azt hiszem...

A „kölyök”, még mielőtt Polly néni befejezhette volna mondatát, már vissza is jött, és lihegve cipelte be zsákjait. Az asztalra öntötte a csillogó sárga pénzdarabokat, és diadalmasan megszólalt:

- Na, ugye, itt van! Mit mondtam? Fele Hucké, fele meg az enyém.

Ettől a látványtól mindenkinek elállt a lélegzete. Csak bámultak, és senki sem tudott szóhoz jutni. Aztán viharosan magyarázatot követeltek. Tom kijelentette, hogy meg tudja adni a magyarázatot, és mindjárt bele is kezdett. A történet hosszú volt, de minden ízében érdekes. Alig egy-egy megjegyzés szakította meg Tom előadását. Mikor végre befejezte, az öreg velszi megszólalt:

- Azt hittem, egy kis meglepetéssel szolgálhatok ma este, de ezek után az én meglepetésem le van pipálva, ezt be kell ismernem.

Aztán megszámlálták a pénzt, amely valamivel több volt tizenkétezer dollárnál. Mindenesetre sokkal több volt, mint amennyit a jelenlevők közül bárki egy összegben látott valaha, bár voltak, akiknek birtoka sokkal nagyobb értéket képviselt.

XXXVI. FEJEZET

Az olvasó biztos lehet benne, hogy Tom és Huck szerencséje a szegény kis St. Petersburgben nagy feltűnést keltett. Ilyen hatalmas összeg, készpénzben, szinte hihetetlen volt. Erről fecsegték, erről vitatkoztak, ezen lelkendeztek, erről ábrándoztak, míg a végén jó egynéhány polgár már majdnem meghibbant a rendkívüli izgalomtól. A faluban, sőt még a környéken is minden olyan házat, ahol állítólag szellemek jártak, átkutattak, feltépték a padlót, felásták a ház alapjait, és mindenhol elrejtett kincset hajszoltak. És nem gyerekek, felnőttek kutattak! Komoly, meglett, regényességtől mentes férfiak! Ahol Tom és Huck megjelent, körüludvarolták, csodálták és bámulták őket. Nem emlékeztek rá, hogy megjegyzéseiket valaha is komolyan vették. De most minden szavukat értékelték, ismételték, és bármit is tettek, cselekedetük valamiképpen tekintélyt kapott. Egészen nyilvánvalóan elvesztették képességüket, hogy hétköznapi dolgot mondjanak vagy tegyenek. Sőt még múltjukat is minden részletében megvizsgálták, és felfedezték, milyen hihetetlen eredetiség nyomai nyilatkoztak meg korábbi életükben is. A helyi lapocska pedig részleteket közölt a fiúk életrajzából.

Özvegy Douglasné Huck pénzét hatszázalékos papírokba fektette be, és Polly néni kérésére ugyanezt tette Thatcher bíró Toméval is.

A két fiúnak valósággal mesébe illő jövedelme volt; minden hétköznapra egy egész dollár esett, vasárnapokra pedig fél dollár. Majdnem annyi volt az összeg, mint amennyit a tiszteletes úr kapott, helyesebben, amennyit kapnia kellett volna, mert hiszen legtöbbször nem gyűlt össze a pénz. Egy és egynegyed dollár akkoriban bőven elég volt egy iskolás fiú heti kosztjára, lakására, sőt még tisztességes ruhára és mosdószappanra is telt belőle.

Thatcher bíró nagyon nagy véleményt táplált Tomról. Azt állította, hogy akármilyen közönséges fiú sohasem tudta volna leányát kiszabadítani a barlangból. Mikor egyszer aztán Becky szigorú titoktartás mellett elbeszélte, hogyan vállalta magára Tom a neki járó büntetést az iskolában, és azt a nagy hazugságot, amelyet Tom mondott, hogy a büntetést levegye Becky válláról, mentegetni próbálta, a bíró lelkesen kijelentette, hogy ez nemes, nagylelkű és bátor hazugság volt, olyan amely méltó arra, hogy Washington sokat dicsért igazmondásával vetélkedjen, és a történelem aranylapjaira kerüljön. Becky arra gondolt, hogy édesapja sohasem volt olyan hatalmas és méltóságteljes, mint akkor, mikor fel-alá járkálva ezt a beszédet tartotta. Utána egyenesen Tomhoz futott, és mindent elmesélt neki.

Thatcher bíró azt remélte, hogy Tom egyszer majd vagy nagy jogtudós, vagy híres katona lesz. Kijelentette: gondoskodni kíván róla, hogy Tom a katonaiskolába és utána még az ország legjobb jogakadémiájára kerülhessen, s akár egyik, akár másik hivatás számára jól elő legyen készítve.

Huck Finn vagyona révén és Douglasné védelme alatt bevonult a társaságba - illetve dehogy vonult, becipelték, betaszígták -, úgyhogy szenvedései majdnem elviselhetetlenné nőttek. Az özvegy cselédsége tisztán tartotta, gondozta; fésülték, mosdatták, este kímélet nélkül ellenszenves, hófehér ágyneműbe kényszerítették, amelyen egyetlen foltocska sem volt, hogy legalább ezt régi ismerősként üdvözölhette és szívére szoríthatta volna. Késsel és villával kellett ennie, asztalkendőt kényszerítették rá, tányért és csészét kellett használnia, könyvei voltak, amelyekből tanult, templomba kellett járnia, és finoman társalognia, úgyhogy a beszéd minden zamatát elvesztette szájában. Röviden: akármerre is fordult, a civilizáció korlátaiba ütközött, és béklyói megkötötték kezét és lábát egyaránt.

Három hétig hősiesen tűrte szenvedéseit, aztán eltűnt. Negyvennyolc óráig az özvegy nagy bánattal kereste mindenfelé. Mindenki szívvel-lélekkel részt vett a kutatásban, minden elképzelhető helyet végigkerestek, sőt még a folyót is megkotorták, hátha belefulladt. Harmadik napon kora reggel Tom Sawyer jó szimattal a rég nem működő vágóhíd felé vette útját, s az ott levő hordókat kutatta végig. Egyikben meg is találta a szökevényt. Huck a régi hordóban tanyázott, és éppen reggeli után volt, amely lopott dolgokból került ki. Most kényelmesen hason feküdt és pipázott. Mosdatlan volt, fésületlen, és ugyanazt a rongyos ruhát viselte, ami oly festői külsőt kölcsönzött neki annak idején, amikor még boldog és szabad ember volt. Tom kipiszkálta, elmesélte neki, milyen zavart okozott, és sürgette, hogy menjen haza.

Huck arcáról eltűnt a békés elégedettség, és bánatos mélabú borult rá.

- Ne is beszélj róla, Tom! - mondta. - Hiszen megpróbáltam, de nem megy! Sehogyan sem megy! Nem nekem való az egész, nem szoktam hozzá! Az özvegy, nem mondom, barátságos velem, és jó hozzám, de ki nem állhatom ezt az egészszet. Minden reggel ugyanakkor kell felkelni, mosdani kell, megfésülnem, nem alhatom a fáskamrában, azokat az átkozott ruhákat kell viselnem, úgyhogy még levegőhöz sem jutok, és olyan szépek, hogy nem merek se leülni, se lefeküdni, se leheverni sehová. Már nem is emlékszem, milyen régen nem csúszkáltam le a pinceajtón! Úgy tűnik fel, legalább egy éve. Aztán templomba kell menni, ott izzadhatok és izzadhatok, míg azokat az irgalmatlan hosszú beszédeket mondják. Egy legyet sem lehet megfogni, nem bagózhatok, és vasárnap egész nap cipőben kell járni. Az özvegy minden étkezésnél, ebédnél, vacsoránál csönget, és minden olyan borzasztó rendes, hogy nincs ember, aki kiállja.

- De Huck, mindenki így él!

- Nekem egészen mindegy, Tom. Én hát akkor nem vagyok mindenki, mert én nem tudom kiállni. Szörnyű, ha az ember így meg van kötve. És az étel is túl könnyen megkerül - semmi élvezet nincs benne. Ha halászni akarok, engedélyt kell rá kérni, szintúgy, ha fürdeni akarok. Az ördög vigye el, ha az embernek mindent kérni kell. Olyan szépen kellett beszélni, hogy elment a kedvem minden szótól. Fel kellett mennem a padlásra, hogy jól kikáromkodjam magam, különben behaltam volna, Tom. Az özvegy eltiltotta, hogy pipázzak, hogy káromkodjak, hogy ásítsak, hogy nyújtózkodjak, sőt még azt is, hogy megvakarjam a fejemet, ha valaki van ott!

Majd a legmélyebb sértődöttség hangján felcsattant:

- És az ördög vigye el! Sose láttam még ilyen asszonyt! Egész nap imádkozik. Meg kellett lógnom, Tom! Nem csinálhattam mást! És különben is, kezdődne az iskolába járás; azt meg egyenesen nem bírnám ki, Tom! Ide hallgass! Mondhatom neked: gazdagnak lenni feleannyit sem ér, mint amennyit beszélnek róla. Csak kínlódás és kínlódás az egész. Az ember izzad bele, és azt kívánja, inkább halt volna meg. Látod, ezek a rongyok és ez a hordó illenek hozzám, és sohasem fogom őket itt hagyni. Tom, nem kerültem volna soha ebbe az egész bajba, ha nem megyek el veled azt a pénzt megkeresni. Szerezd meg nekem azt az örömet, és fogadd el tőlem az egész pénzt! Néha-néha adj tíz centet, de nem túl gyakran, mert semmi örömöm sincs benne, ha valamit igen sokszor megkapok. Most menj, és köszönj el nevében az özvegytől.

- De Huck, tudod, hogy ezt nem tehetem. Ez egyszerűen nem lenne tisztességes, és ha megpróbálsz még egy darabig, egészen biztos, megy a dolog, és tetszeni fog neked.

- Tetszeni! Hogyne! Annyira fog tetszeni, mintha soká kéne ülnöm a forró kályhán. Nem, Tom, én nem akarok gazdag lenni! Én nem akarok azokban az átkozott házakban lakni. Én szeretem az erdőt, a folyót és a cukroshordót! Ezeknél maradok! Az ördög vigye el az egészséget, most, mikor már megtaláltuk a puskát, találtunk barlangot, és mindent berendeztünk, hogy rablók legyünk, akkor jön ez a marhaság, és elront mindent.

Tom úgy érezte, itt az alkalom valami fontos közlésre.

- Ide hallgass, Huck. Azért, mert gazdag vagyok, még nem mondtam le arról, hogy rabló legyek.

- Nem mondtál le! Tom! Halálos komolyan mondod, hogy nem mondtál le?!

- Olyan halálos komolyan, ahogy itt ülök. De ide figyelj, nem vehetünk fel a bandába, ha a híred nem kifogástalan.

Huck lelkesedése alábbszállott.

- Nem vehettek fel? Hát hiszen kalóznak is felvettetek!

- Igen, de az egészen más valami! Egy rabló sokkal magasabb rangú és előkelőbb, mint egy olyan közönséges kalóz. A legtöbb országban a legmagasabb rangú urak tartoznak a rablók közé... hercegek és hasonlók.

- Tom, hiszen mindig jó voltál hozzám! Csak nem akarsz most kidobni? Csak nem teszed meg ezt velem, Tom?!

- Huck, isten bizony, nem akarlak! De mit mondanának az emberek. Azt mondanák: „Tom Sawyer bandája! Finom alakok vannak abban” - és téged értenének rajta. Ezt te sem szeretnéd.

Egy ideig Huck hallgatott, és szemmel láthatóan nehéz lelkitusát vívott. Végre megszólalt:

- Hát jó, visszamegyek az özvegyhez, mondjuk egy hónapra, és megpróbálom, hogy kibírom-e. Visszamegyek, de akkor biztosan felvesztek a rablóbandába, ugye, Tom?

- Ez már beszéd, Huck! Gyere velem, cimbora, majd megkérem az özvegyet, hogy egy kicsit több szabadságot adjon neked.

- Igazán megkéred, Tom?! Igazán?! Látod, ez szép tőled! Ha a legnehezebb dolgokban enged egy kicsit, csak titokban fogok káromkodni és pipázni. Így már állom a szavam, ha belegebdek is! Mikor alapítjátok meg a bandát?

- Amilyen hamar csak lehet. Összehívjuk a fiúkat, s talán még ma éjjel megkezdhetjük az avatást.

- Megkezdhetjük a... mit?

- Az avatást.

- Mi az, te?

- Hát az avatásnál esküszik meg mindenki, hogy összetartanak, és a banda titkait sohasem árulja el senki, még ha agyonvernek, akkor se, és hogy mindenkit megölnek, aki a banda ellen tesz valamit, még a családját is meggyilkolják.

- Nagyszerű, Tom! Ez, igazán mondhatom, nagyszerű!

- Azt elhiszem! És persze éjfélkor kell megesküdni a legelhagyatottabb és legborzasztóbb helyen, amit csak találni lehet. A legjobb lenne egy kísértetház, de persze most már nincs egy se, mert mind feltúrták őket.

- De az éjféli az jó, Tom?

- Igen, az jó, és a banda tagjainak egy koporsó fölött kell megesküdni, és vérrel kell az esküt aláírni.

- Ez már valami! Százszor jobb, mint a kalózkodás. Az özvegynél fogok maradni, ha beledöglöm is, Tom. És majd ha igazán tisztességes rabló leszek, és mindenki rólam beszél, azt hiszem, büszke lesz rá ő is, hogy ő húzott ki a pizsokból.

BEFEJEZÉS

Így végződik a történet, mert hiszen szigorúan egy fiúnak a története, így hát véget kell érnie. Az író nem mehet tovább anélkül, hogy hőse férfivá ne serdüljön. Ha valaki a felnőttekről ír regényt, akkor persze pontosan tudja, hol kell befejeznie: természetesen a házasságánál. De ha gyerekről ír, ott hagyja abba, ahol éppen a legjobban abba tudja hagyni.

Azok a személyek, akik ebben a könyvben szerepelnek, mind élnek, boldogok, és jól megy soruk. Egyszer talán érdemes lesz elmondani a fiatalabbjának történetét, akkor majd meglátjuk, milyen férfiak és asszonyok lettek ezekből a gyerekekből. Így az a legokosabb, hogyha életükről most nem is mondunk többet.

-&-